

RAPORT

DIAGNOZA PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ GMINY SKAWINA

SPIS TREŚCI

WSTĘP	5
ROZDZIAŁ I ANALIZA DANYCH ZASTANYCH	8
1. CHARAKTERYSTYKA GMINY SKAWINA	8
2. PROBLEMY UZALEŻNIEŃ ORAZ PROBLEM PRZEMOCY – KONSEKWENCJE PRAWNE I SPOŁECZNE ORAZ ZASOBY INSTYTUCJONALNE GMINY POMOCNE W ICH ROZWIĄZYWANIU	8
ROZDZIAŁ II KATEGORIE SPOŁECZNYCH PROBLEMÓW MIESZKAŃCÓW GMINY SKAWINA	26
ROZDZIAŁ III WYNIKI BADAŃ PRZEPROWADZONYCH WŚRÓD MIESZKAŃCÓW GMINY SKAWINA 39	
1. STRUKTURA SPOŁECZNO – DEMOGRAFICZNA BADANYCH MIESZKAŃCÓW	39
2. OPINIE MIESZKAŃCÓW NA TEMAT PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE	40
2.1. PROBLEMY SPOŁECZNE	40
2.2. NEGATYWNE ZACHOWANIA – PRZEMOC	44
3. ROZPOWSZECHNIENIE PICIA ALKOHOLU PRZEZ MIESZKAŃCÓW	53
4. ZAŻYWANIE NARKOTYKÓW PRZEZ MIESZKAŃCÓW	60
5. ZAŻYWANIE DOPALACZY ORAZ ROZPOWSZECHNIENIE UŻYWANIA LEKÓW USPOKAJAJĄCYCH I NASENNYCH PRZEZ MIESZKAŃCÓW	64
6. CZAS WOLNY	65
ROZDZIAŁ IV WYNIKI Z BADAŃ PRZEPROWADZONYCH WŚRÓD UCZNIÓW GMINY SKAWINA 76	
1. STRUKTURA SPOŁECZNO – DEMOGRAFICZNA BADANYCH UCZNIÓW	76
2. CZAS WOLNY UCZNIÓW	77
3. RELACJE UCZNIÓW Z RODZICAMI ORAZ RÓWIEŚNIKAMI	87
4. PALENIE PAPIEROSÓW PRZEZ MŁODZIEŻ	95
5. PICIE ALKOHOLU PRZEZ MŁODZIEŻ	98
6. ZAŻYWANIE NARKOTYKÓW PRZEZ MŁODZIEŻ	106
6.1. Szkoła podstawowa	106
6.2. Szkoła ponadpodstawowa	108
6.3. Opinie dotyczące narkotyków (uczniowie szkół podstawowych i ponadpodstawowych)	112
7. ZAŻYWANIE DOPALACZY PRZEZ MŁODZIEŻ	113
8. ROZPOWSZECHNIENIE UŻYWANIA LEKÓW USPOKAJAJĄCYCH I NASENNYCH PRZEZ MŁODZIEŻ	117
ROZDZIAŁ V	
WNIOSKI I REKOMENDACJE	120
INDEKS WYKRESÓW	130
INDEKS TABEL	132

WSTĘP

Głównym celem niniejszego dokumentu było opracowanie pogłębionej diagnozy społecznej służącej identyfikacji potrzeb oraz obszaru wymagającego wsparcia znajdującego się na terenie gminy. Do osiągnięcia wskazanego celu miała posłużyć zbadanie poniższych obszarów:

- ☑ Problemy i postawy społeczne w tym: kryzys rodziny, sposób spędzania czasu wolnego uczniów i dorosłych mieszkańców gminy;
- ☑ Alkohol: częstotliwość spożywania alkoholu, przeciętne ilości jednorazowo wypijanego alkoholu, wiek inicjacji alkoholowej, dostępność alkoholu w środowisku lokalnym, doświadczanie problemów związanych z piciem alkoholu, przekonania dotyczące alkoholu;
- ☑ Przemoc: rozpowszechnienie zjawiska przemocy w rodzinie, świadomość dostępności form pomocy, społeczna tolerancja dla przemocy;
- ☑ Narkotyki i dopalacze: rodzaj substancji psychoaktywnych najczęściej stosowanych w społeczności lokalnej, dostępność substancji psychoaktywnych w społeczności lokalnej, zjawisko używania leków bez recepty przez dzieci i młodzież;
- ☑ Internet, media: zjawisko uzależnienia od nowych mediów, zjawisko cyberprzemocy, świadomość praw i zagrożeń użytkowników Internetu, uzależnienie behawioralne;
- ☑ Hazard: zjawisko uzależnienia od hazardu, świadomość dostępności form pomocy;
- ☑ Nikotyna: rozpowszechnienie uzależnienia od wyrobów tytoniowych, wiek inicjacji nikotynowej i ilość wypalanych dawek nikotyny;
- ☑ Relacje uczniów z rodzicami oraz rówieśnikami: respektowanie zasad ustalonych przez rodziców, otrzymywane wsparcie emocjonalne od rodziców/opiekunów, przyjaciół i innych dorosłych

Diagnoza została przeprowadzona na terenie gminy Skawina w 2022 roku w okresie od września do października i objęła uczniów klas siódmych i ósmych (N=611) oraz klas drugich i trzecich szkół ponadpodstawowych (N=262) oraz dorosłych mieszkańców gminy (N=384).

Badanie przeprowadzono zgodnie z procedurą metodologiczną i koncepcją triangulacji. Według Normana K. Denzina (2012) można rozróżnić cztery typy triangulacji: danych, badaczy, teorii i metod. **Triangulacja danych** polegała na użyciu danych z różnorodnych źródeł celem

podniesienia stopnia obiektywności oraz kompleksowości uzyskanego materiału empirycznego. W związku z tym w badaniu zostali przebadani mieszkańcy gminy Skawina oraz dzieci i młodzież. **Triangulacja metodologiczna** - wykorzystane zostały zarówno dane w postaci literatury przedmiotu, raportów i statystyk (dane zastane), jak i materiału empirycznego powstałego przede wszystkim w wyniku badania ilościowego (CAPI/CAWI). **Triangulacja badacza** polegała na wprowadzeniu do badań wielu badaczy reprezentujących różne dyscypliny naukowe (pedagogika, psychologia, socjologia).

Badanie zostało przeprowadzone za pomocą wywiadu bezpośredniego w miejscu zamieszkania respondenta przy użyciu komputera (CAPI). Łącznie badaniem objęto 384 dorosłych mieszkańców, gdzie poziom ufności wynosił 95% (wskaźnik ten oznacza, jak bardzo możemy być pewni uzyskanych rezultatów, $\alpha = 0,95$), a błąd maksymalny 5% - błąd informuje nas o tym, jaką "poprawkę" powinniśmy przyjąć na wyniki badań. Innymi słowy, kiedy założymy błąd w wysokości 0,05, czyli 5 procent i przeprowadzamy sondaż wyborczy to, gdy dana partia uzyska wynik 20% poparcia, to przy naszym założeniu błędności 5%, prawdziwe poparcie może się różnić o +/-5%. W tym przypadku metodą doboru próby będzie zastosowanie doboru random route: zostaną wylosowane punkty startowe (w jednym punkcie będzie do przeprowadzenia 10/11 ankiet).

W przypadku uczniów badanie zostało przeprowadzone za pomocą ankiety internetowej (CAWI), której link udostępnili dyrektorzy szkół.

Ponadto w ramach badań jakościowych przeprowadzono trzy zogniskowane wywiady grupowe (FGI). Wywiad ten to, swobodna dyskusja grupy respondentów na dany temat, prowadzona przez moderatora i odbywająca się zgodnie z przygotowanym wcześniej scenariuszem. Wywiady przeprowadzono w dniu 6 października 2022 r. w Centrum Wspierania Rodziny przy ul. Ks. J. Popiełuszki 17 w Skawinie i wzięło w nich udział 34 osoby, przedstawiciele: Wydziału Polityki Społecznej i Zdrowia Urzędu Miasta i Gminy w Skawinie, Centrum Wspierania Rodziny, Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Skawinie, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Skawinie, Komisariatu Policji w Skawinie, Straży Miejskiej w Skawinie, Specjalistycznej Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w Skawinie, Poradni Psychologicznej dla Dzieci i Młodzieży działającej przy Centrum Zdrowia Psychicznego w Skawinie Szpitala im. J. Babińskiego w Krakowie, Centrum Zdrowia Psychicznego w Skawinie Szpitala im. J. Babińskiego w Krakowie, szkół podstawowych i szkół ponadpodstawowych z terenu gminy Skawina (pedagodzy, dyrektorzy), Skawińskiej

Rady Seniorów, Placówki Wsparcia Dziennego dla Dzieci i Młodzieży „SIEMACHA”, Grup Samopomocowych AA „AQUA-VITA” i „Haller”, Grupy Rodzinnej Al.-Anon „VITA ROSA”, Stowarzyszenia Abstynenckiego „Alam”, Skawińskiej Rady Pożytku Publicznego oraz organizacji pozarządowych, w tym: Fundacji Środowiskowy Dom Samopomocy, Fundacji „Wyobraź Sobie”, Stowarzyszenia „Dzieci Są Ważne”.

Wywiady realizowane były przez doświadczonego i przeszkolonego moderatora, mającego umiejętność kierowania rozmową, sterowania nią w odpowiedni sposób. W badaniach FGI zadaniem moderatora oprócz ukierunkowywania rozmowy, by nie odbiegać od omawianego tematu, było kontrolowanie zachodzących procesów oraz pilnowanie, by każdy badany miał szansę zabrać głos. Jedną z największych zalet wywiadu grupowego jest wykorzystanie interakcji grupowych – wypowiedź jednej osoby często generuje wypowiedź drugiej, istnieje zatem możliwość zajmowania stanowisk stojących do siebie w opozycji, wspólnego tworzenia pomysłów, konfrontowania różnych punktów widzenia. Przebieg rozmów był rejestrowany, a następnie poddany transkrypcji oraz analizie jakościowej. Organizacja i przeprowadzenie wywiadów FGI odbywała się w sposób gwarantujący rozmówcom optymalne warunki do swobodnej rozmowy zgodnie z ich czasowymi preferencjami.

Raport został podzielony na trzy główne części. Pierwszą, w której omówione są wyniki badań przeprowadzonych wśród mieszkańców gminy, kolejna w której nastąpiła interpretacja wyników badań z młodzieżą oraz ostatnia, trzecia to wnioski i rekomendacje.

1. CHARAKTERYSTYKA GMINY SKAWINA

Gmina Skawina jest gminą miejsko-wiejską położoną w bezpośrednim sąsiedztwie stolicy województwa małopolskiego, w południowej części powiatu krakowskiego. Zajmuje powierzchnię 100 km². Od północy gmina sąsiaduje z gminami: Czernichów, Liszki oraz Kraków, od wschodu z gminą Mogilany. Od południa graniczy natomiast z powiatem myślenickim – gminami: Myślenice oraz Sułkowice, a od zachodu z powiatem wadowickim – gminami: Lanckorona Kalwaria Zebrzydowska oraz Brzeźnica. Oprócz miasta Skawina, w skład gminy wchodzi 16 sołectw: Borek Szlachecki, Facimiech, Gołuchowice, Grabie, Jaśkowice, Jurczyce, Kopanka, Krzęcin, Ochodza, Polanka Hallera, Pozowice, Radziszów, Rzozów, Wola Radziszowska, Wielkie Drogi i Zelczyna.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, na koniec 2021 roku gmina była zamieszkiwana przez 43789 osoby, z czego 48% stanowili mężczyźni, a pozostałe 52% kobiety¹. Miasto Skawina stanowi centrum gospodarcze i usługowe gminy. Jest także ważnym satelitą gospodarczym Krakowa, głównie ze względu na dobrze rozwinięty przemysł. W Skawinie swoje zakłady ulokowało kilka znaczących firm, także zagranicznych. Działalność gospodarcza koncentruje się w dwóch strefach ekonomicznych: Skawina-Północ i Skawina-Zachód. Korzystne położenie w centrum regionu, dobre skomunikowanie z Krakowem, długie tradycje przemysłowe oraz ułatwienia w prowadzeniu procesów inwestycyjnych służą rozwojowi gospodarczemu gminy².

2. PROBLEMY UZALEŻNIEŃ ORAZ PROBLEM PRZEMOCY – KONSEKWENCJE PRAWNE I SPOŁECZNE ORAZ ZASOBY INSTYTUCJONALNE GMINY POMOCNE W ICH ROZWIĄZYWANIU

Na podstawie danych pochodzących z Urzędu Miasta i Gminy w Skawinie na terenie gminy w 2021 roku działało łącznie 130 sprzedaży napojów alkoholowych, z czego 103 to punkty sprzedające napoje alkoholowe o zawartości alkoholu powyżej 18%³. Ponadto w 2021 roku

¹ Główny Urząd Statystyczny – 15.10.2022 r.

² Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Skawina na lata 2016-2022.

³ Wydział Rozwoju i Strategii – Centrum Wspierania Przedsiębiorczości.

łącznie wydano 150 zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych i zdecydowana większość dotyczyła zezwoleń na sprzedaż poza miejscem sprzedaży (144)⁴.

Z danych pochodzących z Komisariatu Policji w Skawinie 2021 roku wynika, że na terenie gminy Skawina w 2021 roku popełniono 740, w I półroczu 2022 roku 448 wykroczeń przeciwko przepisom ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi tj. za spożywanie napojów alkoholowych wbrew zakazowi. W tym samym roku (2021) dokonano 14 100 kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych i tylko raz ujawniono przypadki sprzedaży napojów alkoholowych osobom nieletnim (w I półroczu 2022 r. 8407). Liczba interwencji domowych związanych z przemocą w rodzinie wyniosła w roku 2021 35, w tym w 14 przypadkach były to interwencje, w których sprawcy znajdowali się pod wpływem alkoholu. W I półroczu 2022 liczba interwencji wyniosła 12, w tym w 4 przypadkach sprawcy znajdowali się pod wpływem alkoholu.

Policjanci KP w Skawinie udzielili 444 pouczeń wobec sprawców wykroczeń popełnionych przeciwko przepisom ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, a wszystkie dotyczyły spożywania napojów alkoholowych wbrew zakazowi. Policjanci nałożyli 271 mandatów karnych na sprawców wykroczeń popełnianych przeciwko przepisom ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, a dotyczących spożywania napojów alkoholowych wbrew zakazowi. w I połowie 2022 roku liczba ta wyniosła 159. W 2021 sporządzono 1 wniosek do Sądu Rejonowego o ukaranie za spożywanie napojów alkoholowych wbrew zakazowi, w I półroczu 2022 były 2 takie przypadki. Ponadto liczba wniosków sporządzonych o ukaranie do Sądu Rejonowego w związku z zakłócaniem spokoju i porządku publicznego przez osoby będące pod wpływem alkoholu w roku 2021 wyniosła 2, a w I półroczu 2022 – 1. Liczba osób podejrzanych o popełnienie czynów karalnych (w tym przestępstw) z związku z alkoholem w roku 2021 ogółem wyniosła 95, z czego 5 dotyczyło niszczenia cudzej rzeczy, 1 uszkodzenia ciała, 89 inne. Liczba przestępstw popełnionych przeciwko przepisom ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi wyniosła 1, który dotyczył przypadku sprzedaży napojów alkoholowych osobom nieletnim. Z kolei liczba zatrzymanych kierowców w związku z prowadzeniem pojazdów pod wpływem alkoholu w 2021 roku wyniosła 79, a w I półroczu 2022 roku – 37. Liczba interwencji przeprowadzonych wobec osób nietrzeźwych przebywających w miejscach publicznych,

⁴ *Urząd Miasta i Gminy w Skawinie „Rynek napojów alkoholowych w gminie Skawina w roku 2021”*

w których pozostawienie ich mogło zagrażać życiu lub zdrowiu w 2021 roku wyniosła 99, a w I połowie 2022 – 59.

W związku z wejściem w życie Uchwały Nr XLVI/621/18 Rady Miejskiej w Skawinie z dnia 29 sierpnia 2018 r. w sprawie ograniczenia w godzinach nocnych sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży, na terenie podległym KP Skawina zaobserwowano spadek interwencji Policji w godzinach pomiędzy 22.00 a 5.00. Spadek ten stwierdzono zarówno w rejonach sklepów monopolowych, jak też w miejscach wskazanych przez mieszkańców jako te, w których dochodziło nagminnie do łamania przepisów porządkowych oraz Ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Szczególnie uciążliwe było to, że w godzinach nocnych, w okolicach miejsc sprzedaży alkoholu gromadziły się hałaśliwe grupy osób, często pod wpływem alkoholu. Te same grupy pijanych osób następnie przemieszczały się nocą po ulicach miasta, przebywały w rejonach osiedli i bloków mieszkalnych. Takie zachowanie zwiększało poczucie zagrożenia wśród mieszkańców, uniemożliwiało spokojny sen i wypoczynek. Przed wprowadzeniem zakazu w porze nocnej, w rejonie sklepów z alkoholem odnotowano szereg zdarzeń o charakterze chuligańskim. Począwszy od spożywania alkoholu w miejscu niedozwolonym, poprzez zakłócenie ciszy i spoczynku nocnego, aż po zdarzenia bójek i pobić, niejednokrotnie z użyciem niebezpiecznych narzędzi, kończących się ciężkimi obrażeniami uczestników a także ich zgonem. Zaobserwować można również znaczny spadek zdarzeń uszkodzenia mienia. Szereg uszkodzeń mienia powstawało właśnie nocą, kiedy to pojedyncze osoby lub grupy osób w drodze po alkohol do sklepu lub też ze sklepu dokonywały uszkodzeń zaparkowanych pojazdów, infrastruktury drogowej i innych przedmiotów „stojących na ich drodze”. Zarówno sprawcy tych przestępstw jak i pokrzywdzeni bardzo często znajdowali się w stanie nietrzeźwości, a czas oraz okoliczności popełnienia czynu były związane z faktem zakupu alkoholu w sklepie „nocnym”. Nastąpił również spadek odnotowanych interwencji w porze nocnej. Zmalała także liczba ujawnionych wykroczeń dotyczących łamania przepisów Ustawy o Wychowaniu w Trzeźwości a także Kodeksu Wykroczeń. Jak się okazuje, prohibicja ma wpływ na poziom bezpieczeństwa w mieście. Na podstawie przeprowadzonej analizy oraz spostrzeżeń funkcjonariuszy można stwierdzić, że wprowadzenie ograniczeń w sprzedaży alkoholu przyczyniło się do zmiany zachowań obywateli. Zauważyć można poprawę bezpieczeństwa i czystości, redukcję hałasu w pobliżu punktów sprzedaży alkoholu, eliminację niepożądanych zachowań po nadmiernym spożyciu alkoholu, mniej pijanych

i agresywnych osób na ulicach Skawiny, porządek w miejscach sprzedaży mniej bójek brak zanieczyszczonych chodników i witryn, brak zniszczeń i uszkodzeń mienia. Została również ograniczona liczba osób przemieszczających się z alkoholem w porze nocnej po ulicach miasta, jak również ilość osób grupujących się w określonych miejscach i spożywających alkohol, a następnie zakłócających porządek publiczny. Z informacji jakie docierają do tutejszego Komisariatu Policji wynika, że ograniczenie handlu alkoholem w porze nocnej jest postrzegane pozytywnie również przez mieszkańców Skawiny.

Również wg Straży Miejskiej po wprowadzeniu cyt. wyżej uchwały liczba interwencji związanych ze spożywaniem alkoholu w miejscach sprzedaży jak również zdarzeń związanych z zakłócaniem spokoju i porządku publicznego zmalała. Wprowadzenie omawianych ograniczeń znacząco wpływa na poziom bezpieczeństwa i porządku publicznego na terenie miasta i gminy Skawina, gdyż w rejonach punktów sprzedaży napojów alkoholowych w godzinach ograniczających sprzedaż odnotowano nieliczne zdarzenia.

Jeśli chodzi o przestępstwa i czyny karalne popełnione z ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii dane z perspektywy Komisariatu Policji przedstawiają się następująco:

- liczba przestępstw popełnionych z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii – rozbiem na miejsca zdarzeń (sołectwa/miasto) w roku 2021 wyniosła 34/8, a w I półroczu 2022 r. 16/2;
- liczba czynów naruszających przepisy ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii – z rozbiem na miejsca zdarzeń (sołectwa, miasto) w 2021 roku wyniosła 34/8, a w I półroczu 2022 r. 19/2;
- liczba zatrzymanych kierowców będących pod wpływem narkotyków w 2021 r. wyniosła 4, a w I półroczu 2022 – wyniosła 1;
- liczba ujawnionych osób podejrzanych, które dokonały przestępstw pod wpływem narkotyków lub innych środków odurzających (z rozbiem na nieletnich i dorosłych) wyniosła odpowiednio: rok 2021 – 4/0, a w I półroczu 2022 1/0.

Jeśli chodzi o rodzaje popełnianych przestępstw z ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii sytuacja za rok 2021 wygląda następująco:

- najczęściej popełnianym przestępstwem jest posiadanie środków odurzających – 18 przypadków;
- produkcja – krzewy marihuany – 3 przypadku;
- inne przestępstwa uprawa – 3 przypadki.

Uzupełnieniem informacji dotyczących substancji psychoaktywnych są dane dotyczące zarekwirowanych substancji psychoaktywnych w 2021 r. Najwięcej przechwycono:

- Marihuana - 503,9 gram,
- Amfetamina - 421 gram,
- Grzyby halucynogenne - 38,3 gram,
- Metaamfetamina - 34,5 gram,
- Mefedron - 11,1 gram,
- Haszysz - 1,3 gram,
- Kokaina - 1,1 gram,
- 5 sztuk ecstasy,
- 83 sadzonki (konopie indyjskie).

Jak wynika z danych Sądu Rejonowego w Wieliczce ul. Janińska 25, Wydział II Karny:

- ogólna liczba osób (mieszkańców gminy Skawina) skazanych prawomocnie na karę pozbawienia wolności w roku 2021 wyniosła 33 osoby (w roku 2020 – wyniosła 51 osób, w roku 2019 - 34 osoby);
- liczba osób (mieszkańców gminy Skawina) skazanych prawomocnie na karę pozbawienia wolności za przestępstwa „narkotykowe” z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii wyniosła 2 osoby (w roku 2020 – 1 osoba, w roku 2019 – 1 osoba);
- liczba osób (mieszkańców gminy Skawina) skazanych prawomocnie na karę pozbawienia wolności za przestępstwa „narkotykowe” z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, wobec których zastosowano warunkowe zawieszenie kary pozbawienia wolności wyniosła 6 osób (w 2020 r. – 5 osób, w roku 2019 – 2 osoby).

Ponadto z informacji uzyskanych z Sądu Rejonowego w Wieliczce ul. Janińska 25, IV Wydział II Rodzinny i Nieletnich, wynika, że do w/w Wydziału 2021 r. wpłynęła 1 sprawa o czyny karalne z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii dot. osoby nieletniej. W 1 sprawie środki wychowawcze wynikające z art. 6 pkt. 2, art. 6 pkt 2 oraz art. 6 pkt 6 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii. Dla porównania w roku 2020 do w/w Wydziału 2020 r. wpłynęły 22 sprawy o czyny karalne z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, z tego 3 sprawy dotyczyły kobiet, a 19 mężczyzn.

Uzupełnieniem danych dotyczących problemów uzależnień są informacje dotyczące leczenia odwykowego mieszkańców Gminy Skawina, w różnych typach zakładów leczenia odwykowego (w warunkach stacjonarnych, dziennych oraz ambulatoryjnych) zlokalizowanych na terenie Krakowa (dane obejmują rok 2021). Należy dodać, że poniższe dane nie odzwierciedlają rzeczywistej liczby osób leczących się w placówkach odwykowych, względu na podjęcie leczenia w placówkach mieszczących się poza Krakowem oraz brak odpowiedzi innych jednostek, które zajmują się leczeniem odwykowym.

W Szpitalu Klinicznym im. J. Babińskiego w Krakowie w roku 2021:

- 10 osób leczyło się na Oddziale Terapii Uzależnionych od Alkoholu
- 17 osób leczyło się na Oddziale Leczenia Alkoholowych Zespołów Abstynencyjnych,
- 27 osób leczyło się na pozostałych oddziałach,
- 45 osób leczyło się na Poradni dla Osób z Problemami Alkoholowymi.

W ośrodku prowadzonym przez Stowarzyszenie Terapeutów Uzależnień przy ul. Wielickiej 73 w Krakowie leczyło się 28 osób uzależnionych od alkoholu, 18 uzależnionych od narkotyków i innych środków psychoaktywnych. Natomiast osób współuzależnionych leczących się w ośrodku było 6 osób.

W I półroczu 2022 sytuacja wygląda następująco: 12 osób uzależnionych od alkoholu, 8 osób uzależnionych od narkotyków i innych substancji psychoaktywnych i 3 osoby współuzależnione.

Natomiast na Oddziale Toksykologii i Chorób Wewnętrznych Szpitala Specjalistycznego im. Ludwika Rydygiera w Krakowie Sp. z o. o. przebywało 7 pacjentów – mieszkańców Gminy, w tym 4 w Oddziale Toksykologii i 3 w Pododdziale Detoksykacji zatrutych oraz uzależnionych od substancji psychoaktywnych, alkoholu i narkotyków.

W Centrum Medycyny Profilaktycznej Sp z. o. o. ul. B. Komorowskiego 12 z leczenia w w/w poradni skorzystało 9 osób (4 osoby uzależnione od alkoholu /F10.2/ i 5 osób współuzależnionych (F43.2).

W Ośrodku Leczenia Terapii i Rehabilitacji Uzależnień Stowarzyszenia „MONAR” w Krakowie ul. Suchy Jar 4 – w 2021 r. leczyły się 2 osoby z gminy Skawina.

W przypadku działania Pogotowia Ratunkowego im. Siegfrieda Greinera w Skawinie przy ul. Niepodległości 12 na terenie Gminy Skawina w 2021 roku udzielono pomocy 52 osobom u których stwierdzono efekt toksyczny alkoholu oraz objawy działania alkoholu w zależności

od stężenia i zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane użyciem alkoholu (w tym ostre zatrucia, zespół uzależnienia, zespół abstynencyjny, zaburzenia psychotyczne) oraz 1 osobie pod wpływem narkotyków i innych substancji psychoaktywnych.

W rejestrze zakażeń i chorób zakaźnych Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Krakowie w 2021 r. wykazano 1 przypadek zakażenia wirusem HIV z wyłączeniem gminy Skawina. Nie wykazano zachorowań i zgonów z powodu AIDS. Dla porównania w 2020 r. na terenie powiatu krakowskiego:

- odnotowano 7 przypadków zakażeń wirusem HIV;
- nie odnotowano zachorowań na AIDS;
- nie wykazano zgonu z powodu zachorowania na AIDS.

Należy wskazać, że w roku 2020 odnotowano 1 przypadek zakażeń wirusem HIV na terenie gminy Skawina.

Z informacji uzyskanych ze Szpitala Uniwersyteckiego w Krakowie Oddział Kliniczny Chorób Zakaźnych wynika, że w placówce w związku z zakażeniem wirusem HIV w 2020 r. nie leczyli się pacjenci z gminy Skawina.

W ramach umowy zawartej pomiędzy Gminą Skawina a Miejskim Centrum Profilaktyki Uzależnień w Krakowie przy ul. Rozrywka 1 (zwanym dalej „MPCU”), Policja i Straż Miejska dowożą do wytrzeźwienia mieszkańców Gminy Skawina, ale również osoby nie będące jej mieszkańcami, a które zostały „zatrzymane” na terenie gminy.

W roku 2021 r. do wytrzeźwienia odwieziono 85 osób będących mieszkańcami Gminy Skawina (z czego 76 mężczyzn i 9 kobiet), tj. o 22 osoby więcej niż w roku 2020. Należy zaznaczyć, że 65 osób przebywało w placówce po raz pierwszy. Stwierdzić również należy, że po spadku osób dowiezionych do wytrzeźwienia (w latach 2018 i 2019) liczba osób nietrzeźwych dowiezionych do wytrzeźwienia ponownie wzrosła. W przypadku małoletnich, podobnie jak w latach wcześniejszych nie zarejestrowano pobytu w placówce ani jednego małoletniego.

Realizując zapisy ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii w gminie Skawina w 2021 roku realizowano Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii przyjęty Uchwałą nr XXVI/373/20 Rady Miejskiej w Skawinie z 30 grudnia 2020 r. Celem głównym programu była realizacja wielokierunkowych działań na rzecz zapobiegania uzależnieniom od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych w społeczności lokalnej oraz ograniczenie

szkód zdrowotnych, społecznych i zaburzeń życia rodzinnego, których źródłem jest używanie w/w środków, a także ograniczenie zjawiska picia alkoholu, używania narkotyków i podejmowania innych zachowań ryzykownych przez dzieci i młodzież. Realizacja celu przekłada się na zwiększenie jakości życia mieszkańców gminy Skawina. W ramach działań zwiększano dostępność terapeutyczną i rehabilitacyjną dla osób uzależnionych od alkoholu, a także dla osób uzależnionych od narkotyków i osób zagrożonych uzależnieniem. W/w zadania realizowane były m. innymi poprzez pomoc psychospołeczną i prawną udzielaną rodzinom, w których występują problemy uzależnień, głównie poprzez prowadzenie bezpłatnego poradnictwa organizowanego w Centrum Wspierania Rodziny (CWR). Centrum Wspierania Rodziny świadczy pomoc osobom, małżeństwom i rodzinom przeżywającym trudności życiowe np. uzależnienie lub współuzależnienie, przemoc w rodzinie, konflikty z najbliższymi, kłopoty w wychowaniu dzieci, problemy osobiste, stres związany z życiem codziennym, poczucie choroby, straty, krzywdy lub winy. I tak, w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2021 r. psychologowie oraz terapeuta uzależnień dyżurujący w CWR (wraz z „Telefonem Wsparcia”) udzielili łącznie 886 porad dla 493 osób (297 kobiet, 185 mężczyzn, 11 dzieci), z czego: 537 porad udzielono stacjonarnie, 341 porad udzielonych było telefonicznie, oraz 8 porad udzielonych było z wykorzystaniem komunikatora Skype. Podobnie jak w 2020 r. i wcześniejszych najczęściej zgłaszanym problemem był problem uzależnienia od alkoholu. W omawianym okresie udzielono ogółem 380 porad 195 osobom (97 kobiet, 95 mężczyzn, 3 dzieci). Wśród 195 osób, którym udzielono porad, było 119 osób z problemem uzależnienia od alkoholu (300 porad) oraz 76 osób będących w relacji z osobą uzależnioną – obciążone tą sytuacją (80 porad). Wśród osób z problemem alkoholowym było 35 kobiet, 82 mężczyzn oraz 2 dzieci. Z kolei wśród osób będących w relacji z osobą uzależnioną – obciążonych tą sytuacją (w tym osoby współuzależnione i DDA) były 62 kobiety, 13 mężczyzn i 1 dziecko. Kolejnym zgłaszanym problemem były zaburzenia nerwicowe, związane ze stresem i pod postacią somatyczną (156 porad udzielonych 98 osobom). Problem uzależnienia od narkotyków i innych substancji psychoaktywnych zgłosiło 45 osób, którym udzielono 78 porad. Spośród 45 osób korzystających z pomocy było 29 osób uzależnionych od w/w środków psychoaktywnych. Należy nadmienić, że szkody wynikające z zażywania narkotyków są odczuwalne nie tylko przez osobę uzależnioną, ale też przez najbliższe otoczenie. Wśród negatywnych skutków wywołanych narkomanią wymienia się zarówno szkody zdrowotne, jak i społeczne, wśród nich m. innymi osłabienie i rozpad więzi rodzinnych.

W roku 2021 z porad specjalistów w CWR skorzystało 16 osób będących w relacji z osobą uzależnioną od omawianych substancji.

Problem przemocy w rodzinie zgłosiło psychologom 21 osób, którym udzielone zostały 24 porady.

Inne kategorie problemów zgłaszanych do CWR:

- kryzys w związku partnerskim, kryzys rodzinny (konflikty, trudności wychowawcze, rozkład pożycia) – zgłaszało 67 osób (udzielono 105 porad);
- zaburzenia nastroju - zgłaszało 41 osób (udzielono 70 porad);
- zachowania mające cechy uzależnienia od czynności takich jak hazard, Internet i inne – 4 osoby (2 osoby mające cechy uzależnienia oraz 2 osoby będące w relacji z osobą, której zachowania mają cechy uzależnienia od tych czynności) - łącznie udzielono 10 porad;
- niewydolność opiekuńczo – wychowawcza – zgłaszało 5 osób (udzielono 11 porad);

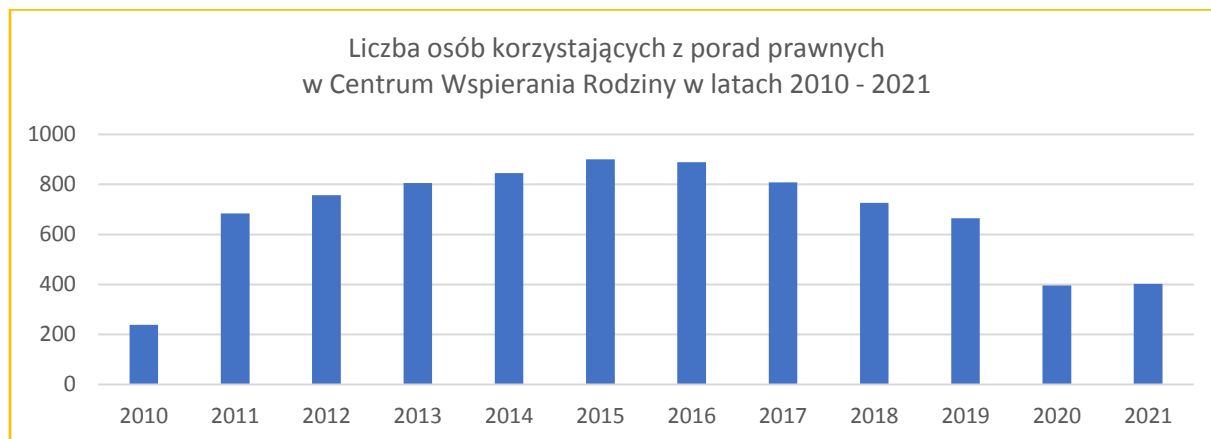
Podsumowując, w ramach porad i konsultacji specjaliści dokonywali wstępnej diagnozy osób, w tym w szczególności osób z problemem uzależnienia, motywowali do podjęcia leczenia, udzielali wsparcia i pomocy osobom współuzależnionym, kierowali do placówek specjalistycznych. Ponadto nowa sytuacja związana z pandemią COVID-19 pozwala wyróżnić nową kategorię porad udzielanych klientom w trakcie pandemii tj. problemy emocjonalne związane z pandemią COVID-19, a wśród nich, obniżenie nastroju uwarunkowane ograniczeniami związanymi z pandemią, problemy zdrowotne w rodzinie – zapytania dotyczące uzyskania specjalistycznej pomocy specjalistycznej w okresie pandemii, reakcje na stres związany z konsekwencjami pandemii w życiu rodzinnym i zawodowym własnym lub u członka rodziny i inne (udzielono 47 porad 40 osobom) .

W CWR pełnił dyżury prawnik, który udzielał porad prawnych z zakresu: prawa cywilnego, prawa rodzinnego, pomocy społecznej, prawa karnego, prawa pracy, prawa spółdzielczego, prawa administracyjnego oraz innych dziedzin prawa, włączając w to również pomoc przy pisaniu pism procesowych. Z pomocy prawnika dyżurującego w CWR w 2021 r. skorzystały 403 osoby, z czego 30 osobom udzielono porad prawnych osobom doświadczającym przemocy

w rodzinie. Malejąca w stosunku do lat poprzednich liczba porad wynika z coraz większej dostępności do nieodpłatnej pomocy prawnej po wejściu w życie ustawy o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej

(tj. Dz. U. z 2019 r. poz. 294 ze zm.) oraz sytuacji związanej z pandemią COVID-19 i związanymi z tym ograniczeniami i izolacją.

Wykres 1: Liczba porad prawnych udzielonych w Punkcie Konsultacyjnym/CWR w latach 2010 – 2021.⁵

Ponadto w 2021 r. w Centrum Wspierania Rodziny:

1. uruchomiono dodatkową formę wsparcia psychologicznego „Konsultacje i wsparcie psychologiczne dla rodziców i opiekunów z zakresu uzależnień behawioralnych u dzieci i młodzieży” - I tak: w trakcie 9 dyżurów z konsultacji psychologa skorzystało 16 osób, którym udzielono 17 porad.
2. zorganizowano III część grupy psychoedukacyjno – rozwojowej dla osób uwikłanych w przemoc - w okresie od 13 maja do 5 sierpnia 2021 r. Ostatecznie grupę ukończyły 4 osoby;
3. mając na celu zwiększenie kompetencji opiekuńczych i wychowawczych rodziców w CWR realizowano program „Szkoła dla Rodziców i Wychowawców”, w którym brało udział 10 osób oraz udzielono dotacji Fundacji „Wyobraź sobie” na realizację 4 edycji programu, w których wzięły udział 43 osoby.
4. zrealizowano 2 edycje nowej formy wsparcia tj. „Program Grupy Wstępnej Edukacyjno – Motywacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i środków psychoaktywnych bądź zagrożonych uzależnieniem”, obejmującej cykl 12 spotkań oraz spotkania indywidualne. I tak w:
 - a) okresie od 17 czerwca do 2 września 2021 r. początkowo do grupy zgłosiło się 13 osób, w tym 10 mężczyzn i 3 kobiety. Ostatecznie program spotkań grupowych ukończyło 8 osób, a podczas trwania programu 12 osób skorzystało z indywidualnych konsultacji;

⁵ Dane CWR.

- b) okresie od 9 września do 2 grudnia 2021 r. początkowo do grupy zgłosiło się 11 osób, w tym 7 mężczyzn i 4 kobiety. Ostatecznie program spotkań grupowych ukończyło 7 osób;
5. w ramach projektu „Dzięki pomocy żyjemy bez przemocy” prowadzono dyżury specjalisty psychoterapeuty – seksuologa oraz mediatora prowadzono mediacje i doradztwo rodzinne dla mieszkańców gminy w CWR w terminie od 21 września do 10 grudnia 2021 r. w wymiarze 24 godzin zegarowych, w ramach którego w mediacjach rodzinnych uczestniczyło 8 rodzin, które brały udział w kilku spotkaniach (specyfika mediacji wymaga udziału w kilku spotkaniach) – łączna liczba osób biorących udział w mediacjach 30 (w tym: 16 dzieci i 14 dorosłych);
6. prowadzono dyżury specjalisty w zakresie udzielania wsparcia psychoterapeutycznego i konsultacje w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz seksuologii dla mieszkańców gminy uwikłanych w przemoc – osób doznających przemocy, osób stosujących przemoc, w tym niesamodzielnym jak i ich opiekunów - w wymiarze 60 godzin w okresie od 2 września do 16 grudnia 2021 r. w Centrum Wspierania Rodziny w Skawinie oraz Centrum Wsparcia Opiekunów Osób Zależnych w Skawinie. Ogółem w trakcie organizowanych dyżurów ze wsparcia skorzystały 24 osoby, w tym:
- a) w Centrum Wspierania Rodziny - 24 osoby, którym udzielono 45 porad w formie stacjonarnej i 4 porady w formie on-line za pośrednictwem środków komunikacji na odległość;
- b) w Centrum Wsparcia Opiekunów Osób Zależnych - 19 osób, którym udzielono 19 porad w formie stacjonarnej.

Ponadto w ramach Gminnego Programu podejmowano inne zadania i działania na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień – przykładowe inicjatywy, działania, programy, kampanie podejmowane w roku 2021:

- prowadząc działalność profilaktyczną, informacyjną i edukacyjną w omawianym zakresie, podejmowano współpracę z placówkami oświatowymi, w ramach której realizowano między innymi programy profilaktyki uniwersalnej (w tym programy rekomendowane „Archipelag Skarbów – Wyprawa odkrywców”, „Przyjaciele Zippiego”, „Apteczka Pierwszej Pomocy Emocjonalnej”, „Cukierki”), którymi objęto ok. 972 dzieci, 94 rodziców, 194 nauczycieli;
- zrealizowano cykl warsztatów profilaktycznych z zakresu profilaktyki uzależnień, w tym z zakresu uzależnień behawioralnych, którymi objęto: ok. 2865 uczniów;
- w ramach współpracy ze Szpitalem Klinicznym im. dr J. Babińskiego w S.P. Nr 2 w Skawinie i Krzęcinie realizowano program „Ty decydujesz jak reagujesz”;

- przeprowadzono II edycję konkursu na Bajkę Profilaktyczną „Rodzinna Apteczka” dla dorosłych mieszkańców gminy;
- działaniami edukacyjnymi objęto ok. 592 rodziców, którzy brali udział w spotkaniach edukacyjnych dot. bezpieczeństwa dzieci w odniesieniu do korzystania z Internetu, substancji psychoaktywnych, uzależnień behawioralnych, właściwych relacji z dzieckiem;
- mając na celu doskonalenie kadr uczestniczących w realizacji zadań z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień zorganizowano szkolenia dla ok. 542 nauczycieli, wychowawców, pedagogów i psychologów szkolnych oraz szkolenie programem „Apteczka Pierwszej Pomocy Emocjonalnej” dla 13 nauczycieli, oraz programem „Przyjaciele Zippiego” dla 24 nauczycieli;
- zorganizowano spotkanie edukacyjne w Klubie Seniora „Seniorek” nt. „Zapobieganie depresji u osób starszych”;
- dofinansowano placówkę wsparcia dziennego dla dzieci, prowadzoną przez Stowarzyszenie „SIEMACHA” na zlecenie gminy Skawina;
- wspierano działające na terenie gminy środowiska abstynenckie i samopomocowe, tj. Stowarzyszenie Abstynenckie Alam, Grupę Anonimowych Alkoholików „AQUA VITA” i Grupę Rodzinną Al.-Anon. „VITA ROSA”;
- prowadzono edukację społeczną nt. uzależnień, przemocy w rodzinie, radzenia sobie ze stresem oraz o miejscach i formach wsparcia i pomocy, programach leczenia, w ramach której rozpowszechniano materiały za pomocą dostępnych mediów, a także w licznych instytucjach współpracujących z CWR oraz na stronach internetowych tych instytucji. Rozpowszechniano informacje nt. Telefonu Wsparcia CWR, Telefonów Zaufania, aplikacji wspierających i pomocowych takich jak: „E-Aplikacja mWsparcie”, „POP”, „POMOCNA DŁOŃ”;
- zgłoszono CWR do ogólnopolskiego programu „Pomarańczowa Linia” dla rodziców dzieci pijących alkohol i zażywających narkotyki. Tworzono na terenie gminy „Punkty informacyjne”, w tym celu zakupiono stojaki opatrzone z logo CWR;
- wrażano kampanie społeczno-edukacyjne, w tym: XXI edycję Zachowaj Trzeźwy Umysł pod hasłem „W poszukiwaniu szczęścia” (udział 13 szkół), „By powstał dom trzeba wiele troski. nie pozwól mu się rozsypać”, „NO PROMIL NO PROBLEM” pod hasłem „Prawdziwa odwaga lubi bezpromilowe klimaty”, której zwieńczeniem był happening na skawińskim rynku połączony z marszem trzeźwości. Gośćmi imprezy byli Czesław Lang – polski kolarz,

wicemistrz olimpijski, Przemysław Niemiec – kolarz szosowy, Waldemar Kluza – kierowca rajdowy, którzy swoją obecnością poparli przesłanie kampanii. Wymienione akcje, poza przewidzianymi do realizacji działaniami, były inspiracją do podejmowania innych przedsięwzięć profilaktycznych na terenie gminy, takich jak np. warsztaty dla uczniów, udział w szkoleniu przedstawicieli samorządów uczniowskich – Forum Liderów Młodzieżowych dla klas VII i VIII, Debata Oksfordzka zorganizowana on-line w ZPO w Kopance we współpracy z Krakowskim Stowarzyszeniem Mówców z udziałem uczniów szkoły oraz uczniów SP w Jaśkowicach. Tematem debaty było *„Duża popularność youtuberów takich jak: Ekipa wśród młodych osób – przynosi więcej szkód niż pożytku”*;

- podejmowano także działania skierowane do sprzedawców napojów alkoholowych mające na celu zapewnienie skutecznego przestrzegania prawa w zakresie sprzedaży oraz spożywania napojów alkoholowych, poprzez kontrole punktów sprzedaży napojów alkoholowych prowadzone przez GKRPA oraz realizację kampanii edukacyjnej „Ogranicz dostępność alkoholu”, zainicjowanej przez PARPA. Celem akcji było zwrócenie uwagi na kształtowanie polityki dostępności do alkoholu na lokalnym poziomie oraz na najskuteczniejsze działania i narzędzia jakim są ograniczenie dostępności fizycznej i ekonomicznej alkoholu. W ramach akcji zorganizowano szkolenie dla członków Zespołu Kontrolującego punkty sprzedaży napojów alkoholowych, szkolenie terenowe dla właścicieli oraz personelu 50 punktów sprzedaży napojów alkoholowych pt. Zakup kontrolowany – Tajemniczy klient”, kierowano pisma do sprzedawców napojów alkoholowych przypominające o konsekwencjach naruszenia obowiązującego w tym zakresie przepisów prawa – do około 100 punktów; publikowano informacje prasowe o kampanii, materiały informacyjne nt. *„Reklamy, marketingu związanego z alkoholem – aspekty prawne”*; zrealizowano szkolenie sprzedawców napojów alkoholowych z zakresu nielegalnej promocji i reklamy w ramach usługi edukacyjno-szkoleniowej, przeprowadzono kontrole w 16 punktach sprzedaży napojów alkoholowych, Burmistrz wystosował do sprzedawców napojów alkoholowych list zawierający informacje dot. konsekwencji naruszenia obowiązujących przepisów prawa. Informacje również opublikowano na stronach internetowych. Organizatorzy ogólnopolskiej kampanii przygotowali konkurs dla gmin, w ramach którego kapituła konkursowa przyznała pierwsze miejsce w konkursie gminie Skawina;

→ w ramach konkursu ofert w zakresie zadania „Przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym w 2021 r.” udzielono dotacji Fundacji „Wyobraź sobie”, która realizowała projekt: „Dasz radę w praktyce”, „Akademia Emocji”, „Od wyobraźni do innowacji – rozwijanie kompetencji XXI wieku u dzieci i młodzieży w gminie Skawina”, oraz Stowarzyszeniu Przyjaciół Grabia, które realizowało projekt „Klub Środowiskowy Relax”.

Opisane powyżej działania i zadania służyły ograniczeniu szkód zdrowotnych oraz zaburzeń życia rodzinnego wynikających z używania alkoholu i innych substancji psychoaktywnych, kształtowaniu postaw prozdrowotnych ze zwróceniem uwagi na profilaktykę uzależnień od alkoholu i środków psychoaktywnych, profilaktykę uzależnień behawioralnych szczególnie wśród dzieci i młodzieży, ale i dorosłych mieszkańców gminy. Szczegółowy opis zadań podejmowanych w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii zawarto w dokumencie „Raport z wykonania Gminnego Programu, który przekazano Radzie Miejskiej w Skawinie w dniu 18 marca 2022 r.

Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Skawinie.

Mającą swoją siedzibę w Centrum Wspierania Rodziny w Skawinie przy ul. Ks. J. Popiełuszki 17 Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Skawinie m. innymi podejmowała czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu, obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie lecznictwa odwykowego, w tym w roku 2021 między innymi:

1. przyjęła 43 nowe wnioski i założyła postępowania w sprawie jw.;
2. skierowała 24 osoby na badania przez biegłych sądowych (lekarza psychiatrę i psychologa) w celu wydania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu i ustalenia leczenia, z czego 18 osób zgłosiło się na badanie do biegłych. Badanie przeprowadzane było w CWR;
3. w 22 przypadkach (dot. spraw założonych w 2021 roku i w latach wcześniejszych) Komisja wnioskowała do Sądu Rejonowego w Wieliczce o zastosowanie, wobec osoby uzależnionej od alkoholu, obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie lecznictwa odwykowego. Z informacji uzyskanych w Sądzie wynika, że w 2021 r. w 4 sprawach sąd orzekł zastosowanie obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu.

Należy wspomnieć, że do dnia 18 października 2022 roku do Komisji wpłynęło 29 nowych wniosków dot. zobowiązania do leczenia odwykowego. W tym samym okresie Komisja

skierowała 33 wnioski do Sądu Rejonowego w Wieliczce o zastosowanie, wobec osoby uzależnionej od alkoholu oraz skierowała 35 osób na badanie przez biegłych sądowych (lekarza psychiatrę i psychologa) w celu wydania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu i ustalenia leczenia od alkoholu – na przedmiotowe badanie zgłosiło się 10 osób.

Zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r o pomocy społecznej, pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości (art. 2.1). Instytucja ta wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka (art. 3.1). Zadania społeczne na terenie gminy Skawina wykonuje Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Skawinie. Podstawowym zadaniem Ośrodka jest zapewnienie na terenie gminy wszechstronnych i dostępnych świadczeń określonych w m.in. ustawie o pomocy społecznej, o świadczeniach rodzinnych, o pomocy osobom uprawnionych do alimentów i o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Prawidłową realizację zadań oraz funkcjonowanie Ośrodka zapewnia kadra, w skład której wchodziło wg stanu na dzień 31 grudnia 2020 roku 46 pracowników, w tym 20 pracowników socjalnych (ogólne zatrudnienie w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej wynosi 69 osób).

W oparciu o ustawę o pomocy społecznej Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Skawinie w 2021 roku objął wsparciem 589 rodzin, w których funkcjonowało łącznie 1027 osób. Cztery główne powody przyznawania pomocy beneficjentom Ośrodka to powodem ubiegania się o pomoc w analizowanym okresie była:

- długotrwała lub ciężka choroba (397 rodzin),
- ubóstwo (280 rodzin),
- niepełnosprawność (256 rodzin) oraz
- bezrobocie (186 rodzin).

Dane dotyczące udzielania pomocy rodzinom z problemem alkoholowym, narkotykowym oraz przemocy w rodzinie przez Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Skawinie. W 2021 roku pomocą z powodu uzależnienia lub nadużywania alkoholu przez co najmniej jednego

z członków rodziny objęto łącznie 27 rodzin, natomiast 4 rodziny skorzystały ze świadczeń MGOPS w wyniku problemów z narkotykami⁶.

Wielkość pomocy (środków finansowych) przeznaczonych przez MGOPS na pomoc rodzinom z „problemem alkoholowym” w 2021 r. wyniosła 200 185,27 zł. Wielkość środków finansowych przypadających średnio na jedną rodzinę z problemem alkoholowym wyniosła 7 149,47 zł. Wielkość pomocy (środków finansowych) przeznaczonych przez MGOPS na pomoc rodzinom z „problemem narkotykowym” w 2021 r. wyniosła 14 820,00 zł. Wielkość środków finansowych przypadających średnio na jedną rodzinę z problemem „narkotykowym” wyniosła 3 705,00 zł.

Ochronie osób, które doświadczają przemocy w rodzinie służy procedura „Niebieskiej Karty”. Procedurę tę uruchamiają uprawnione służby m. innymi: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Skawinie, Komisariat Policji w Skawinie, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Skawinie oraz pracownicy oświaty, opieki zdrowotnej.

W gminie Skawina w 2021 r. wszczęto 64 procedury Niebieskich Kart (miasto -32, sołectwa – 32), z czego 34 były sporządzone przez MGOPS, 26 przez policję i 4 przez jednostki oświaty. Warto również dodać, że w 2021 roku łącznie prowadzonych było 116 procedur Niebieskich Kart, a zakończonych 65. Ogólnie doświadczających przemoc było 140 osób, z czego 85 kobiet, 11 mężczyzn oraz 44 dzieci (w tym bezpośrednio wszczętych NK wobec małoletnich 22, a świadków przemocy dzieci - 22 (traktowani są jako osoby doznające przemocy). Stosujących przemoc było 99 osób⁷. Liczba rodzin objętych pomocą grup roboczych w 2021 r. wyniosła 108. Liczba osób objętych pomocą grup roboczych: osoby doświadczające przemoc – 140, stosujące przemoc 99.

Liczba dzieci/rodzin z gminy Skawina objętych wsparciem asystenta rodziny z podziałem na kategorie problemów – liczba rodzin – 39/dzieci 81 (przemoc 11, alkohol – 7, ponadto w każdej rodzinie, która jest objęta AR występują problemy opiekuńczo – wychowawcze i w prowadzeniu gospodarstwa domowego (należy pamiętać, że w niektórych rodzinach występuje wiele kategorii).

Liczba dzieci uczestniczących w zajęciach socjoterapeutycznych w Placówce Wsparcia Dziennego w Skawinie ul. Rynek 24 – 60. Liczba dzieci uczestniczących w zajęciach opiekuńczo – wychowawczych w Placówce Wsparcia Dziennego w Skawinie ul. Rynek 24 – 75.

⁶ *Sprawozdanie roczne z udzielonych świadczeń pomocy społecznej - pieniężnych, w naturze i usługach za I-XII 2021 r.*

⁷ *Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej dane liczbowe za rok 2021*

Ponadto 18 osobom uzależnionym i 13 rodzinom osób uzależnionych, dotkniętych ubóstwem i wykluczeniem społecznym udzielono wsparcia socjalnego przez MGOPS w Skawinie zgodnie z ustawą o pomocy społecznej (prowadzono pracę z osobami uzależnionymi i ich rodzinami z wykorzystaniem metod i technik wypracowanych w ramach standardów pracy socjalnej).

Na terenie gminy Skawina z roku na rok rozwija się sieć wsparcia instytucjonalnego. W roku 2021 działalność rozpoczęły kolejne instytucje z zakresu ochrony zdrowia psychicznego oraz wsparcia psychologiczno-pedagogicznego dla młodzieży. Rozwija się również oferta wsparcia oferowana przez organizacje pozarządowe.

Obecnie gmina Skawina dysponuje następującymi zasobami organizacyjno-instytucjonalnymi:

- ☑ Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- ☑ Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- ☑ Centrum Wspierania Rodziny,
- ☑ Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Skawinie,
- ☑ Policja,
- ☑ Straż Miejska,
- ☑ Szkoły i przedszkola,
- ☑ Specjalistyczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna,
- ☑ Poradnia Psychologiczna Dla Dzieci i Młodzieży działająca przy Centrum Zdrowia Psychicznego Szpitala Specjalistycznego im. J. Babińskiego w Krakowie,
- ☑ Placówki Podstawowej Opieki Zdrowotnej,
- ☑ Jednostki organizacyjne Urzędu Miasta i Gminy w Skawinie realizujące zadania merytorycznie związane z problematyką uzależnień oraz przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie,
- ☑ Centrum Zdrowia Psychicznego Szpitala Specjalistycznego im. J. Babińskiego w Krakowie,
- ☑ Placówka Wsparcia Dziennego dla dzieci i młodzieży prowadzona przez Stowarzyszenie „SIEMACHA”,
- ☑ Grupa Anonimowych Alkoholików „AQUA VITA”,
- ☑ Grupa Anonimowych Alkoholików „Haller”,
- ☑ Grupa Rodzinna Al.-Anon „VITA ROSA”,
- ☑ Stowarzyszenie Abstynenckie „Alam”,
- ☑ Organizacje pozarządowe, w tym: Stowarzyszenie Fundacja „Wyobraź Sobie”, Stowarzyszenie „Dzieci są Ważne”,

- ☑ Parafie i poradnie rodzinne działające przy parafiach,
- ☑ Osoby pracujące na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień, w tym realizatorzy programów rekomendowanych: „Trening Zastępowania Agresji”, „Przyjaciele Zippiego”, „Spójrz Inaczej dla klas 1-3”, „Spójrz Inaczej dla klas 4-6”, „Apteczka Pierwszej Pomocy Emocjonalnej”, „Szkoła dla Rodziców i Wychowawców”, „Debata”, „Cukierki”, „Unplugged”, Fred Goes Net”, „Archipelag Skarbów” i inne.

Podjęcie działań, z których wynika potrzeba szczegółowego przeprowadzenia diagnozy staje się gwarantem do osiągnięcia sukcesu. Podejmowanie działań bez dokładnej analizy może spowodować niepowodzenie w realizacji postawionego celu oraz często prowadzi do nieracjonalnego wykorzystania środków, a w efekcie powoduje zbyt wysoki nakład w stosunku do osiągniętych rezultatów. Dlatego tak istotne jest dokonanie wnikliwej analizy, która w przyszłości będzie kluczowa oraz może decydować o powodzeniu całego przedsięwzięcia. Potrzeba rozeznania grupy docelowej, jej przestrzennego zróżnicowania oraz specyficznych problemów i potrzeb jest najbardziej istotna przy okazji późniejszych interwencji. Brak diagnozy może spowodować, że podjęte działania na danym obszarze nie będą spełniały zamierzonych oczekiwań, a w skrajnych przypadkach mogą być celowo zakłócane przez potencjalnych interesariuszy.

W tej części rozdziału zaprezentowane zostały obszary, wokół których odbywała się dyskusja na temat problemów społecznych. Poniższy katalog nie jest zamknięty, natomiast opierał się na nim scenariusz wykorzystany podczas badań grupowych.

Eksperti biorący udział w zogniskowanych wywiadach grupowych pełnili najczęściej funkcje pedagogów szkolnych, strażników miejskich, psychologów, pracowników socjalnych, kadry zarządzającej Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej i Policji, członków gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przedstawicieli lokalnych urzędów i instytucji, fundacji i stowarzyszeń, grup samopomocy i placówek wsparcia dziennego.

Rozmówcy spytani o kategorie problemów społecznych występujących wśród mieszkańców Skawiny w naturalny sposób wyodrębnili problemy dzieci i młodzieży oraz dorosłych.

Przedstawiciele kadry pedagogicznej akcentowali najczęściej problemy związane z agresją o charakterze psychicznym i fizycznym oraz zjawiskiem cyberprzemocy i bullingu, również w sieci. Co ciekawe specjaliści, wskazywali, iż problemy te dotyczą coraz młodszych dzieci, a większość dzieci i młodzieży korzystającej aktywnie z sieci wykazuje symptomy uzależnienia od smartfonów/komputera i gier online.

(...) ze strony szkoły to na pewno jest agresja wśród dzieci i to coraz młodszych dzieci, nie fizyczna tylko psychiczna i problemy sieci, bo często w mediach społecznościowych to jest bardzo nasilony problem.

(...) zagrożenie niedostosowaniem społecznym wśród młodych ludzi, uzależnienia, łatwa dostępność do środków psychoaktywnych, uzależnienia to nie tylko środki psychoaktywne, ale też Internet, wszystko co z tym związane, generalnie media, agresja rówieśnicza duża.

(...) problem uzależnień, ale nie tylko od alkoholu, ale uzależnienia od telefonów, komputerów, nie ma osoby, która by nie siedziała na telefonach, młodzież idąca ulicą to czasami nie widzi, bo jest tak wpatrzona w ten telefon.

(...) wśród dzieci i młodzieży szkolnej, jeśli już jest problem to związane jest to z cyberprzestępczością. Ich świat jest w telefonie, w Internecie.

(...) Najistotniejsze w tej chwili to obszar przemocy rówieśniczej.

(...) uzależnienie od komputerów od najmłodszego dziecka.

Spośród używek eksperci wskazali na rosnące użytkowanie e-papierosów wśród dzieci i młodzieży oraz rosnące spożycie napojów energetycznych. Procedury takie niejednokrotnie odbywają się za zgodą rodziców i ułatwionym dostępem w sklepach.

(...) za większy problem uważam e-papierosy, które są zmorą i zarazą.

(...) Obserwuję u starszej młodzieży, u młodszej też e papierosy, oni uważają, że to nie jest papieros, to po prostu wszyscy palą. Przeraziłam się jak zobaczyłam skalę palącej młodzieży na osiemnastce u mojej córki, 40 osób na imprezie, nikogo nie ma na sali, a oni wszyscy stoją z e papierosami, wszyscy palą. Widać w Skawinie słynny kiosk, róg za kioskiem, tam całe grupy młodzieży palą. Też mamy doświadczenie, gdzie dzieci 12-13 lat, oni te papierosy oficjalnie mają, mówią, że palą przy rodzicach, że im je rodzice kupują. Okazuje się, że mogą też kupić w sklepach, bez problemu młodocianym sprzedają.

(...) w zeszłym tygodniu prowadziłam profilaktyczne zajęcia dotyczące e papierosów, szóstoklasista, lat 12 oficjalnie powiedział, że on pali e papierosy, kupił od kolegi, zwiększa sobie poziom nikotyny w olejkach.

(...) niepokojące jest jak małe dzieci piją energy drinki w dużych ilościach, to się pojawiło świeżo.

(...) panie z Żabki same mówią, że nie nadążają zamawiać tych energetyków, przychodzi młodzież godzina 7:30 przed lekcjami, oni już kupują dwie puszki półlitrowe energetyków, wracając ze szkoły też, to są te same osoby.

(...) Energetyki teraz, energetykami się faszerają.

Dostrzegalny jest również problem narastających problemów i zaburzeń psychicznych dzieci i młodzieży – depresje, myśli samobójcze, czy samookaleczenia. Problem przybiera na sile w sytuacjach występowania niepełnosprawności i zaburzeń rozwojowych oraz przy nasilonym zjawisku rozpadu małżeństw.

(...) powodują zaburzenia psychiczne w postaci depresji, myśli samobójczych, oprócz tego też postawy takie psychopatyczne w stosunku do rodziny.

(...) Najczęściej spotykam się z problemami niezadbana u młodzieży o ich zdrowie psychiczne, zwłaszcza po pandemii młodzież musi czekać na terminy, są systemowo zaniedbani i przez rodziny.

(...) mnóstwo dzieci i rodzin wymaga opieki psychologicznej, często psychiatrycznej, często te osoby mają różne zaburzenia, problemy ze słuchem, z wzrokiem, często jest niepełnosprawność intelektualna, na to nakłada się skłonność do depresji, nieradzenia sobie, coraz więcej mamy wniosków o nauczanie zindywidualizowane, dzieci nie potrafią funkcjonować w grupie, utrzymać kontaktu z rówieśnikami, czują się odrzucone, kompletnie nie radzą sobie z otoczeniem, w którym się znajdują. Wiele dzieci jest z rodzin w rozpadzie, są to rodzice, którzy się rozstają, te dzieci między mamą a tatą, dziadkiem a babcią czują się kompletnie opuszczone, samotne.

(...) obserwuję wzrost problemów, jeśli chodzi o zdrowie psychiczne u dzieci i młodzieży coraz młodszej.

(...) Trzecia rzecz to rozwody, dzieci w sytuacji konfliktu w domu sobie z tym nie potrafią poradzić.

(...) jest mnóstwo problemów ze zdrowiem psychicznym, nie ma specjalistów na terenie gminy, nawet odpłatnych. Mamy zgłoszenia rodziców dzieci po próbach samobójczych, którzy mówią nam, że nie mają, gdzie uzyskać pomocy.

(...) co jest dla nas niepokojące, jak 5 lat temu zaczynaliśmy to naprawdę nie było aż tylu zgłoszeń odnośnie prób samobójczych dzieci”.

(...) To co w ostatnim roku się pokazało to częstsza ilość zgłoszeń dzieci, które mają, czy młodzieży jakieś samobójcze zamierzenia, czy próby. W pierwszym roku pracy nie było takich zgłoszeń, a w drugim roku naszej pracy pojawiają się coraz częściej tego rodzaju telefony i czasem są to poważne rzeczy, czasem mniej, ale zgłoszenia są.

(...) w krakowskich szkołach takie badanie, w każdej klasie 25-osobowej co trzecie dziecko było z rodziny rozwiedzionej lub rozwodzącej się, co trzecie dziecko, to jest ogromna skala w tej chwili.

(...) problemy zaczynają się u dzieci poprzez dorosłych, dzieje się źle między małżonkami, wszystko to się przenosi na dzieci, które dostają depresji, anoreksji, po dziecku można zobaczyć co się w domu dzieje. Dawniej rozwody były sporadyczne, dzisiaj jest to moda.

Przyczyn takich sytuacji eksperci doszukują się w niskich kompetencjach wychowawczych rodziców, zaniedbaniami i brakiem zainteresowania z ich strony, rozpadem więzi rodzinnych oraz nieumiejętnym radzeniem sobie z emocjami (obserwowalnym zarówno u dzieci jak i rodziców). Rozmówcy niejednokrotnie wskazywali na szybkie tempo życia, brak czasu i chaos informacyjny jako czynniki ryzyka występowania zachowań ryzykownych, problemowych i dysfunkcyjnych u dzieci i młodzieży.

(...) występuje bardzo duże napięcie u dzieci związane z różnymi trudnościami, przeżyciami i ma to ujście w agresji, jest to też spowodowane chyba tym, że nie radzą sobie z emocjami, nie wiedzą co z tym wszystkim zrobić, obserwujemy to również wśród osób dorosłych, tzn. rodziców dzieci, bardzo często to jest tak, że rodzic też używa niedojrzałych strategii funkcjonowania w społeczeństwie i jest to przenoszone na maluszki, to co u małych dzieci jest bardzo trudne to jest ich sposób zabawy, bo starsi się jeszcze dogadają na różne tematy - moda, samochody, natomiast młodsze dzieci to są gry, jeżeli nie grasz to wypadasz z obiegu na korytarzu.

(...) Myślę, że przebodźcowanie dorosłych i dzieci, to jest duży problem, takim podstawowym problemem u dzieci jest to, że są przebodźcowane, przebodźcowani są też rodzice różnego rodzaju informacjami i bodźcami, które docierają do nich. Myślę, że zarówno u dzieci jak i u dorosłych nie ma czasu na to, żeby pewne informacje, które mają, żeby sobie to poukładać, poruszają się w takim chaosie. To co pani (G) mówiła, na pewno też brak kompetencji wychowawczych rodziców, a z drugiej strony przy przeświadczeniu ze strony rodziców, że są nieomylni, wiedzą wszystko, wszystko wykorzystali, a dalej sobie nie radzą. Duże napięcie emocjonalne wśród dzieci, ale i wśród dorosłych, (...) myślę, że to jest kwestia takich naczyń połączonych, jeśli będzie duże napięcie u dorosłych w rodzinie no to wiadomo, że to będzie dotyczyć i dorosłych i dzieci.

(...) Ogromny problem mamy z zaniedbywaniem dzieci poprzez brak okazywania zainteresowania, rodzice się nie interesują jak dzieci spędzają czas. To jest konsekwencją tego jak żyją rodzice, rozwodów, nadużywania alkoholu, uzależnień.

Wszechobecny brak czasu powiązany jest często ze wzmożoną potrzebą pracy zawodowej, a niejednokrotnie pracoholizmem ze strony rodziców. Jak wskazują eksperci zjawisko to w dobie narastającym problemów ekonomicznych i inflacji będzie się nasilać, za podyktowanym troską o utrzymanie rodziny przyzwoleniem społecznym.

(...) Nie bardzo mówimy o pracoholizmie też dorosłych, co się później przekłada na różne problemy domowe, na rozwody, a teraz przy inflacji będzie jeszcze większa zgoda społeczna, żeby pracować więcej, bo trzeba będzie rodzinę utrzymać, to wydaje się problem nie do zatrzymania.

(...) Rodzice nie zajmują się dziećmi, bo pracują, pracują, pracują, nie chcą stracić poziomu życia.

(...) Pogoń za pieniądzem się przyczynia do tego, że nie mamy czasu dla swoich dzieci i nie wiemy naprawdę co oni robią, jakie dają nam sygnały, że coś jest nie tak.

Część specjalistów wskazując na występujące w gminie problemy społeczne zaakcentowała również kwestie obniżającego się wieku dzieci i młodzieży przejawiającej zachowania zagrożone niedostosowaniem społecznym, obniżony wiek inicjacji seksualnej i alkoholowej, a przyczyn tych zjawisk doszukiwali się w zaniedbaniach ze strony rodziców i wspomnianym już braku czasu.

(...) przede wszystkim przemoc w rodzinie, zarówno psychiczna jak i fizyczna, i zaniedbanie, brak czasu rodziców dla swoich dzieci w wystarczającym wymiarze, dzieci coraz we wcześniejszym wieku zaczynają eksperymentować zarówno z alkoholem, z papierosami, jak i z substancjami psychoaktywnymi.

(...) dzieci z szóstej-siódmej klasy już sięgają po alkohol.

(...) nauczyciele zgłaszają takie problemy, pedagodzy, 13-latkowie, 12-latkowie rozpoczynają życie seksualne, domniemania takie są, tak, że to już jest duży problem.

(...) Myślę, że wiek się obniżył.

(...) Zwiększyło się to zjawisko w grupie młodzieży, mamy dzieci, które mają 15-16 lat, które zaczynają piwkować, piwko to jest na porządku dziennym, ale gdy mówimy o twardszym alkoholu i środkach odurzających, to jest to coraz powszechniejsze u dzieci.

Konsumpcja alkoholu, zakup alkoholu jako prezent na hucznie świętowane 18 urodziny wiąże się ze społecznym przyzwoleniem na picie dopiero uzyskujących pełnoletność młodych osób, a często ciche przyzwolenie na spożywanie alkoholu przez małoletnich podczas imprez.

(...) uczniowie tak jak pan wspomniał - piją na umór, to się zgadza, ale nawet mając świadomość tego jak alkohol działa to ich nie powstrzymuje, nawet uczniowie, którzy dobrze wiedzą, że to jest trucizna, że mogą umrzeć od tego.

(...) że w technikum młodzież od 15-16 roku życia pije alkohol, jest to rzecz normalna, nie czekają na 18-ki, czekają na 18-ki, żeby wypić legalnie, ale pije się wcześniej

Specjaliści wśród przyczyn zachowań młodzieży i dzieci wskazywali na wielką w tym wieku potrzebę akceptacji przez środowisko rówieśnicze, a co za tym idzie częstsze podejmowanie zachowań ryzykownych.

(...) uzależnieniem jest także to, że występują w grupie, chcą się jedni przed drugimi popisać, strzelą jakiegoś kielicha mocniejszego i potem się zaczynają zabawiać w niszczenie różnych rzeczy, m.in. siebie, bo i takie przypadki bywały, że nóż był w użyciu i tym podobne rzeczy.

Znaczna część ekspertów odniosła się również do okresu pandemii, lockdownu i zdalnego nauczania, które w ich opinii pogłębiło istniejące już problemy, ale również przyczyniło się w znacznym stopniu do powstawania nowych. Akcentowanym przez ekspertów nowym problemem okazały się być nowe, nieznane na szeroką skalę uzależnienia behawioralne wśród dzieci związane z grami i zakładami sportowymi w Internecie. Gry online i gry hazardowe online najczęściej bez wiedzy rodziców potęgują kolejne zachowania o dysfunkcyjnym charakterze - np. kradzieże online czy nielegalne zarobkowanie. Problemem jest również brak znajomości środowiska gier online przez specjalistów i terapeutów, a tym bardziej rodziców co wiąże się z nieumiejętnym rozpoznawaniem zagrożeń.

(...) mamy całe podziemie e-sportowe, mnóstwo dzieci grających w gry, w rozgrywki, zarabiający na tym pieniądze, o czym nikt z dorosłych nawet nie wie. Od roku w tych podziemiach e-sportowych trochę siedzimy, patrzymy co się tam dzieje, jestem przerażona.

(...) My już mamy zgłoszenia, że grając w gry zgłaszają nam kradzież, np. rodzic zgłasza, że dziecku inny gracz, dziecko ukradło coś tam w tej grze.

(...) podziemie esportowe to tam nie ma ludzi dorosłych, myśmy tam zidentyfikowali takie osoby, które mają wpływ na te dzieci, to są najczęściej trenerzy esportowi, to jest najczęściej starsza młodzież, która jakieś jakby levele tam posiada, więc jest dla tych dzieciaków kimś kto jest znaczący, natomiast to są ludzie, którzy nie mają przygotowania do pracy z dziećmi, ponieważ to są gracze, więc będziemy się starali startować z tymi esportowymi trenerami w podziemiach.

Problemem akcentowanym przez służby porządkowe jest niszczenie przez dzieci i młodzież mienia publicznego, wdawanie się w bójki (często pod wpływem alkoholu lub/i środków psychoaktywnych) oraz przynależność do grup pseudokibiców. Specjaliści akcentowali jednak, iż wprowadzona po 22:00 prohibicja na terenie gminy znacząco zmniejszyła konsumpcję alkoholu, a tym samym liczbę zgłoszeń dewastacji mienia czy urządzanych pod jego wpływem awantur.

(...) z punktu widzenia Straży Miejskiej jest niszczenie mienia, przebywanie młodzieży w grupach pseudokibiców i w innych takich grupach. Troszkę sytuacja ze sprzedażą alkoholu ukróciła się, ponieważ rada miejska podjęła decyzję, że od 22:00 wszystkie sklepy są zamknięte. Wcześniej, gdy były otwarte całodobowo dochodziło do różnych bójek, bijatyk, niszczenia mienia.

(...) niszczenie np. przystanków, niszczenie oznakowania drogowego.

(...) kiedyś zawnioskowaliśmy o tą nazwijmy prohibicję nocną, spowodowało naprawdę dość duże zmniejszenie agresji, bo wcześniej wszystkie zdarzenia jakie się działy, czy to z udziałem pseudokibiców, czy też nie, te bójki, itd., to związane były albo: pójście do sklepu, będąc pod sklepem nocnym, albo wracając ze sklepu, po alkohol. Tutaj na terenie miasta działało w nocy 17 punktów sprzedaży, łącznie ze stacjami, itd. Od momentu, kiedy zostały zamknięte, od 23:00 nie mieliśmy od 3-4 lat jakiegoś poważniejszego zdarzenia w nocy między 23:00 a 6:00 rano.

(...) Od dwóch lat w zasadzie jest prohibicja nocna na alkohol w tym momencie, nie ma alkoholu i to co słyszę od znajomych, od kolegów, że faktycznie koło sklepu po 22:00 nie ma zakłóceń ciszy nocnej, mniej rozboju, mniej jakichś napadów, bójek, szarpań, pobić.

Wśród problemów osób dorosłych oraz całych rodzin najczęstszym wskazaniem okazało się być uzależnienie od alkoholu, zachowania agresywne, niewydolność i bezradność wychowawcza rodziców i konflikty rodzinne.

(...) Obserwuję zachowania przemocowe pod wpływem alkoholu, to z ramienia procedury niebieskiej karty, którą prowadzimy, ale też pojawiające się problemy wśród młodzieży, uzależnienia od alkoholu, od Internetu, sieci, od środków odurzających.

(...) W każdym obszarze, czego byśmy nie dotknęli, czy uzależnienia, czy przemoc to my tu w Skawinie mamy kłopoty (...) uzależnienia od alkoholu rodziców, przychodzą do nas dzieci, zgłaszają.

(...) Między rodzicami dochodzi do wielu sprzeczek, kłótni, przerzucają to na dzieci, obarczają dzieci tymi problemami, dzieci załamują się psychicznie, duża ilość rozwodów, depresje po pandemii, nieumiejętność współpracy w grupie, jestem zatrwożona decyzjami rodziców, którzy tak szybko podejmują decyzje, które wpływają na rozwój psychiczny dzieci.

(...) Też brak komunikacji między sobą w rodzinie, brak zrozumienia.

(...) taka bezradność rodziców, taka nieumiejętność załatwiania spraw, rodzic przychodzi do szkoły i czeka, co my mu podpowiemy, jak rozwiązywać problemy, gdzie go pokierować i najlepiej mu jeszcze umówić wizyty i dać gotowe.

Przedstawiciele służb porządkowych zwrócili uwagę na zatrzymania kierowców pod wpływem alkoholu lub nietrzeźwych pracowników zgłaszanych przez przełożonych.

(...) Alkohol był, jest i będzie, na przestrzeni lat - nietrzeźwi kierujący - mniej więcej jest to taka sama skala, kilkadziesiąt osób, 70 około rocznie jesteśmy w stanie wychwycić, jeżdżą rano, w południe, po południu.

(...) ludzie do pracy przychodzą nietrzeźwi, pracodawcy dzwonią: Przyjedźcie, sprawdźcie. Jest to mała paczka, milion buteleczek sprzedawanych dziennie w Polsce gdzieś się bierze

Część z ekspertów zaobserwowała, iż okres pandemii i związana z nim niepewność oraz sytuacja ekonomiczna spowodowała zwiększoną konsumpcję alkoholu. Z obserwacji niektórych ekspertów, wynika, iż problem ten w dużej mierze zaczął również dotyczyć kobiet.

(...) ta cała nasza sytuacja, również przez 2 lata pandemii, poza tym obawa przed utratą pracy i cała sytuacja ekonomiczna powoduje, że ludzie sięgają coraz częściej po alkohol i co za tym idzie.

(...) Mi się wydaje, że alkoholizm, może to przez pandemię, się zwiększył, osoby pod wpływem ja widuję już od samego rana i bardzo często są pod mocnym wpływem.

(...) i niestety kobiety coraz częściej sięgają po alkohol w obecnych czasach.

(...) Jeszcze zwracam uwagę, że niestety w okresie pandemii wzrosła liczba kobiet nadużywających alkoholu.

(...) kwestia spożywania alkoholu przez kobiety, jeszcze łącząc to z środkami odurzającymi, z lekami, to jest duży problem.

(...) problem alkoholizmu wśród kobiet i patrząc na przestrzeni lat, wnioski jakie były kierowane do gminnej komisji, a teraz, to naprawdę nie jest to rzadkość, jeśli te wnioski dotyczą kobiet (...) W średnim wieku. 40-50 lat.

(...) dawniej kobieta na ulicy to nie był to taki popularny widok, natomiast piją kobiety, piją młode kobiety, też się zmienił profil osoby sięgającej po alkohol, patrząc na wpływy do gminy, jeśli chodzi o środki alkoholowe - pijemy droższe alkohole.

Pandemia w opinii ekspertów przyczyniła się również do wzmożonej powrotności do uzależnień, ale również spotęgowała łatwiejszy dostęp do np. leków za pomocą e-recept.

(...) Ta pandemia nie pomogła ludziom, administracyjnie część mitingów została wygaszona, część osób uzależnionych przerzuciła się na mitingi on-line, które w dużym stopniu są jednak zakłamane, a część zrezygnowała, wróciła do uzależnień.

(...) jest większa dostępność, łatwiej jest dostać wszystko generalnie na co się ma ochotę, Internet sprzyja, że wszystkie środki są dostępne.

(...) Leki, wystarczy wejść na odpowiednią stronę i tam wypisują receptę.

(...) dostępność środków odurzających, przez kurierów są dostarczane, paczkę się zamawia, do paczkomatu, tak samo są leki

(...) Poziom picia alkoholu zaczynał się trochę obniżać, a potem siedzieli ludzie w pandemii, to wciągnęli się do alkoholu i jeszcze e-papierosy.

Rozmówcy wskazali również na wzmożoną konsumpcję wysokoprocentowego alkoholu sprzedawanego w małych butelkach, tzw. małpek

(...) I problem małpeczek, czyli spożywania niewielkiej ilości alkoholu w drodze do pracy, z pracy.

(...) interes kwitnie. Małpki idą i mniejsze butelki bardzo.

(...) a propos małpek to bardzo dużo obserwuje się z samego rana, kiedy idą do pracy albo z pracy, zresztą sama miałam od znajomych sygnały, że w pewnych okolicach, gdzie idą ludzie do pracy, a tam na trawie wszędzie są puste butelki.

(...) Te małpki to (...) tylko kupują osoby kulturalne (...) Nie mówimy o zwykłym alkoholu pospolitym najtańszym tylko te lepsze, whisky.

(...) W tamtym roku szkolnym organizowaliśmy akcję sprzątnięcia naszej okolicy z wolontariuszami i to naprawdę niewielki rejon, to 2 worki duże na śmieci właśnie tych małpek.

Przybierającym na sile zdaje się być problem uzależnień od substancji psychoaktywnych, najbardziej obserwowalny wśród osób wysoce funkcjonujących zawodowo i rodzinie.

Coraz częściej mamy do czynienia z dorosłymi osobami uzależnionymi od substancji psychoaktywnych, tutaj mówię o grupie 35-40-latków, którzy mają rodzinę, pracują, a jednak mają ogromny problem.

Niektórzy z ekspertów zwrócili uwagę na problem samotności wśród osób starszych oraz na wzrost zachowań związanych z przestępstwami seksualnymi.

(...) Problem samotności osób powyżej 60 roku życia.

(...) jest kwestia przemocy seksualnej, różnych form przemocy seksualnej i na różnych poziomach, jeżeli chodzi o osoby dorosłe jak i dzieci, to jest związane z kwestią Internetu, czyli np. z publikowaniem pewnych treści w Internecie i całej tej otoczki, która jest z tym związana i prowadzi do różnych tragedii życiowych, to jest taka jedna kwestia

Problem przemocy również obserwowalny jest nie tylko wśród małżonków, ale coraz częściej dotyka osoby starsze i niepełnosprawne.

(...) Problem przemocy istnieje na terenie gminy w różnych konfiguracjach, w różnych grupach, spotykamy się z przemocą wśród osób starszych, z przemocą dotyczącą osób niepełnosprawnych. Nie tylko przemoc z niebieskich kart wśród małżonków, ale też w innych grupach.

(...) przemoc seksualna w stosunku do osób niepełnosprawnych intelektualnie, to jest dramat, bo taka osoba kompletnie nie potrafi tego nazwać, ona nawet nie wie co się zdarzyło, i zderzyliśmy się w naszej działalności z sytuacją taką, że nie mieliśmy naprawdę skąd dostać takiej pomocy całkowitej, oczywiście doprowadziliśmy sprawę poprzez komisję, itd. do sądu, ale w sądzie to się tak naprawdę po paru latach rozmyło, a jest to trudne, bardzo trudne, jest kwestia wiarygodności takich zeznań osoby z niepełnosprawnością, wystarczy, że ma orzeczenie to nie jest wiarygodna do końca, to jest bardzo trudna sytuacja.

Część z rozmówców, wskazała, iż, problemy społeczne występujące na terenie gminy Skawina nie różnią się od problemów występujących w całej Polsce.

(...) standardowe w skali kraju. Poza tymi standardowymi problemami, które dotyczą całej Polski, więc uzależnienia, alkoholizmu, przemocy fizycznej w stosunku do czy to osób dorosłych do dzieci, czy to osób dorosłych między sobą, sporym problemem jest brak oferty wspierającej dla młodzieży, bądź niewystarczający proces pomocy młodzieży i to w szerokiej skali, bo tu też są uzależnienia, jest alkoholizm, jest przemoc seksualna, jest przemoc fizyczna, jest mobbing i jest kwestia przecież przemocy międzyszkolnej.

Wśród przyczyn występujących na terenie gminy problemów społecznych rozmówcy wskazali również brak dostępności specjalistów (szczególnie w zakresie opieki psychologiczno-psychiatrycznej), wysokie ceny trudnodostępnych świadczeń prywatnych oraz brak interesującej i zajmującej młodzież oferty o charakterze rekreacyjno-kulturalnym.

(...) Z dostępem do specjalistów, to jest masakra, nie mamy oferty praktycznie żadnej dla młodzieży tu w Skawinie, nie ma kina, nie ma takiej knajpy-baru, oczywiście bez alkoholu, nie ma miejsca spotkań, oni się spotykają w parku, na dziko, między blokami też są gonieni, oni uciekają na Kraków, młodzież ucieka nam do Krakowa, nie ma tu zajęć pozalekcyjnych, mamy jedynie co to albo piłka, albo jakieś sportowe, śpiewanie w chórze albo harcerstwo, tym się po prostu zamykamy. Widzę sama, chcąc współpracować z młodzieżą jak teraz jest ogromny problem w dotarciu do nich z ofertą, z czymkolwiek, bo oni nie wiedzą, że można coś tu mieć,

w Skawinie, to już tyle razy było zaniedbane, że oni swoje życie towarzyskie pozaszkolne wywożą do Krakowa.

(...) gros dzieciaków kończy podstawówkę i też nam ucieka do szkół średnich do Krakowa. Oferta szkolnictwa, np. szkoły zawodowe - monotematycznie kształcimy sprzedawców, hotelarzy, logistyków i fryzjerów, elektryków, i ewentualnie blacharzy, i to jest koniec.

(...) jest bardzo duże zapotrzebowanie i jest niewystarczająca ilość specjalistów, czyli pod kątem psychiatrycznym, psychologicznym, specjalistycznej pomocy psychiatrycznej, czyli konkretne zaburzenia, coraz więcej anoreksji się pojawia, jest problem ze znalezieniem specjalisty, który się tym zajmie. W zaburzeniach behawioralnych wszelkiego typu też jest trudność ze znalezieniem osoby, która by się tego podjęła. Jeżeli chodzi o zdrowie psychiczne jest duży problem ze specjalistami.

(...) Problem jest też taki, że trudno ściągnąć specjalistów do Skawiny, jest kłopot, żeby uzupełniać braki w zespole, bo psychologów, których nie jest tak mało w Krakowie, bo jest sporo młodych wykształconych ludzi, ale z jakiegoś powodu raczej Kraków, tam zawodowo jest dla nich jakoś ciekawiej i perspektywicznie, natomiast do Skawiny trudno kogoś ściągnąć.

(...) trudność jest też w znalezieniu dobrych specjalistów, bo nie chodzi o takich wyprodukowanych szybcutko tylko naprawdę, żeby to były osoby kompetentne i mogły pomóc dzieciom, my mamy kilka wakatów, nie możemy znaleźć nikogo, kto przyszedłby do pracy, a potrzeby są ogromne, bo tych dzieci jest coraz więcej.

(...) najbardziej doskwiera mi brak lekarza psychiatry dostępnego na fundusz zdrowia. Parę lat temu jeszcze w Radziszowie można było wysłać z rodzicami młodych ludzi do psychiatry na fundusz. W tej chwili po prostu nie ma, a jest bardzo dużo dzieci i młodzieży, którym potrzebny jest taki suport psychiatryczny, bo ja nie wezmę odpowiedzialności za niektóre informacje, które usłyszę, muszę dostać opinię psychiatry, nie ma tego, ja mam pełną świadomość, że rodzice muszą szukać na własną rękę, a koszt takiej wizyty to jest 200 zł, nie każdego stać.

(...) mamy teraz dwie poradnie, bo poradnia psychologiczno-pedagogiczna i psychologiczna dla dzieci i młodzieży przy Centrum i ani do jednej, ani do drugiej się dostać nie można. Osobiście w pracy brakuje mi dużej dostępności specjalistów uzależnień od środków odurzających, bo te problemy się pojawiają i brakuje dostępności dla osób potrzebujących wsparcia psychologa.

(...) W Skawinie i na terenie gminy Skawiny nie ma takiego klubu, dyskoteki. Kiedyś piątek, sobota, niedziela w każdej miejscowości były albo zabawy, imprezy i ludzie się bawili, dzisiaj nie ma, nawet jakby człowiek chciał iść, nie ma czegoś takiego poza takimi dużymi molochami typu Energy, tego na szczęście nie ma na naszym terenie, aczkolwiek wiemy, że się tam przemieszczają.

(...) były co sobotnie-niedzielne wieczorki na Gubałówce, jak były tzw. baraki na hucie to tam działały 2 kluby, od piątku do niedzieli były ubawy, więc było naprawdę, gdzie, a teraz nie ma. Poza tym w domach ludowych były takie wieczorki. W Skawinie były 2 super kina, przyjeżdżały zespoły big bitowe i miała gdzie ta młodzież wyjść.

Rozmówcy wskazali również na trudności natury organizacyjnej i niewiedzę pracowników instytucji, która spowalnia proces interwencji i uniemożliwia podjęcie sprawnych działań.

(...) Jest kłopot, jeśli chodzi o komunikację między instytucjami, my do końca nie wiemy, gdzie mamy kierować ludzi. Mamy też zgłoszenia, że dzieci kończą jakiś proces terapeutyczny w jednej placówce, przychodzą do nas na zajęcia i my po zajęciach chcielibyśmy te dzieci odesłać z powrotem do placówki

Badani wskazali również na zachodzące przemiany w zakresie wzorców konsumpcji alkoholu czy zażywania środków psychoaktywnych, a co za tym idzie potrzebę zmiany sposobu myślenia samych terapeutów i środowisk specjalistów w podejściu do edukacji i działań profilaktycznych.

(...) Cały świat się zmienia, w latach 80tych obraz narkomana był zupełnie inny niż teraz, obraz alkoholika też jest zupełnie inny, mamy alkoholików, którzy są prezesami dużych firm, on nie musi stać pod sklepem tylko on pije trunki po 200-300 zł za butelkę, wypija butelkę, następnego dnia kąpie się, ubiera białą koszulę, idzie do pracy, co nie zmienia faktu, że jest osobą uzależnioną od alkoholu tak samo jak osoba, która stoi pod sklepem i chce się napić 2 piwa. Cały czas chodzi o to, żeby nie zostawać z tyłu tylko iść ze zmianami, które dotyczą zmianę społeczną.

(...) a małpki kupują nie tylko menele tylko panowie w garniturach w Żabce, rano też kupują małpki i idą do pracy.

(...) drogie narkotyki to ludzie bogaci, ci, którzy chodzą w białych koszulach, tańsze narkotyki ludzie biedniejsi, młodzież

(...) Współczesne czasy i myślenie o marihuanie - tak się stało, jesteśmy pogodzeni z tym, że konopie były, są, będą, obecnie można kupić na receptę, zaczynamy to legalizować. Skoro tak to może zastanowić się nad tym w jaki sposób mówić do dzieci, do dorosłych jak nie zrobić sobie krzywdy przy używaniu danych środków, bo sądzę, że to zaczyna bardziej iść w tą stronę niż w stronę straszenia (...) Powiemy, że marihuana zabija? -To wyśmieją. Tak to się odbywa, że zgoda i przyzwolenie są coraz większe, dlatego tematu się nie otwiera.

(...) My mamy problem w Skawinie właśnie z alkoholem, w ostatnich latach zmienił się całkowicie wizualnie ten problem, widok pijaków, alkoholików na ulicy - teraz tego nie ma, nie widać, dawniej jak była wyplata w elektrowni to wiadomo były grupki, flaszka, pij, wielu tych naszych, nieładnie powiem, meneli poginęło, umarło, zapiło się na śmierć, nie ma tego, dawniej to było na porządku dziennym, dwie-trzy-pięć osób chodziło pijanych, teraz tego nie ma, teraz ten alkoholizm przeniósł się do domów, nikt o tym nie wie.

Dostrzegalne zmiany dotyczą też środowisk, które uznawane były za dysfunkcyjne. Dawniej rodziny o niskim statusie społeczno-ekonomicznym, obecnie sytuacja finansowa nie jest już miernikiem dysfunkcji.

(...) Na dzień dzisiejszy, gdybym użyła określenie, że pracuję z dziećmi z rodzin patologicznych to adwokaci tych rodziców by mnie zjedli na śniadanie, ponieważ są to dzieci z rodzin oficjalnie dobrze funkcjonujących, to ludzie wykształceni, mają środki, natomiast totalnie nie radzą sobie

ze swoimi dziećmi i z tego powodu dzieci są umieszczane u nas. Jest niewydolność wychowawcza rodziców, totalny brak wiedzy jak postępować, jak wychowywać, co jest ważne, potrzebne dla dzieci, a potem jest obudzenie się z ręką w nocniku i obwinianie wszystkich dookoła, wszystkich tylko nie siebie.

Badani zwrócili uwagę również na konsekwencje zbrojnego konfliktu rosyjsko-ukraińskiego i napływ do gminy i szkół ukraińskich dzieci. Odmienne kulturowo wzorce wychowania, inne metody wychowawcze i problemy są również ważnym i rosnącym w siłę nowo występującym zjawiskiem na terenie gminy Skawina.

(...) w związku z konfliktem na Ukrainie, o różnicach kulturowych, nie do końca jesteśmy społecznie przygotowani, bo jednak różnice w podejściu do wychowania są znaczące, ja jako reprezentant ośrodka widzę, że od paru miesięcy borykamy się z problemem różnic w podejściu do wychowania dzieci, 12-13-latki za zgodą rodziców palą papierosy.

(...) Pojawił się kłopot w odmiennym podejściu do wychowania dzieci. Jesteśmy teraz w trakcie diagnozy przemocowej, robiliśmy spotkania głównie z paniami z Ukrainy, ponieważ klaps to nie jest przemoc, szarpanie, przezywanie to u nich jest sposób wychowania dzieci, teraz weryfikują panie, trochę dociera do nich informacja, że są w Polsce, w Polsce tak nie można robić.

(...) Przy okazji wychodzą problemy przemocy, alkoholu, zaniedbywania dzieci. Mieliśmy sytuację taką, w szkole podstawowej mieliśmy magazyn, w którym wydawaliśmy żywność i pewnego dnia moje pracownice patrzy, przez boisko maszeruje 4-latek z plecakiem, sam przez boisko, on idzie do szkoły, sam, mieszka na którymś z osiedli, mama w pracy i on sam idzie do szkoły. Więc to są sytuacje takie, które u nas są niedopuszczalne.

Zapytani o propozycje rozwiązań i konieczne do podjęcia działania rozmówcy najczęściej wskazywali na potrzebę skoordynowania istniejących już inicjatyw i podejmowanych aktywności oraz potrzebę podejmowania działań edukacyjnych – wśród dzieci, młodzieży, społeczeństwa i samych specjalistów.

(...) potrafimy się spotkać w zespole, jest aktywność pedagogów szkolnych, wychowawców, gminnej komisji, poradni zdrowia psychicznego, więc dzieje się to. Tylko to musi być skoordynowane.

(...) Ważna jest edukacja. Myślę, że pomagać powinien każdy, czy sąsiad, czy członek rodziny, bo instytucjonalnie to już narzędzia, które mają tej osobie pomóc, wskazać, gdzie mogą pomoc nawet poza naszą gminą uzyskać. Natomiast chodzi mi o to, żebyśmy reagowali w swoich rodzinach, po sąsiedzku: Idź tam, bo znajdziesz fachową pomoc.

Rozmówcy wskazali na problem zamieszkiwania małej społeczności lokalnej i czasem strachu przed brakiem anonimowości i dyskrecji, a tym samym rezygnacji z podejmowania koniecznych działań. Część rozmówców wskazała również na kwestię mentalności, w której poszukiwanie pomocy i prośenie o nią jest trudnością samą w sobie.

(...) Mam koleżanki, które nie diagnozują dzieci w poradni psychologiczno-pedagogicznej w Skawinie, bo się wstydzą co tam w rodzinie może wyjść.

(...) Wiele osób ma w ogóle problem, żeby prosić o pomoc, nie, bo ja jestem matka Polka, ja nie mogę być słaba, nie mogę prosić o pomoc. To jest kwestia złamania pewnych naszych poglądów na pewne sprawy. To długi proces.

(...) Chodzi o zmianę mentalności, że nie jest to wstyd.

Pojawiły się również pozytywne głosy wzmacniające organizowane działania o charakterze profilaktycznym i szkoleniowym oraz dobre praktyki współpracy. Rozmówcy zaakcentowali również konieczność współpracy z sektorem organizacji pozarządowych i społecznością lokalną.

(...) Profilaktyka dobrze działa u nas w gminie, jestem mega zadowolona, że organizuje się szkolenia dla pedagogów, psychologów, nauczycieli z rekomendowanych programów profilaktycznych i potem mogę te zajęcia prowadzić w szkole, one są bardzo wartościowe. Mamy możliwość zaproszenia trenerów z warsztatami do dzieci, gdzie też jest bardzo fajny odzew, dzieci wychodzą z zasobami na myślenie o swoim życiu pozytywnie. Profilaktyka to duży obszar zagospodarowania.

(...) Jest bardzo dobra współpraca naprawdę ze szkołami, ze wszystkimi pedagogami, i myślę, że to naprawdę zbiera owoce (...) Ze strażą miejską nam się dobrze współpracuje, z ośrodkiem, z pogotowiem.

(...) to jest bardzo kluczowa rzecz, bo ta współpraca w gminie jest.

(...) wniosek jako osoba reprezentująca organizację pozarządową, żeby organizacje pozarządowe włączyć w różne tego typu czy spotkania, czy inicjatywy, czy jako źródło informacji, jako osoby, które coś na ten temat wiedzą, mają kontakt z rodziną.

(...) widać ogromny potencjał w lokalnej społeczności, ile było NGOów chociażby 5 lat temu na terenie gminy, a ile jest teraz, to też jest progres w naszej gminie.

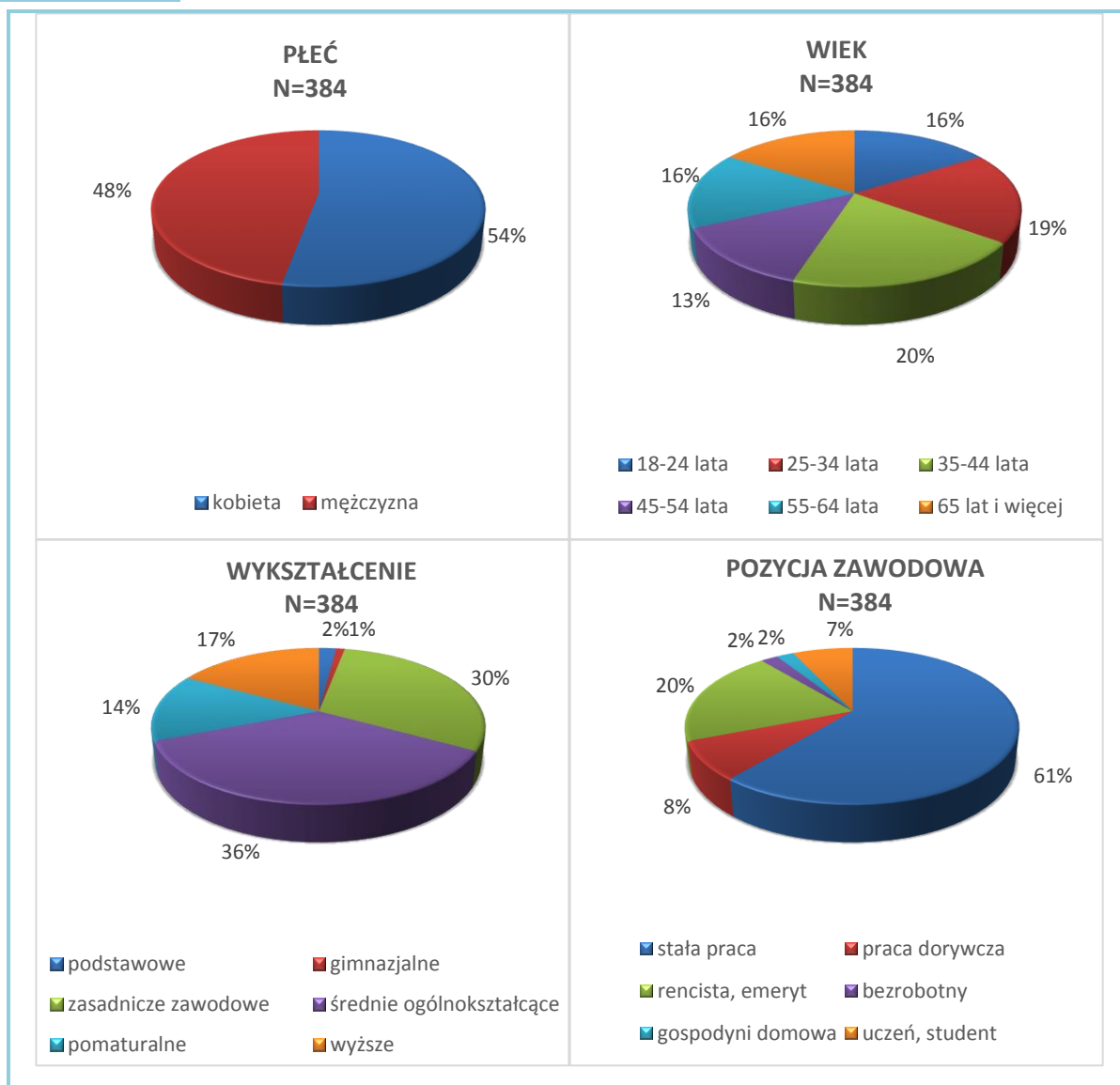
(...) Rodzina, samorząd, organizacje pozarządowe, parafie, związki wyznaniowe, instytucje takie jak policja (...) wspieranie się wzajemne, uzupełnianie, niepowielanie, w jakiś taki sposób koordynowany, każdy kto ma coś do zrobienia w danej dziedzinie, żeby to robił jak najlepiej. Żebyśmy się tak czasem nie bawili, bo będziemy zbawiać świat w swoich ogródeczkach tylko, więc to przekierowywanie, tutaj ważna jest informacja na temat chociażby naszej takiej sieci, która na terenie gminy jest - do kogo przekierować, żebyśmy ze sobą nie rywalizowali tylko się wspierali nawzajem, nie rywalizować.

1. STRUKTURA SPOŁECZNO – DEMOGRAFICZNA BADANYCH MIESZKAŃCÓW

W badaniu dotyczącym diagnozy problemów uzależnień gminy Skawina udział wzięło 384 mieszkańców, z czego 54% badanych stanowiły kobiety, a pozostałe 48% mężczyźni. Najliczniejszą grupę wśród respondentów stanowiły osoby w wieku 35–44 lat (20%), a najmniej liczną osoby w wieku 45-54 lat. Najczęstsze pojawiające się wykształcenie mieszkańców to średnie ogólnokształcące (36%) oraz zasadnicze zawodowe (30%). Najliczniejszą grupę stanowiły osoby posiadające stałą pracę (61%). Najmniej liczną grupę stanowiły gospodynie domowe (2%) oraz bezrobotni (2%).

Wykres 2:

Dane demograficzne (N=384)

Źródło: opracowanie własne

2. OPINIE MIESZKAŃCÓW NA TEMAT PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE

2.1. PROBLEMY SPOŁECZNE

W celu ustalenia sytuacji życiowej mieszkańców gminy Skawina w ankiecie zawarte zostało pytanie dotyczące poziomu jakości życia. Każdego z respondentów poproszono, aby ustosunkował się do trzynastu zagadnień związanych bezpośrednio z gminą. Według ankietowanych najgorzej wypada poziom opieki zdrowotnej (20%) oraz dostęp do przedszkoli (16%). Mieszkańcy *bardzo dobrze* oceniają dostępność usługowo-handlową (33%) oraz dostępność do sportu i rekreacji (32%).

Tabela 1: Poziom życia na terenie gminy (N=384)

	bardzo źle	źle	przeciętnie	dobrze	bardzo dobrze	trudno powiedzieć
lokalny rynek pracy	0% (0.3%)	3%	23%	44%	28%	2%
promocja gminy	1%	3%	22%	49%	24%	1%
poziom pomocy społecznej	0% (0.3%)	3%	20%	48%	15%	14%
poziom opieki zdrowotnej	8%	20%	31%	28%	12%	3%
bezpieczeństwo mieszkańców	1%	2%	24%	55%	17%	1%
poziom szkolnictwa	1%	3%	23%	50%	17%	6%
dostępność do przedszkoli	4%	16%	19%	31%	13%	17%
warunki mieszkaniowe	0%	2%	18%	58%	20%	2%
dostępność do kultury i rozrywki	1%	11%	18%	47%	22%	1%
organizacje imprez cyklicznych	1%	6%	21%	51%	19%	2%
dostępność do sportu i rekreacji	1%	2%	15%	49%	32%	1%
dostęp do szerokopasmowego Internetu	0%	0%	13%	55%	28%	4%
dostępność usługowo - handlową	0%	2%	16%	48%	33%	1%

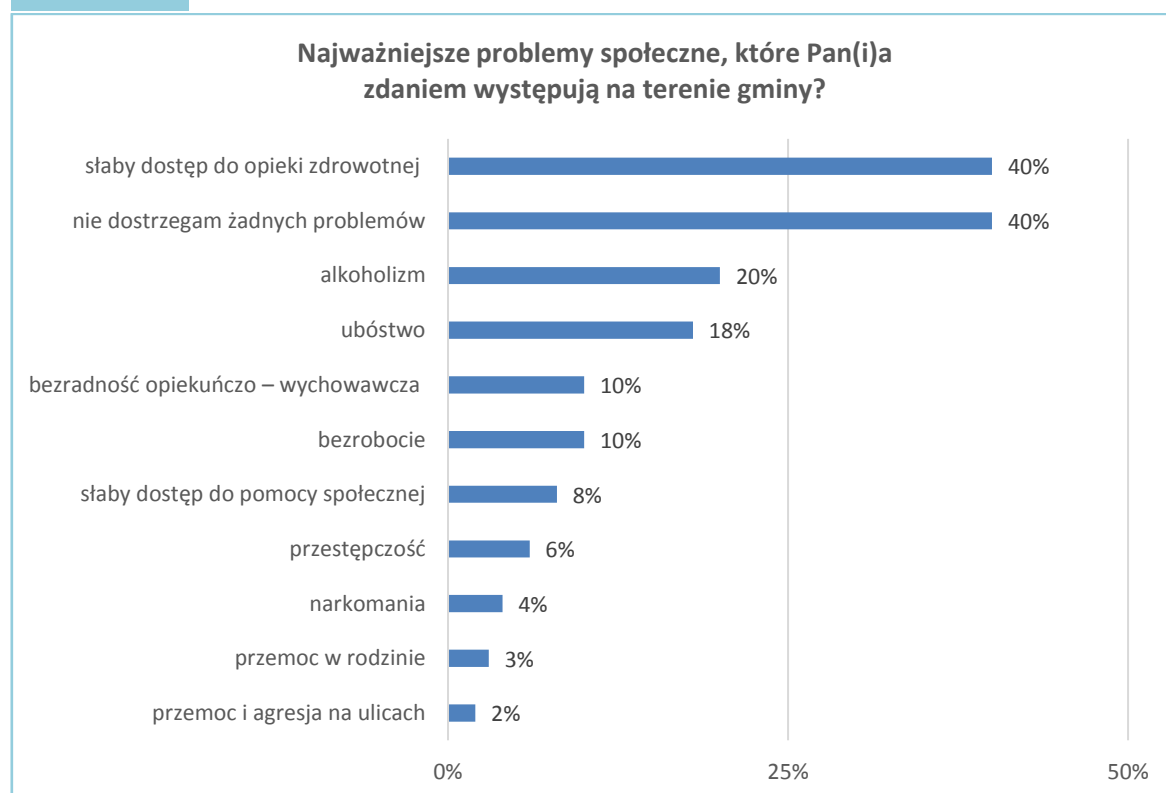
Źródło: opracowanie własne

Respondenci poproszeni zostali również o wskazanie trzech najważniejszych problemów społecznych, które ich zdaniem występują na terenie gminy Skawina. Badani mogli wybrać więcej niż jedną odpowiedź, w związku z tym dane na wykresie nie sumują się do 100%. Najbardziej wyróżniającymi się odpowiedziami były słaby dostęp do opieki zdrowotnej (40%), alkoholizm 20% oraz ubóstwo (18%). Warto zaznaczyć, że aż 40% badanych nie dostrzega w gminie żadnych problemów.

W dalszej kolejności respondenci zostali poproszeni o wskazanie, które z podanych problemów społecznych należy rozwiązać w pierwszej kolejności. Badani mogli wymienić trzy problemy, przy czym wpisanie określonego zagadnienia na pierwszym miejscu oznaczało, że stanowi on najpoważniejszy problem społeczny. W ten sposób odpowiedziom, których udzielono w pierwszej kolejności, przypisano 3 punkty, w drugiej – 2 punkty, zaś w trzeciej – 1 punkt. Następnie zsumowano punkty dla każdej z nich, w wyniku czego powstał ranking najważniejszych problemów społecznych.

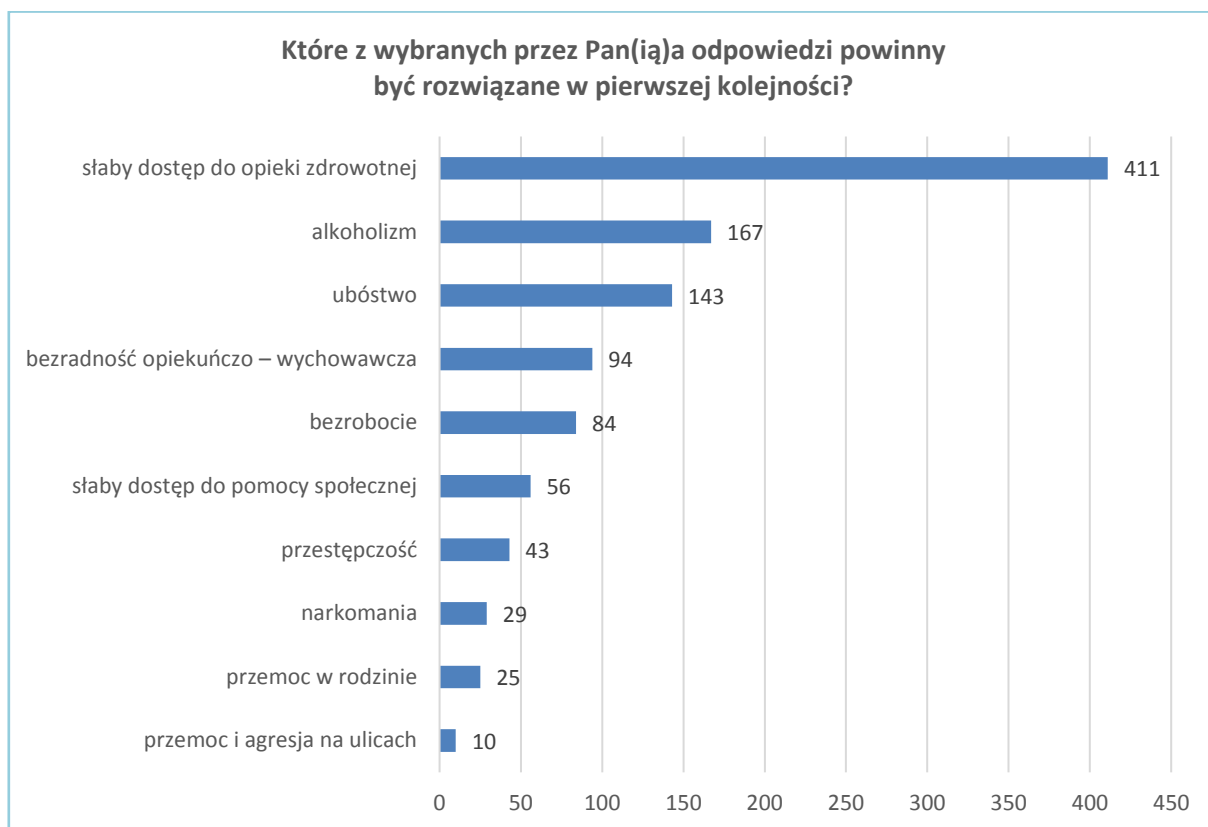
Według respondentów w pierwszej kolejności powinny zostać rozwiązane problemy związane ze słabym dostępem do opieki zdrowotnej (411 punktów), alkoholizmem (167 punktów) oraz ubóstwem (143 punktów). Najmniej istotne okazały się przemoc i agresja na ulicach (10 punktów), przemoc w rodzinie (25 punktów) oraz narkomania (29 punktów).

Wykres 3: Najważniejsze problemy społeczne występujące na terenie gminy (N=384)

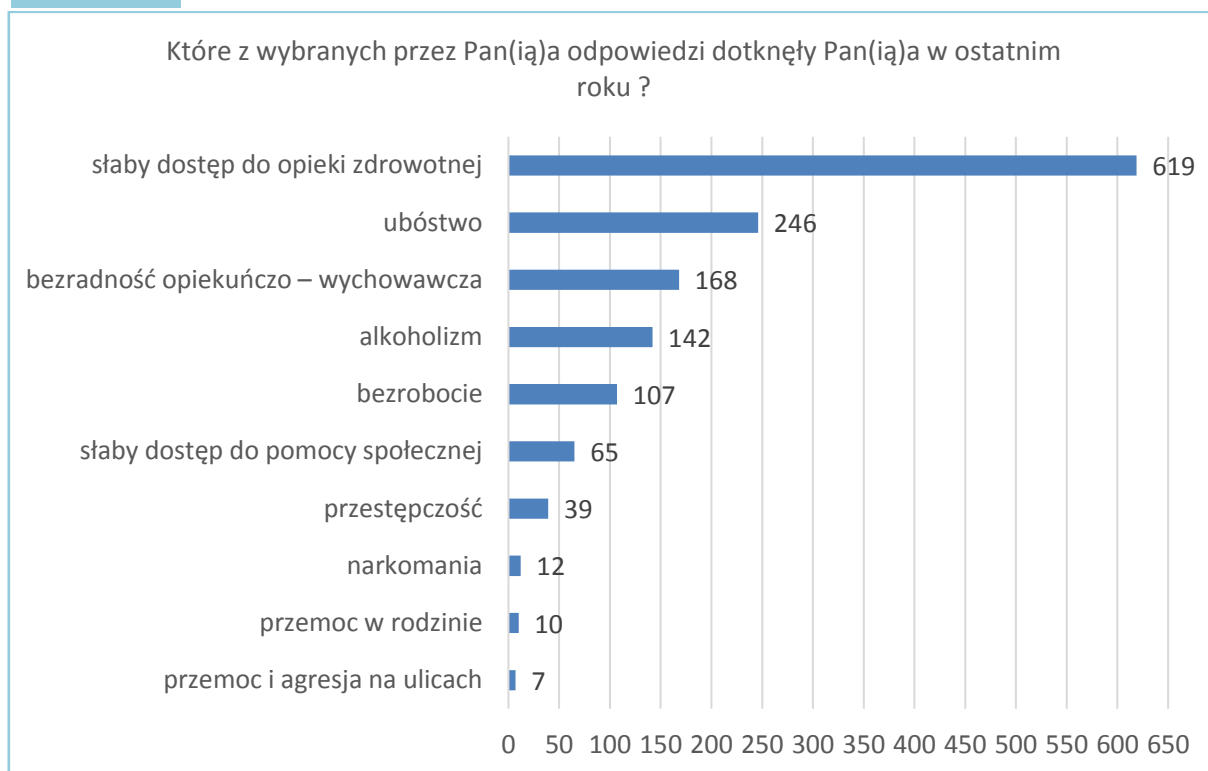
Źródło: opracowanie własne

Wykres 4: Najważniejsze problemy społeczne, które powinny być rozwiązane w pierwszej kolejności (N=384)

Źródło: opracowanie własne

Następnie respondenci zostali zapytani, które z niżej wymienionych problemów dotknęło ich osobiście. Najczęściej wskazywaną odpowiedzią jest słaby dostęp do opieki zdrowotnej (619 punktów). Na kolejnym miejscu znalazło się ubóstwo (246 punktów), bezradność opiekuńczo-wychowawcza (168 punktów) oraz alkoholizm (142 punkty).

Wykres 5: Najważniejsze problemy społeczne, które dotknęły respondentów (N=384)

Źródło: opracowanie własne

W kolejnym pytaniu respondentów poproszono o udzielenie odpowiedzi na pytanie, czy w swoim najbliższym otoczeniu napotykają osoby mające problemy, które mogą stanowić dla ankietowanych oraz reszty społeczności lokalnej zagrożenie. Większość mieszkańców twierdzi, że nie zna w swoim otoczeniu osób z niżej wymienionymi problemami. Z osób, które zaznaczyły odpowiedź *tak* najczęściej pojawia się alkoholizm (12%) oraz bezrobocie (10%).

Tabela 2: Obecność w najbliższym otoczeniu osób mających różnego rodzaju problemy będące dla ankietowanych i społeczności lokalnej zagrożeniem (N=384)

zachowania	tak	raczej tak	raczej nie	nie	trudno powiedzieć
uzależnione od alkoholu	12%	14%	31%	38%	5%
zażywające narkotyki	4%	4%	32%	54%	6%
uzależnione od narkotyków	2%	1%	31%	58%	8%
uzależnione od hazardu	2%	5%	27%	58%	8%
bezrobotne	10%	19%	24%	44%	3%
mające skłonność do stosowania przemocy w stosunku do swoich bliskich	1%	4%	31%	54%	10%
będące osobami doznającymi przemocy ze strony bliskich	1%	5%	30%	54%	10%

Źródło: opracowanie własne

Mieszkańcy zostali również poproszeni o ocenę uzależnień, gdzie 1 stanowi niegroźne przyzwyczajanie, a 10 – nałóg zagrażający życiu. Jako najbardziej groźne uzależnienie mieszkańcy wskazali sieciologizm (10%) oraz uzależnienie od hazardu (10%). Najmniej groźne uzależnienie, traktowane jako przyzwyczajanie, mieszkańcy uznają alkoholizm (12%) oraz pracoholizm (10%).

Tabela 3: Opinia na temat uzależnień? (od 1 do 10 niegroźne przyzwyczajanie/nałóg zagrażający życiu) (N=384)

Zachowania	1-2	3-4	5-6	7-8	9-10
Alkoholizm	12%	14%	31%	38%	5%
Narkomania	4%	4%	32%	54%	6%
Nikotynizm	2%	1%	31%	58%	8%
Zakupoholizm	2%	5%	27%	58%	8%
Pracoholizm	10%	19%	24%	44%	3%
Sieciologizm	1%	4%	31%	54%	10%
Uzależnienie od hazardu	1%	5%	30%	54%	10%

Źródło: opracowanie własne

2.2. NEGATYWNE ZACHOWANIA – PRZEMOC

W kolejnym pytaniu respondentów poproszono o udzielenie odpowiedzi na pytanie, czy w ciągu kilku ostatnich lat byli świadkami lub słyszeli od innych osób o negatywnych zachowaniach wobec osób trzecich. Przeglądając się tabeli można zauważyć, że praktycznie żaden z respondentów nie spotyka się na co dzień z niżej wymienionymi formami przemocy. Co więcej, zdecydowana większość mieszkańców nigdy nie zauważyła takich przypadków w ogóle. Osoby, którym zdarzyło się być świadkami przemocy, najczęściej wskazywały popychanie lub szarpanie (24%) oraz bicie (17%).

Tabela 4: Opinia mieszkańców gminy na temat negatywnych zachowań wobec innych osób (N=384)

Zachowania	bardzo często	często	rzadko	nigdy	trudno powiedzieć
popychanie, szarpanie	1%	4%	24%	51%	20%
bicie	0% (0.3%)	2%	17%	61%	20%
ograniczanie możliwości spotykania się z innymi osobami	0% (0.3%)	1%	9%	69%	21%
zabieranie pieniędzy	1%	1%	10%	67%	21%
wymuszenie w podpisaniu umów (banki, zmiany testamentów)	0%	0% (0.3%)	3%	76%	21%
zabieranie przedmiotów	0%	1%	13%	65%	21%
kontrolowanie finansów	0% (0.3%)	2%	10%	67%	21%
zmuszanie do prac domowych lub innych	1%	2%	11%	66%	20%
stosowanie wyzwisk, poniżanie	2%	7%	16%	55%	20%
stosowanie gróźb	1%	5%	12%	61%	21%
pozostawienie bez opieki, w samotności (osoby starszej, niepełnosprawnej lub małoletniej wymagającej stałej opieki)	0%	1%	9%	69%	21%
zmuszanie do kontaktów seksualnych	0%	0% (0.3%)	1%	77%	22%

Źródło: opracowanie własne

Zdecydowana większość respondentów nie widzi usprawiedliwienia dla zachowań wymienionych w poniższej tabeli. Najwięcej osób (17%) widzi okoliczności usprawiedliwiające dla kontrolowania finansów.

Tabela 5: Opinia mieszkańców gminy na temat negatywnych zachowań wobec innych osób (N=384)

Zachowania	widzę okoliczności usprawiedliwiające	nie widzę okoliczności usprawiedliwiających
popychanie, szarpanie	3%	97%
bicie	2%	98%
ograniczanie możliwości spotykania się z innymi osobami	9%	91%
zabieranie pieniędzy	12%	88%
wymuszenie w podpisaniu umów (banki, zmiany testamentów)	1%	99%
zabieranie przedmiotów	2%	98%
kontrolowanie finansów	17%	83%
zmuszanie do prac domowych lub innych	12%	88%
stosowanie wyzwisk, poniżanie	0% (0.5%)	100%
stosowanie gróźb	1%	99%

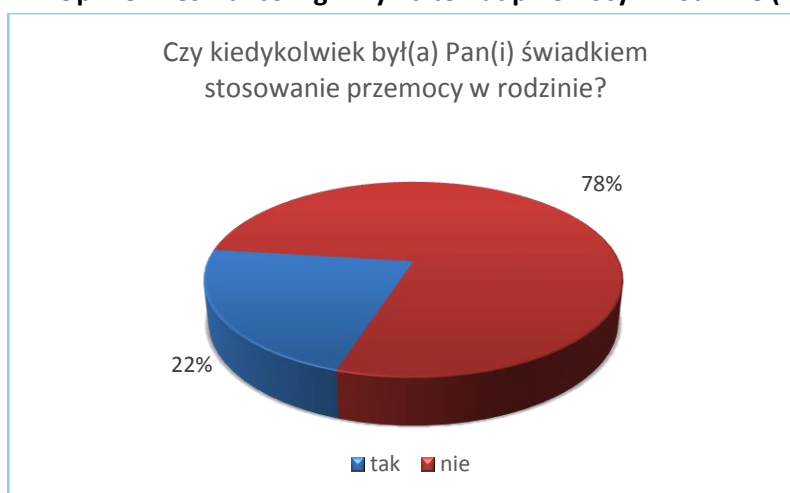
pozostawienie bez opieki, w samotności (osoby starszej, niepełnosprawnej lub małoletniej wymagającej stałej opieki)	4%	96%
zmuszanie do kontaktów seksualnych	0% (0.3%)	100%

Źródło: opracowanie własne

W gminie Skawina 78% mieszkańców nie było świadkiem stosowanie przemocy w rodzinie.

Wykres 6:

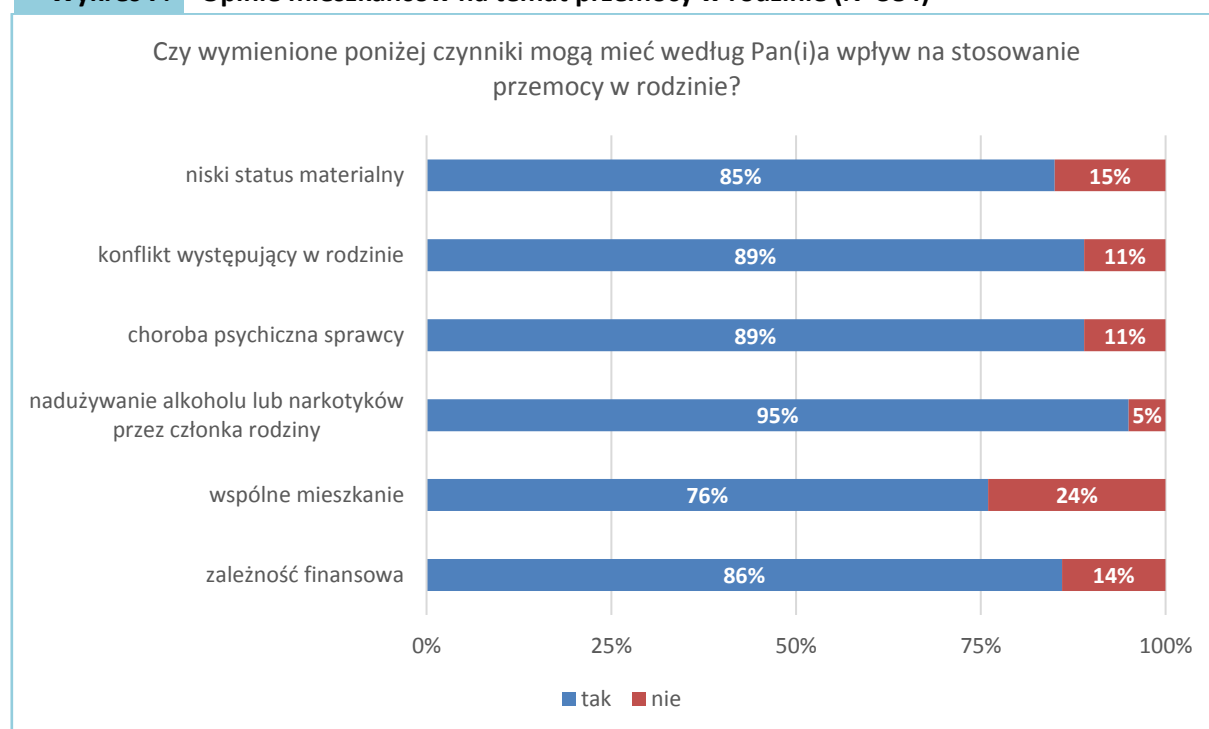
Opinie mieszkańców gminy na temat przemocy w rodzinie (N=384)

Źródło: opracowanie własne

Według respondentów wszystkie wymienione niżej czynniki mogą mieć wpływ na stosowanie przemocy w rodzinie.

Wykres 7: Opinie mieszkańców na temat przemocy w rodzinie (N=384)

Źródło: opracowanie własne

Należy zaznaczyć, że w roku 2021 na terenie gminy Skawina przeprowadzono diagnozę zjawiska przemocy w rodzinie. Ponadto aktualnie tj. październik 2022 r. na terenie gminy Skawina przeprowadzana jest „Pogłębiona diagnoza zjawiska przemocy w gminie Skawina”. Ich wyniki szczegółowo obrazują problemy związane z przemocą w rodzinie oraz przemocą rówieśniczą, oraz wyznaczają kierunki i rekomendacje do działań w omawianym obszarze.

OPINIE MIESZKAŃCÓW NA TEMAT ALKOHOLU ORAZ INSTYTUCJI PRZECIWDZIAŁAJĄCYCH ALKOHOLIZMOWI

Najliczniejsza grupa badanych (48%) twierdzi, że napoje alkoholowe powinny być traktowane tak, jak wszystkie inne towary i nie powinny podlegać żadnym ograniczeniom. Przeciwnie zdanie ma 39% badanych, którzy uważają, że napoje alkoholowe nie powinny być traktowane jak inne towary i powinny podlegać ograniczeniom.

Wykres 8: Opinie mieszkańców na temat alkoholu (N=384)

Źródło: opracowanie własne

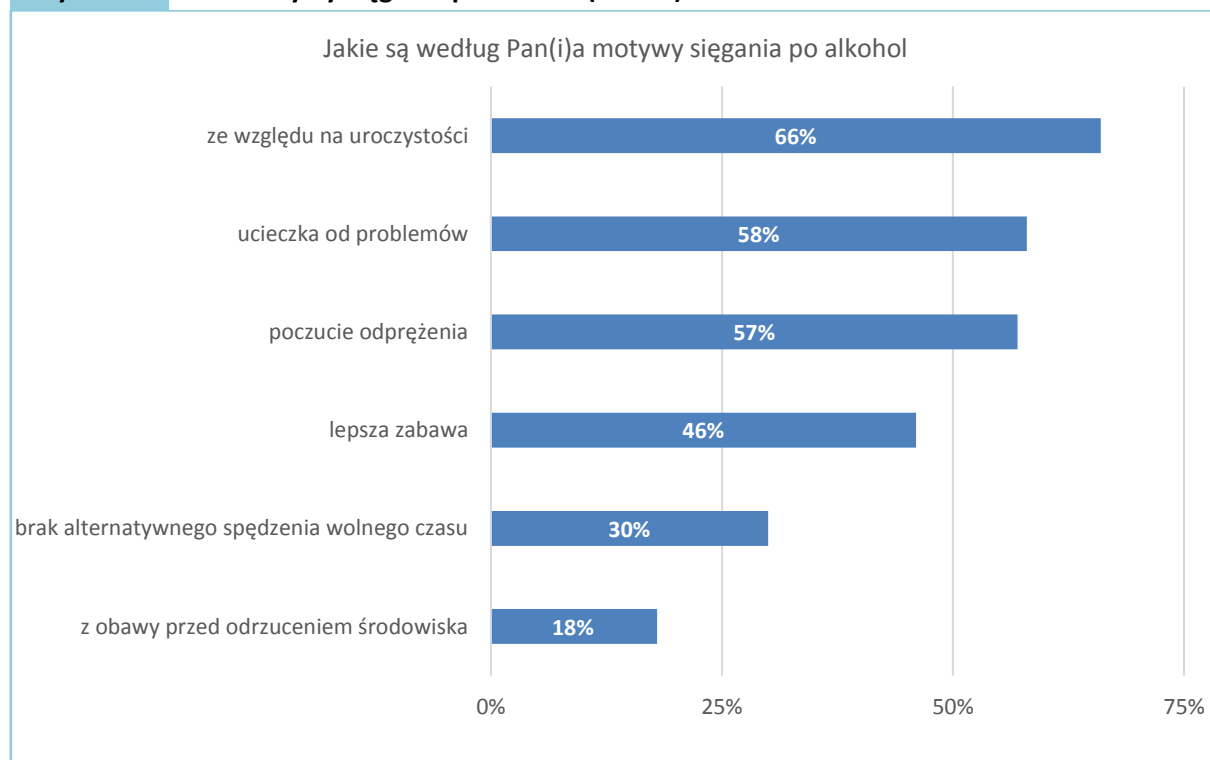
Mieszkańcy zostali zapytani o ich własne doświadczenia z piciem alkoholu. Zdecydowana większość mieszkańców, bliska 100%, nie doświadczyła niżej wymienionych zachowań, które mogą świadczyć o złej relacji z alkoholem.

Tabela 6: Czy kiedykolwiek: (N=384)

	tak	nie	odmowa odpowiedzi
miał(a) Pan(i) poczucie, że: powinien(na) Pan(i) ograniczyć swoje picie?	4%	94%	2%
zdarzało się, że ludzie krytykowali Pana(nią) za to, że Pan(i) pije?	4%	94%	2%
czuł(a) się Pan(i) nie w porządku lub winny(a) w związku ze swoim piciem?	3%	95%	2%
napicie się alkoholu było pierwszą czynnością wykonywaną przez Pana/Panią rano po to, aby uspokoić nerwy lub złagodzić kaca?	1%	97%	3%

Źródło: opracowanie własne

Respondenci zostali poproszeni o wskazanie motywów, jakimi kierują się osoby spożywające napoje alkoholowe⁸. Zdaniem 66% respondentów motywem sięgania po alkohol mogą być uroczystości (66%), ucieczka od problemów (58%) oraz poczucie odprężenia (57%).

Wykres 9: Motywy sięgania po alkohol (N=384)

Źródło: opracowanie własne

⁸ W pytaniu tym odpowiedzi nie sumują się do 100%.

Aż 64% mieszkańców nie wie czy na terenie gminy można nielegalnie kupić alkohol. Tylko 2% grupy twierdzi, że można.

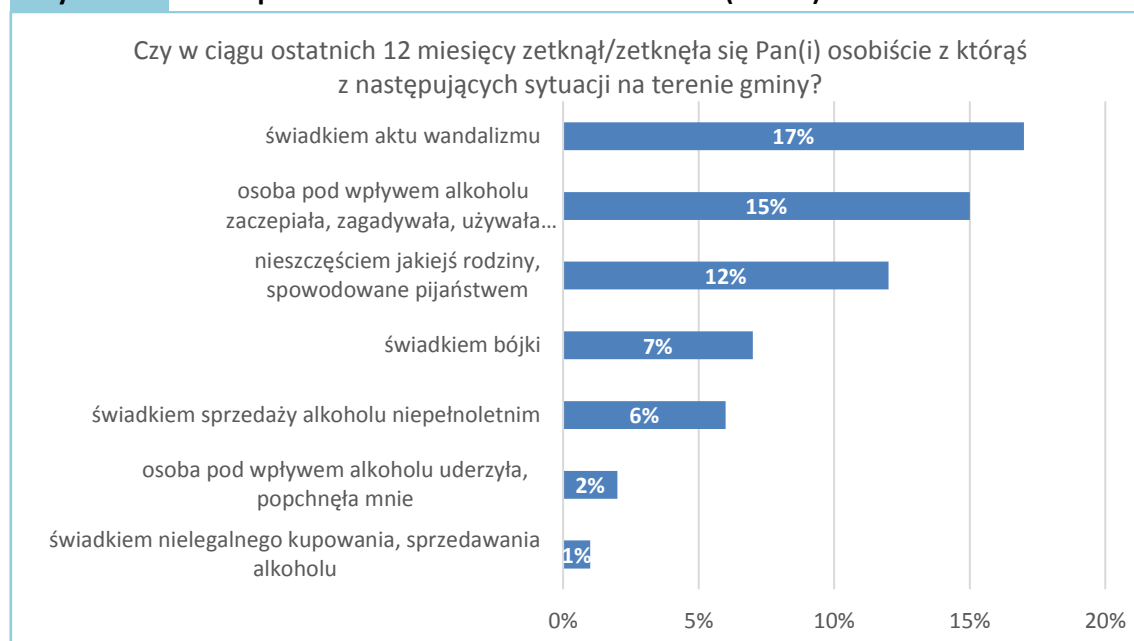
Wykres 10: Opinie mieszkańców na temat alkoholu (N=384)

Źródło: opracowanie własne

Poniższy wykres dotyczy negatywnych sytuacji powiązanych z piciem alkoholu, z jakimi w ciągu ostatnich 12 miesięcy zetknęli się respondenci. Najczęstszą wskazywaną odpowiedzią był akt wandalizmu (17%) oraz zagadywanie, zaczepianie, używanie wulgarnych słów w stosunku do respondenta (15%).

Wykres 11: Opinie mieszkańców na temat alkoholu (N=384)

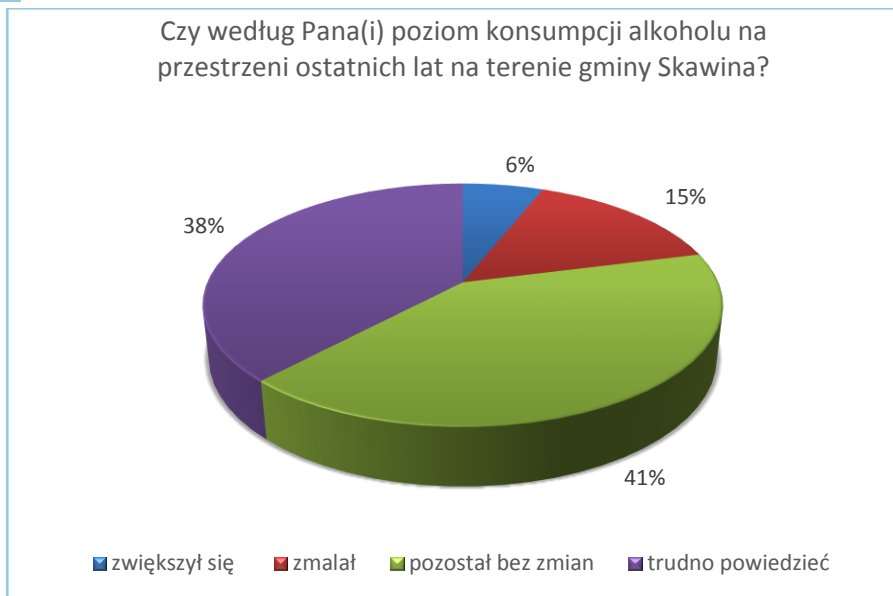

Źródło: opracowanie własne

Według 41% mieszkańców poziom konsumpcji alkoholu na terenie gminy pozostał bez zmian. Warto zaznaczyć, że 38% trudno jest odpowiedzieć na to pytanie.

Wykres 12:

Opinie dotyczące alkoholu (N=384)

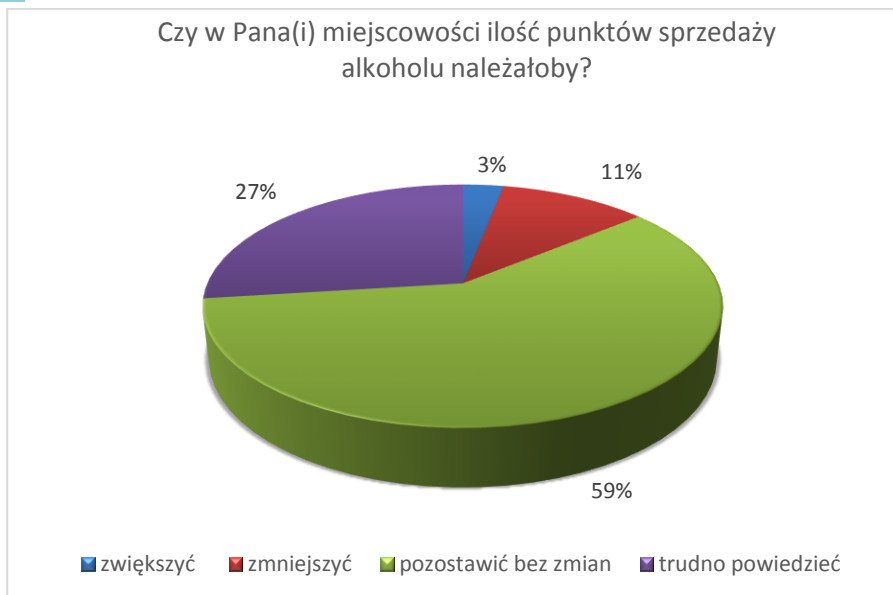

Źródło: opracowanie własne

Ankietowani (59%) nie widzą również potrzeby w zwiększaniu bądź zmniejszaniu ilości punktów sprzedaży alkoholu. Ponownie duży procent badanych (27%) ma trudności z odpowiedzeniem na pytanie.

Wykres 13:

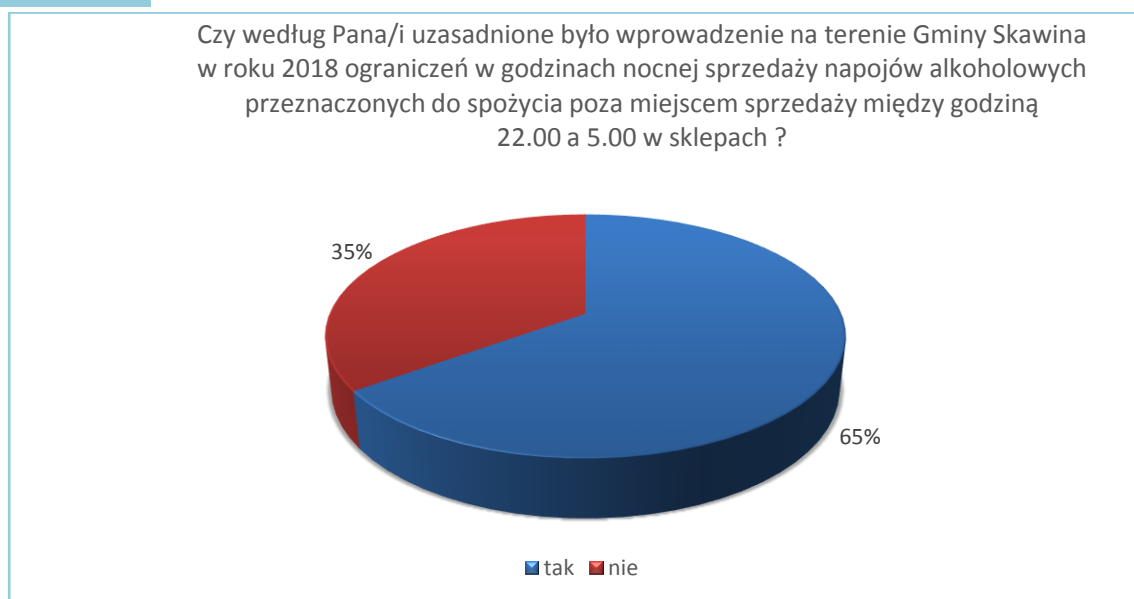
Opinie dotyczące alkoholu (N=384)

Źródło: opracowanie własne

Respondenci (65%) twierdzą, że uzasadnione było wprowadzenie ograniczeń w nocnej sprzedaży alkoholu. Z poniższym pytaniem nie zgadza się 35%.

Wykres 14: **Opinie dotyczące alkoholu (N=384)**

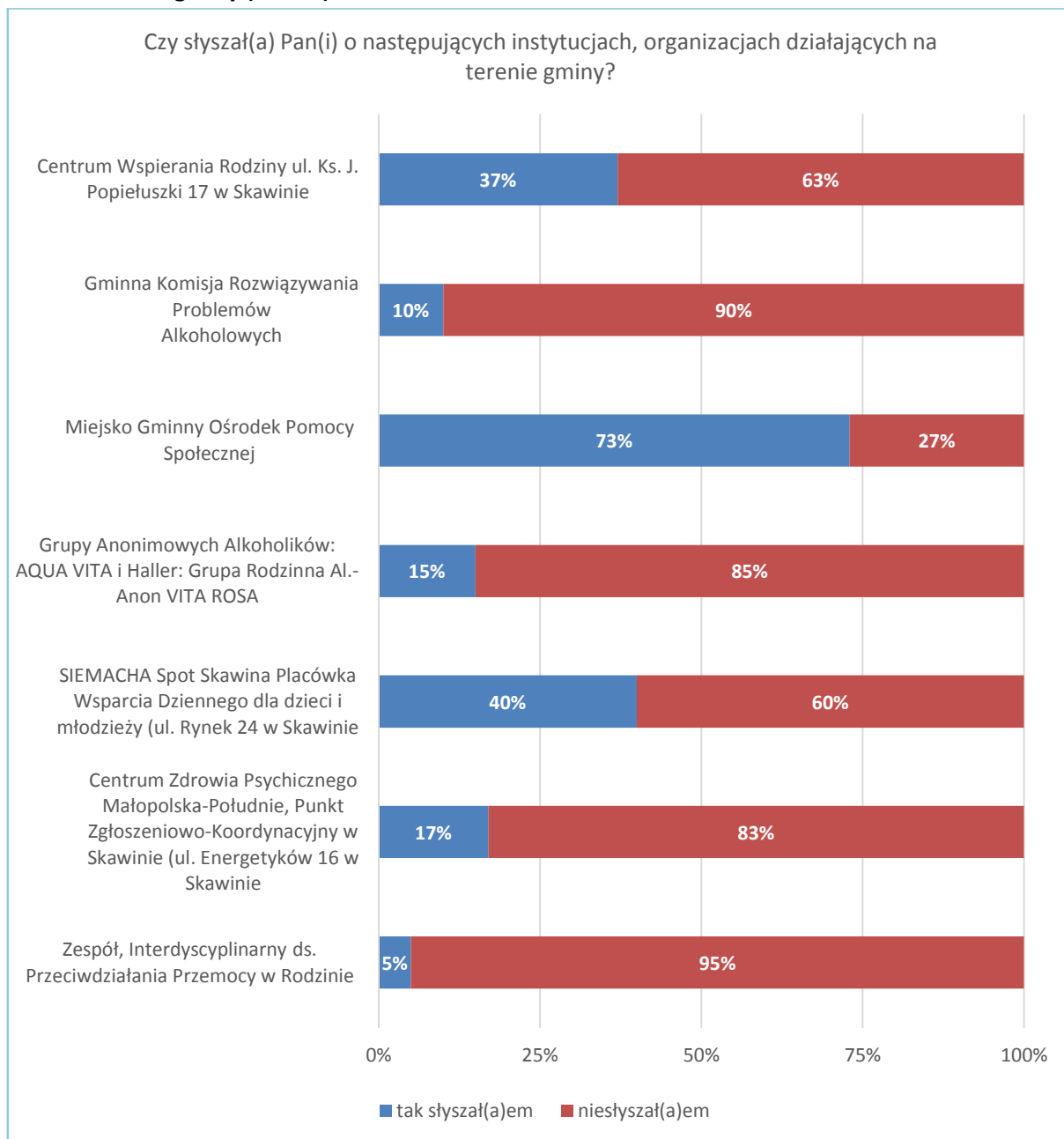

Źródło: opracowanie własne

Kolejny wykres przedstawia wiedzę badanych na temat organizacji i instytucji działających na terenie gminy. Najbardziej znane są (w nawiasie odsetek respondentów, którym są znane):

- Miejski Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej (73%)
- SIEMACHA Spot Skawina Placów Wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży (40%)
- Centrum Wspierania Rodziny (37%)

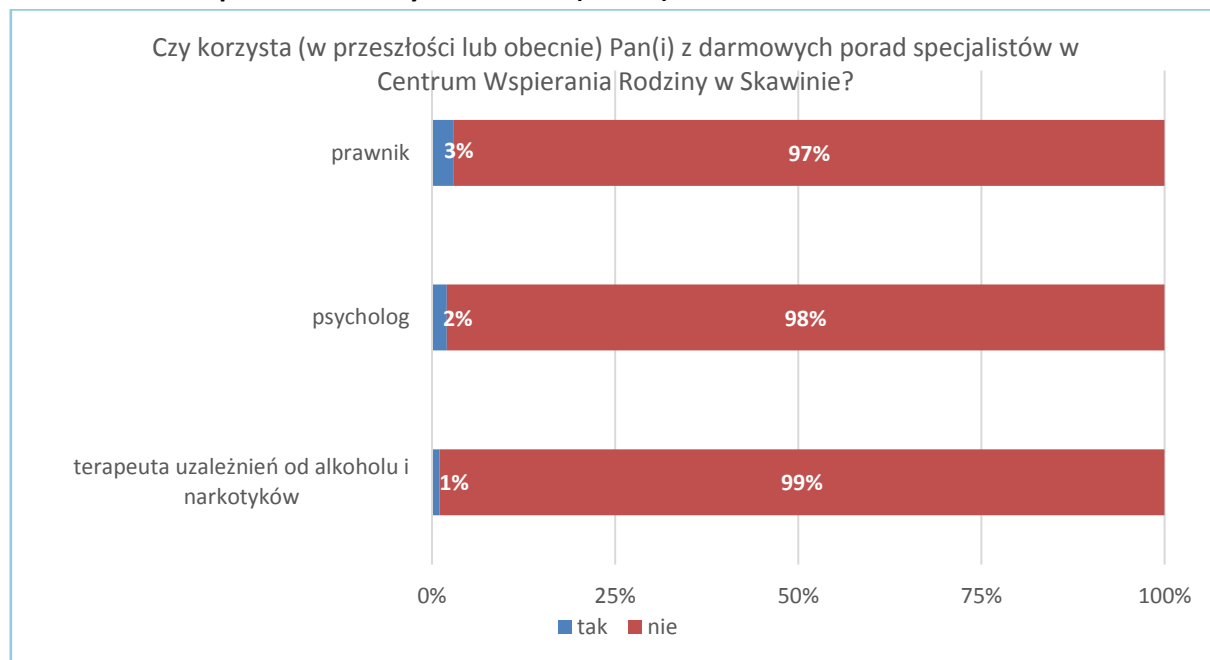
Wykres 15: Opinie mieszkańców na temat instytucji i organizacji działających na terenie gminy (N=384)

Źródło: opracowanie własne

Niewielki procent badanych mieszkańców korzysta z porad specjalistów w Centrum Wspierania Rodziny w Skawinie tj. prawnika, psychologa ani terapeuty uzależnień od alkoholu i narkotyków. W przypadku innych instytucji, tylko cztery osoby korzystały z takich usług i był to psycholog, prawnik oraz pracownik z Centrum Zdrowia Psychicznego Skawina Małopolska-Południe.

Wykres 16: Opinie mieszkańców na temat z darmowych porad specjalistów w Centrum Wspierania Rodziny w Skawinie (N=384)

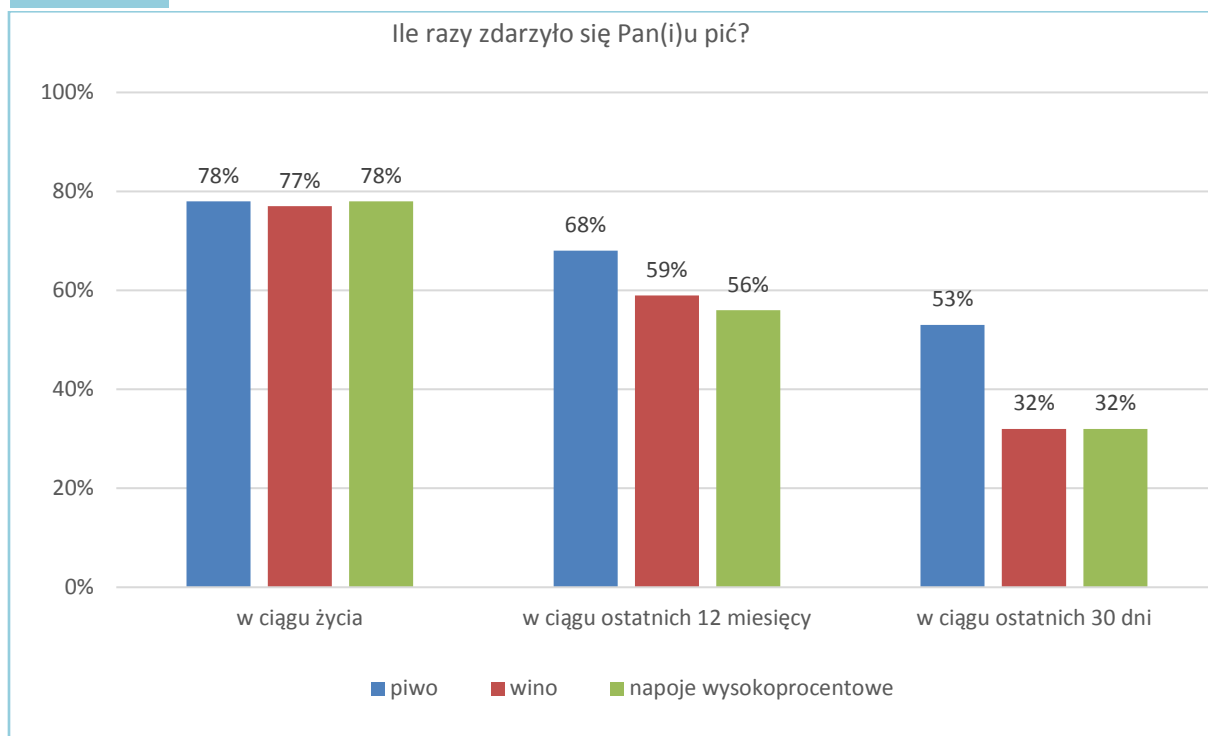

Źródło: opracowanie własne

3. ROZPOWSZECHNIENIE PICIA ALKOHOLU PRZEZ MIESZKAŃCÓW

Jak wynika z badań zrealizowanych wśród mieszkańców, 78% ankietowanych ma za sobą inicjację związaną z wypiciem **piwa** w ciągu życia. W okresie ostatnich 12 miesięcy odsetek spożywających piwo spadł do 68% ankietowanych, a w ostatnim miesiącu piwo było konsumowane przez ponad połowę badanych (53%). W przypadku konsumpcji **wina** odsetek osób, które choć raz spróbowały wynosi 77%. W okresie ostatniego roku przed badaniem odsetek spożywających wino spadł i wynosi 59%. Na przestrzeni ostatniego miesiąca przed badaniem wino było konsumowane przez 32% badanych. Ponad $\frac{3}{4}$ (78%) respondentów w ciągu życia spożywało **wysokoprocentowe alkohole**, a na przestrzeni ostatnich 12 miesięcy najmocniejszy alkohol spożywało 56% ankietowanych. W ciągu ostatnich 30 dni było to 32%.

Wykres 17: Konsumpcja poszczególnych alkoholi (N=384)

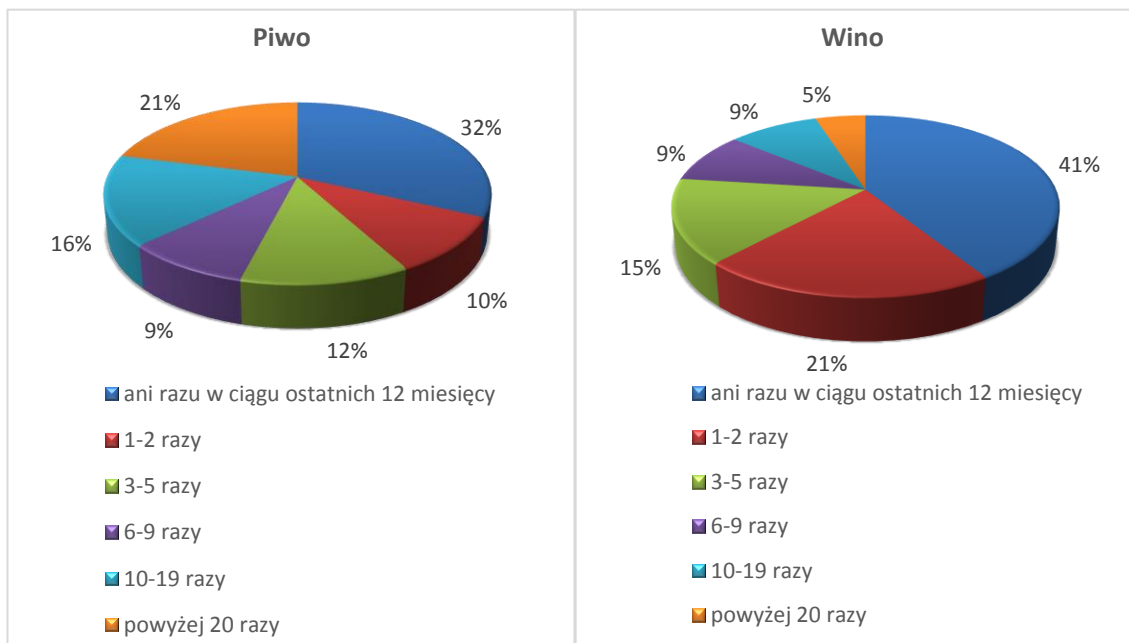

Źródło: opracowanie własne

Na przestrzeni ostatniego roku przynajmniej raz w roku **piwo** było konsumowane przez 53% respondentów, z czego 25% piła je więcej niż 20 razy. W przypadku konsumpcji **wina** na przestrzeni ostatniego roku tendencja jest odwrotna, gdyż najczęściej, bo co szósty (17%) ankietowany konsumował wino 1-2 razy w roku. Do konsumpcji **napojów wysokoprocentowych** przynajmniej raz w ciągu ostatnich 12 miesięcy zadeklarowało 43% ankietowanych, z czego 14% konsumuje je więcej niż 10 razy w roku.

W ciągu ostatnich 12 miesięcy spożycia piwa deklaruje 68% badanych. Najczęściej jest to powyżej 20 razy (21%). Wino wydaje się mniej popularne aniżeli piwo. Spożycie przez ostatnie 12 miesięcy deklaruje 59%, najczęściej pijąc od 1 do 2 razy. Napoje wysokoprocentowe również najczęściej były spożywane od 1 do 2 razy.

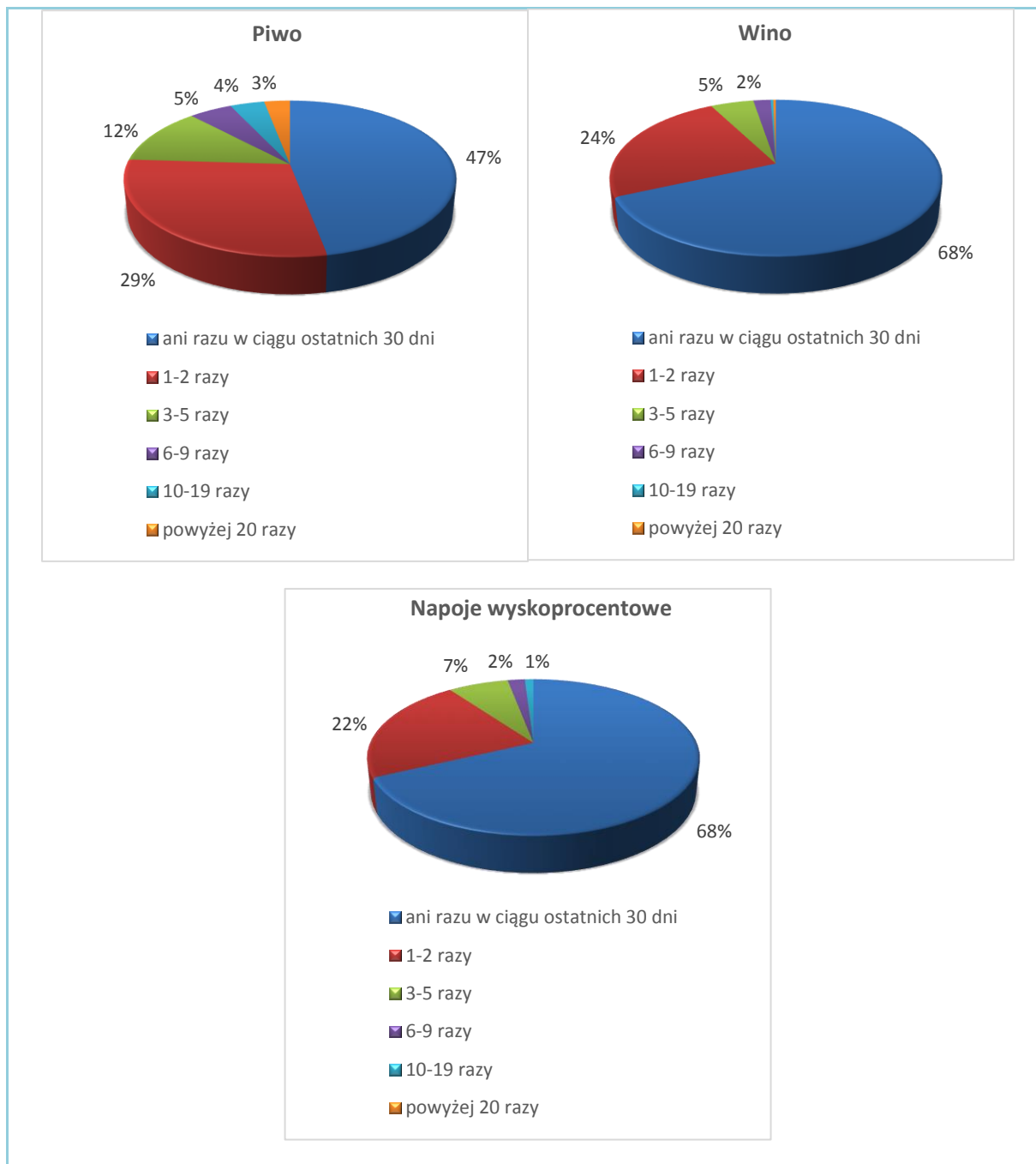
Wykres 18: Częstość konsumpcji poszczególnych alkoholi w ciągu ostatnich 12 miesięcy (N=384)

Źródło: opracowanie własne

Dane zawarte na poniższych wykresach prezentują częstość konsumpcji poszczególnych napojów alkoholowych w ciągu ostatniego miesiąca. W ciągu ostatnich 30 dni zarówno **piwo**, **wino** jak i **napoje wysokoprocentowe** najczęściej konsumowane były 1-2 razy. Wino powyżej 10 razy było spożywane przez 2 osoby. Napoje wysokoprocentowe powyżej 20 razy było spożywane przez jedną osobę.

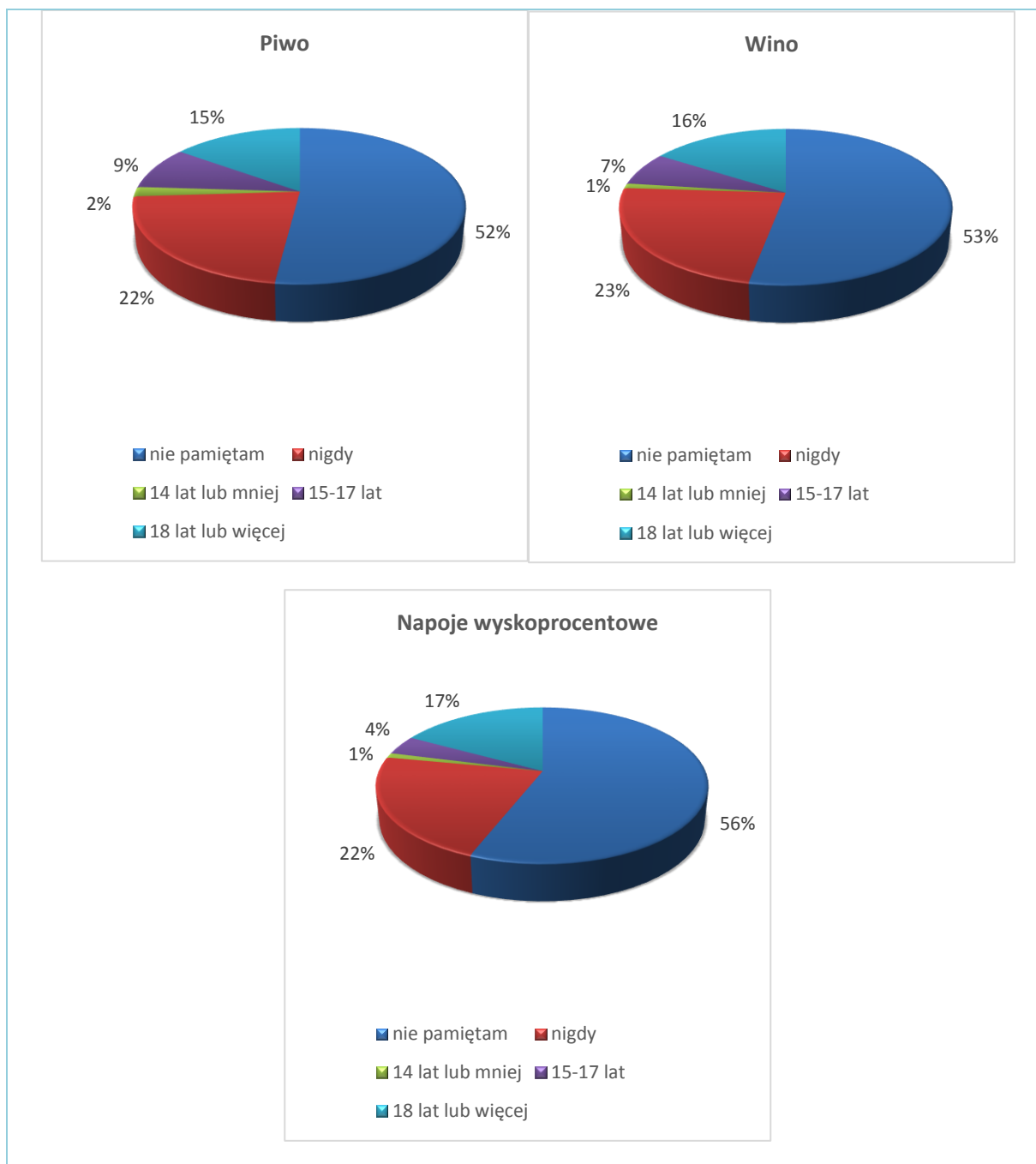
Wykres 19: Częstość konsumpcji poszczególnych alkoholi w ciągu ostatnich 30 dni (N=384)

Źródło: opracowanie własne

W kolejnym pytaniu mieszkańcy zostali zapytani o wiek pierwszego spożycia alkoholu. W przypadku każdego z rodzajów alkoholu ponad połowa nie pamięta, kiedy po raz pierwszy dokonała konsumpcji. W przypadku podania wieku najczęściej konsumpcja rozpoczynała się po ukończeniu 18 roku życia.

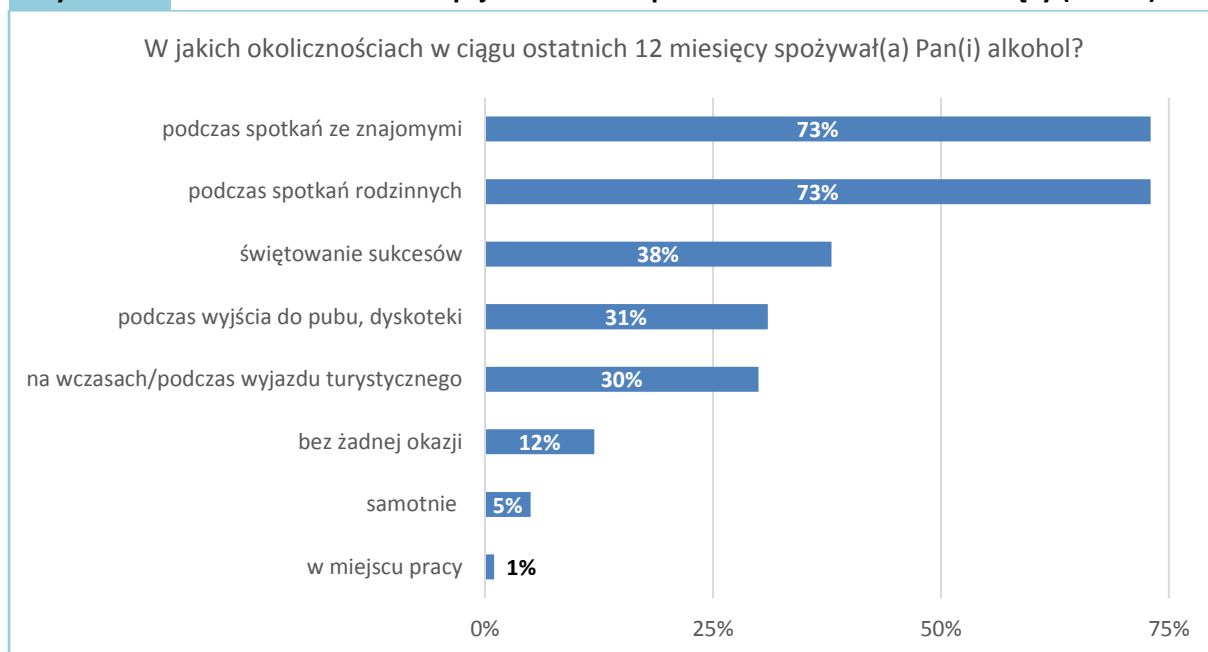
Wykres 20: Wiek konsumpcji poszczególnych alkoholi (N=384)

Źródło: opracowanie własne

Pytanie dotyczące okoliczności spożywania alkoholu w ciągu ostatnich 12 miesięcy było pytaniem wielokrotnego wyboru, dlatego poniższy wykres nie sumuje się do 100% i na to pytanie odpowiadały tylko te osoby, które spożywały jakikolwiek alkohol w ciągu ostatnich 12 miesięcy. Dla badanych najczęstszą okazją spożycia alkoholu były spotkania ze znajomymi (73%) oraz spotkania rodzinne (73%). Rzadziej było to świętowanie sukcesów (38%), wyjścia do pubu, dyskoteki (31%) oraz na wczasach (30%).

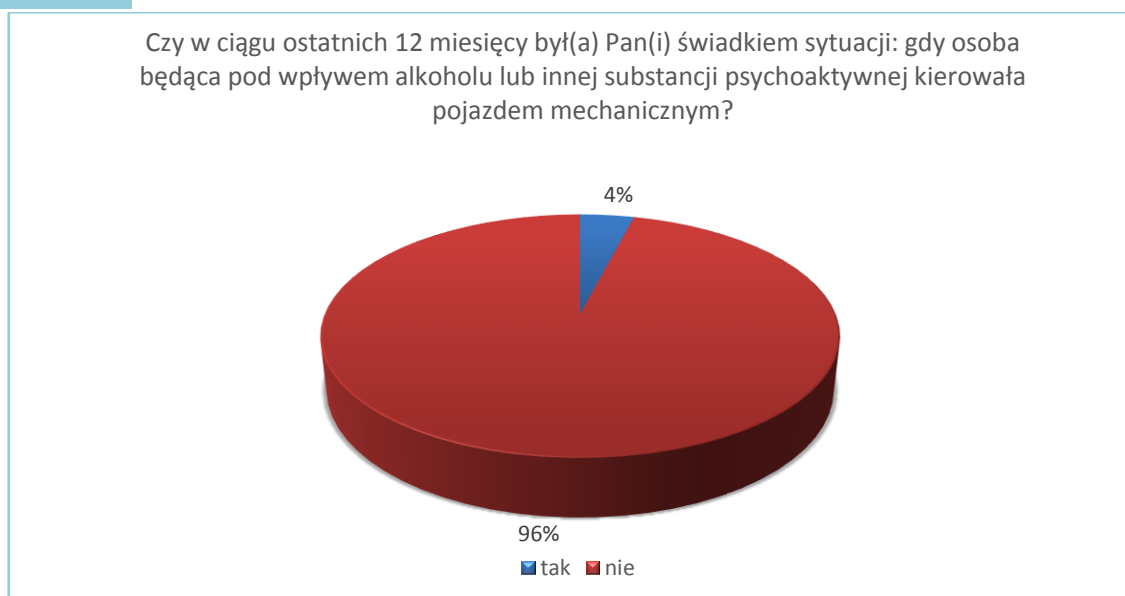
Wykres 21: Okoliczności konsumpcji alkoholu na przestrzeni ostatnich 12 miesięcy (N=299)

Źródło: opracowanie własne

Prawie wszyscy mieszkańcy (96%) nie byli świadkami jazdy pod wpływem alkoholu.

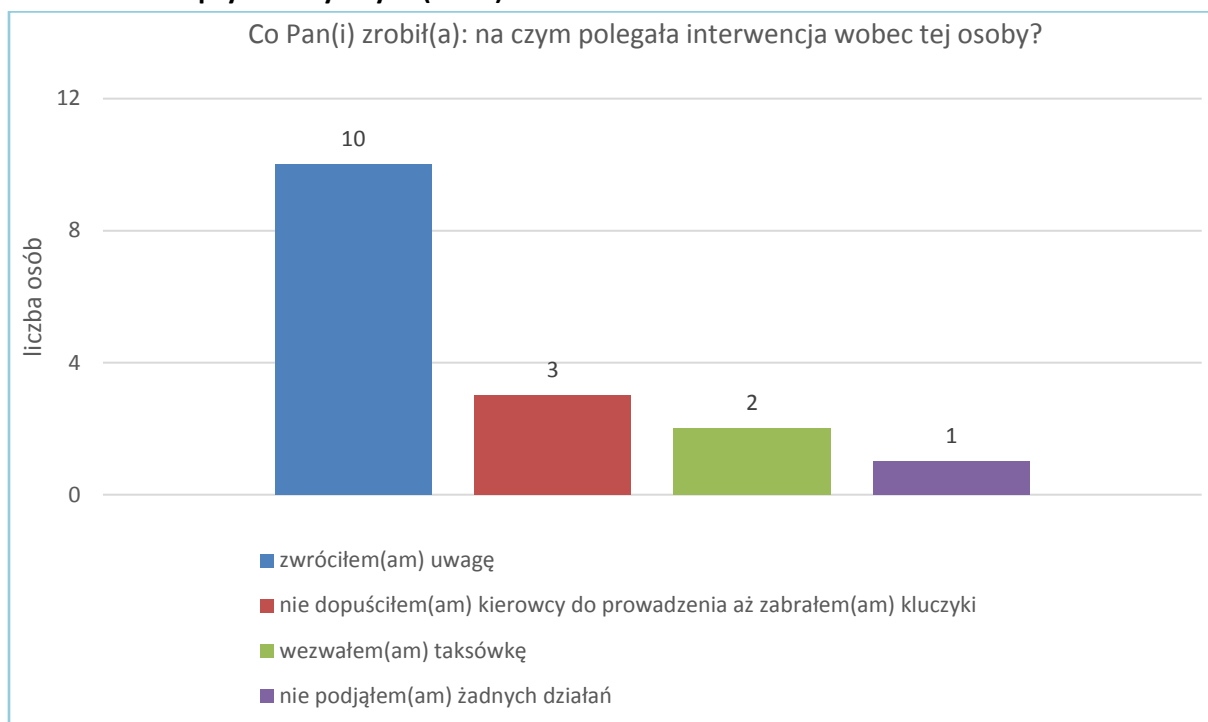
Wykres 22: Jazda pod wpływem alkoholu (N=384)

Źródło: opracowanie własne

Osoby, które były świadkami jazdy pod wpływem alkoholu w większości (10 osób) zwróciły stosowną uwagę. Tylko 1 osoba nie podjęła żadnych działań.

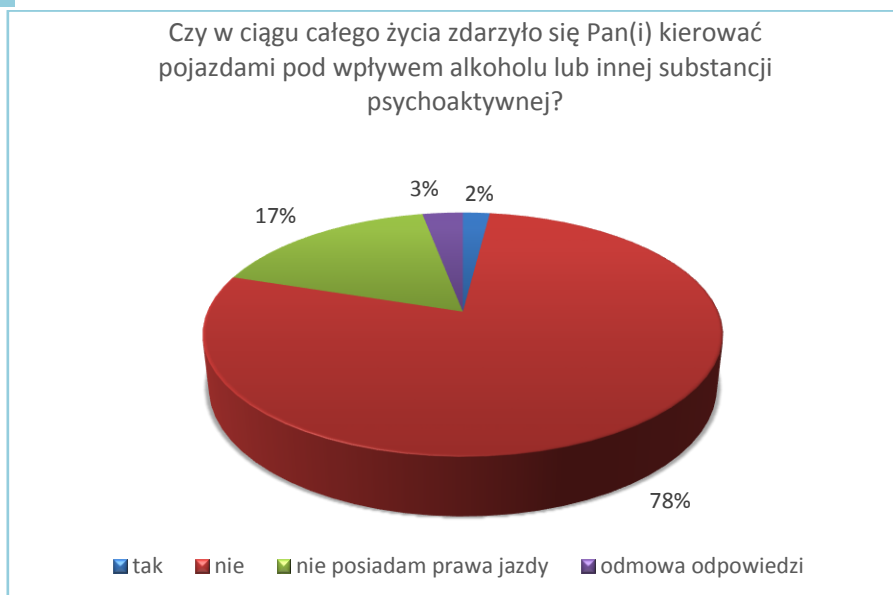
Wykres 23: Reakcja ankietowanych na krejącego pod wpływem alkoholu lub środków psychoaktywnych (N=15)

Źródło: opracowanie własne

Mieszkańcy w 78% nie kierowali pod wpływem alkoholu lub innej substancji psychoaktywnej. Warto zaznaczyć, że kolejne 17% nie posiada prawa jazdy. Tylko 2% osób deklaruje jazdę po alkoholu bądź innej substancji, a 3% odmawia odpowiedzi na to pytanie.

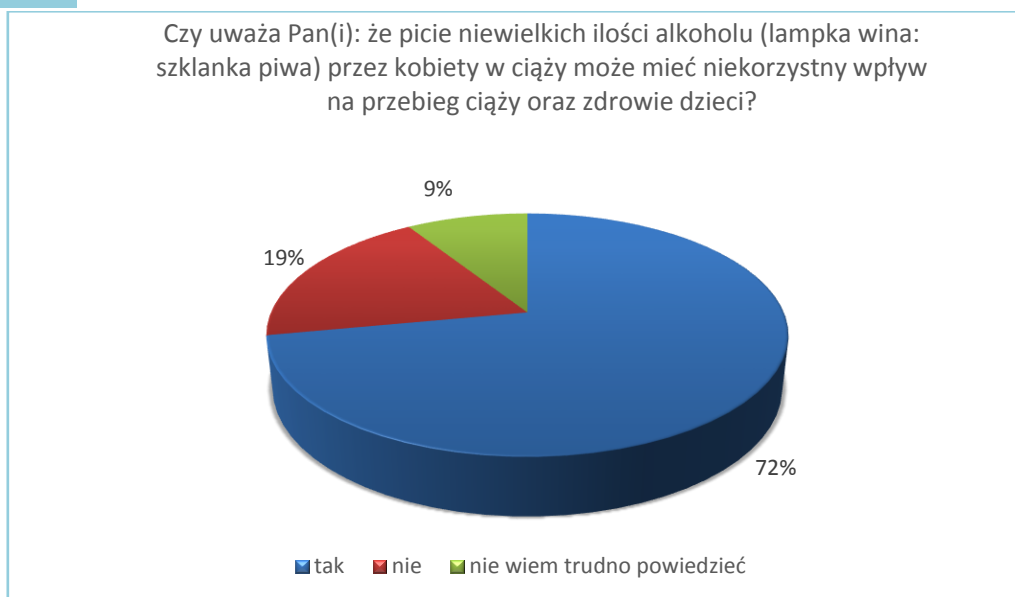
Wykres 24: Jazda pod wpływem alkoholu (N=384)

Źródło: opracowanie własne

Według 72% spożycie nawet niewielkiej ilości alkoholu może mieć negatywny wpływ na przebieg ciąży oraz zdrowie dzieci. Z tym stwierdzeniem nie zgadza się 19% grupy.

Wykres 25: Spożywanie alkoholu w ciąży (N=384)

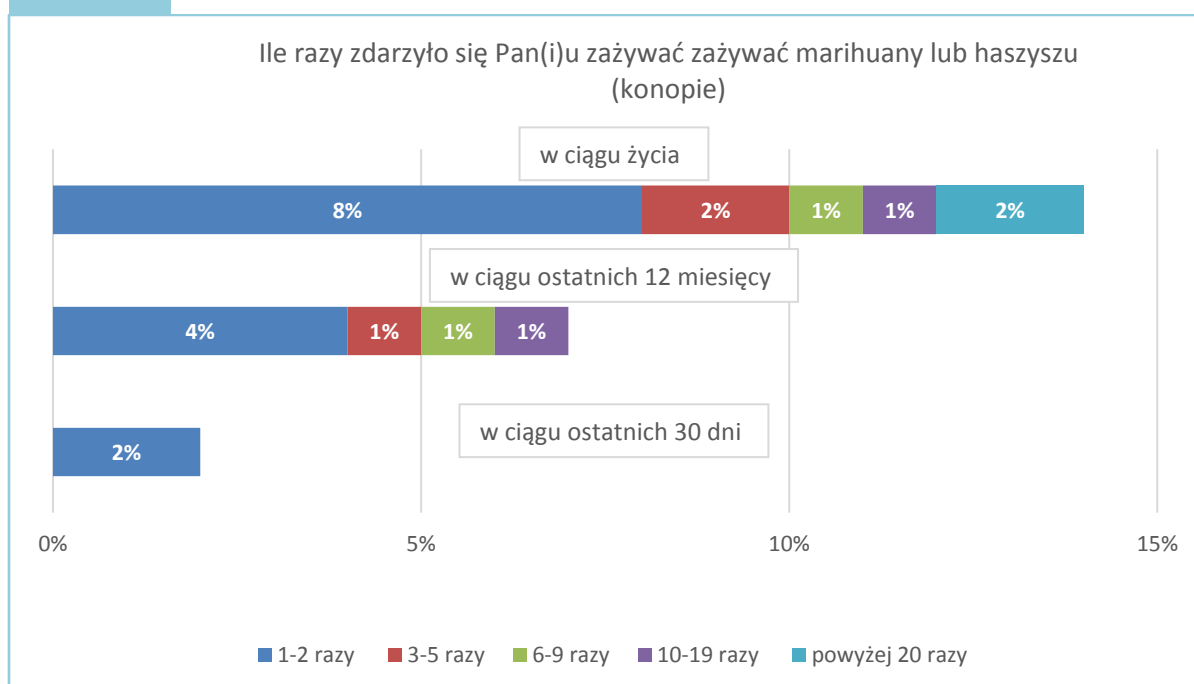

Źródło: opracowanie własne

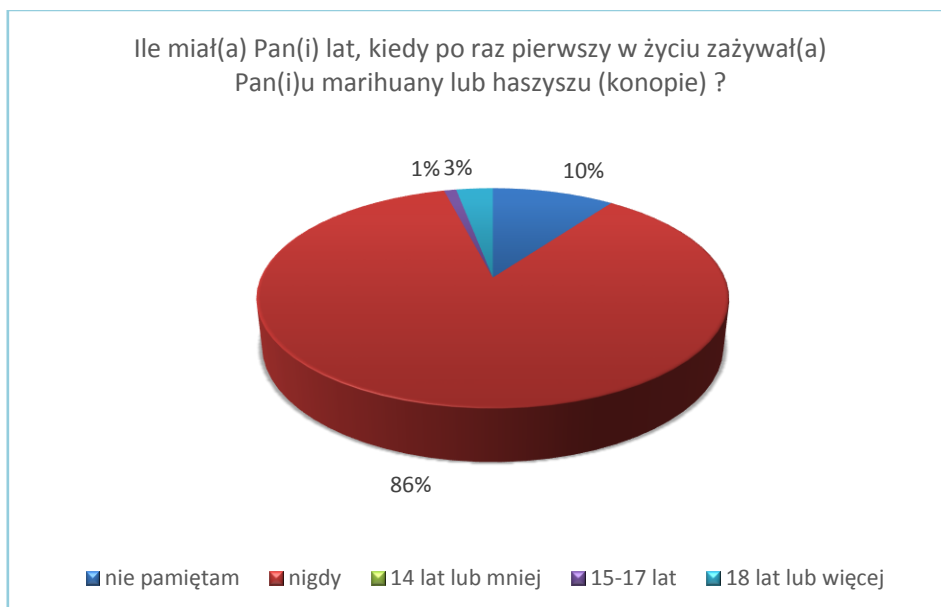
4. ZAŻYWANIE NARKOTYKÓW PRZEZ MIESZKAŃCÓW

Wśród dorosłych mieszkańców gminy Skawina przynajmniej raz w życiu paliło marihuanę lub haszysz 14% badanych. W ciągu roku poprzedzającego badanie, marihuanę lub haszysz paliło 7% ankietowanych, a jedna osoba paliła więcej niż 20 razy. W ciągu ostatnich 30 dni, 10 osób zapaliło marihuanę lub haszysz. Z osób, które podały wiek palenia marihuany lub haszyszu, 12% paliła ją mając 18 lat lub więcej.

Wykres 21: Zażywanie marihuany lub haszyszu (N=384)

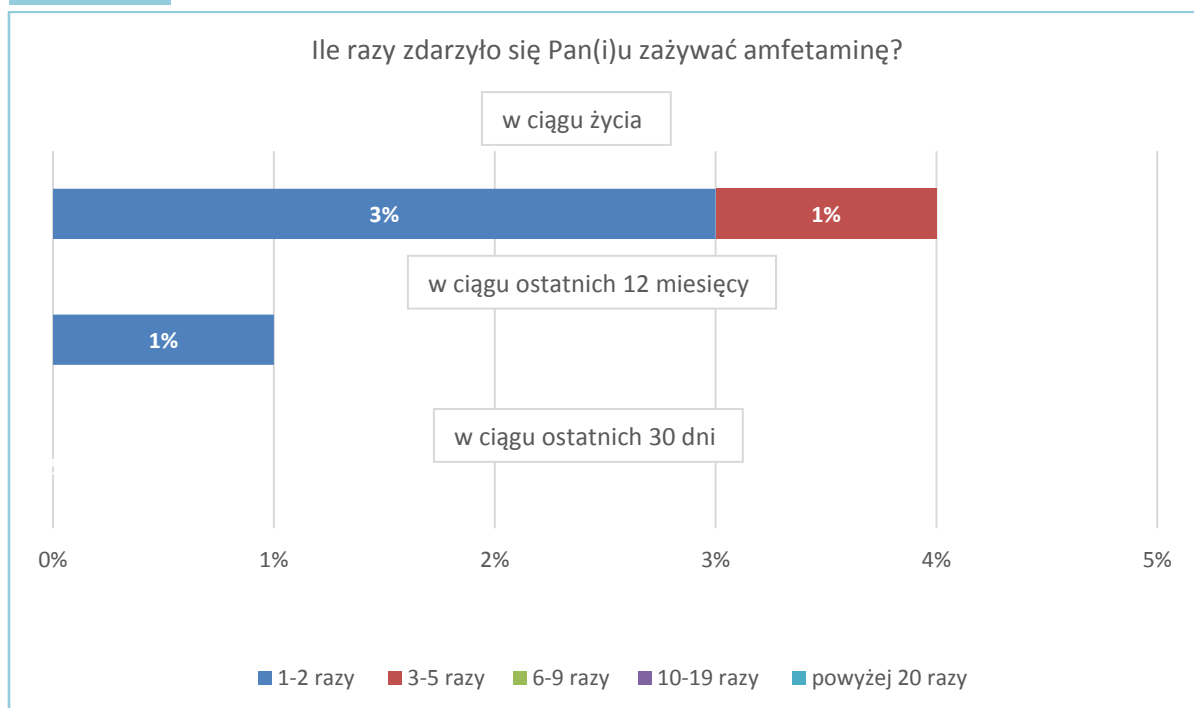

Źródło: opracowanie własne

Wykres 26:**Wiek spożycia marihuany lub haszyszu (N=384)**

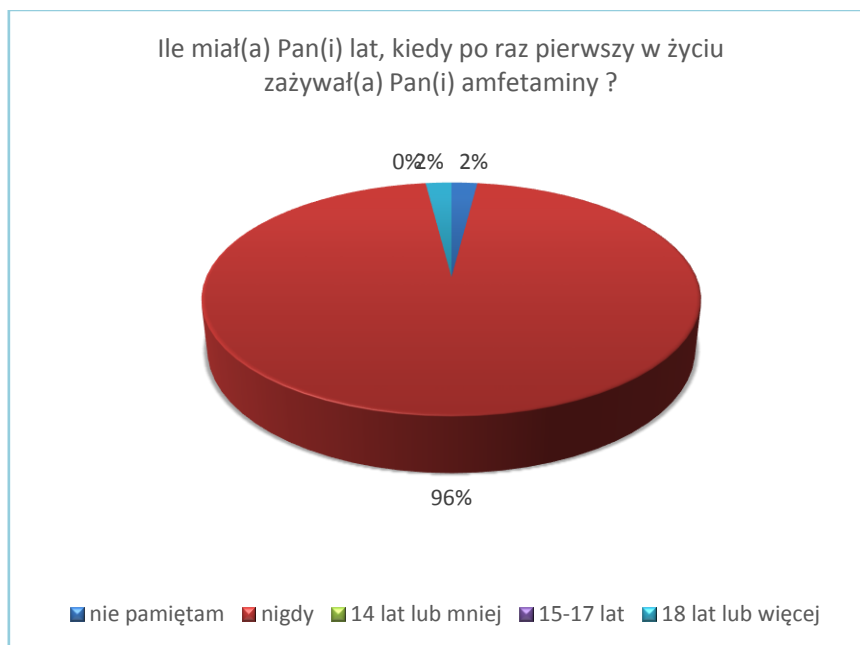
Źródło: opracowanie własne

Do zażywania amfetaminy w ciągu życia przyznało się 4% ankietowanych (łącznie 13 respondentów), z czego jedna osoba miała z nią styczność 40 razy i więcej. W ciągu ostatniego roku do zażywania amfetaminy przyznały się dwie osoby, a ciągu ostatnich 30 dni nikt tego nie robił. Wszyscy respondenci biorący udział w badaniu, którzy mieli styczność z amfetaminą zażyli ją po ukończeniu pełnoletności.

Wykres 27:**Zażywanie amfetaminy (N=384)**

Źródło: opracowanie własne

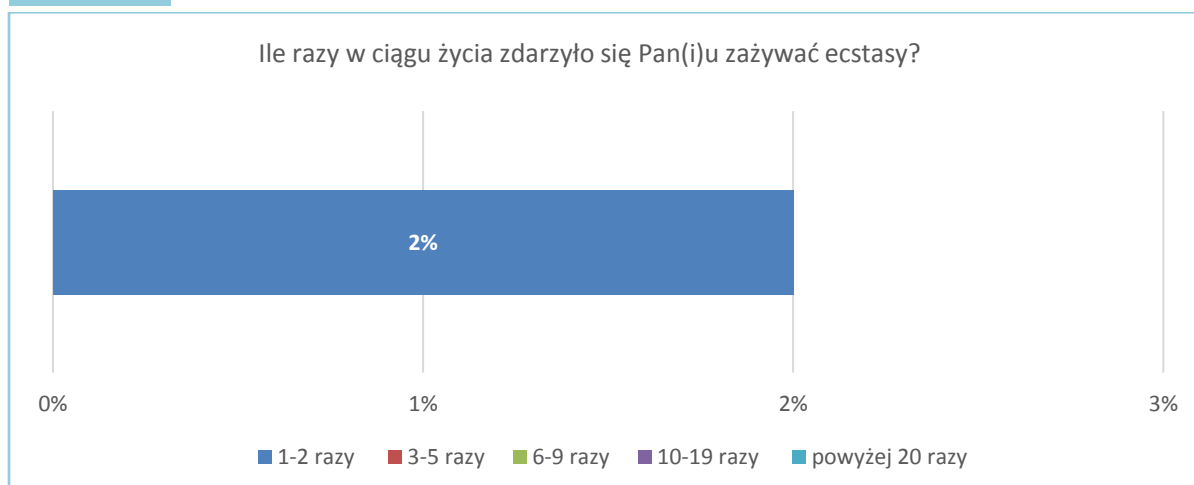
Wykres 28: Wiek zażycia amfetaminy (N=384)

Źródło: opracowanie własne

Do zażywania ecstasy w ciągu życia przyznało się 2% mieszkańców (9 osób) z czego jedna osoba zrobiła to 3-5 razy. Przed upływem 12 miesięcy jedna osoba miała styczność (3-5 razy), tak jak w ciągu ostatnich 30 dni nikt (1-2 razy). Wszyscy respondenci biorący udział w badaniu, którzy mieli styczność z ecstasy zażyli ją po ukończeniu pełnoletności.

Wykres 29: Zażywanie ecstasy w ciągu życia (N=102)

Źródło: opracowanie własne

Wśród badanej społeczności 5 osób przyznało się do zażycia LSD, grzybów halucynogennych (12 osób) oraz kokainy (3 osoby). W ciągu ostatnich 12 miesięcy 2 osoby zażyła LSD, 3 osoby grzyby halucynogenne, a 1 osoba – kokainę. Żadna z wymienionych poniżej substancji nie była zażywana przez ankietowanych w ciągu ostatnich 30 dni.

Tabela 7: Zażywanie innych narkotyków w ciągu życia (N=384)

LSD	Grzyby halucynogenne	Crack	Kokaina	Heroina	GHB
1,3%	3,1%	0%	0,8%	0%	0%
5 osób	12 osób		3 osoby		

Źródło: opracowanie własne

Tabela 8: Zażywanie innych narkotyków w ciągu ostatnich 12 miesięcy (N=384)

LSD	Grzyby halucynogenne	Crack	Kokaina	Heroina	GHB
0,5%	0,8%	0%	0,3%	0%	0%
2 osoby	3 osoby		1 osoba		

Źródło: opracowanie własne

Z 59 osób, które próbowały narkotyków, najczęściej robiły to na wakacjach (28 osób). Rzadziej było to u siebie w domu bądź u kolegi (16 osób).

Wykres 30: Miejsce spróbowania po raz pierwszy narkotyków (N=59)

Źródło: opracowanie własne

Zdobycie marihuany/haszyszu jak i amfetaminy jest dla większości niemożliwe do zrealizowania. Tylko 1% osób uznaje to za bardzo łatwe.

Tabela 9: Jak trudne byłoby dla Pana(i) zdobycie poniższych substancji, gdyby Pan(i) tego chciał(a)?

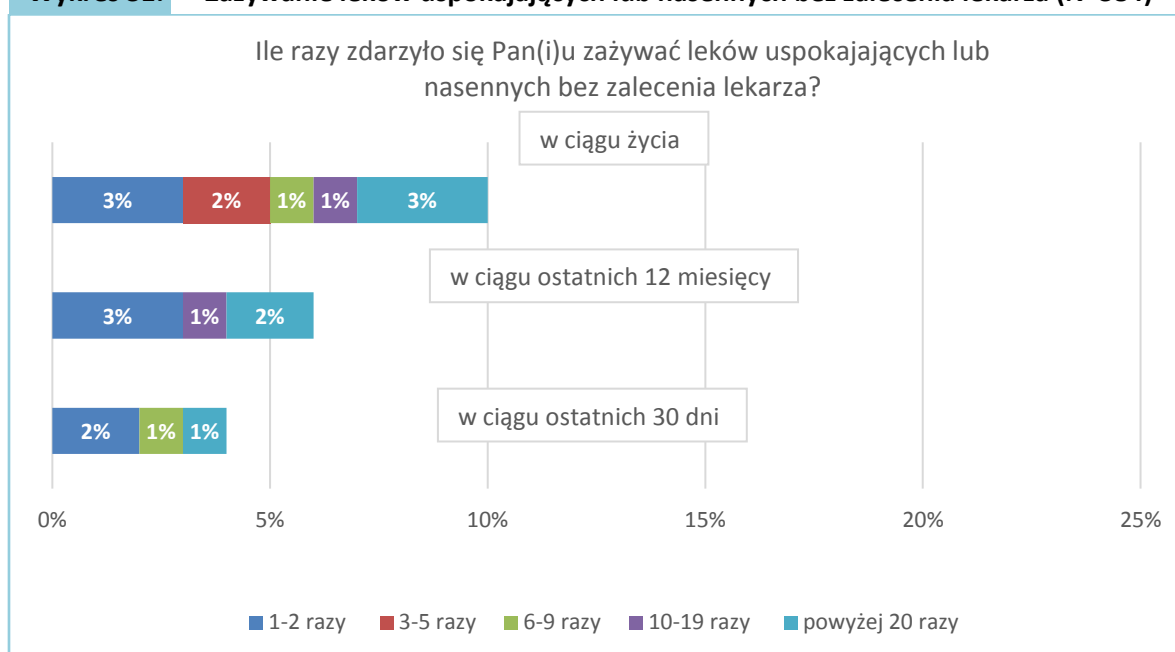
	niemożliwe	bardzo trudne	raczej trudne	raczej łatwe	bardzo łatwe	nie wiem
marihuana lub haszysz	66%	9%	5%	6%	1%	13%
amfetamina	70%	8%	5%	3%	1%	13%

Źródło: opracowanie własne

5. ZAŻYWANIE DOPALACZY ORAZ ROZPOWSZECHNIENIE UŻYWANIA LEKÓW USPOKAJAJĄCYCH I NASENNYCH PRZEZ MIESZKAŃCÓW

W ciągu całego życia do zażywania leków uspokajających lub nasennych bez zalecenia lekarza przyznało się 10% ankietowanych, z czego 3% zrobiło to od 1 do 2 razy, a kolejne 3% - powyżej 20 razy. W ciągu ostatnich 12 miesięcy ten procent się zmniejszyła, chociaż niezmiennie 3% zażyło leki od 1 do 2 razy. Wśród badanych dwie osoby zażywały dopalacze 1-2 razy. W ciągu ostatnich 12 miesięcy oraz 30 dni taka sytuacja nie miała. Tylko 3% pamięta wiek pierwszego spożycia środków uspokajających bądź nasennych i było to 18 lat lub więcej.

Wykres 31: Zażywanie leków uspokajających lub nasennych bez zalecenia lekarza (N=384)

Źródło: opracowanie własne

Wykres 32: Wiek zażycia leków uspokajających lub nasennych bez zalecenia lekarza (N=384)

Źródło: opracowanie własne

Zdecydowana większość mieszkańców uważa, że niemożliwe jest zdobycie poniższych substancji.

Tabela 10: Jak trudne byłoby dla Pana(i) zdobycie, poniższych substancji, gdyby Pan(i) tego chciał(a)? (N=384)

	niemożliwe	bardzo trudne	raczej trudne	raczej łatwe	bardzo łatwe	nie wiem
dopalacze	70%	7%	6%	2%	1%	14%
zażywanie leków uspokajających lub nasennych bez zalecenia lekarza	66%	5%	7%	7%	1%	14%
zażywanie jakichkolwiek lekarstw w celu odurzenia się	67%	8%	7%	3%	1%	14%

6. CZAS WOLNY

Na podstawie przeprowadzonych badań uzyskane zostały informacje na temat aktywności, na jakie mieszkańcy poświęcają swój czas wolny. Z deklaracji ankietowanych wynika, iż najpopularniejszą formą spędzania czasu wolnego jest:

- korzystanie z komputera, tabletu, telefonu dla przyjemności;
- oglądanie telewizji;
- realizowanie swojego hobby;
- czytanie książki dla przyjemności.

Mieszkańcy najrzadziej grają na automatach do gry, w konkursach SMS-owych oraz obstawiają zakłady bukmacherskie.

Tabela 11: Jak często wykonuje Pan(i) poniższe zajęcia? (N=384)

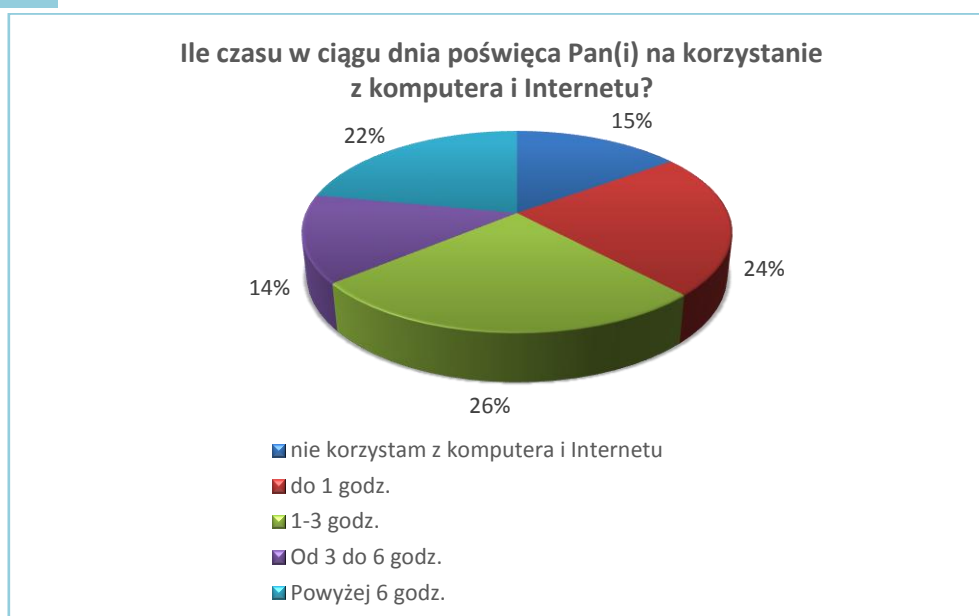
Rodzaj zajęcia	nigdy	rzadko	czasami	często	bardzo często
Aktywnie uprawiam sport	26%	17%	29%	22%	6%
Czytam książki dla przyjemności	17%	20%	31%	25%	7%
Wychodzę z przyjaciółmi do pubu, do kawiarni, itp.	18%	24%	35%	20%	3%
Biorę udział w różnych działaniach społecznych jako wolontariusz np. pomoc dzieciom, osobom starszym, niepełnosprawnym, zwierzętom w schronisku itp.	33%	27%	28%	12%	0% (0.5%)
Spędzam czas z dziećmi	38%	17%	12%	21%	12%

Korzystam z komputera, tabletu, telefonu dla przyjemności	15%	10%	22%	35%	18%
Realizuję swoje hobby	10%	13%	31%	34%	12%
Gram na automatach do gry	88%	9%	2%	1%	0%
Gram w konkursach SMS-owych	89%	7%	3%	1%	0%
Gram w lotto	65%	22%	11%	2%	0%
Obstawiam zakłady bukmacherskie	90%	6%	2%	2%	0%
Oglądam telewizję	20%	16%	15%	24%	25%

Źródło: opracowanie własne

Mieszkańcy różnie poświęcają swój czas na korzystanie z komputera i Internetu. Dla 26% jest to od 1 do 3 godzin, dla 24% - do 1 godziny. Aż 15% w ogóle nie korzysta z komputera i Internetu.

Wykres 33: Korzystanie z komputera i Internetu (N=384)

Źródło: opracowanie własne

Respondenci najczęściej wykorzystują Internet w celu przeglądania serwisów społecznościowych (28%), rozwijania zainteresowań (35%) oraz edukacji (29%). Najmniejszym zainteresowaniem darzą korzystanie z serwisów streamingowych oraz oglądanie patostreamów.

Tabela 12: Najczęstsze aktywności w Internecie (N=384)

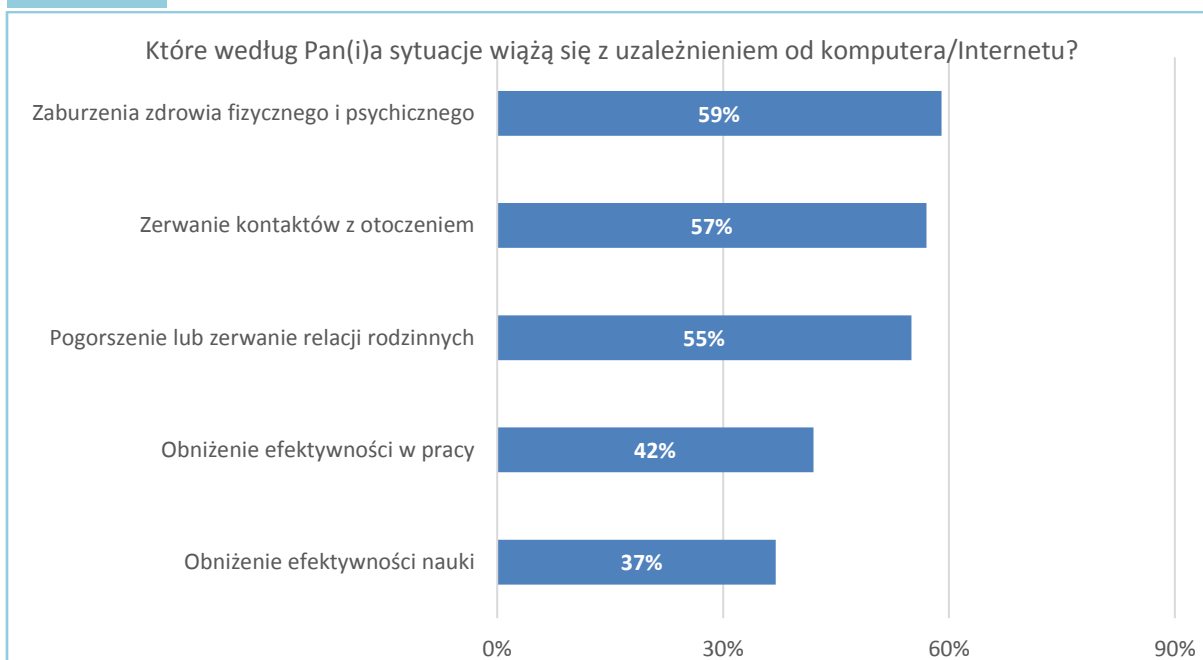
Zachowania	bardzo często	często	czasami	rzadko	nigdy
Przeglądanie serwisów społecznościowych	14%	28%	24%	12%	22%
Rozmowy przez komunikatory internetowe	13%	27%	19%	16%	25%

Zamieszczanie swoich zdjęć w sieci za pośrednictwem aplikacji	4%	16%	21%	20%	39%
Komentowanie zdjęć i postów znajomych	5%	17%	26%	19%	33%
Rozwijanie zainteresowań	10%	35%	24%	10%	21%
Śledzenie ulubionych youtuberów	3%	16%	16%	15%	50%
Korzystanie z serwisów streamingowych	6%	14%	13%	12%	55%
Edukacja	7%	29%	22%	13%	29%
Oglądanie patostreamów	3%	12%	11%	14%	60%

Źródło: opracowanie własne

W opinii respondentów głównymi sytuacjami, które mają wpływ na uzależnienie od komputera bądź Internetu, są zaburzenia zdrowia fizycznego i psychicznego (59%), zerwanie kontaktów z otoczeniem (57%) oraz pogorszenie lub zerwanie relacji rodzinnych (55%).

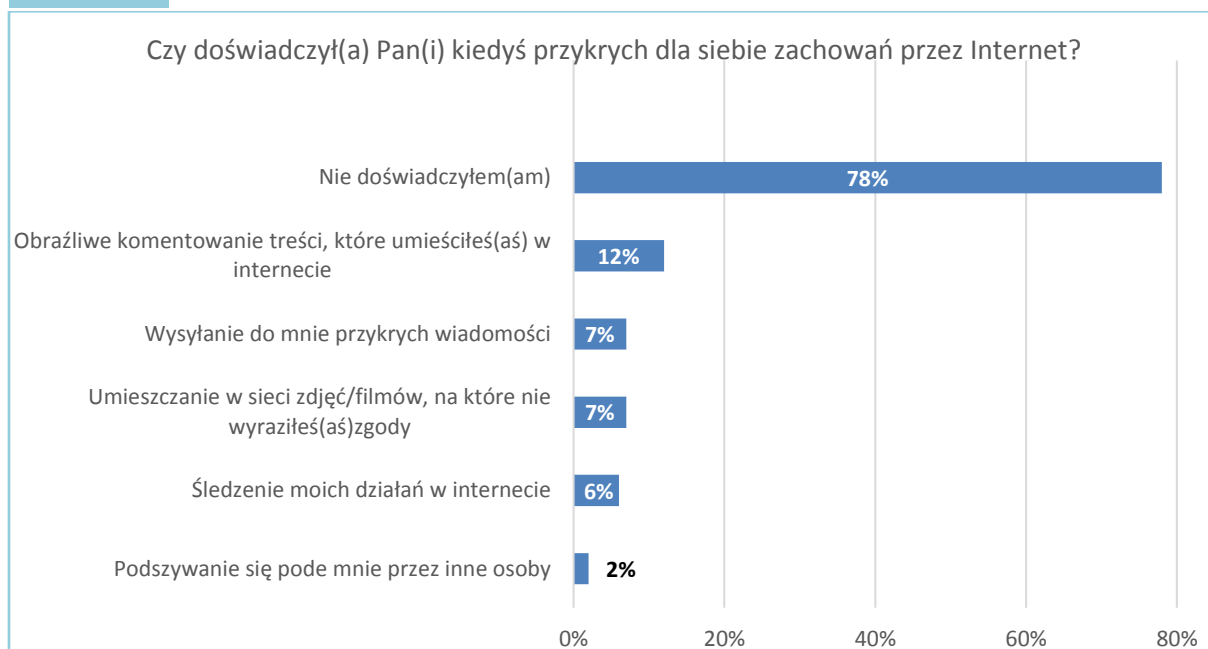
Wykres 34: Uzależnienie od komputera/Internetu (N=384)

Źródło: opracowanie własne

Ponad ¾ respondentów (78%) nie doświadczyło przykrych dla siebie zachowań przez Internet. Dla 12% były to obraźliwe komentowanie treści umieszczanych w Internecie.

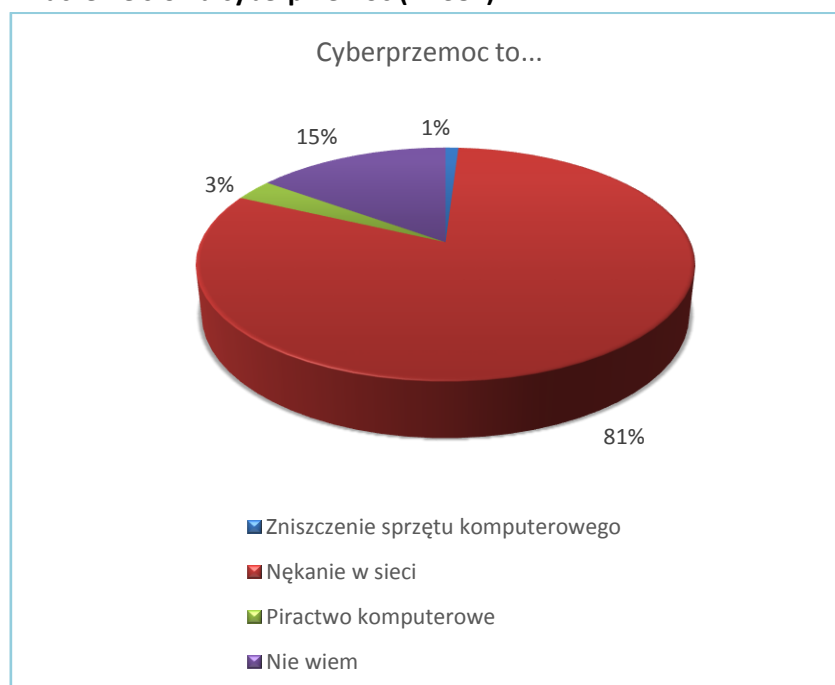
Wykres 35: Przykre doświadczenie związane z Internetem (N=384)

Źródło: opracowanie własne

Według 81% badanych cyberprzemoc to nękanie w sieci. 15 % nie zna odpowiedzi na to pytanie.

Wykres 36: Znaczenie słowa cyberprzemoc (N=384)

Źródło: opracowanie własne

Blisko cała grupa (92%) wie, że zakupoholizm to nadmierne, kompulsywne, nieprzemyślane oraz dysfunkcjonalne robienie zakupów.

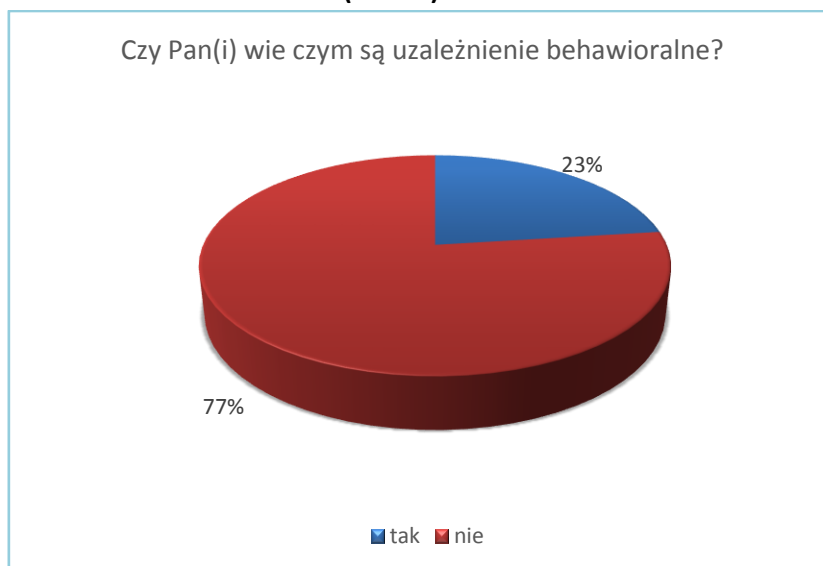
Wykres 37: Znaczenie słowa zakupoholizm (N=384)

Źródło: opracowanie własne

Większość (77%) badanych nie wie, czym są uzależnienia behawioralne.

Wykres 38: Uzależnienie behawioralne (N=384)

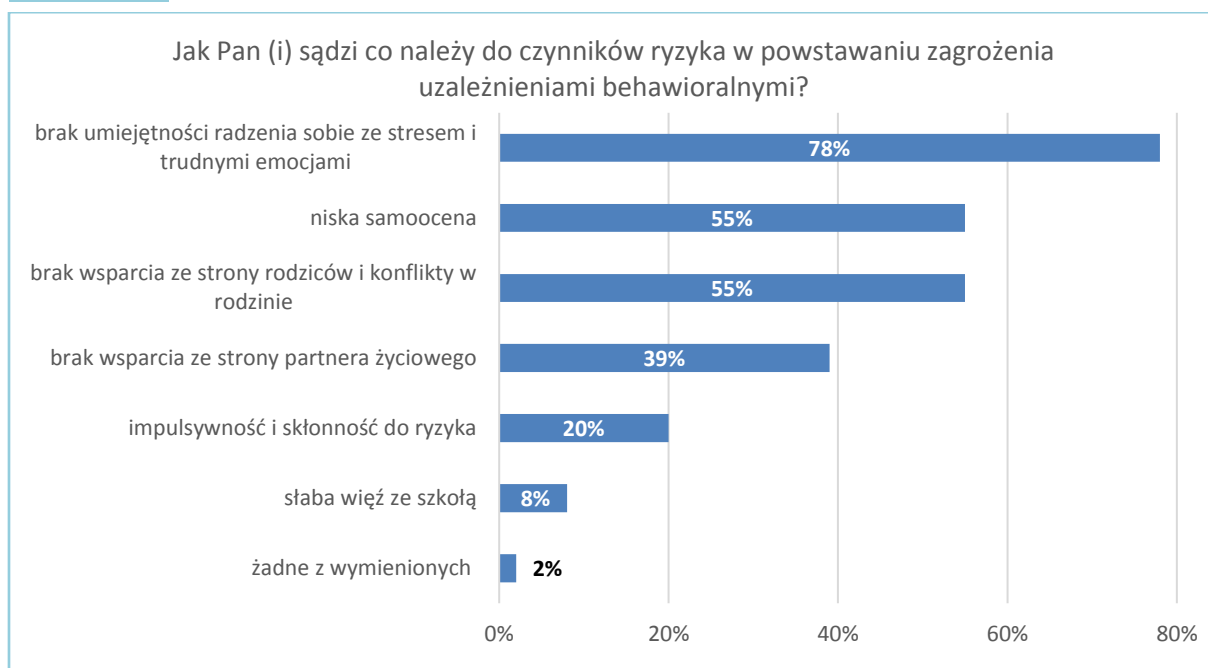
Źródło: opracowanie własne

Dla ankietowanych **czynnikami ryzyka w powstawaniu zagrożenia uzależnieniami behawioralnymi** są:

- o brak umiejętności radzenia sobie ze stresem i trudnymi emocjami (78%)
- o niska samoocena (55%)

- o brak wsparcia ze strony rodziców i konflikty w rodzinie (55%)

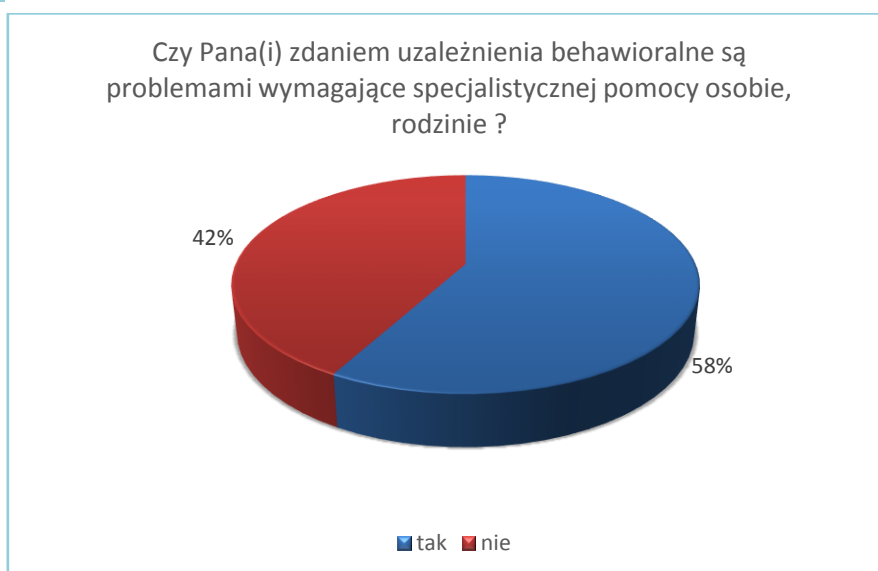
Wykres 39: Czynniki ryzyka w powstawaniu zagrożenia uzależnieniami behawioralnymi (N=384)

Źródło: opracowanie własne

W pytaniu dotyczącym specjalistycznej pomocy przy uzależnieniu behawioralnym zdania są podzielone. Lekko ponad połowa (58%) uważa, że wymagają one specjalistycznej pomocy, natomiast 42% ma na ten temat przeciwne zdanie.

Wykres 40: Pomoc specjalistyczna przy uzależnieniu behawioralnym (N=384)

Źródło: opracowanie własne

Według poniższej tabeli badani w większości nie odczuwają przymusu bądź silnego pragnienia rozpoczęcia poniższych sytuacji. Osoby, które odczuwają taką potrzebę, najczęściej

wymieniały korzystanie z telefonu komórkowego (21%), korzystanie z komputera i Internetu (18%) oraz zdrowe odżywianie (16%)

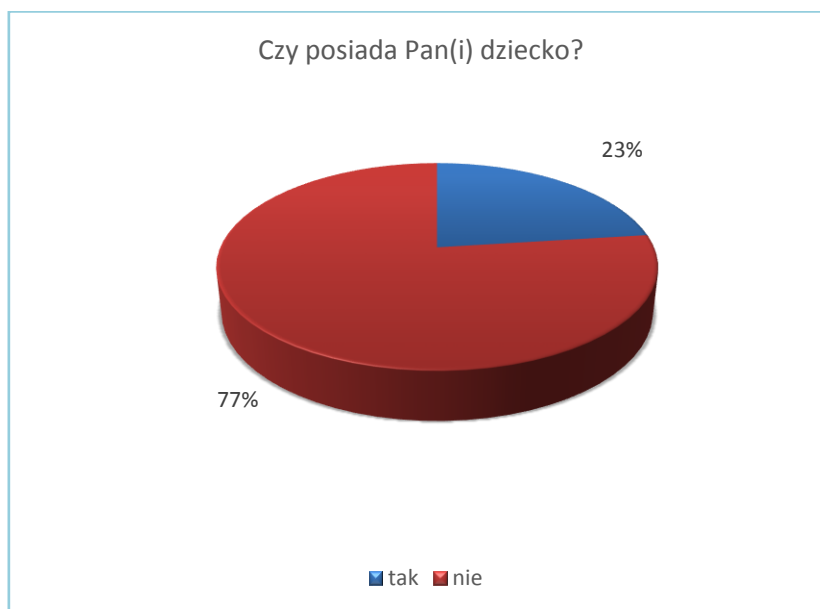
Tabela 13: Czy zdarza się Pan (i) często odczuwać przymus lub silne pragnienie rozpoczęcia oraz jak najdłuższego kontynuowania? (N=137)

	tak	nie	odmowa odpowiedzi
Korzystania z telefonu komórkowego	21%	76%	3%
Korzystania z komputera i Internetu	18%	79%	3%
Grania w gry komputerowe	5%	92%	3%
Grania w lotto w zdrapki	2%	96%	2%
Rozpoczęcia grania na automatach	1%	96%	3%
Nadmiernego myślenia o pracy	9%	88%	3%
Kradzieży nawet drobnych przedmiotów niskiej wartości	1%	97%	2%
Korzystania z zabiegów medycyny Estetycznej oraz operacji plastycznych	1%	97%	2%
Zdrowego odżywiania	16%	81%	3%
Korzystania z solarium	1%	97%	2%

Źródło: opracowanie własne

Z całej grupy badanych tylko 23% posiada dziecko.

Wykres 41: Posiadanie dziecka (N=384)

Źródło: opracowanie własne

Według odpowiedzi ankietowanych, szkoła powinna wspierać rodziców w wychowaniu dziecka (65%). Niestety już mniej osób zgadza się ze stwierdzeniami, że szkoła prowadzi dobrą profilaktykę (31%) oraz wspiera rodzica w wychowaniu dziecka (33%).

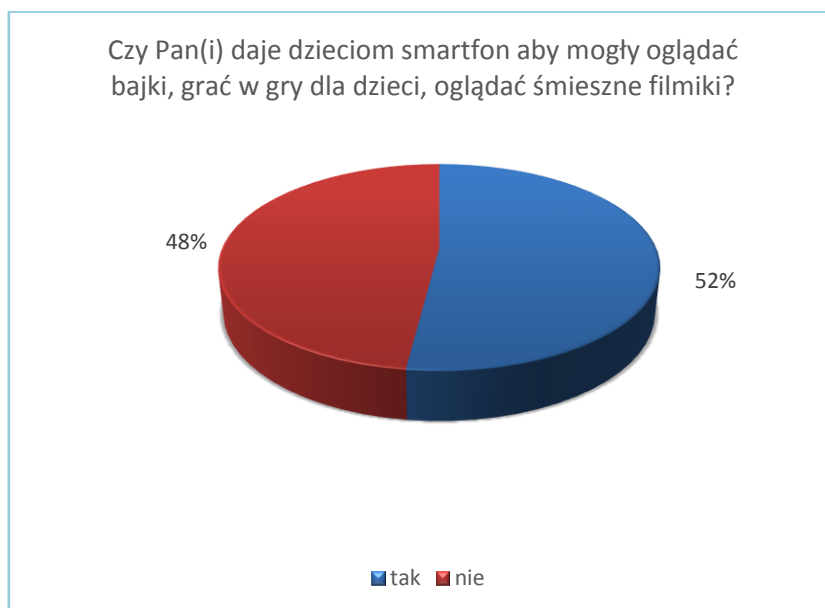
Tabela 14: Czy zgadza się Pan/-i z poniższymi stwierdzeniami związanymi ze szkołą, używkami oraz wychowaniem i profilaktyką? (N=89)

	zgadzam się	raczej się zgadzam	raczej się nie zgadzam	nie zgadzam się	nie dotyczy
Szkoła powinna wspierać rodziców w wychowaniu dziecka	65%	24%	3%	2%	6%
Czuję, że szkoła, do której uczęszcza moje dziecko wspiera mnie w jego wychowaniu	33%	39%	9%	3%	16%
Darzę zaufaniem wychowawcę szkolnego mojego dziecka	42%	40%	2%	0%	16%
Szkoła prowadzi dobrą profilaktykę	31%	42%	8%	1%	18%
Szkoła prowadzi spotkania edukacyjne dla rodziców, dzięki którym dowiaduję się więcej o sposobie budowania relacji z dzieckiem	24%	29%	20%	9%	18%
Moje dziecko czuje się w szkole bezpiecznie	40%	42%	0%	1%	17%
Moje dziecko jest w szkole pod dobrą opieką	37%	46%	3%	1%	13%
Moje dziecko opowiada mi o tym, co dzieje się w szkole	47%	38%	2%	0%	13%
Moje dziecko w szkole ma kontakt z używkami	7%	11%	15%	39%	28%
Są sytuacje, w których dziecko może napić się alkoholu przed ukończeniem 18 roku życia	8%	14%	12%	49%	17%
Rówieśnicy mają zły wpływ na moje dziecko	4%	15%	22%	35%	24%
Moje dziecko może skorzystać z mojej karty kredytowej robiąc zakupy w Internecie	7%	19%	3%	56%	15%

Źródło: opracowanie własne

Zdania dotyczące dawania dzieciom smartfona w celu oglądania bajek, grania w gry oraz oglądania śmiesznych filmików są podzielone. 52% rodziców daje swoim dzieciom telefon, natomiast 48% nie robi tego.

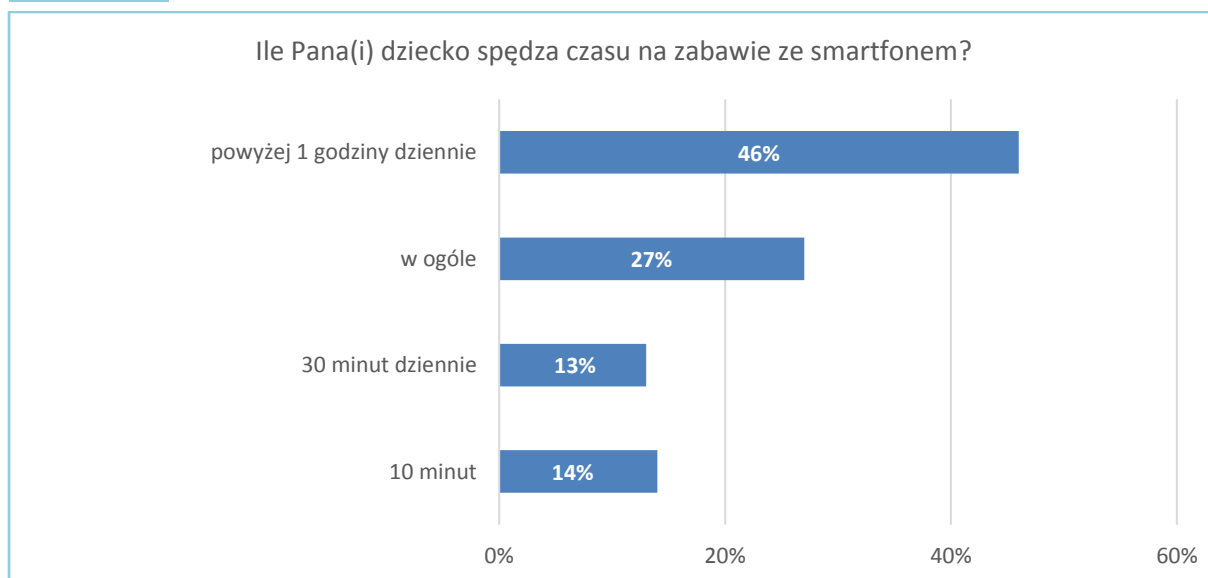
Wykres 42: Oglądanie na smartfonach bajek, gier, śmiesznych filmików (N=89)

Źródło: opracowanie własne

Większość dzieci spędza na zabawie ze smartfonem powyżej 1 godziny dziennie. W przypadku 27% dzieci nie bawią się ze smartfonem w ogóle.

Wykres 43: Zabawa ze smartfonem (N=84)

Źródło: opracowanie własne

Większość rodziców uważa, że ich dziecko nie korzysta zbyt długo ze smartfona (65%).

Wykres 44: Zbyt długie korzystanie ze smartfona przez dziecko (N=89)

Źródło: opracowanie własne

Najwięcej respondentów jest zadowolonych ze swoimi relacjami z przyjaciółmi (70%) oraz z współmałżonkiem, partnerem/partnerką (65%). Najmniejsze zadowolenie jest w przypadku innych członków rodziny (33%).

Tabela 15: Na ile zwykle jest Pan(i) jest zadowolony(a) ze swoich relacji (N=384)

	zadowolony	średnio zadowolony	niezadowolony	nie ma takiej osoby	trudno powiedzieć
Współmałżonkiem, partnerem/partnerką w związku nieformalnym	65%	11%	1%	20%	3%
Dziećmi	41%	4%	1%	52%	2%
Rodzicami	53%	18%	2%	26%	1%
Innymi członkami rodziny	58%	33%	5%	3%	1%
Przyjaciółmi	70%	22%	2%	5%	1%

Źródło: opracowanie własne

Niżej wymienione gry nie cieszą się dużą popularnością wśród mieszkańców. Osoby, którym zdarza się zagrać, najczęściej wskazują loterie pieniężne (11%) oraz gry liczbowe (13%).

Tabela 16: Jak często zdarza się Panu(i) brać udział, w niżej wymienionych grach (N=384)

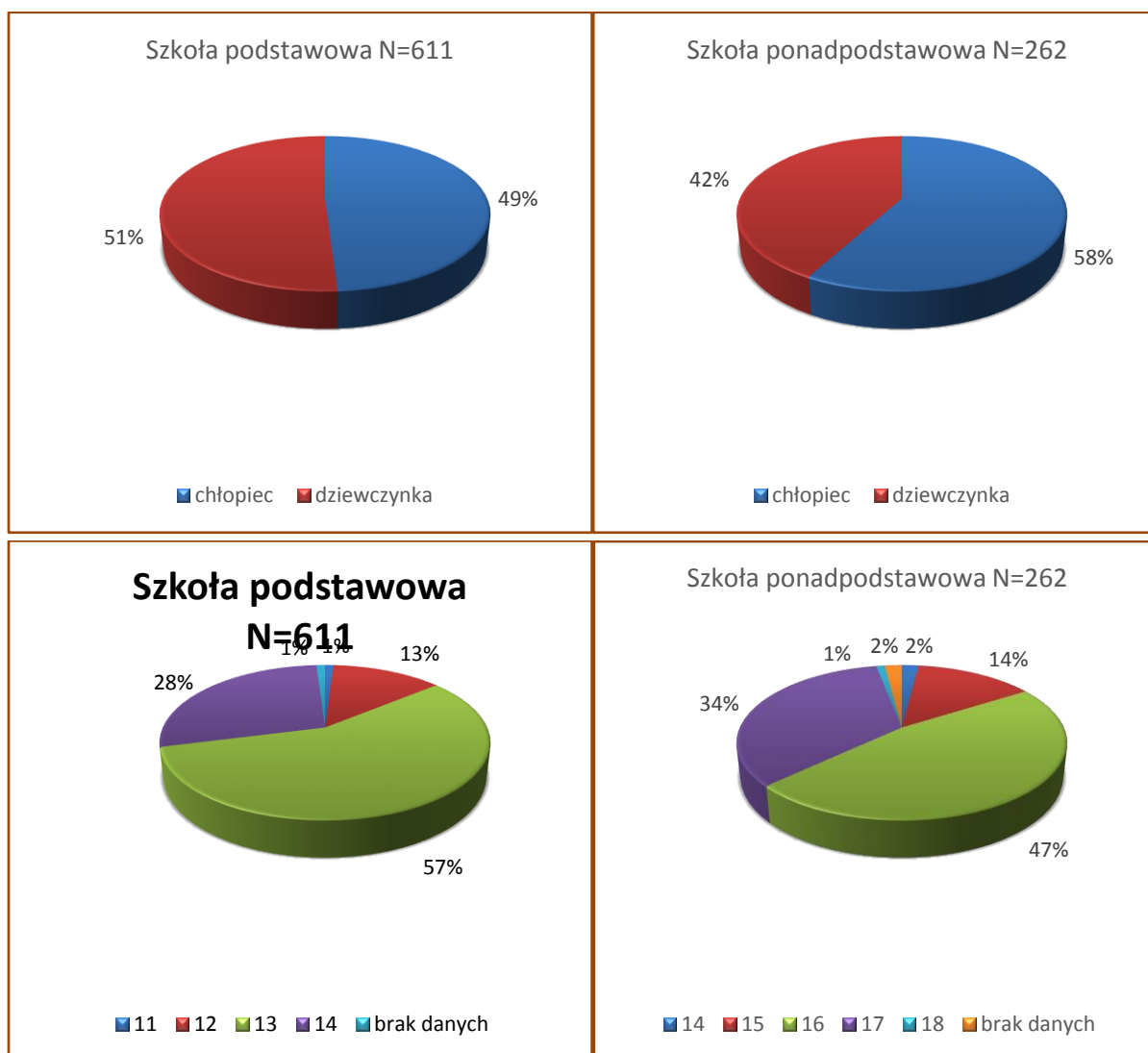
	nigdy	rzadko	czasami	często
udział, w loteriach pieniężnych	85%	11%	1%	3%
udział, w grach liczbowych	81%	13%	5%	1%
zakłady w totalizatorach sportowych	86%	9%	4%	0% (0.5%)
korzystanie z salonów gier	96%	3%	0% (0.5%)	0%
zakłady bukmacherskie	95%	2%	3%	0% (0.5%)

Źródło: opracowanie własne

1. STRUKTURA SPOŁECZNO – DEMOGRAFICZNA BADANYCH UCZNIÓW

Spośród uczniów szkoły podstawowej w badaniu wzięło udział 51% chłopców oraz 49% dziewczynek. W przypadku szkoły ponadpodstawowej było to 58% chłopców oraz 42% dziewczynek.

Wykres 45: Płeć i wiek

Źródło: opracowanie własne

2. CZAS WOLNY UCZNIÓW

Na podstawie przeprowadzonych badań uzyskane zostały informacje na temat częstotliwości z jaką uczniowie szkoły podstawowej oraz ponadpodstawowej poświęcają czas wolny na takie działania jak: aktywne uprawianie sportu, czytanie książek dla przyjemności (nie lektur szkolnych), wychodzenie z przyjaciółmi na dyskotekę, do kawiarni, branie udziału w pozalekcyjnych grupowych zajęciach sportowych, branie udziału w różnych działaniach społecznych jako wolontariusz, korzystanie z komputera dla przyjemności, realizowanie swojego hobby, granie na automatach do gry, granie w lotto oraz granie w konkursach SMS-owych. Z deklaracji uczniów szkoły podstawowej wynika, że najczęściej:

- **Aktywnie uprawiają sport (42%)**
- **Korzystają z komputera, tabletu, telefonu dla przyjemności (72%)**
- **Realizują swoje hobby (50%)**

Warto zauważyć, że aż 30% młodszych uczniów nigdy nie czytała książki dla przyjemności nie będącej lekturą szkolną. Blisko połowa uczniów (46%) nie jest zainteresowana braniem udziału w pozalekcyjnych grupowych zajęciach sportowych.

Uczniowie szkoły ponadpodstawowej najczęściej:

- **Korzystają z komputera, tabletu, telefonu dla przyjemności (81%)**
- **Realizują swoje hobby (36%)**

Około 65% starszych uczniów uprawia sport bardzo często lub często, natomiast tylko 21% uczęszcza na pozalekcyjne grupowe zajęcia sportowe.

Tabela 17: Jak często wykonujesz poniższe zajęcia? – szkoła podstawowa (N=611)

Rodzaj zajęcia	nigdy	rzadko kilka razy w roku	czasami, raz lub dwa razy w miesiącu	często, przynajmniej raz w tygodniu	bardzo często, prawie codziennie
Aktywnie uprawiasz sport	4%	5%	13%	36%	42%
Czytasz książki dla przyjemności (nie chodzi o lektury szkolne)	30%	27%	18%	13%	12%
Wychodzisz z przyjaciółmi na dyskotekę, do kawiarni	31%	21%	27%	15%	6%
Bierzesz udział w pozalekcyjnych grupowych zajęciach sportowych	46%	12%	6%	19%	17%
Bierzesz udział w różnych działaniach społecznych jako wolontariusz np. pomoc dzieciom, osobom starszym,	38%	28%	21%	9%	4%

niepełnosprawnym, zwierzętom w schronisku itp.					
Korzystasz z komputera, tabletu, telefonu dla przyjemności	4%	2%	4%	18%	72%
Realizujesz swoje hobby	7%	5%	12%	26%	50%
Grasz na automatach do gry	61%	28%	7%	2%	2%
Grasz w konkursach SMS-owych	93%	4%	1%	1%	1%
Oglądasz telewizję	11%	11%	20%	27%	31%

Źródło: opracowanie własne

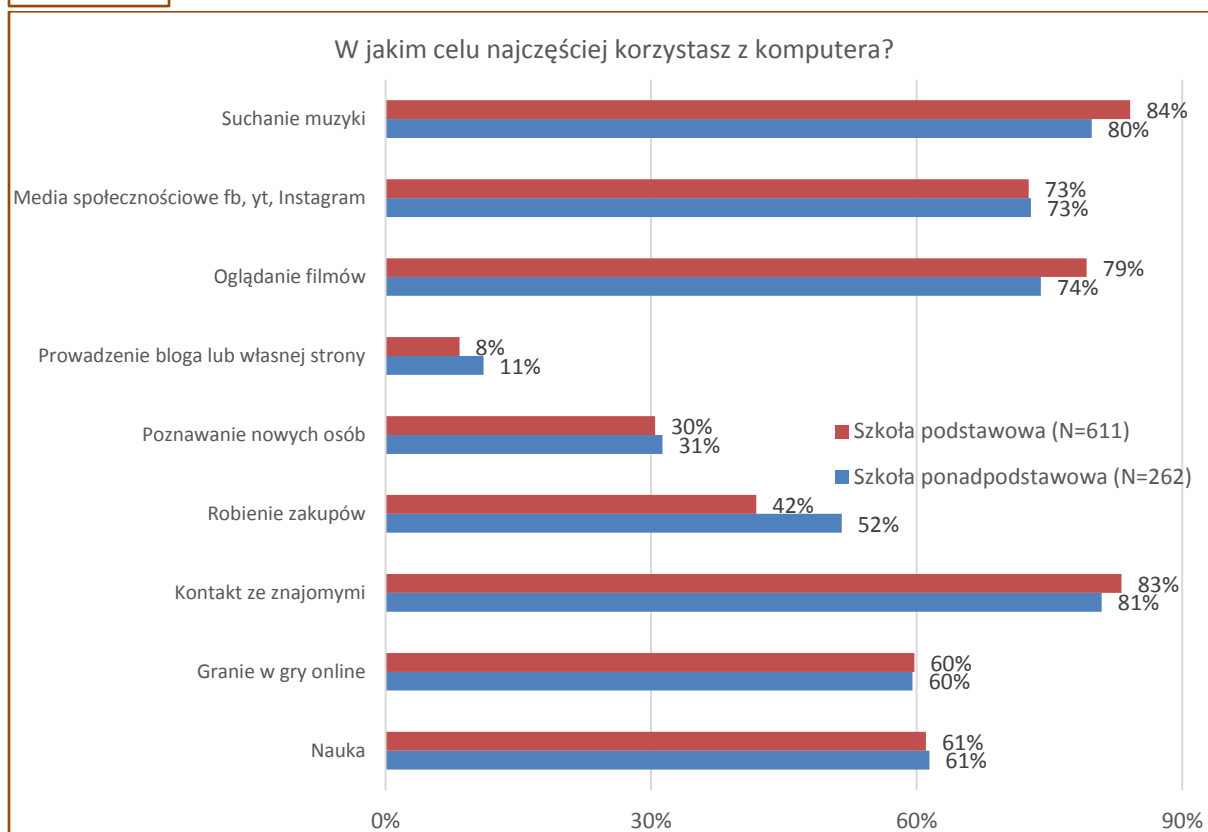
Tabela 18: Jak często wykonujesz poniższe zajęcia? – szkoła ponadpodstawowa (N=262)

Rodzaj zajęcia	nigdy	rzadko kilka razy w roku	czasami, raz lub dwa razy w miesiącu	często, przynajmniej raz w tygodniu	bardzo często, prawie codziennie
Aktywnie uprawiasz sport	8%	7%	20%	36%	29%
Czytasz książki dla przyjemności (nie chodzi o lektury szkolne)	35%	27%	15%	13%	10%
Wychodzisz z przyjaciółmi na dyskotekę, do kawiarni	21%	22%	32%	19%	6%
Bierzesz udział w pozalekcyjnych grupowych zajęciach sportowych	61%	13%	5%	12%	9%
Bierzesz udział w różnych działaniach społecznych jako wolontariusz np. pomoc dzieciom, osobom starszym, niepełnosprawnym, zwierzętom w schronisku itp.	58%	27%	10%	2%	3%
Korzystasz z komputera, tabletu, telefonu dla przyjemności	5%	0% (0.4%)	3%	11%	81%
Realizujesz swoje hobby	11%	8%	19%	26%	36%
Grasz na automatach do gry	75%	18%	3%	1%	3%
Grasz w konkursach SMS-owych	96%	2%	0% (0.4%)	0%	2%
Oglądasz telewizję	17%	19%	24%	28%	12%

Źródło: opracowanie własne

Uczniowie szkół podstawowych oraz ponadpodstawowych najczęściej korzystają z komputera w celu kontaktu ze znajomymi, słuchania muzyki, oglądania filmów oraz przeglądania mediów społecznościowych. Mało który z uczniów prowadzi bloga lub własną stronę (8% w przypadku szkoły podstawowej oraz 11% w przypadku szkoły ponadpodstawowej).

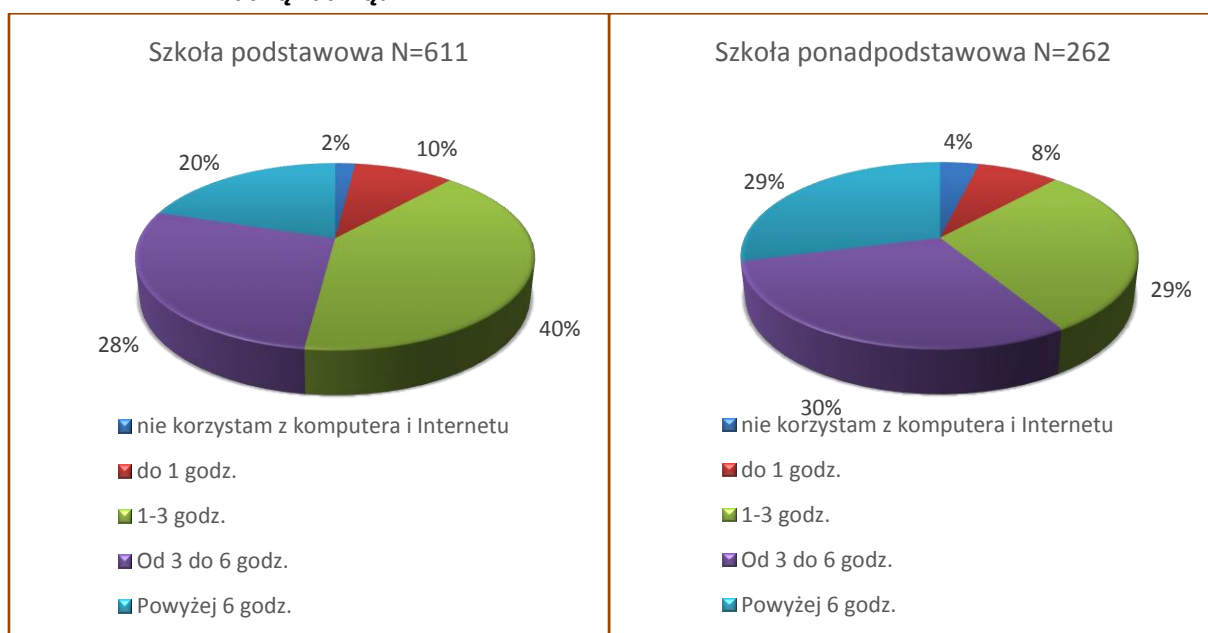
Wykres 46: Korzystanie z komputera

Źródło: opracowanie własne

Młodszy uczniowie najczęściej (40%) spędzają od 1 do 3 godzin na korzystaniu z komputera, rzadziej jest to od 3 do 6 godzin (28%). Inaczej jest w przypadku starszych uczniów – więcej osób spędza od 3 do 6 godzin (30%) niż od 1 do 3 godzin (29%).

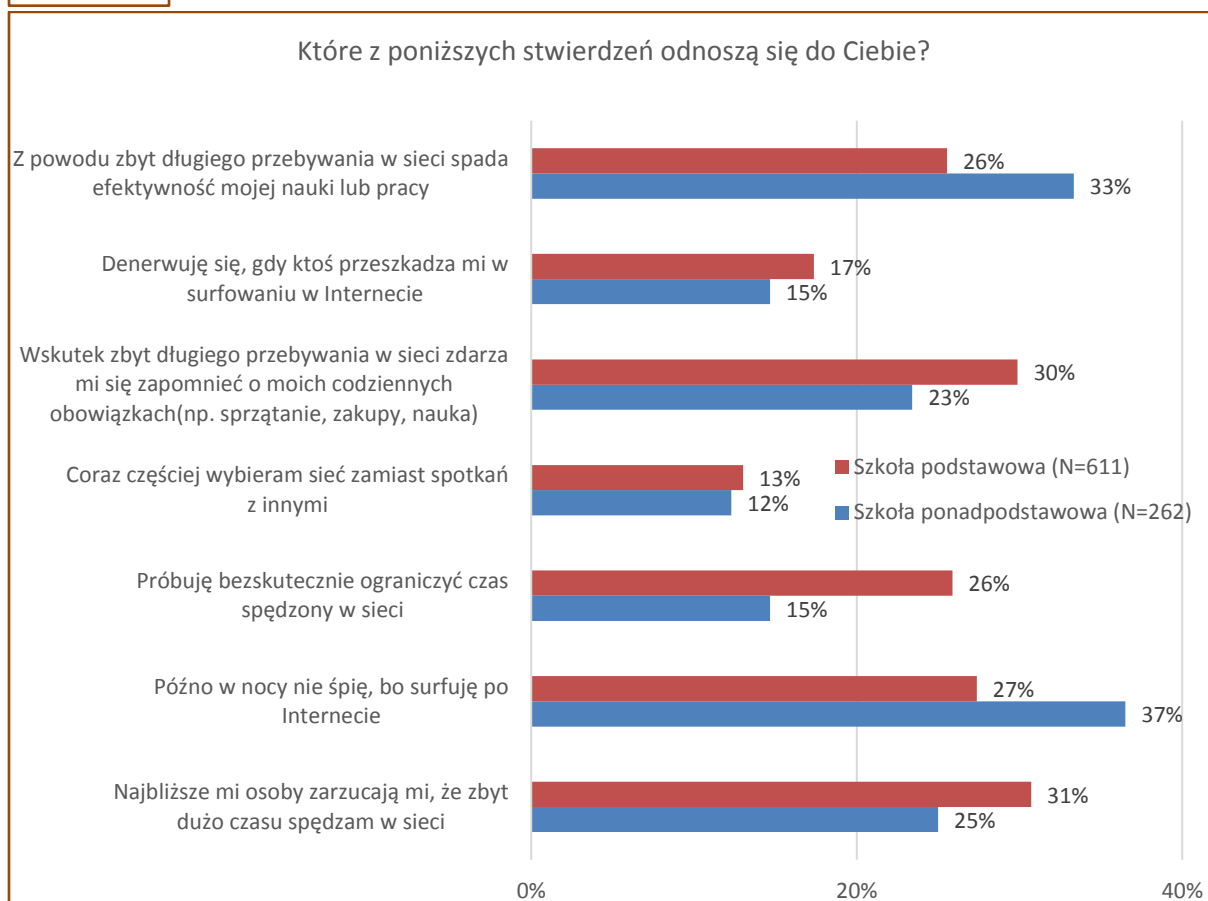
Wykres 47: Ile czasu w ciągu dnia poświęcasz na korzystanie z komputera i Internetu poza nauką zdalną?

Źródło: opracowanie własne

Uczniów szkoły ponadpodstawowej częściej dotyka problem spadku efektywności nauki bądź pracy w wyniku zbyt długiego przebywania w sieci (33%). Ponad 1/3 nie śpi późno w nocy, bo surfuje po Internecie (37%). Młodszym uczniom (31%) natomiast jest często zarzucane zbyt długie spędzanie czasu w sieci. Aż 26% próbuje bezskutecznie ograniczyć czas w sieci.

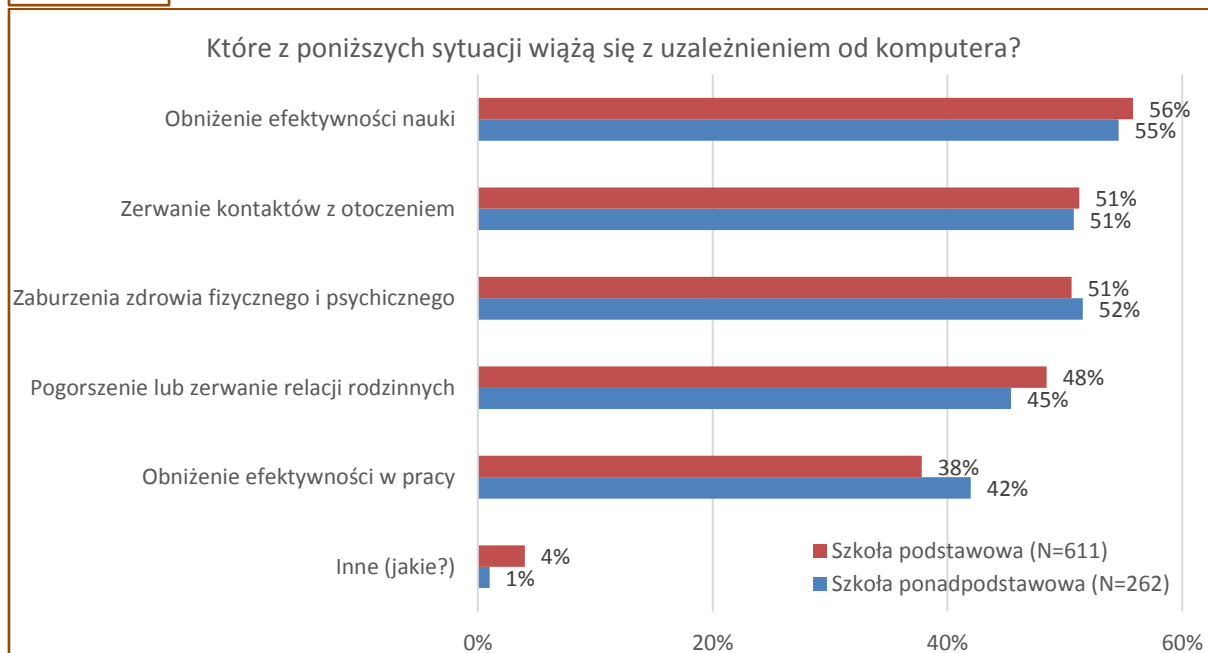
Wykres 48: Korzystanie z komputera

Źródło: opracowanie własne

Zarówno uczniowie szkoły podstawowej jak i ponadpodstawowej zgodnie wskazali obniżenie efektywności nauki jako najczęstszą sytuacją związaną z uzależnieniem od komputera. Kolejno na wykresie znalazły się: zerwanie kontaktów z otoczeniem (po 51%), zaburzenia zdrowia fizycznego i psychicznego (51% oraz 52%).

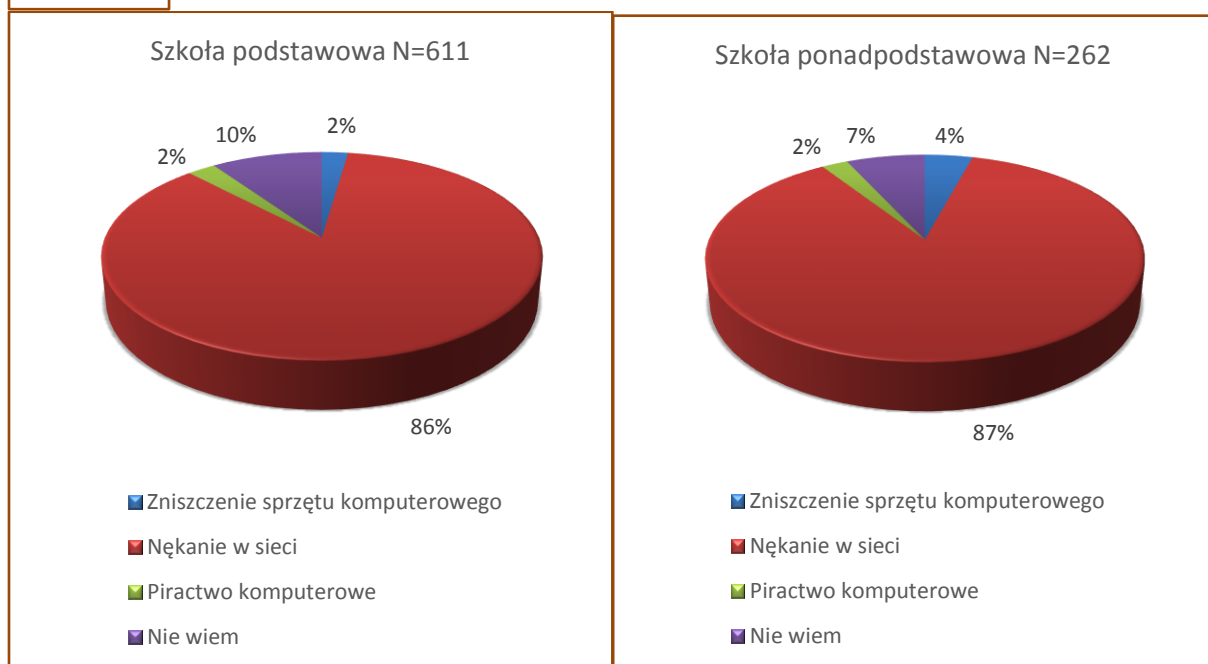
Wykres 49: Korzystanie z komputera

Źródło: opracowanie własne

Według uczniów szkoły podstawowej (86%) oraz ponadpodstawowej (87%) cyberprzemoc to nękanie w sieci.

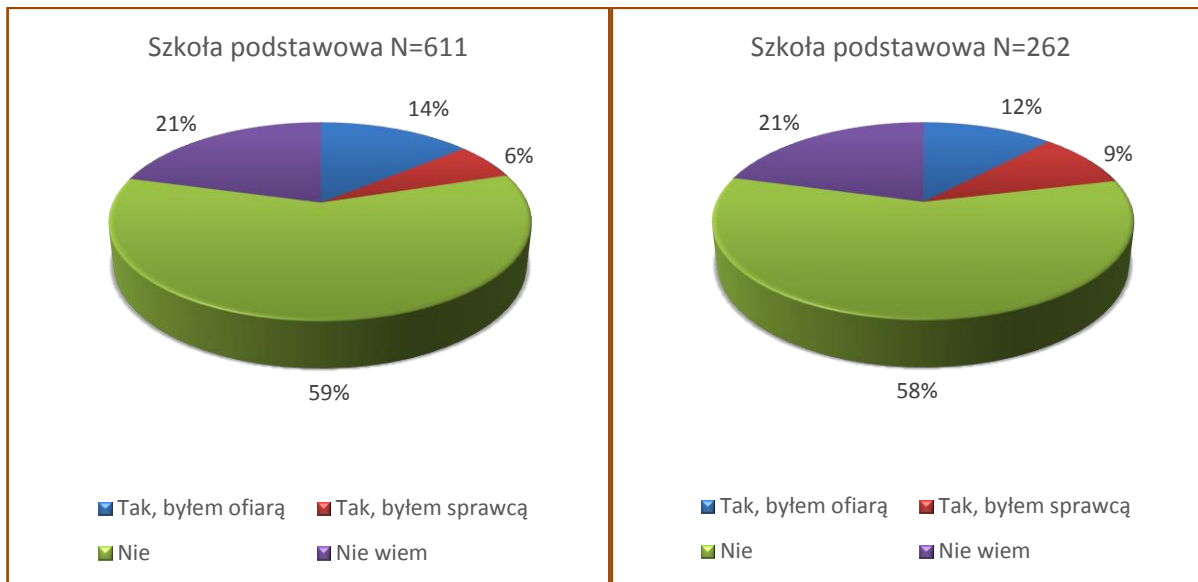
Wykres 50: Znaczenie słowa cyberprzemoc

Źródło: opracowanie własne

Ponad połowa (59%) młodszych uczniów oraz starszych uczniów (58%) nie doświadczyła cyberprzemocy. Warto zauważyć, że w obu przypadkach po 21% uczniów nie zna odpowiedzi na to pytanie.

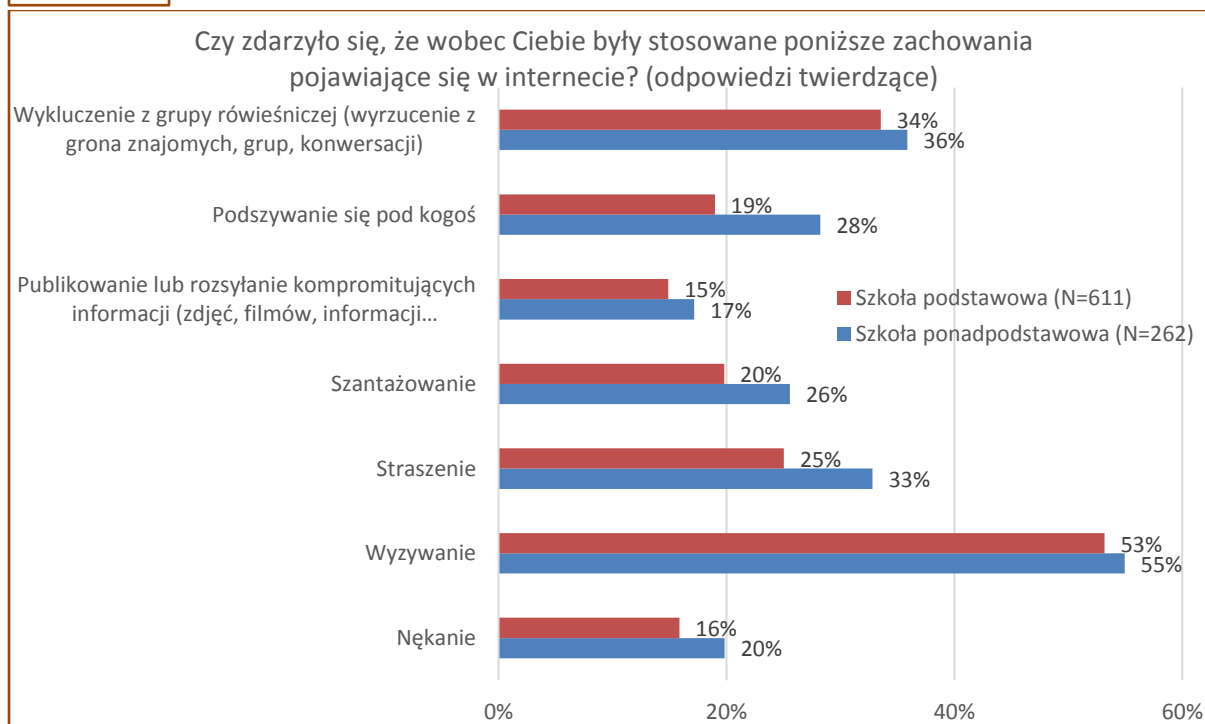
Wykres 51: Czy doświadczyłeś kiedyś cyberprzemocy?

Źródło: opracowanie własne

Wyzywanie okazało się najczęstszym zachowaniem pojawiającym się w Internecie dla uczniów szkoły podstawowej (53%) oraz ponadpodstawowej (55%). Na drugim miejscu znalazło się wykluczenie z grupy rówieśniczej.

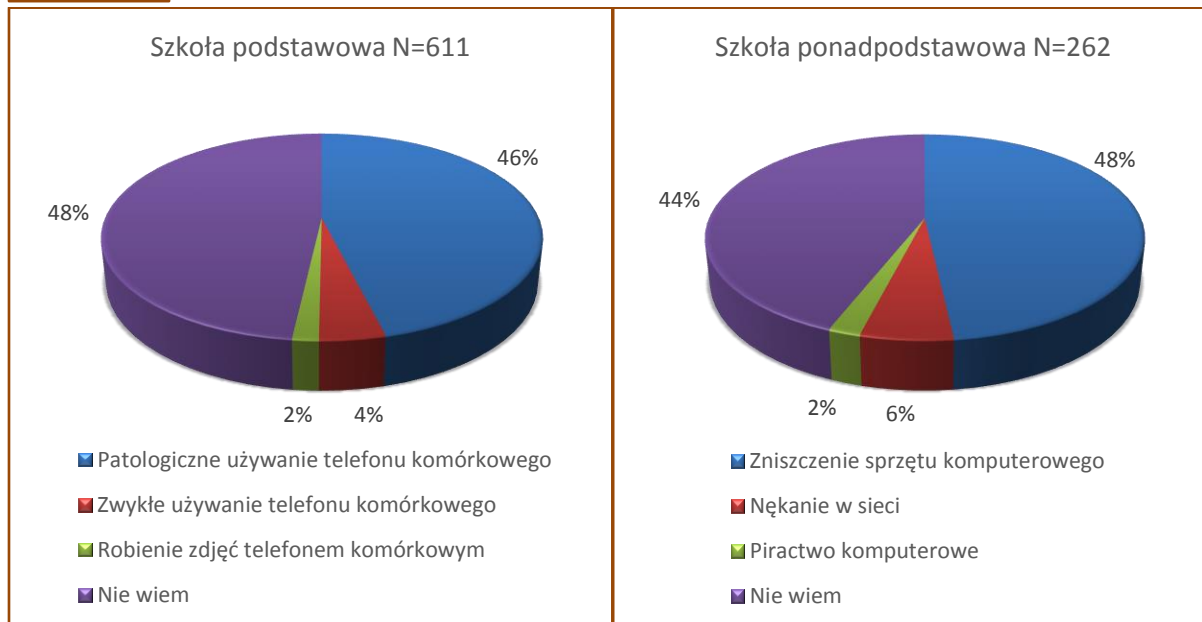
Wykres 52: Zachowanie w Internecie

Źródło: opracowanie własne

Blisko połowa uczniów obu szkół nie wie czym jest fonoholizm. Uczniowie, którzy wskazali definicje, najczęściej wybierali patologiczne używanie telefonu komórkowego (46% w szkole podstawowej oraz 48% w szkole ponadpodstawowej).

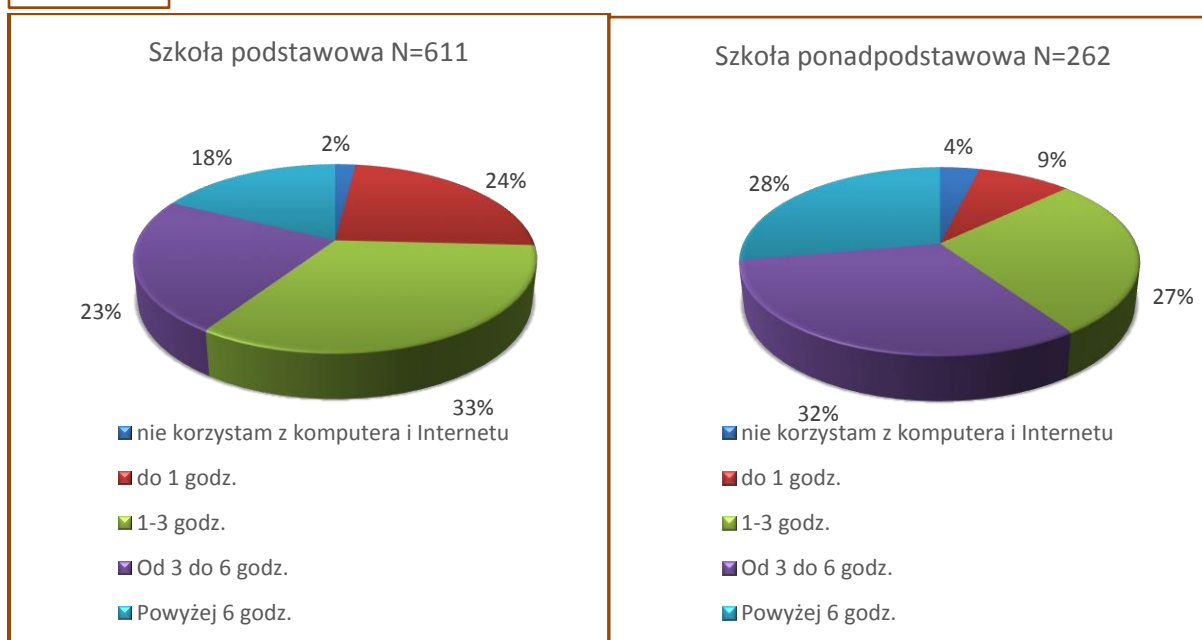
Wykres 53: Fonoholizm to....

Źródło: opracowanie własne

Młodszy uczniowie najczęściej (33%) korzystają z telefonu od 1 do 3 godzin. Starsi uczniowie korzystają z telefonu dłużej 0 od 3 do 6 godzin (32%).

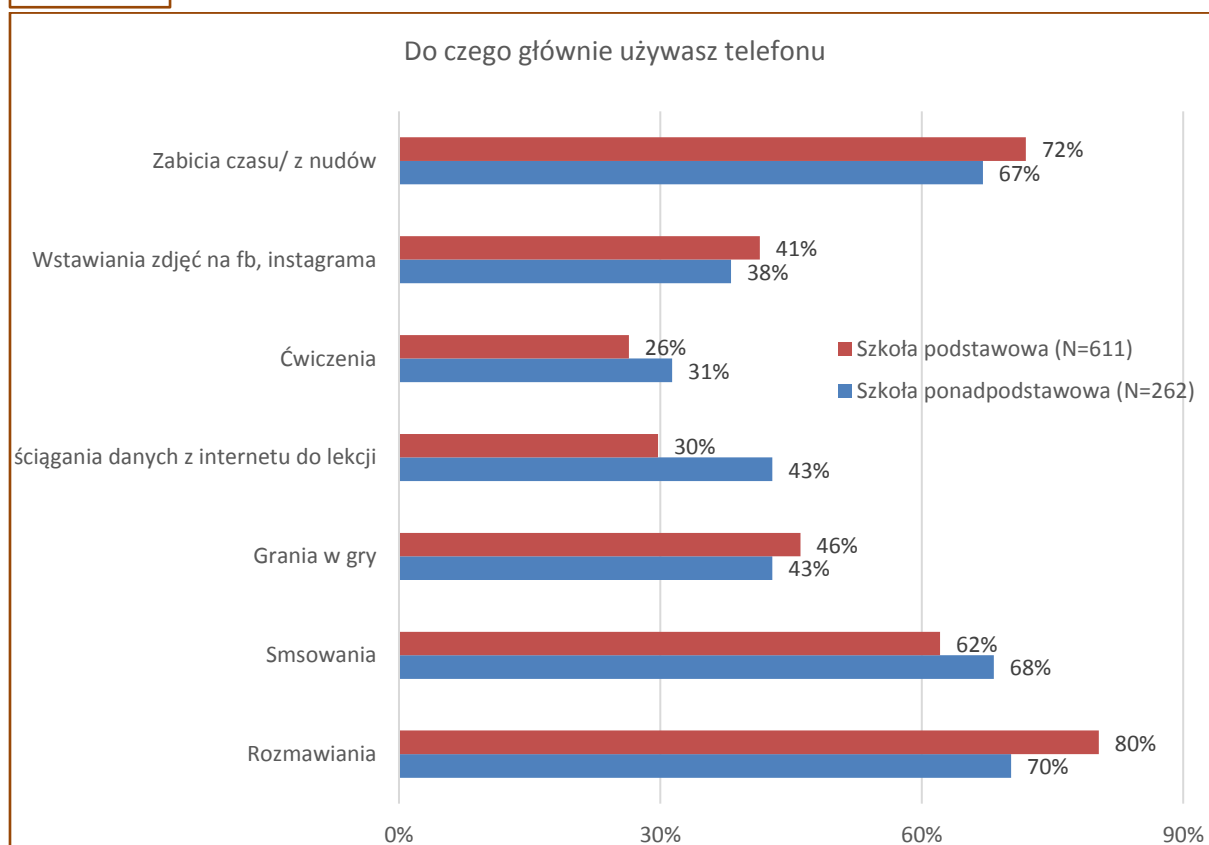
Wykres 54: Ile razy korzystałeś z telefonu w ciągu ostatniej doby?

Źródło: opracowanie własne

Według deklaracji uczniów szkoły podstawowej, telefon najczęściej wykorzystują dla zabicia czasu/z nudów (72%) oraz do rozmawiania (80%). Najrzadziej używają telefonu w celu ćwiczeń (26%) oraz ściągania danych do lekcji (30%). Dla starszych uczniów telefon służy głównie do rozmawiania (70%), smsowania (68%) oraz zabicia czasu (67%). Tak jak w przypadku szkoły podstawowej, najmniejszą popularnością cieszą się ćwiczenia (31%).

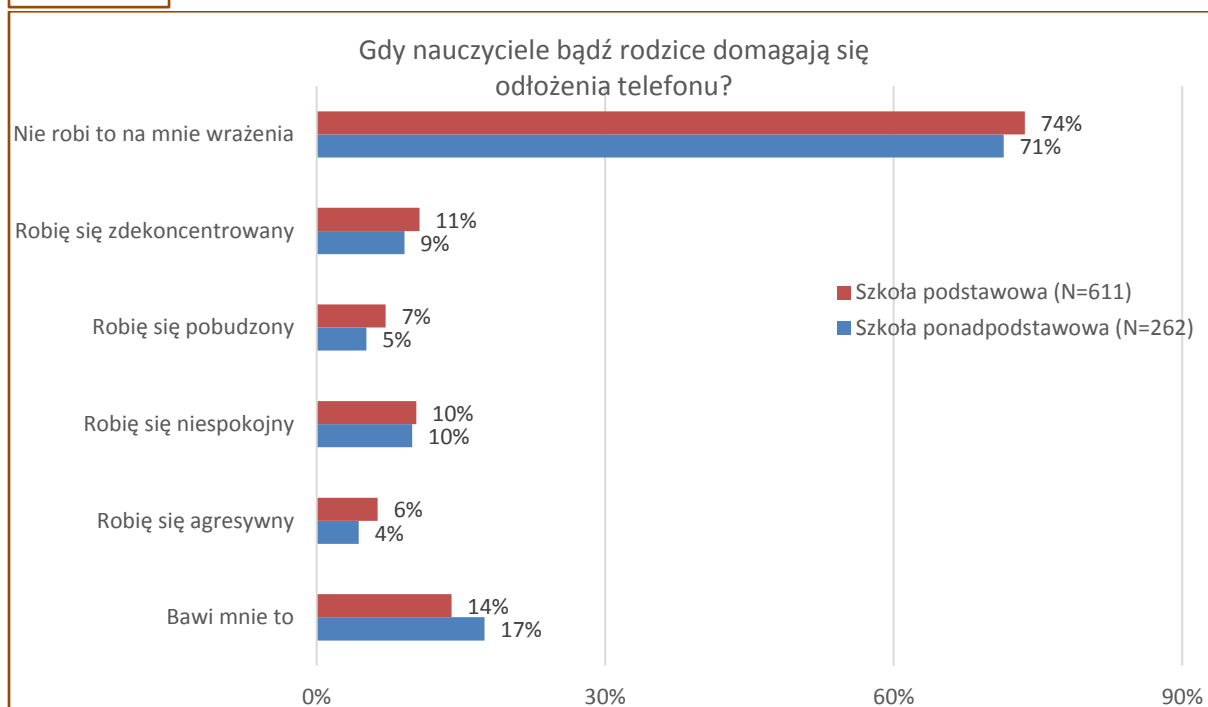
Wykres 55: Używanie telefonu

Źródło: opracowanie własne

Zdecydowana większość uczniów szkoły podstawowej (74%) oraz szkoły ponadpodstawowej (71%) nie przejmują się (nie robi to na mnie wrażenia) w sytuacji, gdy nauczyciele bądź rodzice domagają się oddania telefonu.

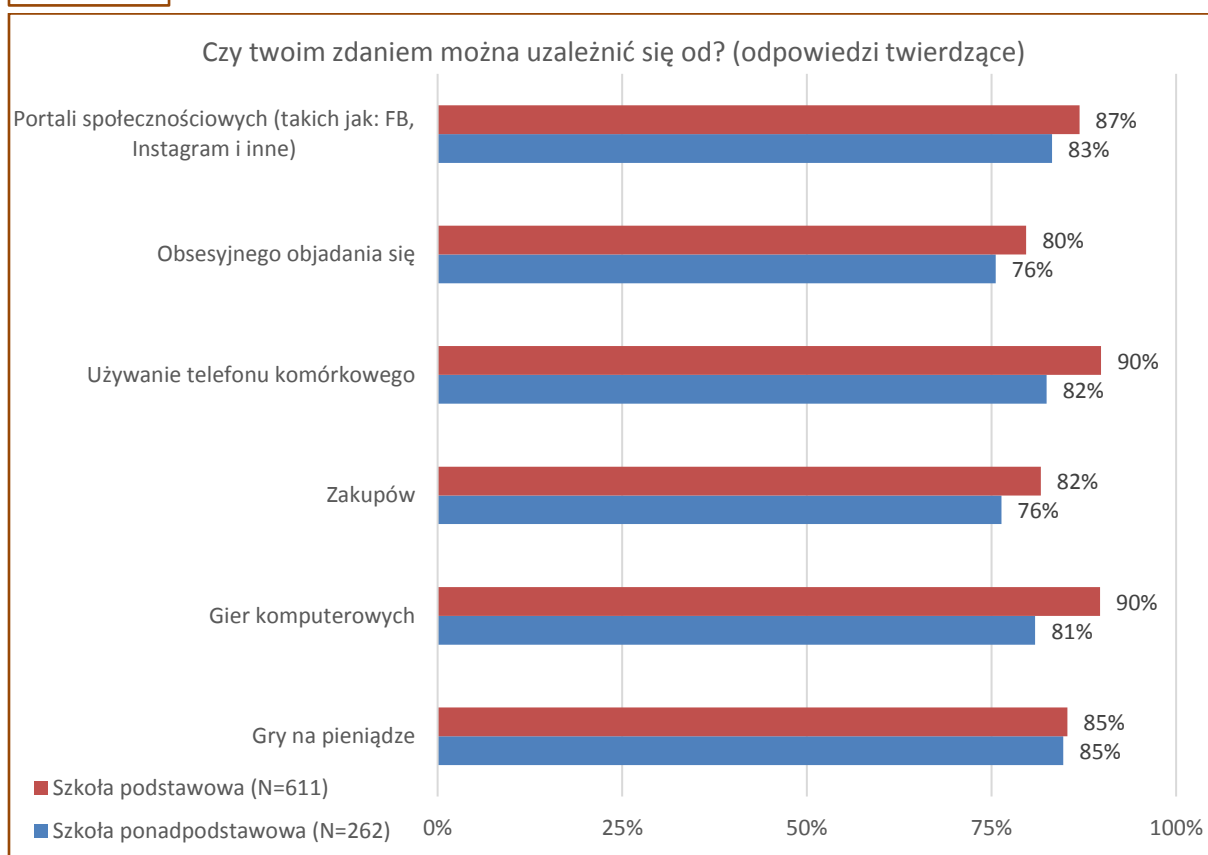
Wykres 56: Używanie telefonu

Źródło: opracowanie własne

W opinii uczniów wszystkie niżej wymienione sytuacje mogą być uzależniające.

Wykres 57: Uzależnienia

Źródło: opracowanie własne

Uczniowie zostali również poproszeni o ocenę na temat wybranych problemów społecznych wśród kolegów i koleżanek. Najliczniejsze grono (34%) uważa, że na depresję cierpi kilku rówieśników. W przypadku szkoły ponadpodstawowej jest to 26%. Najwięcej uczniów jednoznacznie twierdzi, że *większość* uczniów nie wypuszcza telefonu z rąk.

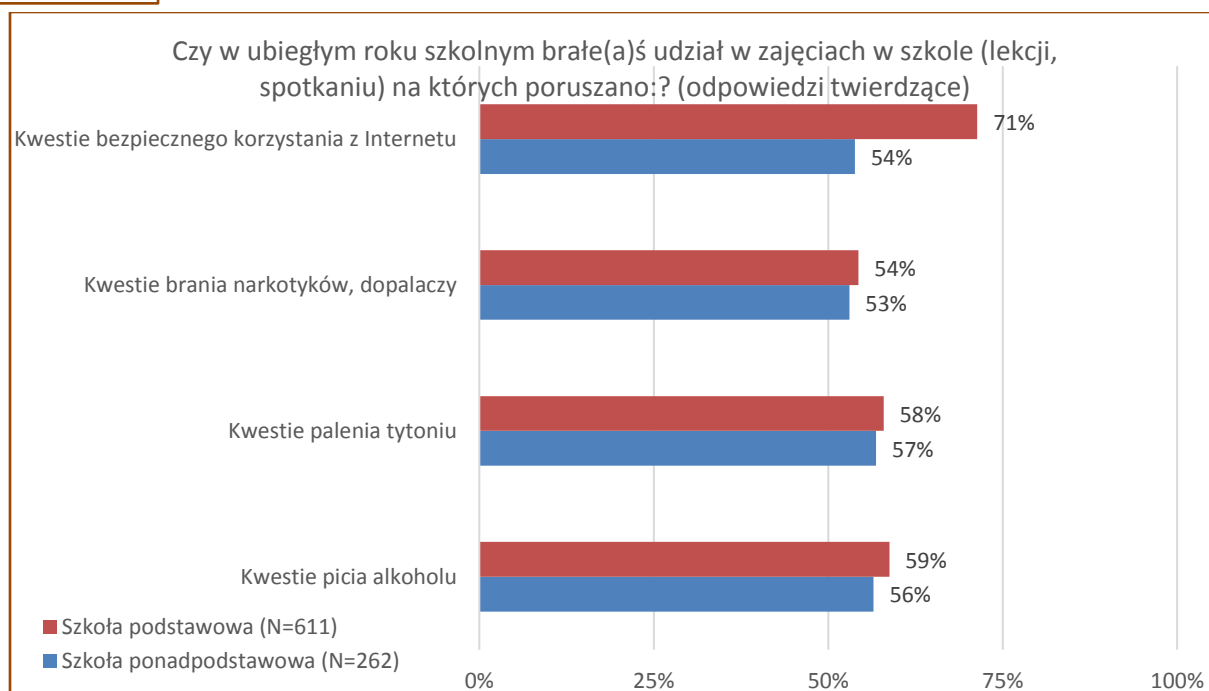
Tabela 19: Opinie respondentów na temat wybranych problemów społecznych wśród kolegów/koleżanek

		nikt	kilku	większość	wszyscy	nie wiem
Ma depresję	szkoła podstawowa (N=611)	29%	34%	7%	4%	26%
	szkoła ponadpodstawowa (N=262)	21%	26%	13%	10%	31%
Kupuje nadmiernie w Internecie	szkoła podstawowa (N=611)	27%	30%	12%	3%	28%
	szkoła ponadpodstawowa (N=262)	17%	26%	15%	8%	35%
"Nie wypuszcza telefonu z rąk"	szkoła podstawowa (N=611)	14%	33%	28%	12%	13%
	szkoła ponadpodstawowa (N=262)	11%	19%	33%	18%	18%

Źródło: opracowanie własne

Zdania uczniów na temat programów profilaktycznych w szkole są podzielone. Trochę ponad połowa uczniów szkoły podstawowej jak i ponadpodstawowej twierdzi, że brała udział w poniższych programach. Wyjątek stanowią kwestie bezpiecznego korzystania z Internetu – w takich zajęciach brało udział 71% szkoły podstawowej.

Wykres 58: Programy profilaktyczne

Źródło: opracowanie własne

3. RELACJE UCZNIÓW Z RODZICAMI ORAZ RÓWIEŚNIKAMI

Uczniowie w zdecydowanej większości ani razu w przeciągu 12 miesięcy nie doświadczyli wymienionych w tabeli sytuacji. W szkole podstawowej 15% uczniom od 1 do 2 razy zdarzyło się uczestniczyć w grupie dokuczającej innym bądź rozpocząć z kimś bójkę indywidualnie (12%). Starszym uczniom zdarzyło się od 1 do 2 razy ukraść coś (13%) w okresie ostatnich 12 miesięcy.

Tabela 20: W czasie ostatnich 12 miesięcy, jak często Ci się zdarzyło....

		ani razu	1 – 2	3 – 5	6 – 9	10 – 19	powyżej 20 razy
Uczestniczyć w grupie dokuczającej innym	szkoła podstawowa (N=611)	70%	15%	5%	3%	2%	5%
	szkoła ponadpodstawowa (N=262)	65%	13%	7%	3%	3%	9%
Uczestniczyć w grupie, która bije innych	szkoła podstawowa (N=611)	87%	7%	2%	1%	0% (0,3%)	3%
	szkoła ponadpodstawowa (N=262)	82%	8%	3%	1%	1%	5%
Uczestniczyć w grupie, która rozpoczyna bójki z innymi grupami	szkoła podstawowa (N=611)	84%	10%	1%	1%	1%	3%
	szkoła ponadpodstawowa (N=262)	86%	6%	3%	1%	0% (0,4%)	4%
Rozpocząć z kimś bójkę indywidualnie	szkoła podstawowa (N=611)	81%	12%	3%	1%	1%	3%
	szkoła ponadpodstawowa (N=262)	79%	11%	2%	2%	1%	5%
Ukraść coś	szkoła podstawowa (N=611)	87%	8%	2%	1%	1%	2%
	szkoła ponadpodstawowa (N=262)	78%	13%	2%	2%	1%	4%
Włamać się w celu kradzieży	szkoła podstawowa (N=611)	97%	1%	0%	1%	0%	1%
	szkoła ponadpodstawowa (N=262)	95%	0%	2%	0% (0,4%)	0%	3%
Celowo zniszczyć własność publiczną lub prywatną	szkoła podstawowa (N=611)	89%	6%	2%	1%	1%	1%
	szkoła ponadpodstawowa (N=262)	83%	7%	3%	1%	2%	4%
Sprzedzić coś kradzionego	szkoła podstawowa (N=611)	95%	2%	1%	1%	0% (0,2%)	1%
	szkoła ponadpodstawowa (N=262)	89%	4%	2%	0% (0,4%)	1%	4%

Źródło: opracowanie własne

Również i w tym przypadku uczniowie nie doświadczyli sytuacji przedstawionych w tabeli. Uczniowie, którzy doświadczyli jednak takich sytuacji, wskazywali najczęściej bycie dręczonym przez grupę, zostanie zaatakowanym bądź okradzionym.

Tabela 21: W czasie ostatnich 12 miesięcy, jak często Ci się zdarzyło....

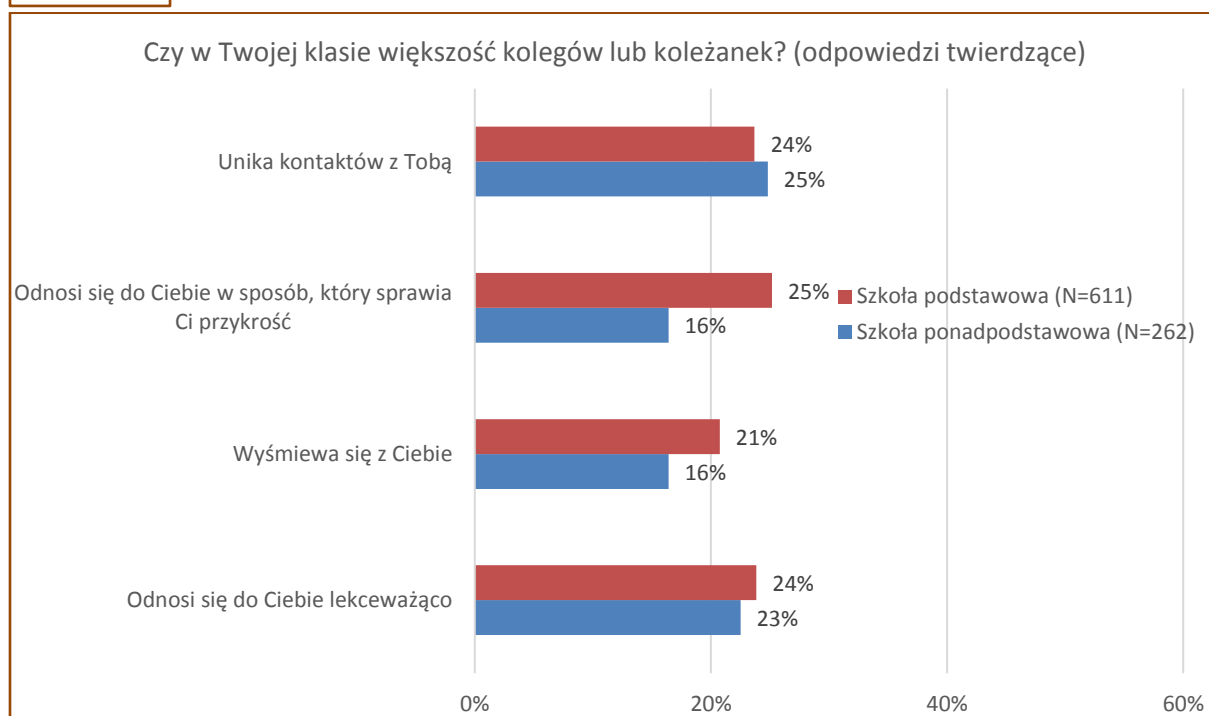
		ani razu	1 – 2	3 – 5	6 – 9	10 – 19	powyżej 20 razy
Być dręczonym przez grupę	szkoła podstawowa (N=611)	72%	14%	5%	2%	2%	5%
	szkoła ponadpodstawowa (N=262)	76%	10%	4%	3%	1%	6%
Zostać pobity przez grupę	szkoła podstawowa (N=611)	92%	4%	1%	1%	1%	1%
	szkoła ponadpodstawowa (N=262)	90%	4%	1%	2%	0% (0,4%)	3%
Być w grupie atakowanej przez inną grupę	szkoła podstawowa (N=611)	87%	9%	2%	0% (0,4%)	0% (0,6%)	2%
	szkoła ponadpodstawowa (N=262)	85%	7%	2%	1%	1%	5%
Zostać zaatakowanym przez kogoś	szkoła podstawowa (N=611)	82%	11%	2%	2%	1%	2%
	szkoła ponadpodstawowa (N=262)	82%	10%	2%	2%	0%	4%
Zostać okradzionym	szkoła podstawowa (N=611)	87%	9%	1%	1%	1%	1%
	szkoła ponadpodstawowa (N=262)	82%	11%	2%	1%	1%	3%
Paść ofiarą kradzieży z włamaniem	szkoła podstawowa (N=611)	97%	2%	0%	0% (0,5%)	0%	1%
	szkoła ponadpodstawowa (N=262)	94%	2%	0%	1%	0%	3%
Mieć rzeczy celowo przez kogoś zniszczone	szkoła podstawowa (N=611)	85%	9%	3%	1%	1%	1%
	szkoła ponadpodstawowa (N=262)	83%	8%	3%	2%	1%	3%
Nieświadomie kupić coś kradzionego	szkoła podstawowa (N=611)	94%	3%	1%	1%	0%	1%
	szkoła ponadpodstawowa (N=262)	92%	3%	0%	1%	1%	3%

Źródło: opracowanie własne

W pytaniu dotyczącym zachowań rówieśniczych uczniowie zostali zapytani o stosunek kolegów i koleżanek względem ich samych. Uczniowie szkoły podstawowej wskazywali odnośnie się w sposób sprawiający im przykrość (25%), unikanie kontaktów (24%). Starsi

również wskazali na pierwszym miejscu unikanie kontaktów (25%) oraz lekceważące odnoszenie się (23%).

Wykres 59: Zachowanie rówieśnicze

Ponad połowa uczniów zdecydowanie zgadza się, że ich relacje z mamą są pozytywne. W przypadku ojca jest już to mniejszy odsetek. Warto zauważyć, że niewiele uczniów, bo zaledwie 20% szkoły ponadpodstawowej oraz 32% szkoły podstawowej, zdecydowanie zgadza się ze stwierdzeniem o byciu szczęśliwym.

Tabela 22: W jakim stopniu zgadzasz się z następującymi stwierdzeniami?

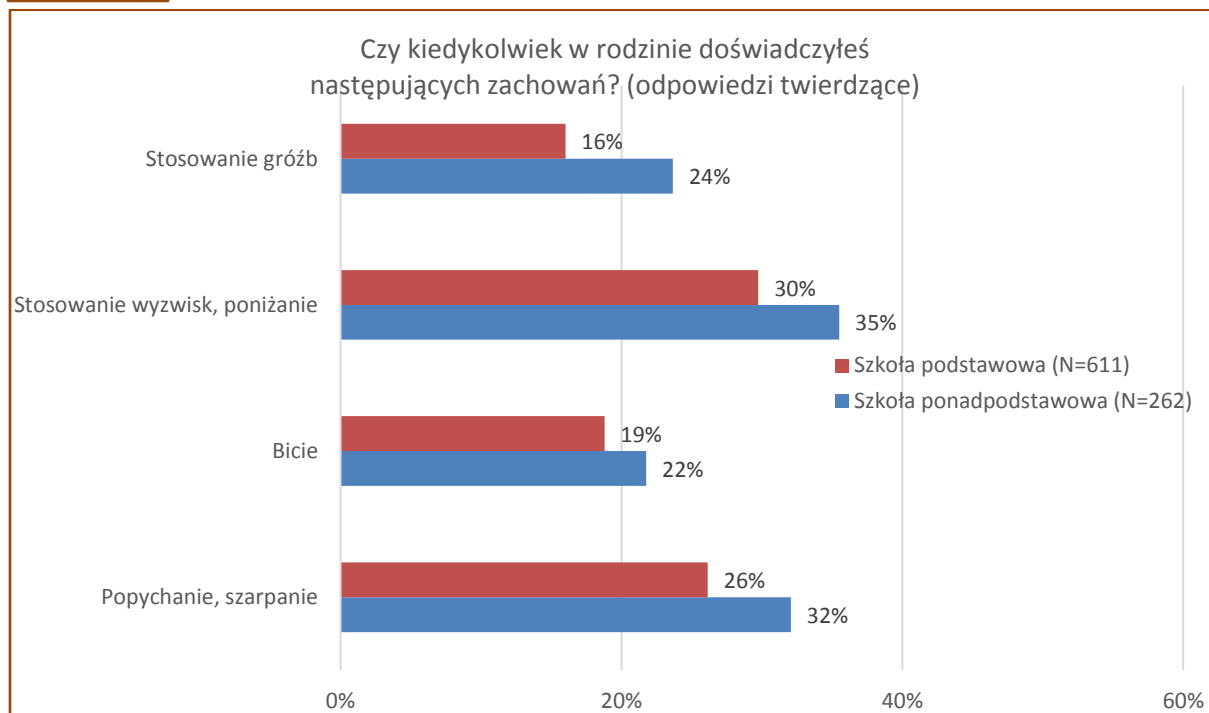
		zdecydowanie się zgadzam	raczej się zgadzam	raczej się nie zgadzam	zdecydowanie się nie zgadzam	nie dotyczy
Jestem osobą szczęśliwą	szkoła podstawowa (N=611)	32%	43%	12%	8%	5%
	szkoła ponadpodstawowa (N=262)	20%	48%	15%	8%	9%
Moje relacje z rówieśnikami są takie jakbym chciał/a	szkoła podstawowa (N=611)	29%	40%	16%	10%	5%
	szkoła ponadpodstawowa (N=262)	21%	45%	18%	8%	8%
Moje relacje z większością nauczycieli są pozytywne	szkoła podstawowa (N=611)	30%	47%	11%	7%	5%
	szkoła ponadpodstawowa (N=262)	25%	52%	9%	9%	5%

Moje relacje z mamą (opiekunką) są przyjazne/pozytywne	szkoła podstawowa (N=611)	64%	24%	5%	2%	4%
	szkoła ponadpodstawowa (N=262)	60%	26%	6%	3%	6%
Moje relacje z ojcem/opiekunem są przyjazne/pozytywne	szkoła podstawowa (N=611)	58%	25%	6%	5%	7%
	szkoła ponadpodstawowa (N=262)	44%	32%	8%	4%	12%
Czuję, że wykorzystuję możliwości i talenty, jakie posiadam	szkoła podstawowa (N=611)	30%	40%	16%	8%	6%
	szkoła ponadpodstawowa (N=262)	19%	32%	28%	11%	11%
Gdy mam zamiar wrócić do domu później niż zwykle, rodzice/opiekunowie oczekują, że zadzwonię, by ich o tym uprzedzić	szkoła podstawowa (N=611)	63%	24%	4%	3%	6%
	szkoła ponadpodstawowa (N=262)	51%	32%	5%	2%	10%
Przed wyjściem z domu mówię rodzicom/opiekunom, z kim mam się spotkać	szkoła podstawowa (N=611)	58%	25%	7%	4%	6%
	szkoła ponadpodstawowa (N=262)	44%	36%	8%	3%	8%
Gdy wychodzę wieczorem, moi rodzice/opiekunowie wiedzą, dokąd idę	szkoła podstawowa (N=611)	65%	19%	4%	3%	9%
	szkoła ponadpodstawowa (N=262)	47%	31%	6%	5%	11%
Moi rodzice/opiekunowie interesują się, kim są moi przyjaciele	szkoła podstawowa (N=611)	48%	34%	8%	5%	5%
	szkoła ponadpodstawowa (N=262)	38%	37%	12%	5%	8%
Moi rodzice/opiekunowie wiedzą, na co wydaję pieniądze.	szkoła podstawowa (N=611)	45%	32%	12%	5%	5%
	szkoła ponadpodstawowa (N=262)	28%	37%	18%	10%	7%
Moi rodzice/opiekunowie na ogół wiedzą, co robię w Internecie i jakie strony tam przeglądam	szkoła podstawowa (N=611)	27%	31%	20%	14%	8%
	szkoła ponadpodstawowa (N=262)	15%	21%	23%	28%	13%
Mogę łatwo otrzymać ciepło i opiekę od matki lub ojca	szkoła podstawowa (N=611)	62%	25%	6%	3%	4%
	szkoła ponadpodstawowa (N=262)	53%	28%	5%	7%	6%
Mogę łatwo otrzymać wsparcie emocjonalne od matki lub ojca	szkoła podstawowa (N=611)	59%	25%	8%	4%	5%
	szkoła ponadpodstawowa (N=262)	47%	28%	10%	9%	6%
Mogę liczyć na pomoc innych członków rodziny	szkoła podstawowa (N=611)	57%	28%	7%	4%	4%
	szkoła ponadpodstawowa (N=262)	43%	35%	10%	6%	5%
Mogę liczyć na pomoc nauczyciela, wychowawcy, pedagoga	szkoła podstawowa (N=611)	29%	34%	16%	14%	8%
	szkoła ponadpodstawowa (N=262)	18%	40%	18%	16%	8%
Mogę liczyć na pomoc przyjaciela	szkoła podstawowa (N=611)	55%	28%	6%	5%	6%
	szkoła ponadpodstawowa (N=262)	53%	31%	4%	5%	8%

Źródło: opracowanie własne

Uczniowie, którzy doświadczyli niżej wymienionych zachowań, zazwyczaj wskazywali na przemoc słowną – stosowanie wyzwisk oraz poniżanie (30% w szkole podstawowej i 35% w szkole ponadpodstawowej). Rzadziej, choć również często, dochodziło do przemocy fizycznej – 26% w szkole podstawowej oraz 32% w ponadpodstawowej.

Wykres 60: Zachowanie rówieśnicze

Źródło: opracowanie własne

Uczniowie na ogół lubią swoją klasę, natomiast gorzej oceniają samą szkołę. Po odpowiedziach uczniów można wywnioskować, że większość lubi bądź bardzo lubi swojego wychowawcę. Warto jednak zaznaczyć, że tylko 25% uczniów szkoły podstawowej oraz 22% uczniów szkoły podstawowej czuje się w szkole bezpiecznie.

Tabela 23: Proszę o ustosunkowanie się do różnych stwierdzeń za pomocą skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza nie lubię, czuję się zagrożony, a 5 bardzo lubię czuję się bezpiecznie.

		1	2	3	4	5
Lubię swoją klasę	szkoła podstawowa (N=611)	11%	11%	20%	32%	26%
	szkoła ponadpodstawowa (N=262)	9%	10%	25%	33%	23%
Lubię swoją szkołę	szkoła podstawowa (N=611)	24%	16%	25%	20%	15%
	szkoła ponadpodstawowa (N=262)	11%	12%	35%	26%	16%
Lubię swojego wychowawcę	szkoła podstawowa (N=611)	12%	8%	15%	26%	39%
	szkoła ponadpodstawowa (N=262)	6%	7%	16%	26%	45%
Wiem, że w mojej szkole jestem bezpieczny	szkoła podstawowa (N=611)	19%	12%	19%	25%	25%
	szkoła ponadpodstawowa (N=262)	13%	15%	23%	27%	22%

Źródło: opracowanie własne

Oceniając rozkład odpowiedzi na pytanie dotyczące stosunków respondentów z najbliższymi, wynika, że większość respondentów ma lepsze relacje z matką niż z ojcem.

Tabela 24: Na ile zwykle jesteś zadowolony(a) ze swoich relacji z:

		1	2	3	4
Mamą	szkoła podstawowa (N=611)	82%	15%	2%	1%
	szkoła ponadpodstawowa (N=262)	76%	14%	7%	3%
Tatą	szkoła podstawowa (N=611)	70%	18%	6%	6%
	szkoła ponadpodstawowa (N=262)	57%	23%	10%	10%
Innymi członkami rodziny	szkoła podstawowa (N=611)	74%	20%	5%	1%
	szkoła ponadpodstawowa (N=262)	62%	29%	6%	3%
Przyjaciółmi	szkoła podstawowa (N=611)	80%	12%	3%	5%
	szkoła ponadpodstawowa (N=262)	73%	17%	2%	8%
Kolegami/koleżankami	szkoła podstawowa (N=611)	62%	30%	5%	3%
	szkoła ponadpodstawowa (N=262)	65%	24%	5%	6%
Nauczycielami, wychowawcą	szkoła podstawowa (N=611)	52%	32%	12%	4%
	szkoła ponadpodstawowa (N=262)	46%	42%	8%	4%

Źródło: opracowanie własne

Jak wynika z odpowiedzi uczniów, rodzice zazwyczaj stosują upomnienie, pogadankę bądź rozmowę. Rzadko, ale zdarza im się spotkać z krzykiem, nakładaniem kar/wyciągnięciem konsekwencji oraz poszturchiwaniem.

Tabela 25: Jak często Twoi rodzice stosują wobec Ciebie różne formy konsekwencji w sytuacji Twoich negatywnych zachowań?

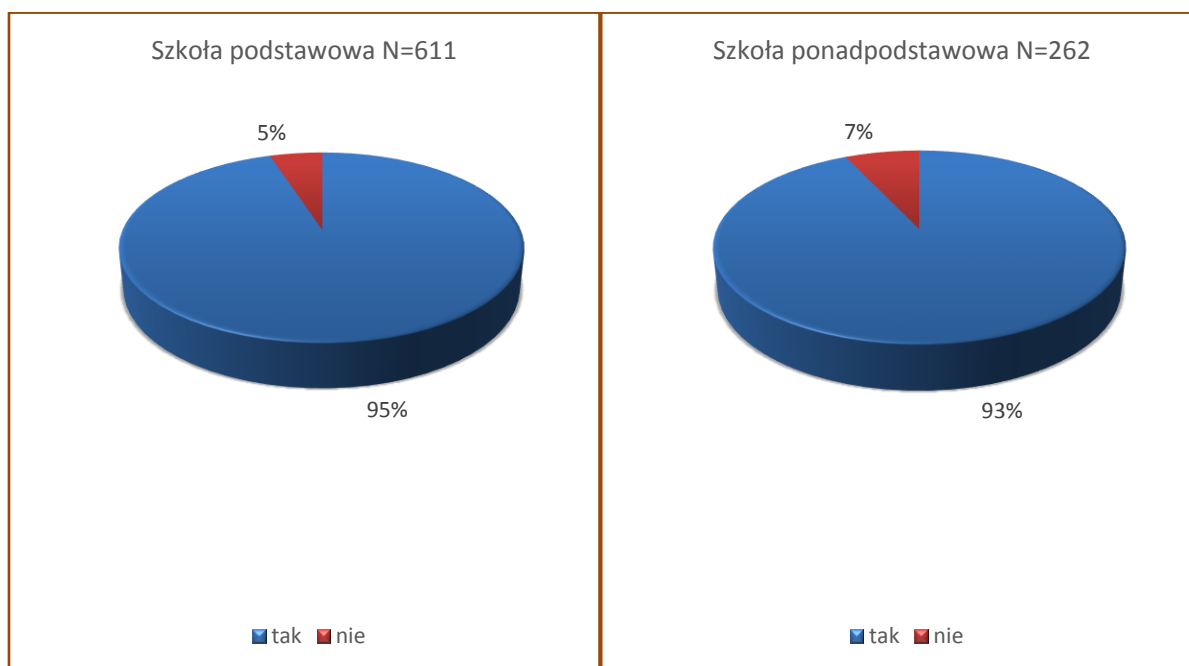
		Bardzo często	Często	Czasami	Rzadko	Nigdy
Upomnienie	szkoła podstawowa (N=611)	26%	26%	27%	12%	7%
	szkoła ponadpodstawowa (N=262)	20%	23%	32%	15%	10%
Rozmowa, podczas której możesz wytłumaczyć powody takiego zachowania	szkoła podstawowa (N=611)	22%	25%	22%	18%	13%
	szkoła ponadpodstawowa (N=262)	13%	32%	26%	16%	13%
Pogadanka	szkoła podstawowa (N=611)	20%	25%	22%	18%	15%
	szkoła ponadpodstawowa (N=262)	14%	24%	31%	16%	15%
Poszturchiwanie	szkoła podstawowa (N=611)	3%	3%	7%	17%	70%
	szkoła ponadpodstawowa (N=262)	3%	3%	10%	21%	63%
Bicie bez użycia przedmiotów	szkoła podstawowa (N=611)	3%	2%	3%	8%	84%
	szkoła ponadpodstawowa (N=262)	2%	1%	5%	9%	83%
Bicie przy użyciu przedmiotów	szkoła podstawowa (N=611)	2%	1%	3%	6%	88%

	szkoła ponadpodstawowa (N=262)	2%	1%	3%	6%	88%
Groźby, straszenie karami	szkoła podstawowa (N=611)	6%	6%	9%	14%	65%
	szkoła ponadpodstawowa (N=262)	5%	6%	13%	13%	63%
Obelgi	szkoła podstawowa (N=611)	5%	3%	6%	9%	77%
	szkoła ponadpodstawowa (N=262)	6%	3%	9%	8%	74%
Szantaż emocjonalny	szkoła podstawowa (N=611)	5%	4%	6%	8%	77%
	szkoła ponadpodstawowa (N=262)	6%	4%	10%	10%	70%
Krzyczenie	szkoła podstawowa (N=611)	14%	12%	18%	24%	32%
	szkoła ponadpodstawowa (N=262)	11%	13%	21%	21%	34%
Jakiegolwiek inne formy przemocy fizycznej	szkoła podstawowa (N=611)	2%	1%	3%	7%	87%
	szkoła ponadpodstawowa (N=262)	3%	2%	6%	6%	83%
Nałożenie kary/konsekwencje	szkoła podstawowa (N=611)	10%	13%	20%	22%	35%
	szkoła ponadpodstawowa (N=262)	3%	7%	21%	26%	43%

Źródło: opracowanie własne

Ponad 90% uczniów w obu szkołach uczestniczyła w nauczaniu zdalnym związanym z pandemią COVID.

Wykres 61: Czy uczestniczyłeś/-aś w nauczaniu zdalnym w związku z COVID?

Źródło: opracowanie własne

Uczniowie szkoły podstawowej najczęściej zmagali się z niską samooceną (18%). W odpowiedziach pojawiały się jednak: spokój (23%), radość (24%), zadowolenie (24%). Podobnie prezentuje się sytuacja w szkole ponadpodstawowej. Poza niską samooceną (20%) uczniowie wskazywali na spokój (23%), radość (25%) oraz zadowolenie (25%).

Tabela 26: Czy w związku z ograniczeniem kontaktów z rówieśnikami związanymi z pandemią pojawiały się następujące stany emocjonalne?

		Bardzo często	Często	Czasami	Rzadko	Nigdy
Niepokój	szkoła podstawowa (N=611)	9%	8%	19%	17%	47%
	szkoła ponadpodstawowa (N=262)	11%	11%	21%	18%	39%
Niska samoocena	szkoła podstawowa (N=611)	18%	11%	13%	12%	46%
	szkoła ponadpodstawowa (N=262)	20%	10%	19%	15%	36%
Złość	szkoła podstawowa (N=611)	13%	12%	22%	15%	38%
	szkoła ponadpodstawowa (N=262)	13%	11%	25%	19%	32%
Wyobcowanie	szkoła podstawowa (N=611)	9%	7%	11%	16%	57%
	szkoła ponadpodstawowa (N=262)	12%	11%	17%	16%	44%
Spokój	szkoła podstawowa (N=611)	23%	25%	20%	12%	20%
	szkoła ponadpodstawowa (N=262)	23%	21%	28%	12%	16%
Radość	szkoła podstawowa (N=611)	24%	24%	20%	11%	21%
	szkoła ponadpodstawowa (N=262)	25%	21%	27%	11%	16%
Zadowolenie	szkoła podstawowa (N=611)	24%	23%	20%	12%	21%
	szkoła ponadpodstawowa (N=262)	25%	18%	30%	12%	15%
Smutek	szkoła podstawowa (N=611)	13%	16%	22%	19%	30%
	szkoła ponadpodstawowa (N=262)	14%	12%	28%	19%	27%
Tęsknota	szkoła podstawowa (N=611)	16%	16%	24%	15%	29%
	szkoła ponadpodstawowa (N=262)	11%	19%	29%	13%	28%

Źródło: opracowanie własne

Rozmowę na temat działania i szkodliwości środków takich jak alkohol, niktyna, narkotyki oraz dopalacze najczęściej przeprowadzali z uczniami rodzice oraz nauczyciele. Ponad połowa

uczniów młodszych (59%) jak i starszych (67%) nie rozmawiała na ten temat z psychologiem bądź pedagogiem szkolnym.

Tabela 27: Kto rozmawiał z Tobą na temat działania i szkodliwości środków takich jak alkohol, nikotyna, narkotyki, dopalacze?

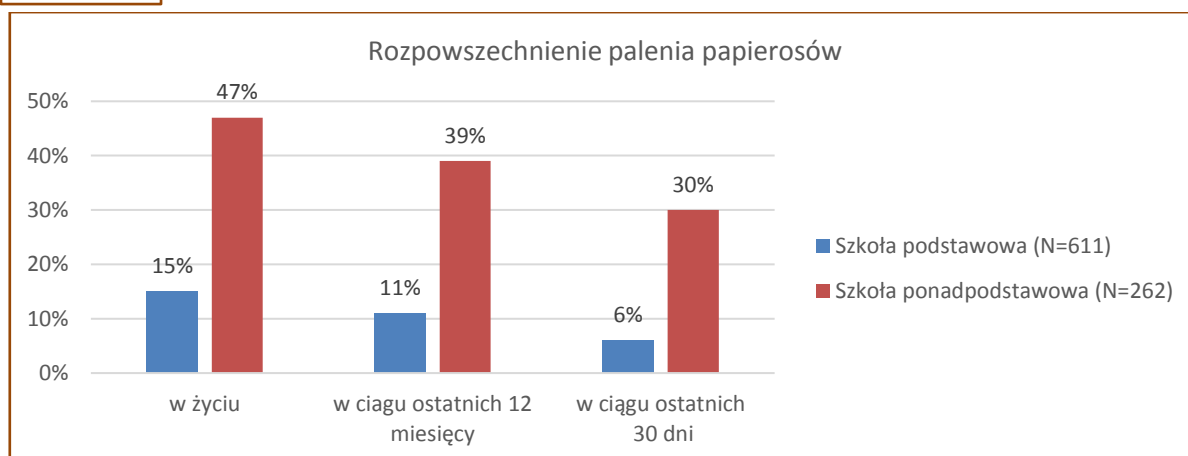
		tak	nie
Rodzice	szkoła podstawowa (N=611)	75%	25%
	szkoła ponadpodstawowa (N=262)	76%	24%
Nauczyciele	szkoła podstawowa (N=611)	69%	31%
	szkoła ponadpodstawowa (N=262)	68%	32%
Koleżanki, koledzy	szkoła podstawowa (N=611)	30%	70%
	szkoła ponadpodstawowa (N=262)	45%	55%
Pedagog, psycholog szkolny	szkoła podstawowa (N=611)	41%	59%
	szkoła ponadpodstawowa (N=262)	33%	67%
Sam pozyskuję wiedzę na ten temat	szkoła podstawowa (N=611)	58%	42%
	szkoła ponadpodstawowa (N=262)	66%	34%
Inne osoby	szkoła podstawowa (N=611)	31%	69%
	szkoła ponadpodstawowa (N=262)	33%	67%
Nikt nie rozmawiał ze mną na ten temat	szkoła podstawowa (N=611)	12%	88%
	szkoła ponadpodstawowa (N=262)	12%	88%

Źródło: opracowanie własne

4. PALENIE PAPIEROSÓW PRZEZ MŁODZIEŻ

Analizując wyniki badania możemy stwierdzić, iż blisko połowa (47%) uczniów szkoły ponadpodstawowej ma za sobą inicjację zapalenia papierosa. W przypadku szkoły podstawowej jest to zdecydowanie mniejszy odsetek, bo 15%. W ciągu ostatnich 12 miesięcy 39% starszych uczniów paliło papierosa. W okresie ostatnich 30 dni przed badaniem 30% uczniów szkoły ponadpodstawowej paliło papierosy.

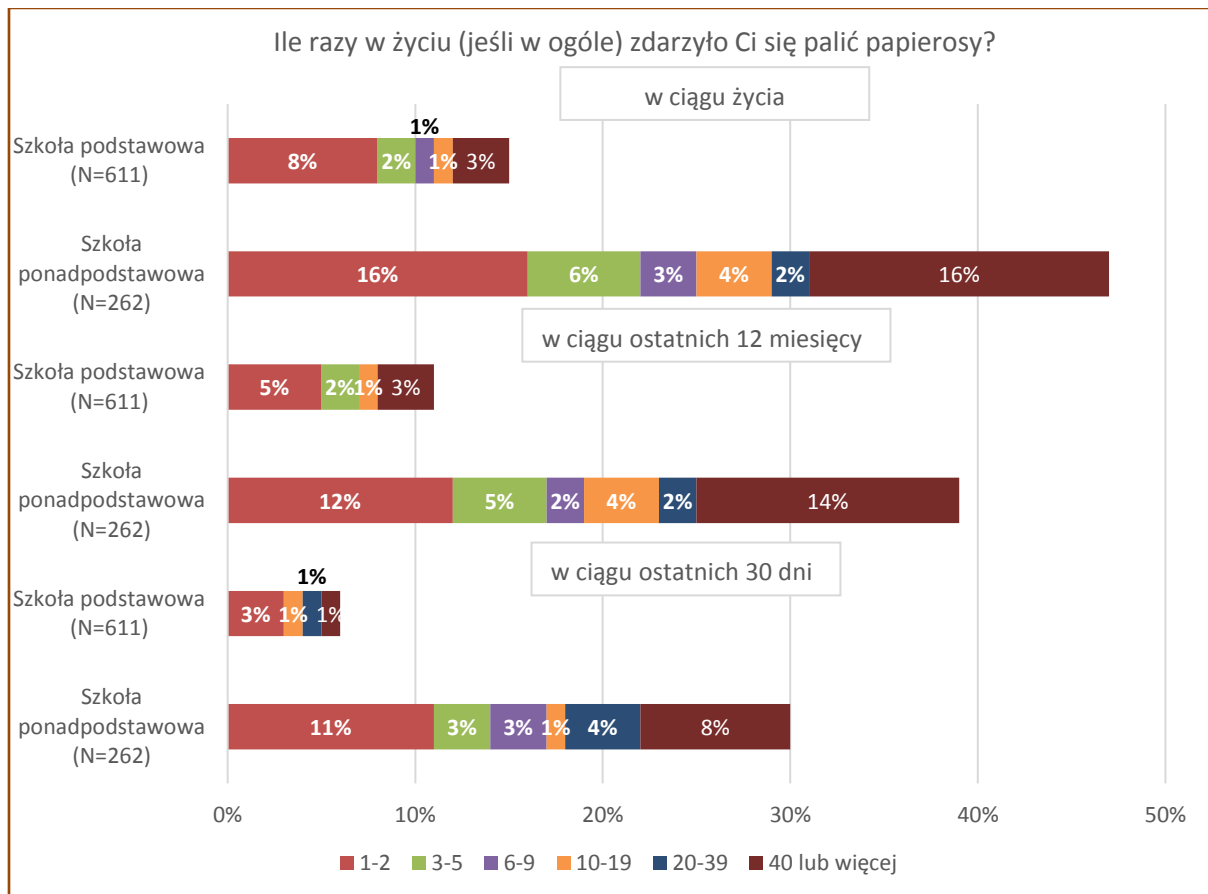
Wykres 62: Rozpowszechnienie palenia papierosów

Źródło: opracowanie własne

W ciągu życia 8% młodszych uczniów zapaliło papierosa od 1 do 2 razy, co może świadczyć o jednorazowej próbie. W szkole ponadpodstawowej jest 16% uczniów, którzy wypalili 40 papierosów lub więcej, co świadczy o celowym działaniu anizeli jednorazowym incydencie. W ciągu ostatnich 12 miesięcy w szkole podstawowej spada procent osób, które zapaliły papierosa. W szkole ponadpodstawowej odsetek osób palących 40 lub więcej razy jest wciąż wysoki, gdyż wynosi 14%.

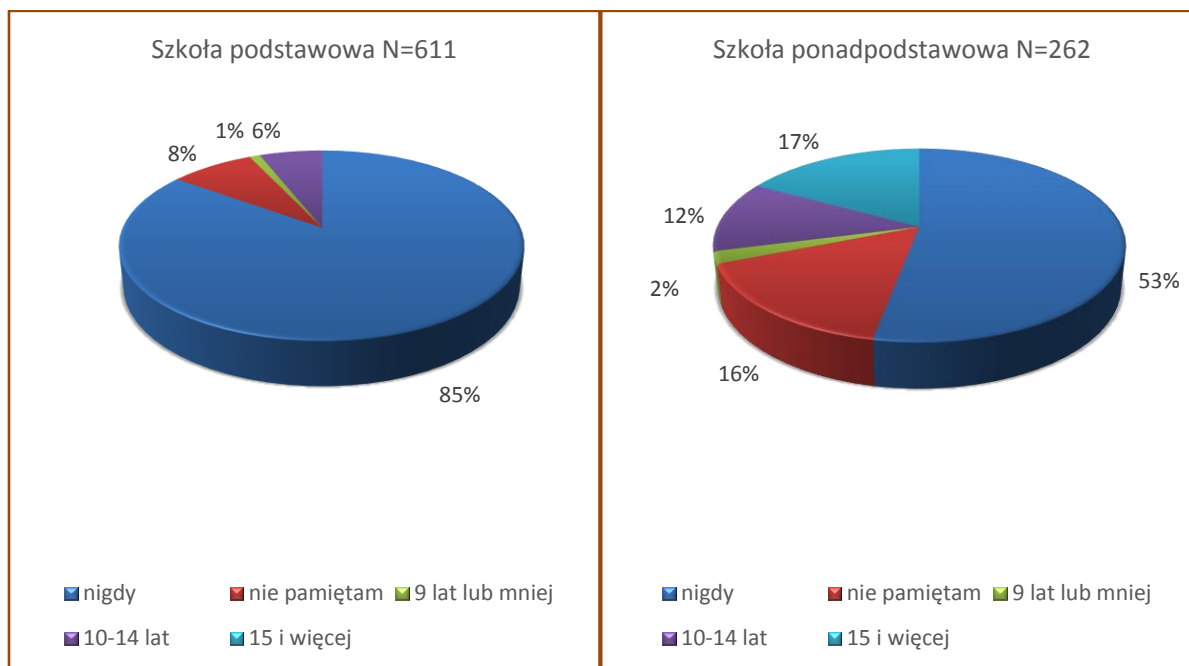
Wykres 63: Częstość palenia papierosów

Źródło: opracowanie własne

Młodszy uczniowie, którzy mieli za sobą inicjację nikotynową, byli w wieku 10-14 lat. Starsi natomiast mieli pierwsze spotkanie z papierosem w wieku 15 lat lub więcej.

Wykres 64: Ile miałeś lat, kiedy zdarzyło Ci się po raz pierwszy w życiu palić?

Źródło: opracowanie własne

Dla ponad połowy uczniów (54%) szkoły ponadpodstawowej zdobycie papierosa jest łatwe. Większy problem mają z tym uczniowie szkoły podstawowej – już 28% uznaje to za łatwe.

Tabela 28: Trudność zdobycia papierosów

	niemożliwe	trudne	łatwe	nie wiem
szkoła podstawowa (N=611)	17%	15%	28%	40%
szkoła ponadpodstawowa (N=262)	6%	6%	54%	34%

Źródło: opracowanie własne

Blisko połowa (47%) starszych uczniów uważa, że większość kolegów i koleżanek z otoczenia pali papierosy. W szkole podstawowej 42% uczniów podejrzewa o to kilku rówieśników.

Tabela 29: Opinie respondentów na temat skali palenia papierosów wśród kolegów/koleżanek

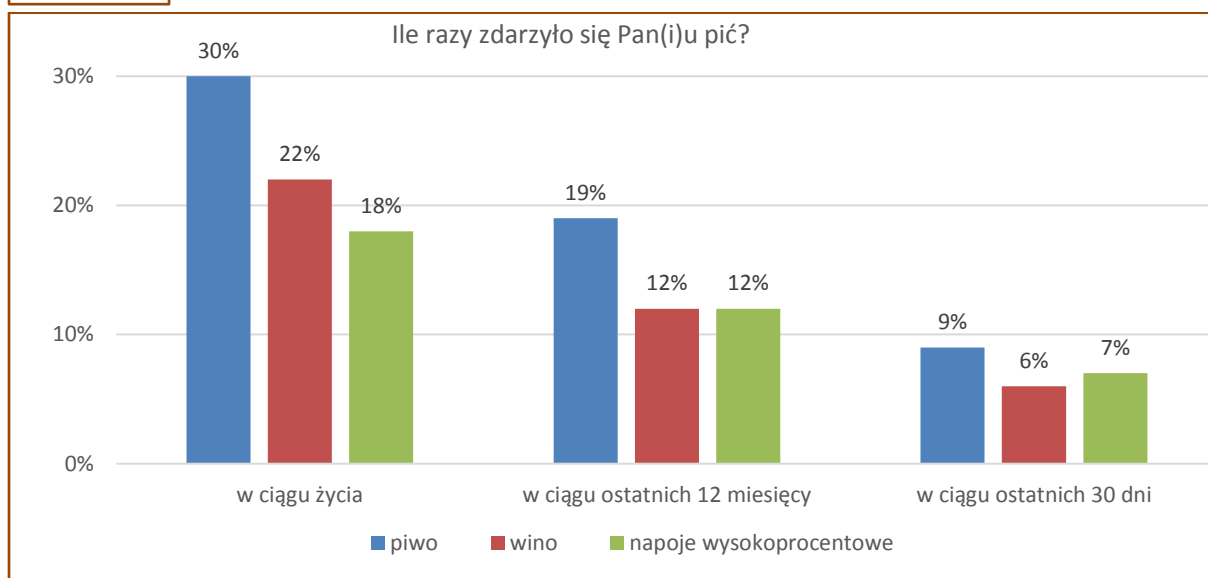
		nikt	kilku	większość	wszyscy	nie wiem
Pali papierosy	szkoła podstawowa (N=611)	28%	42%	12%	2%	16%
	szkoła ponadpodstawowa (N=262)	6%	30%	47%	7%	10%

Źródło: opracowanie własne

5. PICIEALKOHOLU PRZEZ MŁODZIEŻ

Najpopularniejszym napojem alkoholowym wśród uczniów szkoły podstawowej okazało się **piwo**. W ciągu ostatnich 12 miesięcy przed badaniem alkohol ten spożywało 19% uczniów. W przypadku spożywania **wina** było to 12%. W ciągu ostatnich 30 dni po **piwo** sięgnęło 9%, a po **napoje wysokoprocentowe** – 7%.

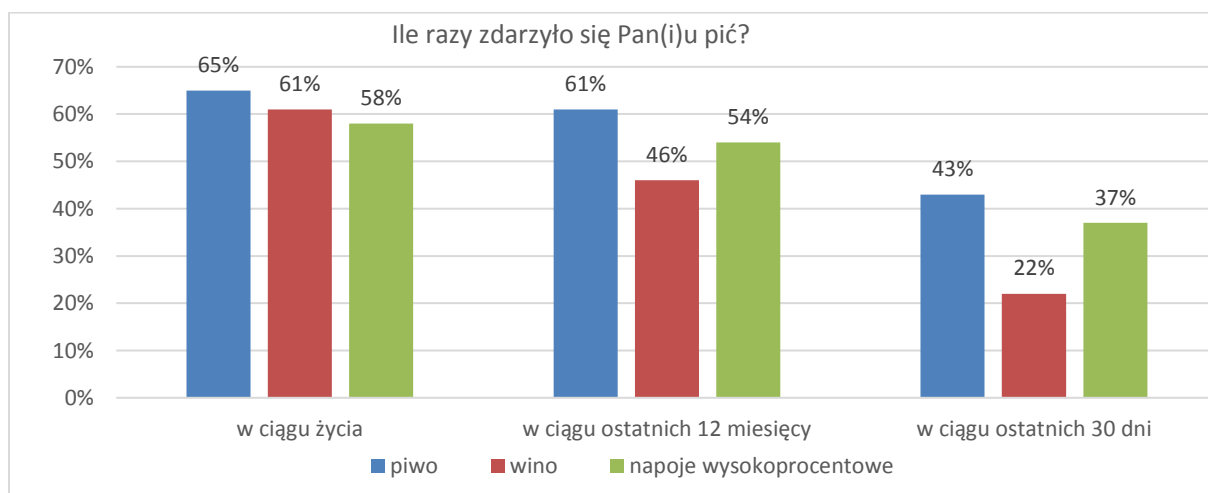
Wykres 65: Rozpowszechnienie picia poszczególnych alkoholi w szkole podstawowej (N=611)

Źródło: opracowanie własne

W szkole ponadpodstawowej ponad połowa młodzieży miała za sobą pierwsze spożycia piwa (65%), wina (61%) oraz napojów wysokoprocentowych (58%). W okresie 12 miesięcy przed badaniem piwo spożywało 61% uczniów, a 54% piło napoje wysokoprocentowe. W ciągu ostatnich 30 dni po piwo sięgnęło 43% uczniów, a po napój wysokoprocentowy – 37%.

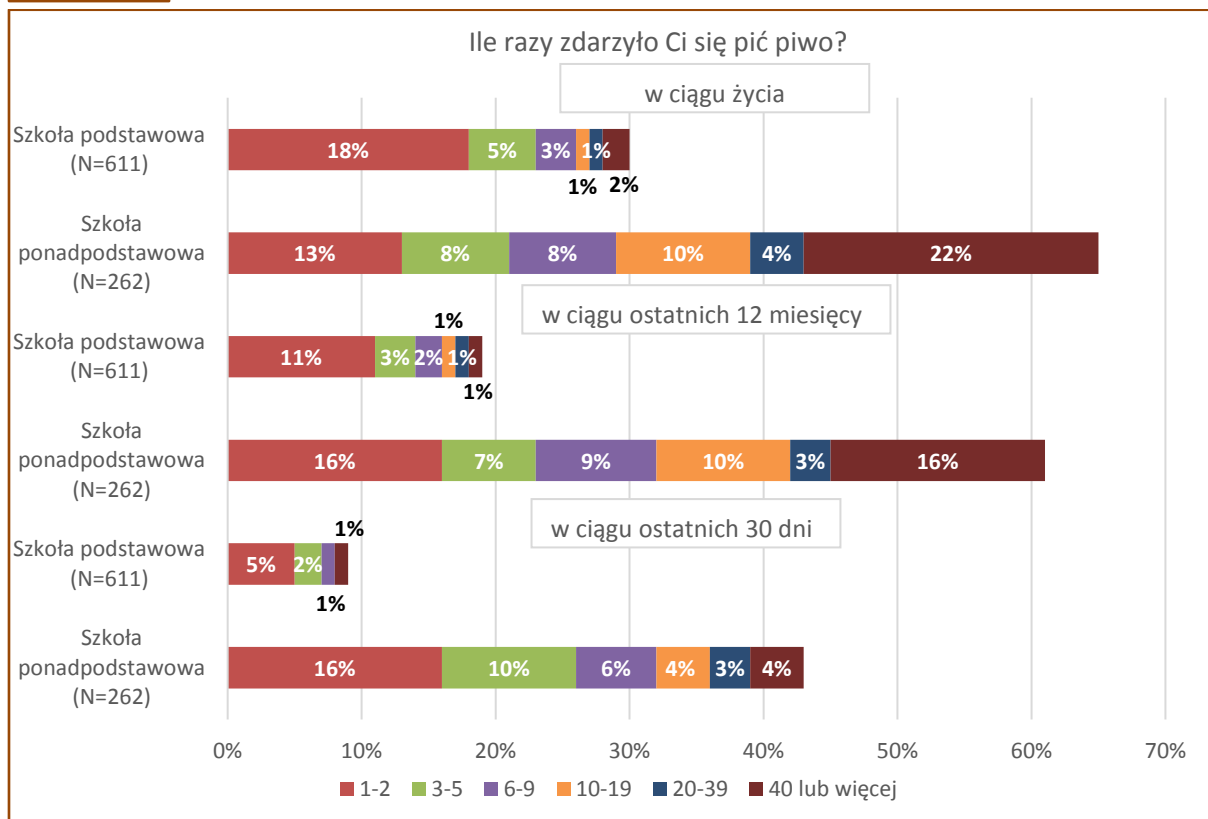
Wykres 66: Rozpowszechnienie picia poszczególnych alkoholi w szkole ponadpodstawowej (N=262)

Źródło: opracowanie własne

W przypadku uczniów szkoły podstawowej 18% jednorazowo spróbowało piwa. W ciągu ostatnich 12 miesięcy jest 11%. W szkole ponadpodstawowej 22% młodzieży spożywało piwo 40 razy lub więcej. Przez 30 dni od przeprowadzenia badania 40 lub więcej razy piwo spożyło 4% uczniów, co świadczy o nieincydentalnym charakterze sytuacji.

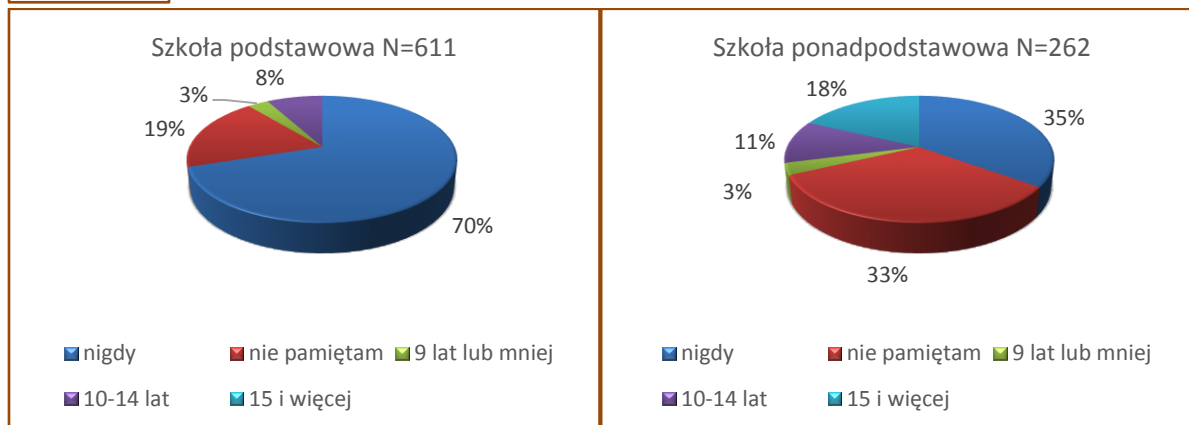
Wykres 67: Częstotliwość picia piwa

Źródło: opracowanie własne

W szkole podstawowej mało który uczeń pamięta wiek pierwszego spożycia piwa. Z 8% osób, które go podały, wskazują na 10-14 lat. Wśród starszych uczniów był to wiek 15 lat lub więcej.

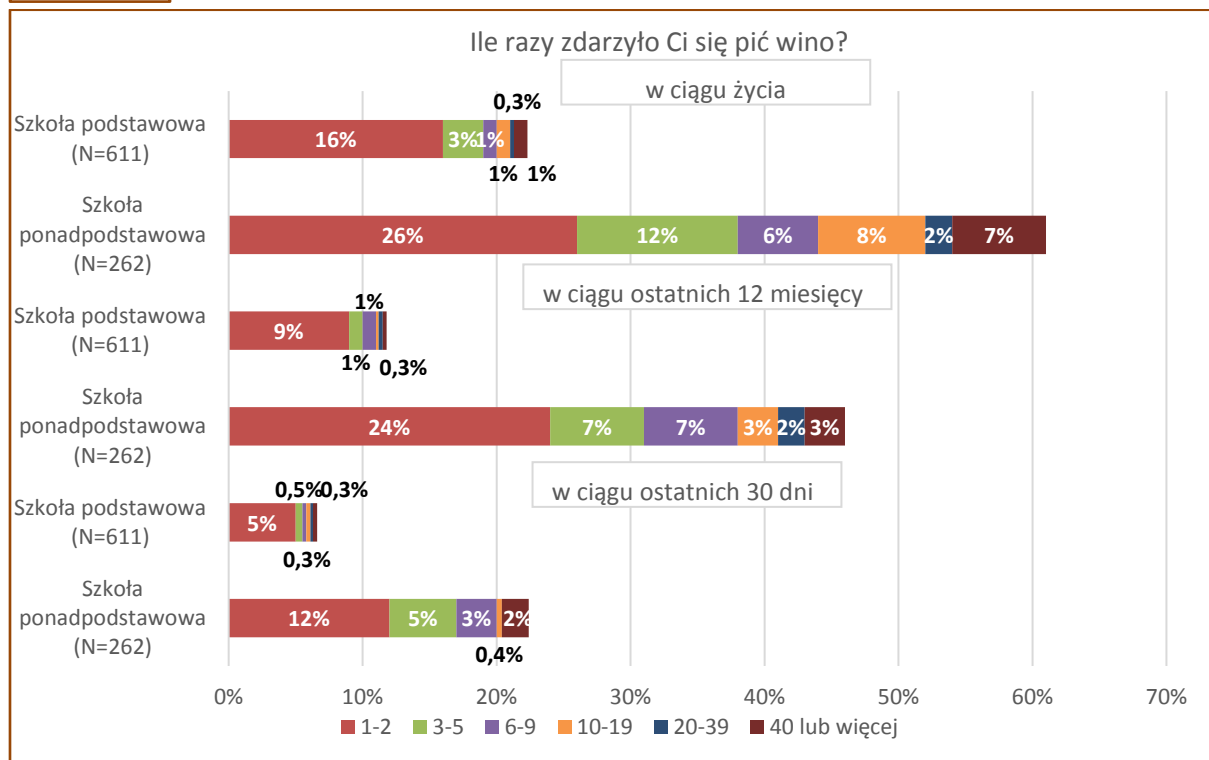
Wykres 68: Ile miałeś lat, kiedy zdarzyło Ci się po raz pierwszy w życiu pić piwo?

Źródło: opracowanie własne

W kwestii picia wina młodszy uczniowie w 16% spożywali je od 1 do 2 razy. W szkole ponadpodstawowej jest to 26%. Sytuacja niewiele się zmienia, jeśli chodzi o okres ostatnich 12 miesięcy przed badaniem, gdyż wynosi 24%. W ciągu ostatnich 30 dni praktycznie żaden uczeń szkoły podstawowej nie spożywał wina.

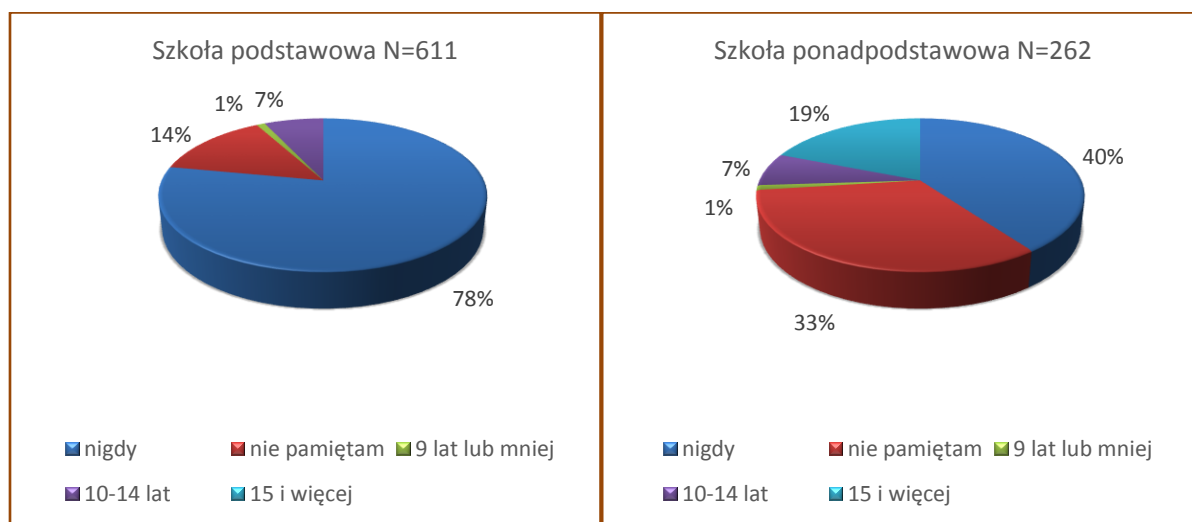
Wykres 69: Częstość picia wina

Źródło: opracowanie własne

Pierwszą inicjację picia wina młodszy uczniowie mieli w wieku 10-14 lat. Wśród starszych było to 15 lat lub więcej.

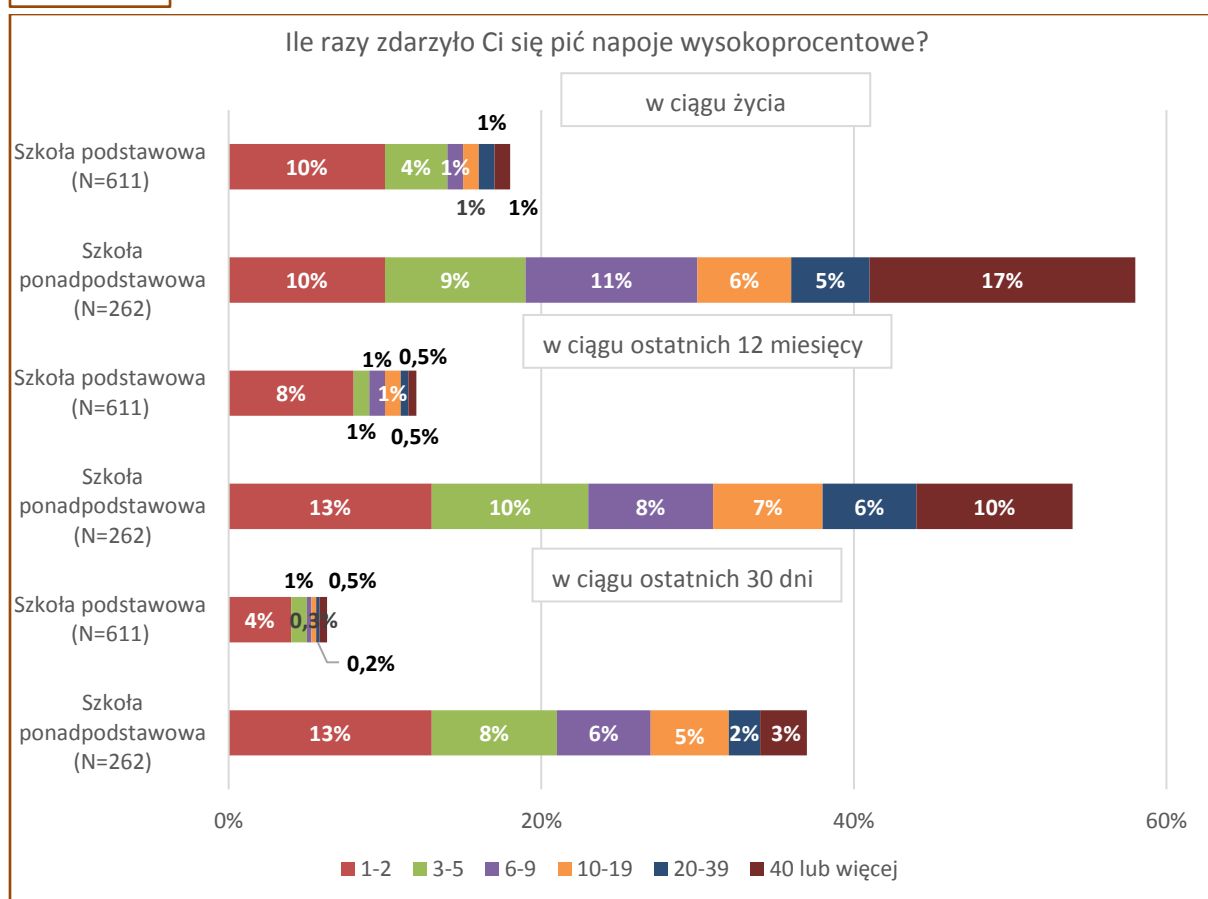
Wykres 70: Ile miałeś lat, kiedy zdarzyło Ci się po raz pierwszy w życiu pić wino?

Źródło: opracowanie własne

Najliczniejszej grupie szkoły ponadpodstawowej zdarzyło się pić napoje wysokoprocentowe 40 lub więcej razy. W przypadku młodszych uczniów, 10% spróbowało tylko raz bądź dwa. Wraz z czasem odsetek młodszych uczniów spożywających napój wysokoprocentowy spada. Starsi uczniowie częściej piją alkohol z premedytacją – w ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem 3% osób piło napoje 40 lub więcej razy.

Wykres 71: Częstotliwość picia napoi wysokoprocentowych

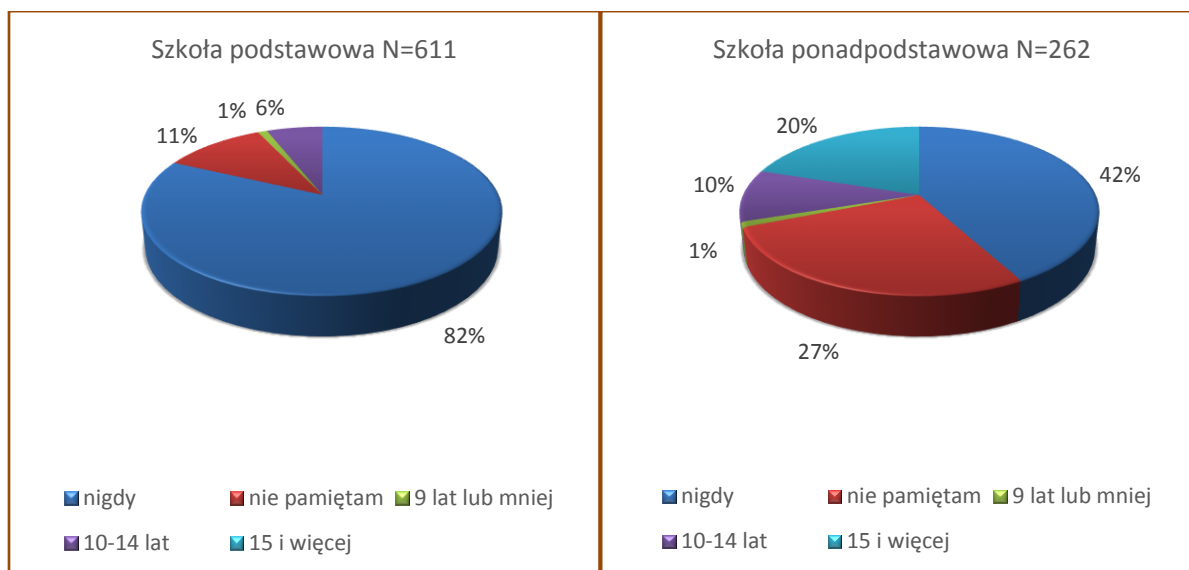

Źródło: opracowanie własne

Uczniowie szkoły podstawowej, którzy podali wiek pierwszego spożycia napoju wysokoprocentowego, najczęściej wskazywali 10-14 lat. W szkole ponadpodstawowej było to 15 lat lub więcej.

Wykres 72:

Ile miałeś lat, kiedy zdarzyło Ci się po raz pierwszy w życiu pić napoje wysokoprocentowe?

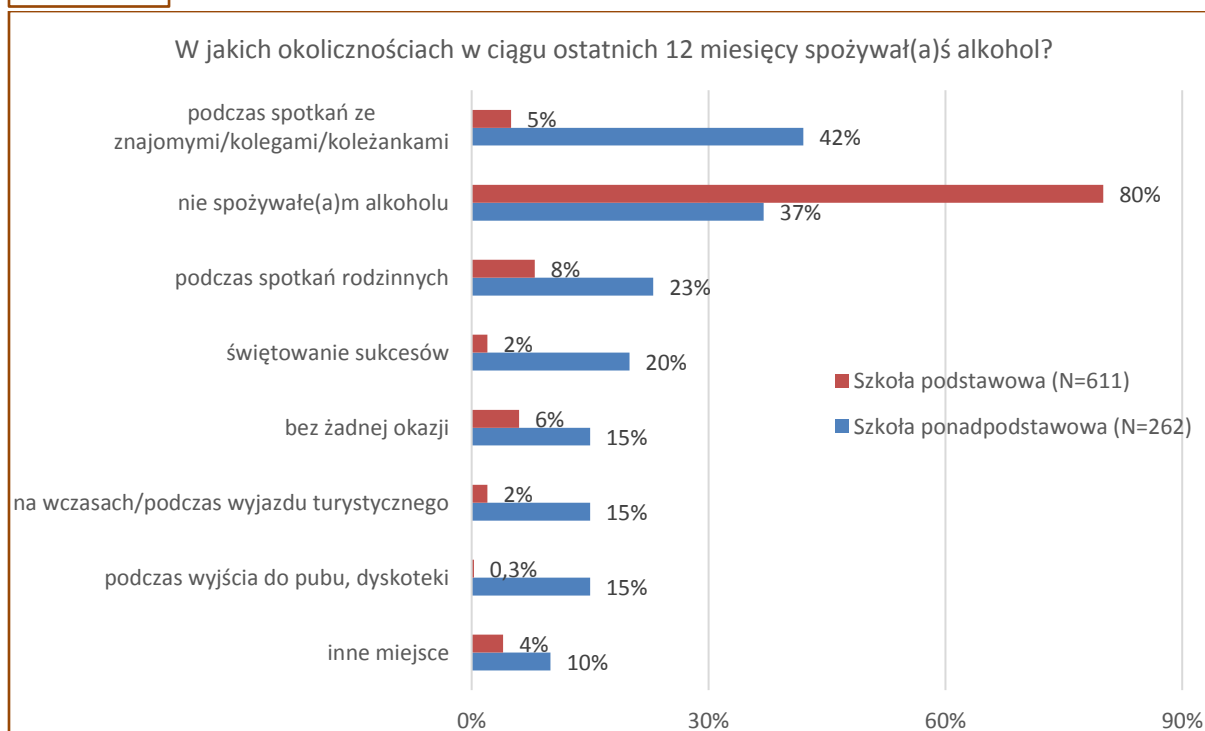

Źródło: opracowanie własne

Co czwarta (24%) osoba, która miała kontakt z alkoholem w okresie ostatnich 12 miesięcy przed badaniem spożywała go podczas spotkań ze znajomymi oraz podczas spotkań rodzinnych – odpowiednio 10% i 11%. kategorii inne pojawiła się odpowiedź w domu. Najczęstszymi okazjami do spożycia alkoholu dla młodszych uczniów okazały się spotkania rodzinne. Dla starszych uczniów były to spotkania ze znajomymi/kolegami.

Wykres 73:

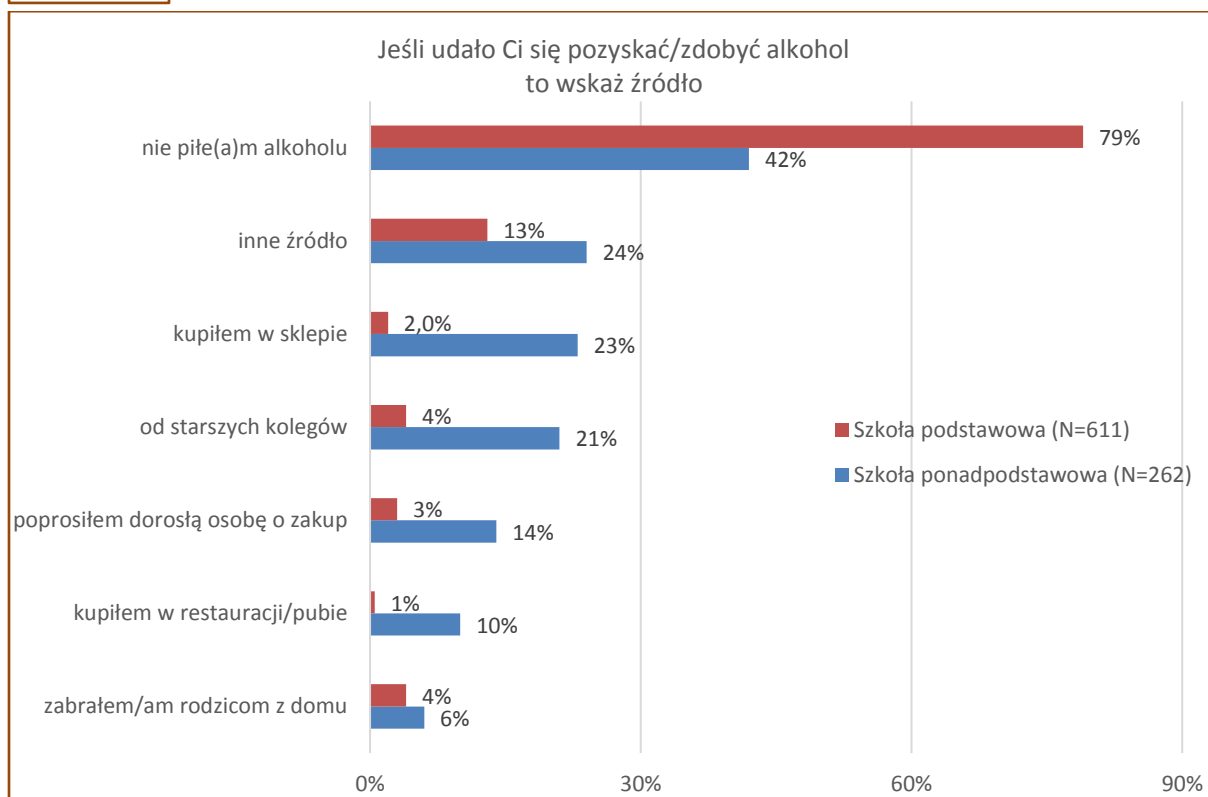
Okoliczności spożycia alkoholu

Źródło: opracowanie własne

Uczniowie najczęściej kupowali alkohol w sklepie bądź dostawali od starszych kolegów. Warto zauważyć, że 2% uczniów szkoły podstawowej twierdzi, że zakupiło alkohol w sklepie.

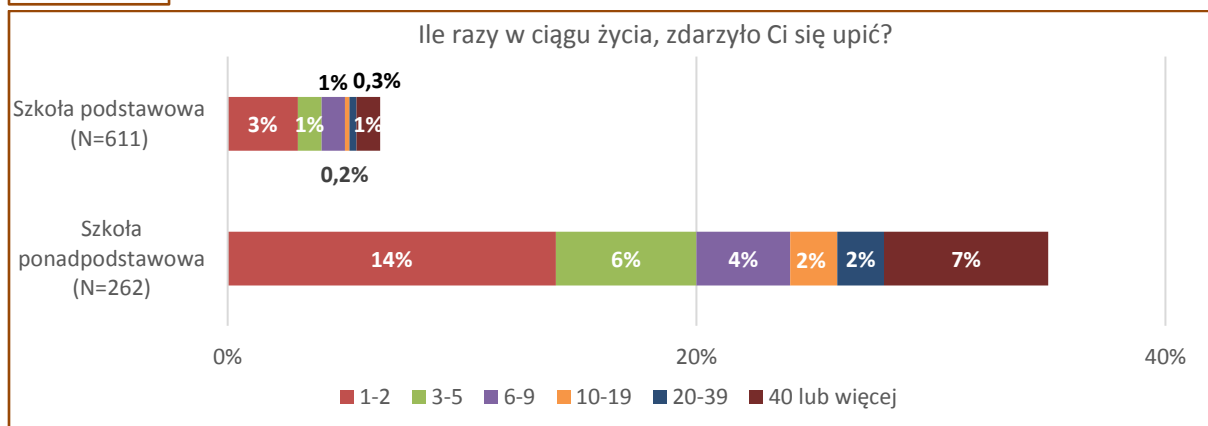
Wykres 74: Pozyskanie alkoholu

Źródło: opracowanie własne

Jak pokazuje poniższy wykres, doświadczenie związane z jednorazowym upiciem się ma za sobą 3% uczniów szkoły podstawowej oraz 14% uczniów szkoły ponadpodstawowej. Łącznie upicie zadeklarowało 5,5% uczniów szkół podstawowych oraz ponad co trzeci (35%) uczeń szkoły ponadpodstawowej.

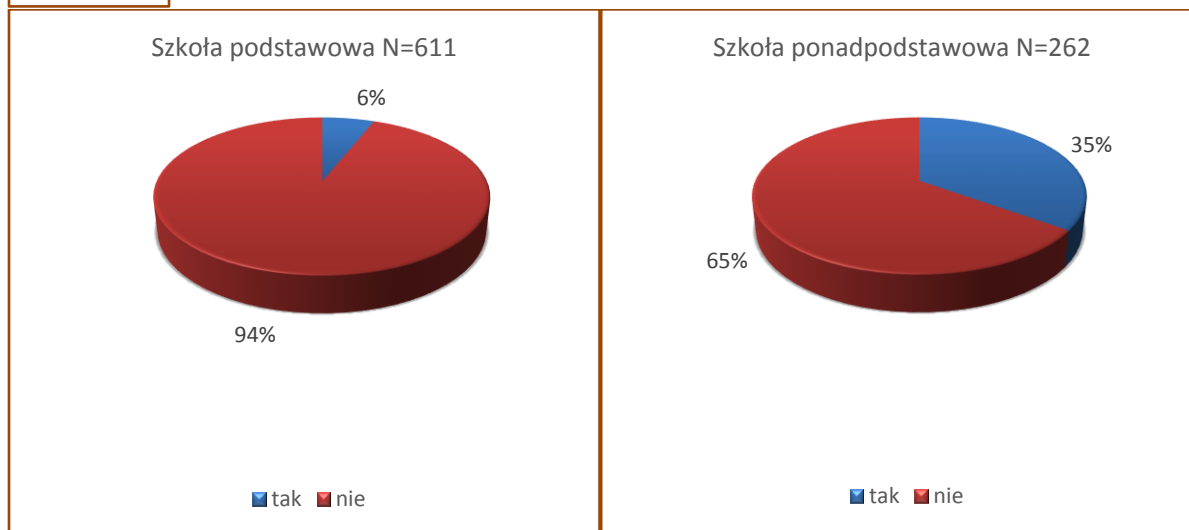
Wykres 75: Częstotliwość upicia się

Źródło: opracowanie własne

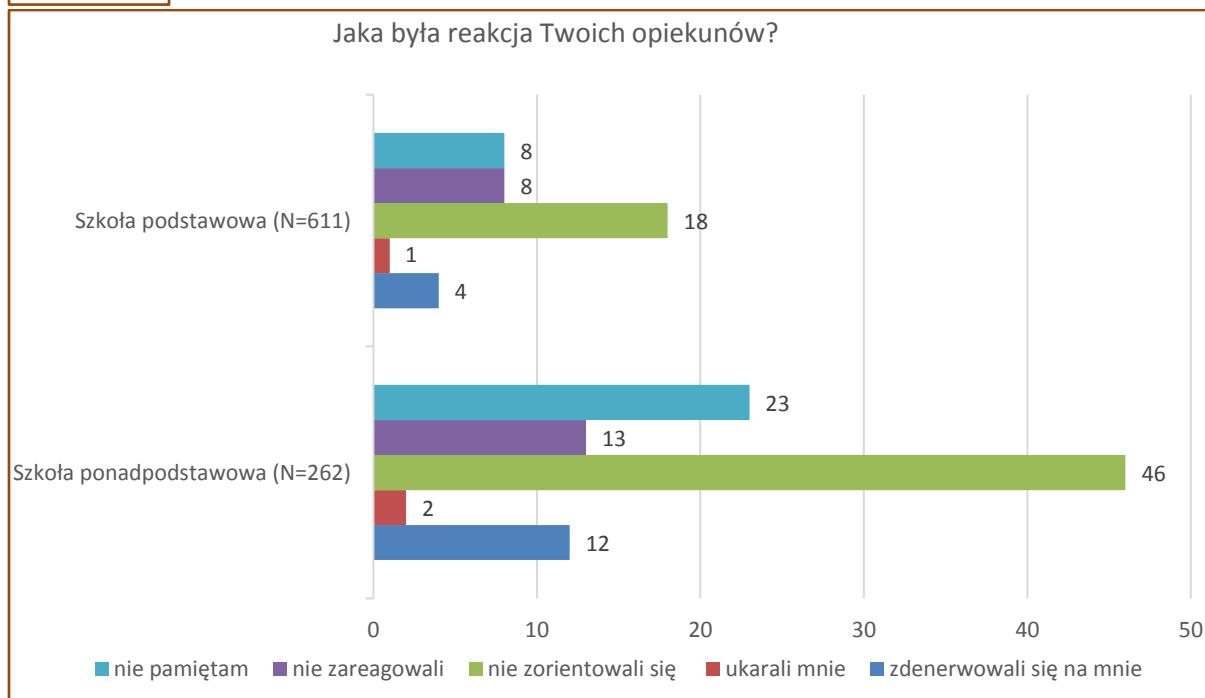
Odsetek uczniów szkoły podstawowej, którzy wrócili do domu pod wpływem alkoholu wynosi 6%. Najczęściej uczniowie deklarowali, że rodzice nie zorientowali się, że są w stanie wskazującym na spożycie alkoholu bądź w ogóle nie zareagowali. W przypadku szkoły podstawowej – 35% zdarzyło się wrócić do domu pod wpływem alkoholu. Najczęściej rodzice nie zorientowali się. Mało który rodzic zdecydował się na ukaranie dziecka.

Wykres 76: Powrót do domu pod wpływem alkoholu

Źródło: opracowanie własne

Wykres 77: Reakcja opiekunów po przyjeździe do domu pod wpływem alkoholu

Źródło: opracowanie własne

Dla większości uczniów szkoły ponadpodstawowej zdobycie piwa, wina bądź napoju wysokoprocentowego jest łatwe. Uczniowie młodszy częściej wskazują, że zdobycie alkoholu jest dla nich często niemożliwe.

Tabela 30: Trudność zdobycia napojów alkoholowych

		niemożliwe	trudne	łatwe	nie wiem
Piwo	szkoła podstawowa (N=611)	21%	15%	33%	31%
	szkoła ponadpodstawowa (N=262)	9%	7%	60%	24%
Wino	szkoła podstawowa (N=611)	28%	18%	22%	32%
	szkoła ponadpodstawowa (N=262)	9%	9%	53%	29%
Napoje wysokoprocentowe	szkoła podstawowa (N=611)	31%	15%	20%	34%
	szkoła ponadpodstawowa (N=262)	11%	8%	50%	31%

Źródło: opracowanie własne

Z obserwacji uczniów wynika, że kilku (39%) uczniów spożywa alkohol. W szkole ponadpodstawowej jest to już większość (46%). Z tabeli można wywnioskować, że spożycie alkoholu jest większe w szkole ponadpodstawowej niż podstawowej.

Tabela 31: Opinie respondentów na temat skali picia alkoholu wśród przyjaciół

		nikt	kilku	większość	wszyscy	nie wiem
Picie alkoholu	szkoła podstawowa (N=611)	33%	39%	8%	2%	18%
	szkoła ponadpodstawowa (N=262)	9%	21%	46%	15%	10%

Źródło: opracowanie własne

Wśród młodszych uczniów 54% badanych uważa, iż *nikt* z otoczenia nie upija się. W szkole ponadpodstawowej 37% twierdzi, że *kilku* z ich rówieśników upija się.

Tabela 32: Opinie respondentów na temat skali upijania się wśród przyjaciół

		nikt	kilku	większość	wszyscy	nie wiem
Upijanie się	szkoła podstawowa (N=611)	54%	20%	3%	1%	22%
	szkoła ponadpodstawowa (N=262)	18%	37%	24%	8%	13%

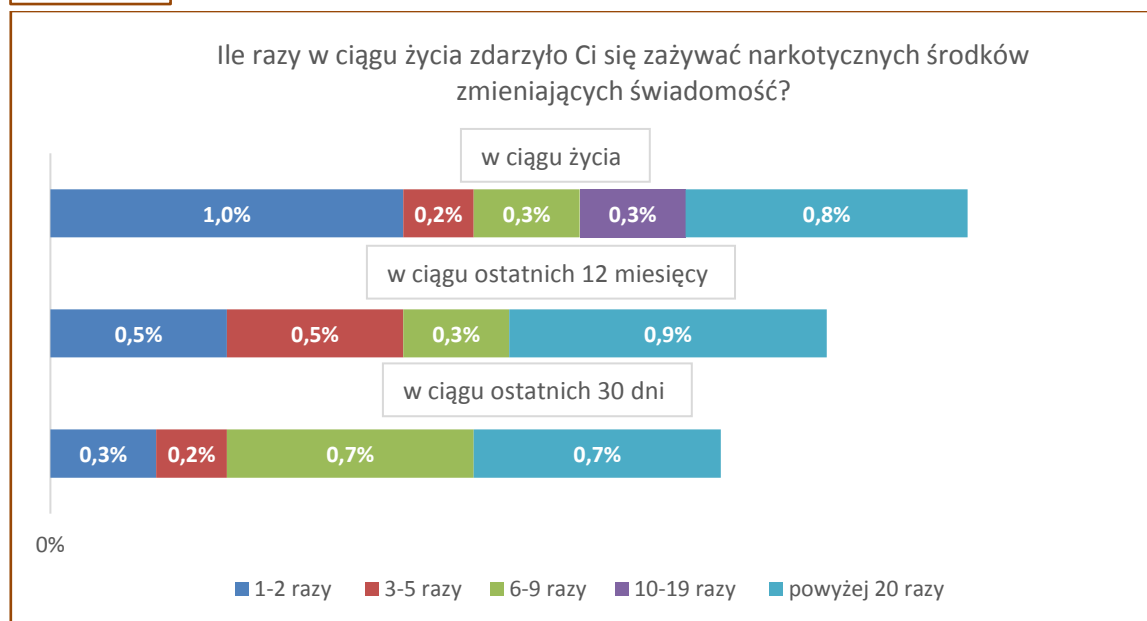
Źródło: opracowanie własne

6. ZAŻYWANIE NARKOTYKÓW PRZEZ MŁODZIEŻ

6.1. Szkoła podstawowa

Niewielki odsetek uczniów ma za sobą inicjację związaną z zażywaniem środków zmieniających świadomość – 2,6% uczniów. W ciągu ostatnich 30 dni odsetek ten wynosi 1,9% uczniów.

Wykres 78: Zażywanie środków zmieniających świadomość (szkoła podstawowa N=611)

Źródło: opracowanie własne

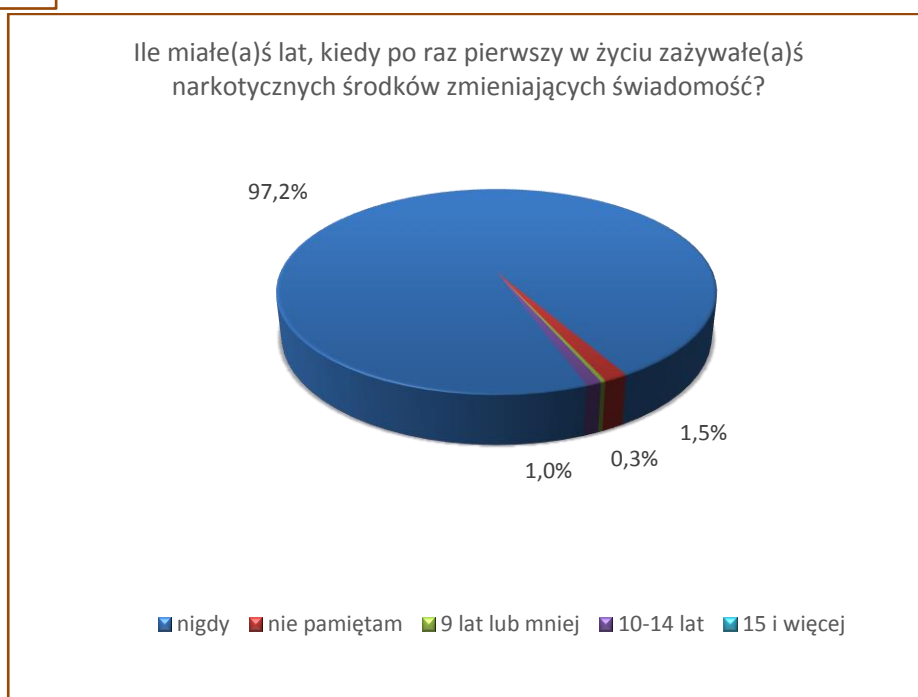
Uczniowie, którzy przyznali się do zażycia takich środków najczęściej wymieniali marihuanę lub haszysz, co może wynikać z ich najłatwiejszej dostępności wśród wszystkich środków.

Tabela 33: Jakie narkotyczne środki zmieniające świadomość zdarzyło Ci się zażyć? (szkoła podstawowa N=611)

Rodzaj środków odurzających	Liczba osób
marihuana lub haszysz (konopie)	15
amfetamina	5
ecstasy	4
LSD	3
crack	2
grzyby halucynogenne	4
GHG	2
sterydy anaboliczne	3
substancje wziewne	4

Tylko 1% uczniów podał wiek inicjacji zapalenia marihuany lub haszyszu – było to 10-14 lat.

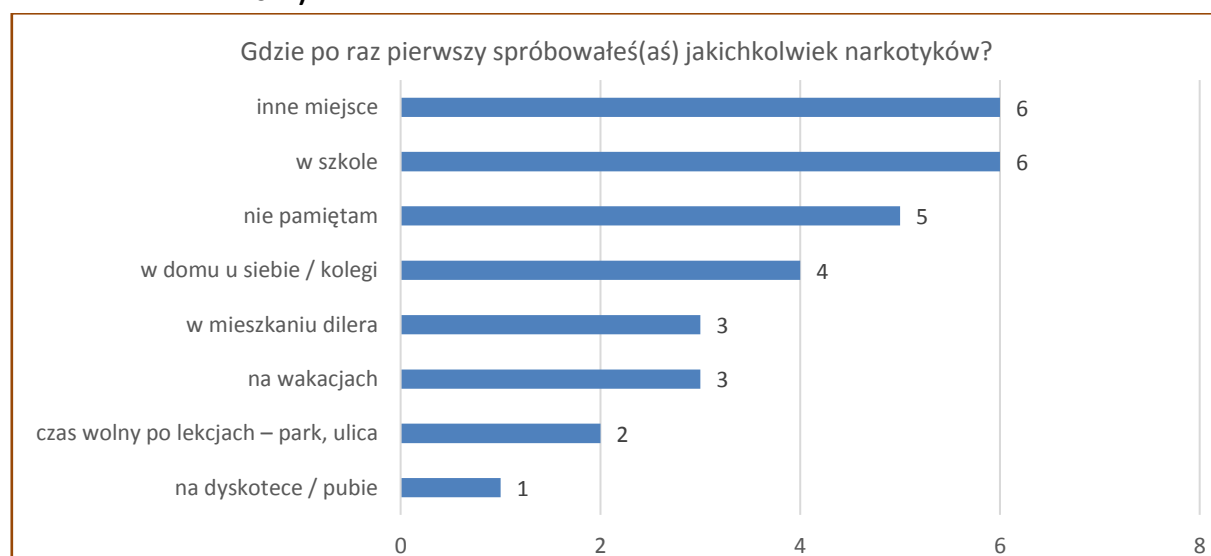
Wykres 79: Wiek inicjacji zapalenia marihuany i haszyszu (szkoła podstawowa N=611)

Źródło: opracowanie własne

Najczęstszym miejscem spożycia narkotyków uczniowie wskazali szkołę.

Wykres 80: Miejsce spróbowania po raz pierwszy narkotyków (szkoła podstawowa N=611)

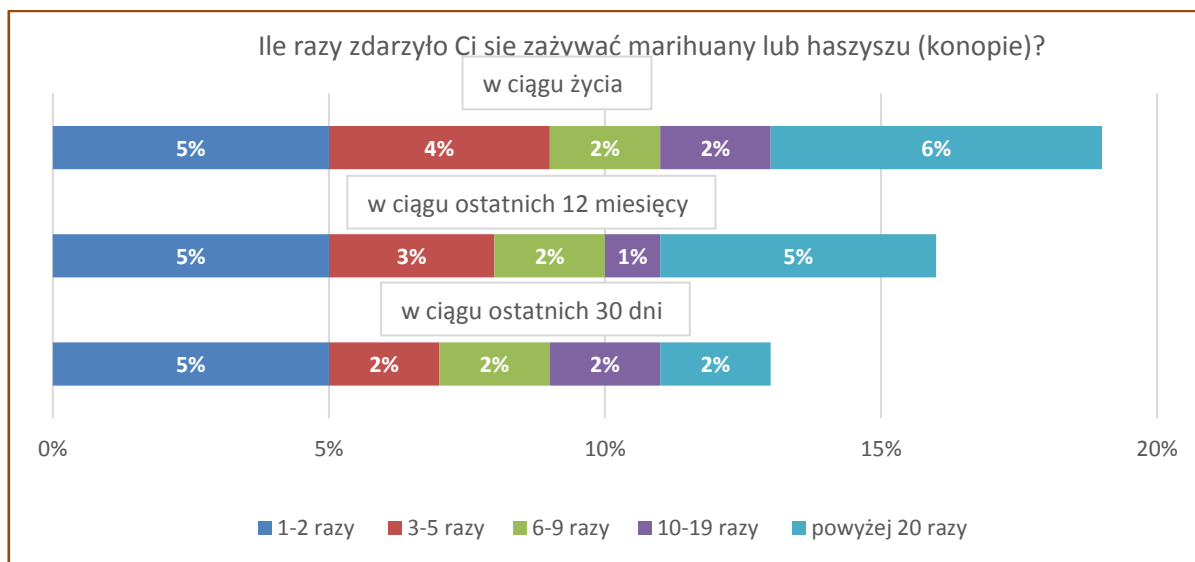

Źródło: opracowanie własne

6.2. Szkoła ponadpodstawowa

Wśród badanych 19% uczniów ma za sobą kontakt z marihuaną lub haszyszem, z czego 4% paliło ją mniej niż 5 razy. Na uwagę zasługuje 6% uczniów, którzy marihuanę lub haszysz zapalili powyżej 20 razy w całym swoim życiu. W ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem procent ten spada do 2%.

Wykres 81: Palenie marihuany lub haszyszu (konopie) (szkoła ponadpodstawowa N=262)

Źródło: opracowanie własne

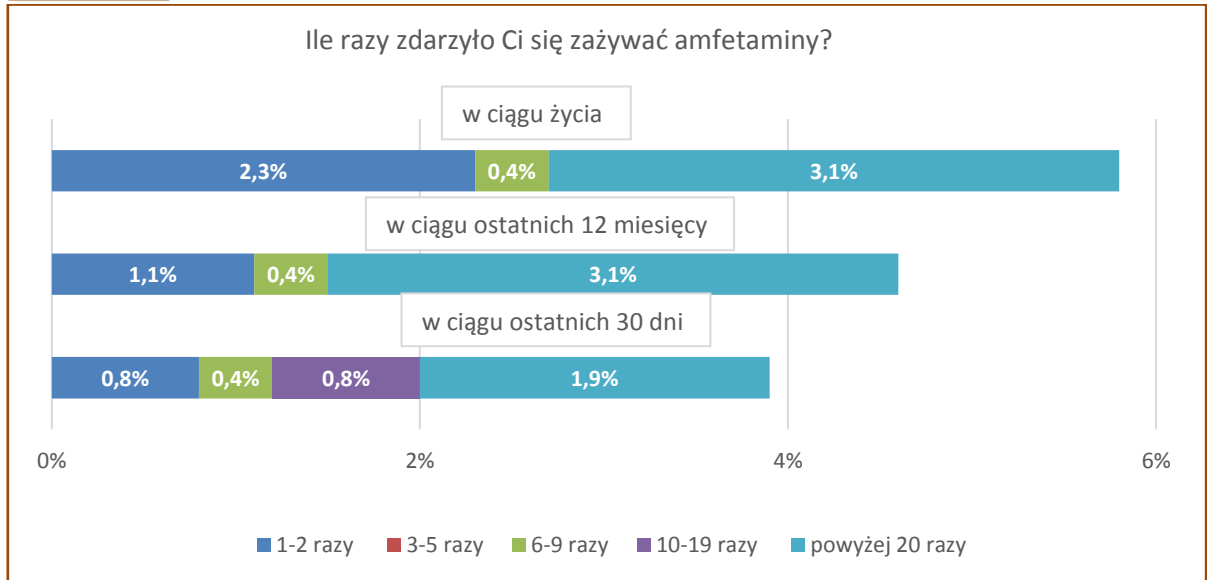
Inicjacja związana z paleniem marihuany lub haszyszu najczęściej przypada na wiek 15 lub więcej w przypadku 7% uczniów.

Wykres 82: Wiek inicjacji zapalenia marihuany i haszyszu (szkoła ponadpodstawowa N=262)

Do zażycia amfetaminy przyznało się 6% uczniów. W przypadku 2,3% uczniów było to jednorazowe zażycie. Spożywanie amfetaminy powyżej 20 razy w ciągu ostatnich 30 dni deklaruje 3% uczniów.

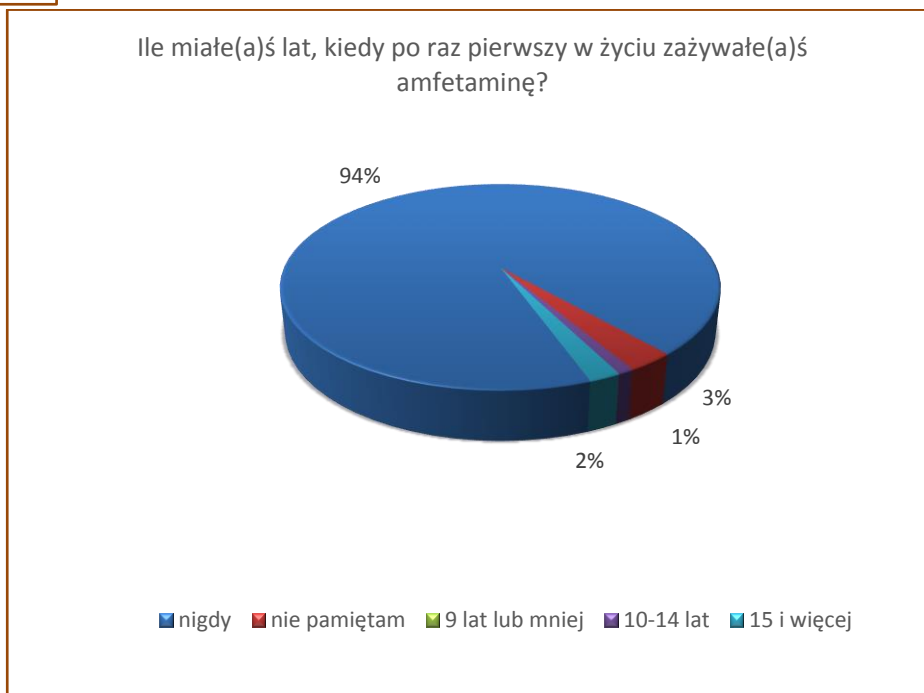
Wykres 83: Zażywanie amfetaminy (N=262)

Źródło: opracowanie własne

Pierwsze zażycie amfetaminy uczniów szkoły ponadpodstawowej przypada na wiek 15 lat lub więcej. Dla 1% uczniów było to 10-14 lat.

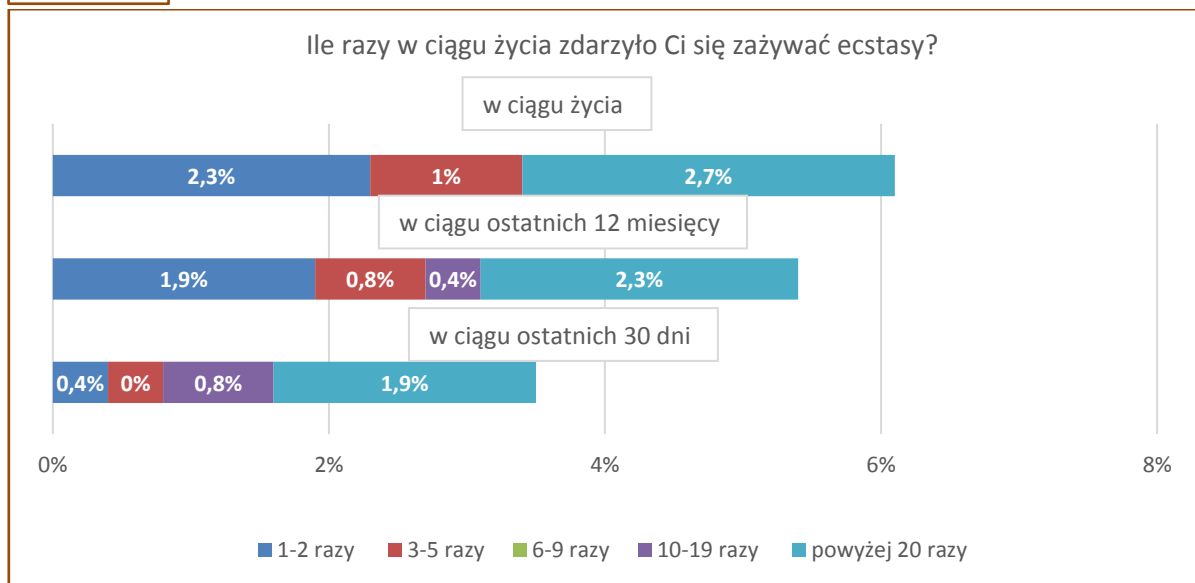
Wykres 84: Wiek zażycia amfetaminy (szkoła ponadpodstawowa N=262)

Źródło: opracowanie własne

Ecstasy zażyło blisko 3% uczniów ponad 20 razy w całym życiu. W okresie 12 miesięcy od przeprowadzonego badania prawie 2% uczniów zażył ecstasy od 1 do 2 razy.

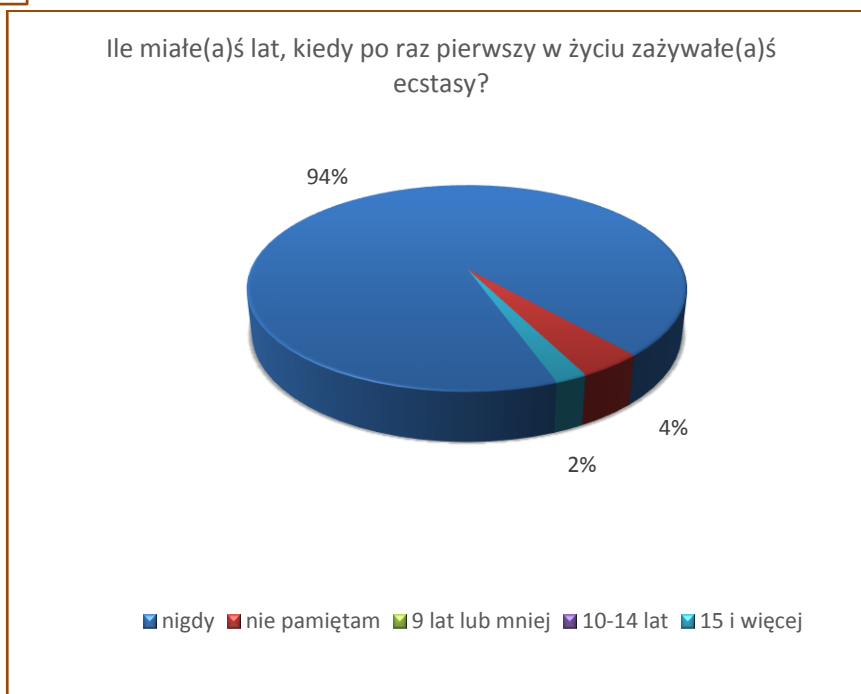
Wykres 85: Zażywanie ecstasy (N=262)

Źródło: opracowanie własne

Pierwsze spożycie ecstasy zazwyczaj przypadało na wiek 15 lat lub więcej.

Wykres 86: Wiek zażycia ecstasy (N=262)

Źródło: opracowanie własne

Najliczniejsze grono osób zażywało substancje wziewne. Najmniej popularne okazały się crack oraz GHB.

Tabela 34: Zażywanie innych narkotyków w ciągu życia (N=262)

LSD	Grzyby halucynogenne	Crack	Substancje wziewne	Sterydy anaboliczne	GHB
4%	5%	3%	10,3%	5,7%	2,7%
11 osób	13 osób	8 osób	27 osób	15 osób	7 osób

Źródło: opracowanie własne

W ciągu ostatnich 12 miesięcy najwięcej osób zażyło również substancje wziewne. Niezmiennie najmniej osób zażyło crack oraz GHB.)

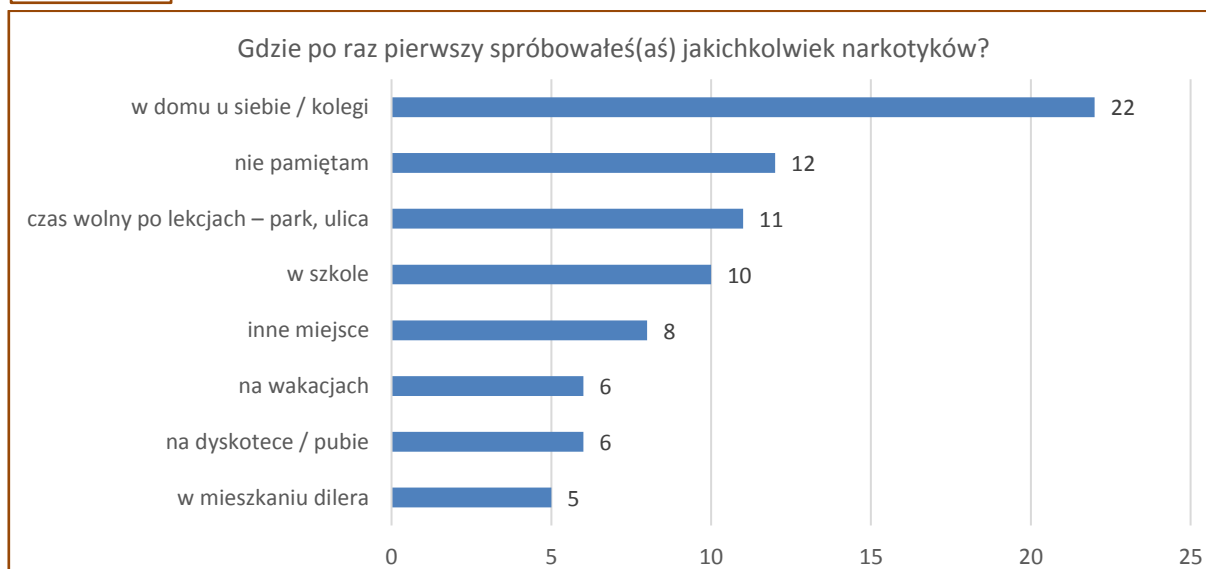
Tabela 35: Zażywanie innych narkotyków w ciągu ostatnich 12 miesięcy (N=262)

LSD	Grzyby halucynogenne	Crack	Substancje wziewne	Sterydy anaboliczne	GHB
3%	5%	2,6%	8,8%	5,3%	2,3%
9 osób	13 osób	6 osób	23 osoby	14 osób	6 osób

Źródło: opracowanie własne

Osoby, które spróbowały narkotyków (80 osób) zrobiły to pierwszy raz w domu u siebie/kolegi, parku/ulicy bądź szkole.

Wykres 87: Miejsce spróbowania po raz pierwszy narkotyków (N=262)

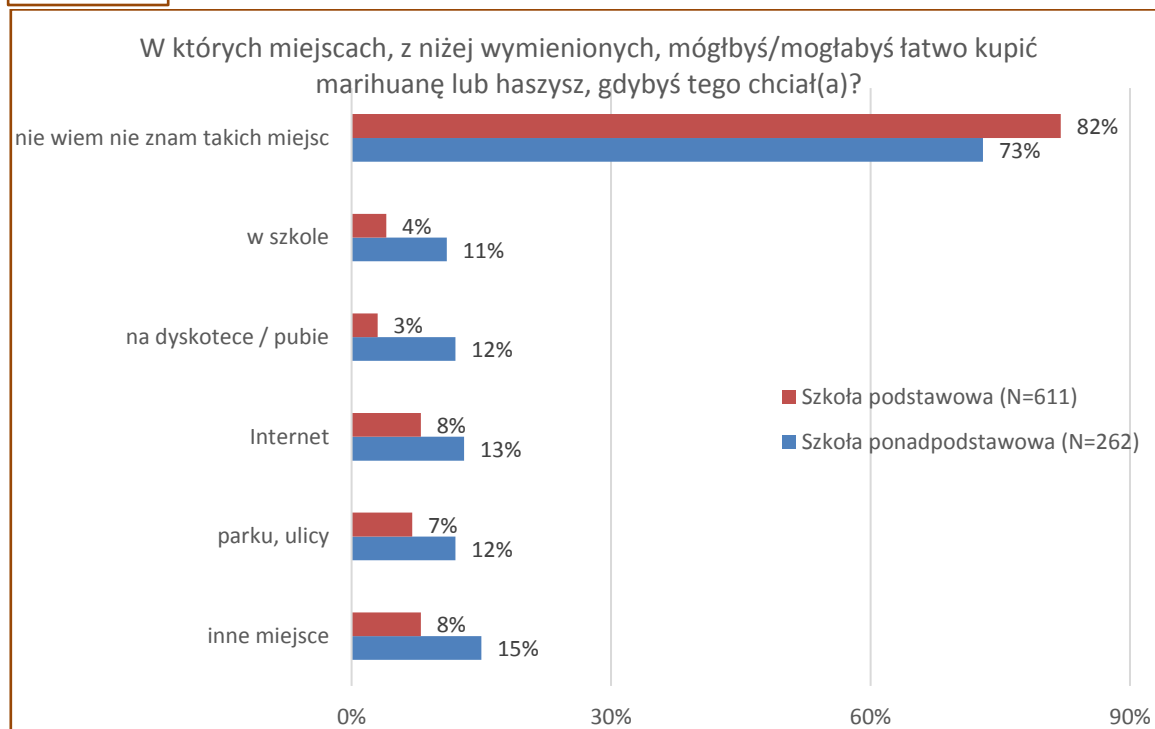

Źródło: opracowanie własne

6.3. Opinie dotyczące narkotyków (uczniowie szkół podstawowych i ponadpodstawowych)

Zdecydowana większość obu szkół nie zna miejsc, w których można zakupić marihuanę lub haszysz. Starsi oraz młodsi uczniowie najczęściej wskazywali Internet.

Wykres 88: Miejsce łatwego zakupu marihuany lub haszyszu w opinii respondentów

Źródło: opracowanie własne

Blisko połowa (46%) uczniów szkoły podstawowej uważa, że zdobycie marihuany lub haszyszu jest *niemożliwe*, odsetek ten jest taki sam w przypadku amfetaminy. Starsi uczniowie w 26% uznają zdobycie marihuany za łatwe, w przypadku amfetaminy jest to 16%.

Tabela 36: Jak trudne byłoby dla Ciebie zdobycie, poniższych substancji gdybyś tego chciał(a)?

		niemożliwe	trudne	łatwe	nie wiem
Marihuana lub haszysz(konopie)	szkoła podstawowa (N=611)	46%	11%	9%	34%
	szkoła ponadpodstawowa (N=262)	26%	14%	26%	34%
Amfetamina	szkoła podstawowa (N=611)	47%	11%	6%	36%
	szkoła ponadpodstawowa (N=262)	32%	11%	16%	41%

Źródło: opracowanie własne

Zdecydowana większość (67% oraz 71%) uczniów szkoły podstawowej uważa, iż *nikt* z ich otoczenia nie pali marihuany lub haszyszu, ani nie zażywa amfetaminy. W szkole ponadpodstawowej według opinii uczniów marihuana jest częściej zażywana aniżeli amfetamina. Marihuanę pali głównie (35%) *kilku* uczniów. W opinii 45% *nikt* nie zażywa amfetaminy.

Tabela 37: Opinie respondentów na temat skali zażywania

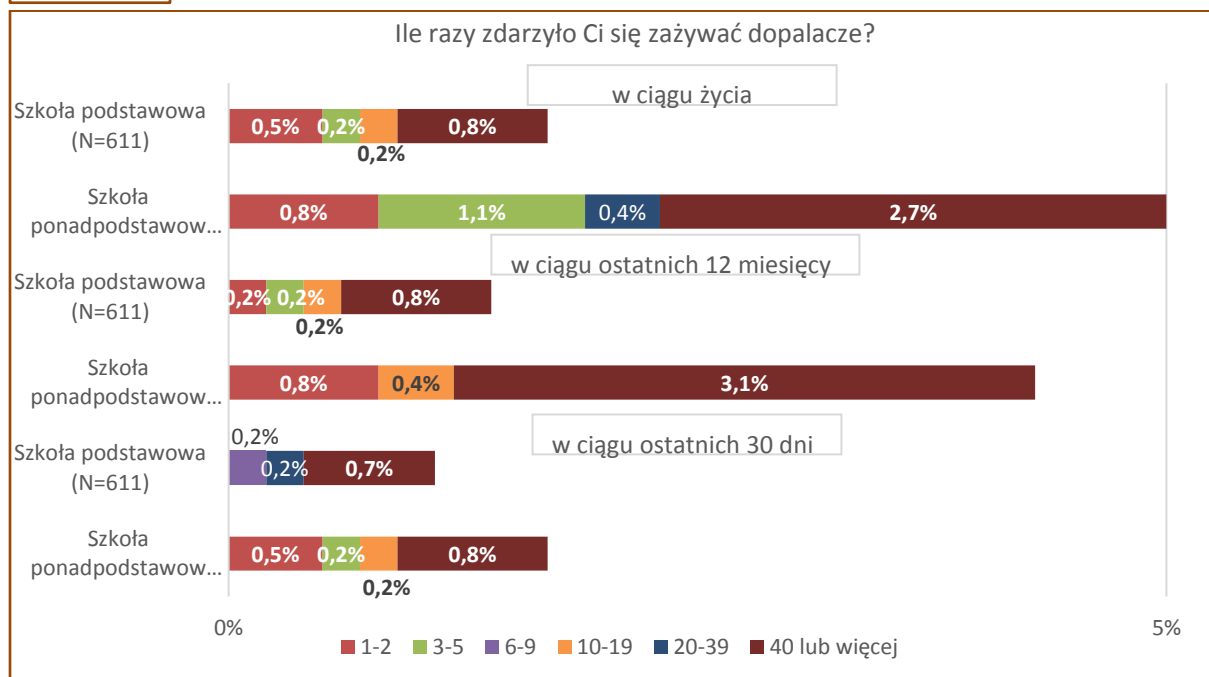
		nikt	kilku	większość	wszyscy	nie wiem
Marihuana lub haszysz(konopie)	szkoła podstawowa (N=611)	67%	8%	1%	2%	23%
	szkoła ponadpodstawowa (N=262)	27%	35%	5%	5%	27%
Amfetamina	szkoła podstawowa (N=611)	71%	4%	0%	1%	24%
	szkoła ponadpodstawowa (N=262)	45%	15%	1%	4%	35%

Źródło: opracowanie własne

7. ZAŻYWANIE DOPALACZY PRZEZ MŁODZIEŻ

Wśród badanych uczniów prawie żaden nie zażywał dopalaczy. Warto jednak zwrócić uwagę na prawie 3% szkoły ponadpodstawowej, która deklaruje zażycie dopalaczy 40 razy lub więcej w całym życiu. Odsetek ten spada, a do 30 dni przed badaniem jest to prawie 1%.

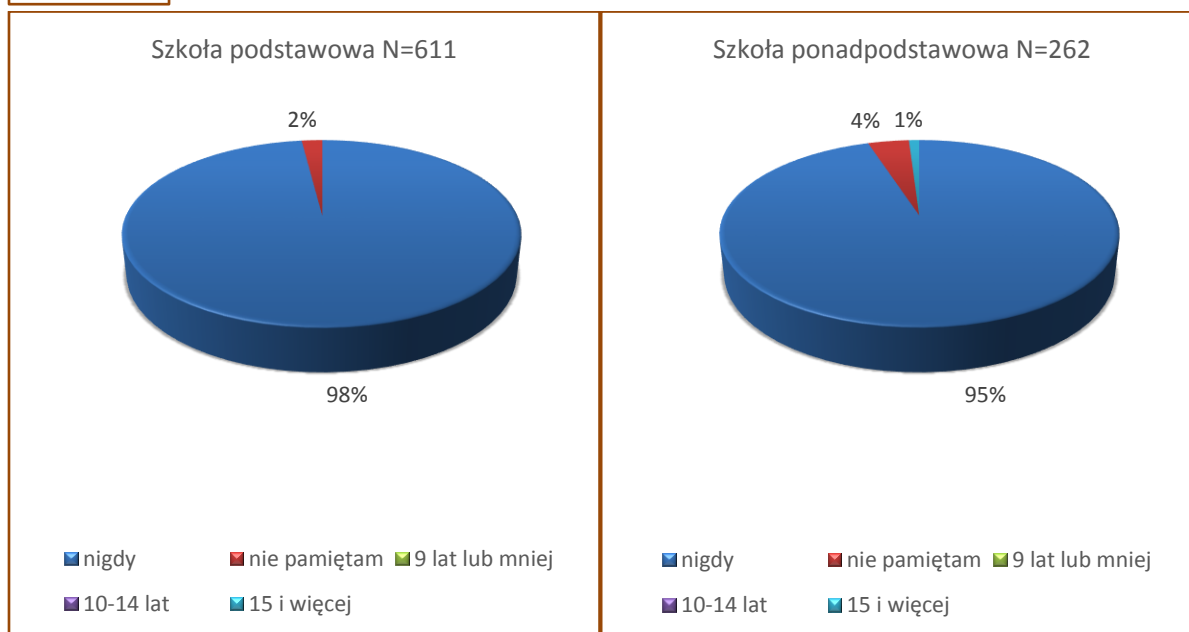
Wykres 89: Zażywanie dopalaczy

Źródło: opracowanie własne

W szkole podstawowej żaden z uczniów nie podał wieku inicjacji zażycia dopalaczy. W szkole podstawowej był to 1%, który wskazał na wiek 15 lat lub więcej.

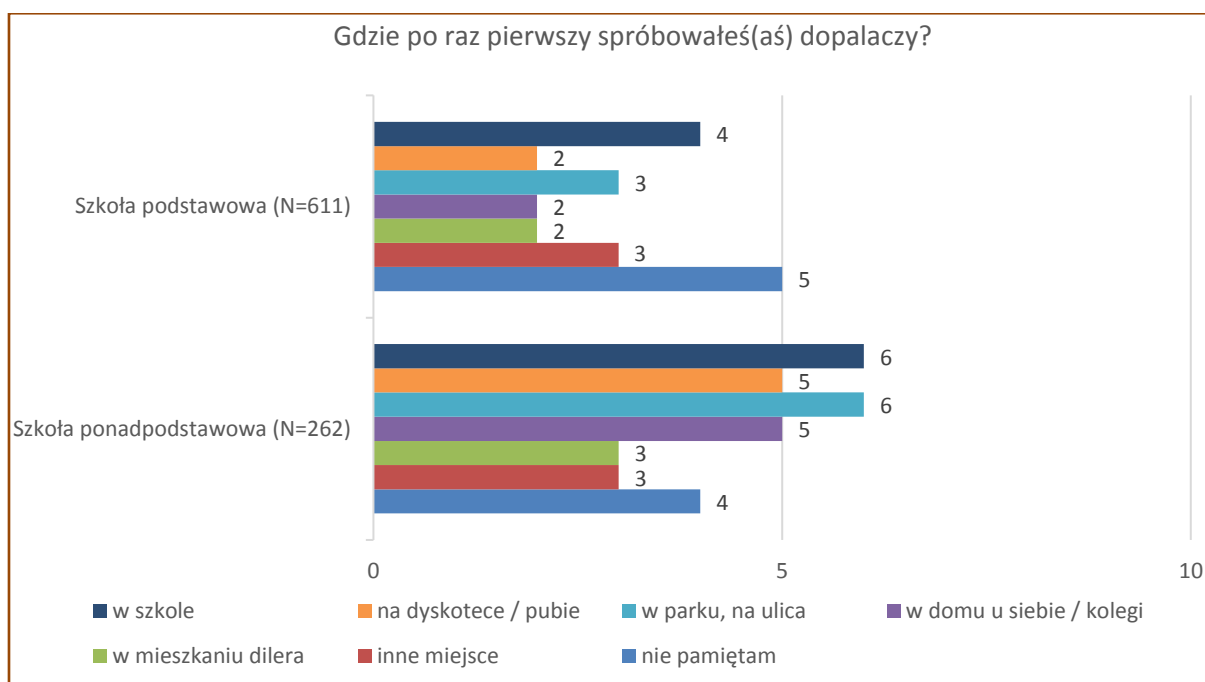
Wykres 90: Wiek inicjacji zażycia dopalaczy

Źródło: opracowanie własne

Uczniowie sięgający po dopalacze po raz pierwszy najczęściej próbowali ich w szkole (4 osoby w szkole podstawowej oraz 6 w szkole ponadpodstawowej.). Starsi uczniowie podawali również park bądź ulicę jako miejsce pierwszego zażycia dopalaczy (6 uczniów).

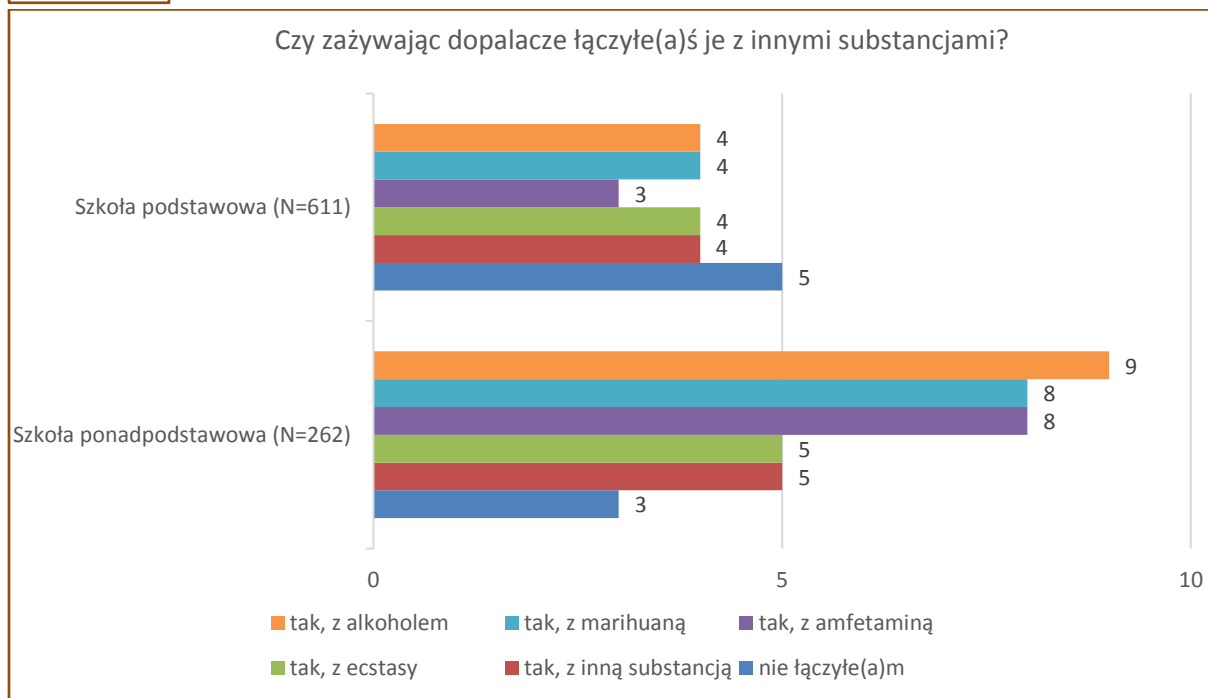
Wykres 91: Miejsce zażycia dopalaczy

Źródło: opracowanie własne

W szkole podstawowej 5 uczniów nie łączyło dopalaczy z innymi substancjami. Po 4 osoby deklarują zażycie dopalaczy wraz z alkoholem, marihuaną, ecstazy lub inną substancją. Uczniowie szkoły ponadpodstawowej wskazywali przede wszystkim na alkohol (9 osób), marihuanę (8 osób) oraz amfetaminę (8 osób).

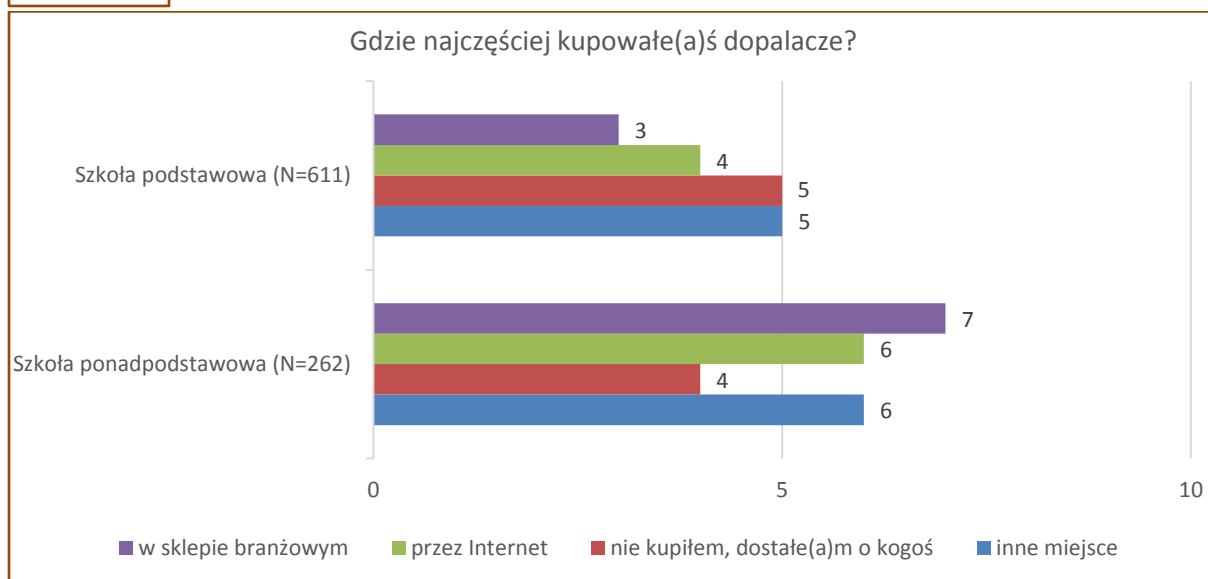
Wykres 92: Łączenie dopalaczy z innymi substancjami

Źródło: opracowanie własne

Młodszy uczniowie najczęściej pozyskiwali dopalacze od kogoś (5 osób). Starsi zazwyczaj kupowali je w sklepie branżowym (7 osób) bądź przez Internet (6 osób).

Wykres 93: Miejsce kupowania dopalaczy

Źródło: opracowanie własne

Tylko 7% uczniów szkoły podstawowej uważa, że dopalacze można zdobyć w *łatwy* sposób, a prawie połowa (47%) ankietowanych uważa, że zdobycie dopalaczy jest *niemożliwe*. W szkole ponadpodstawowej 13% badanych uznaje to za *łatwe*, a za *niemożliwe* – 32%.

Tabela 38: Jak trudne byłoby dla Ciebie zdobycie dopalaczy gdybyś tego chciał(a)?

		niemożliwe	trudne	łatwe	nie wiem
Dopalacze	szkoła podstawowa (N=611)	47%	9%	7%	37%
	szkoła ponadpodstawowa (N=262)	32%	12%	13%	43%

Źródło: opracowanie własne

W opinii 70% uczniów szkoły podstawowej *nikt* z grona znajomych nie sięga po dopalacze. Ankietowani ze szkoły ponadpodstawowej w 11% uważają, że robi to *kilka* osób.

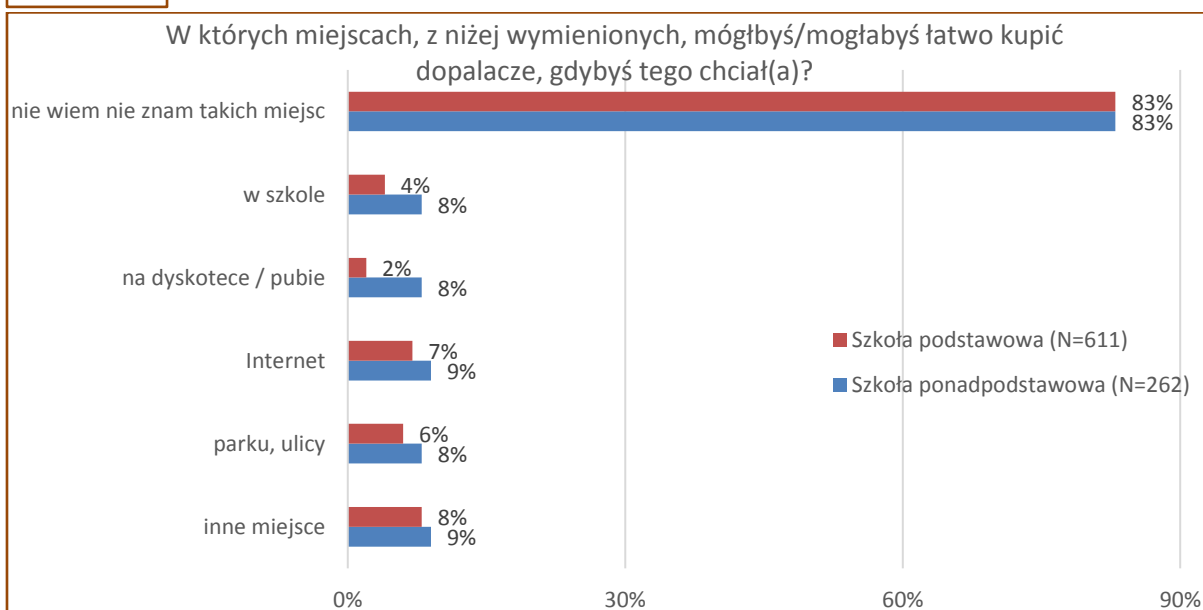
Tabela 39: Opinie respondentów na temat skali zażywania dopalaczy wśród przyjaciół

		nikt	kilku	większość	wszyscy	nie wiem
Dopalacze	szkoła podstawowa (N=611)	70%	6%	1%	1%	23%
	szkoła ponadpodstawowa (N=262)	47%	11%	1%	4%	37%

Źródło: opracowanie własne

Zdecydowana większość badanych uczniów – 83% w obu szkołach zadeklarowała, że nie zna miejsc, w których można łatwo kupić dopalacze. Natomiast 9% ankietowanych ze szkoły ponadpodstawowej twierdzi, że dopalacze łatwo kupić w Internecie.

Wykres 94: Miejsce łatwego zakupu dopalaczy w opinii respondentów

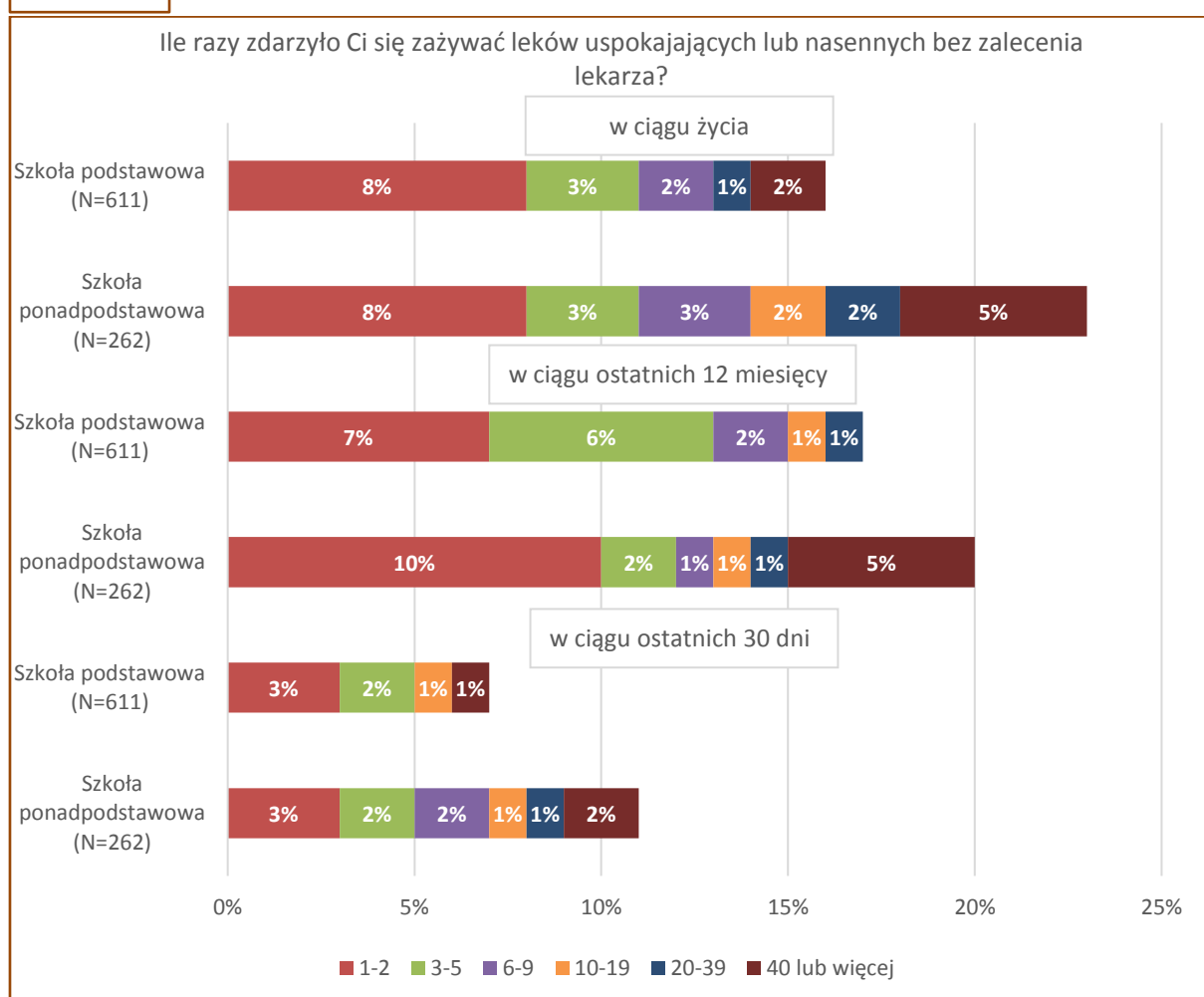

Źródło: opracowanie własne

8. ROZPOWSZECHNIENIE UŻYWANIA LEKÓW USPOKAJAJĄCYCH I NASENNYCH PRZEZ MŁODZIEŻ

Prawie co szósty (16%) badany uczeń szkoły podstawowej przynajmniej raz w życiu zażywał leki uspokajające lub nasenne bez zalecenia lekarza. W ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem leki uspokajające lub nasenne bez zalecenia lekarza wzięło 7%, z czego 3% zrobiło to od 1 do 2 razy. W przypadku uczniów szkół ponadpodstawowych do zażycia leków uspokajających lub nasennych bez zalecenia lekarza przyznało się 23% uczniów. Warto zauważyć, że w szkole ponadpodstawowej jest 5% uczniów, którzy wzięli tego typu leki bez zalecenia 40 lub więcej razy.

Wykres 95: Zażywanie leków uspokajających lub nasennych bez zalecenia lekarza

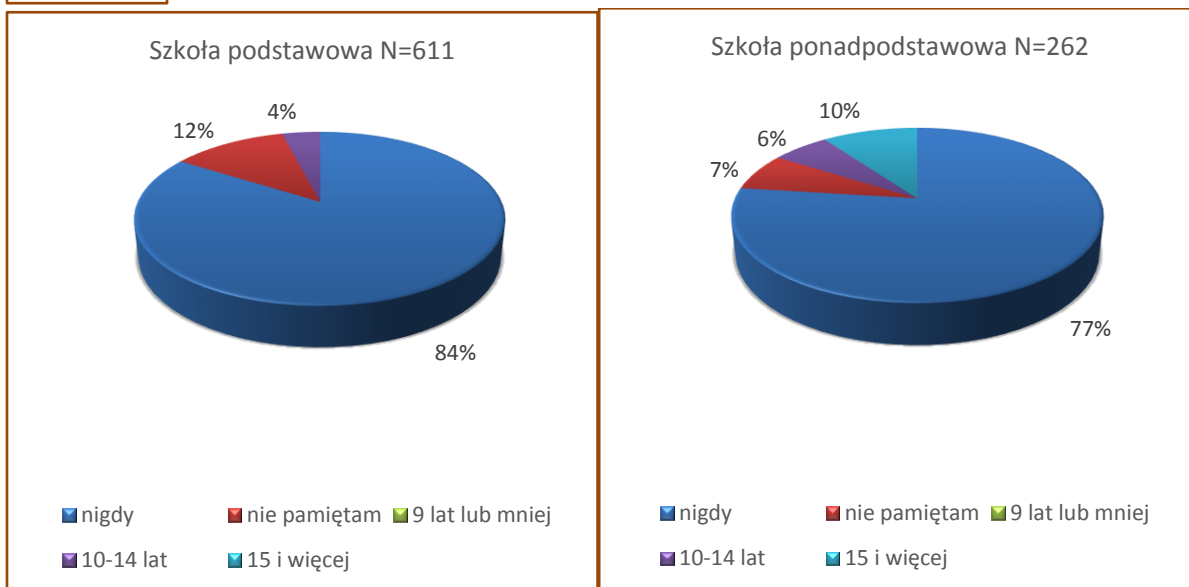

Źródło: opracowanie własne

Z 4% uczniów zażywających leki uspokajające lub nasenne bez zalecenia lekarza zrobiło to w wieku 10-14 lat. W szkole ponadpodstawowej (10%) był to wiek 15 lub więcej.

Wykres 96:

Wiek inicjacji zażycia leków uspokajających lub nasennych bez zalecenia lekarza

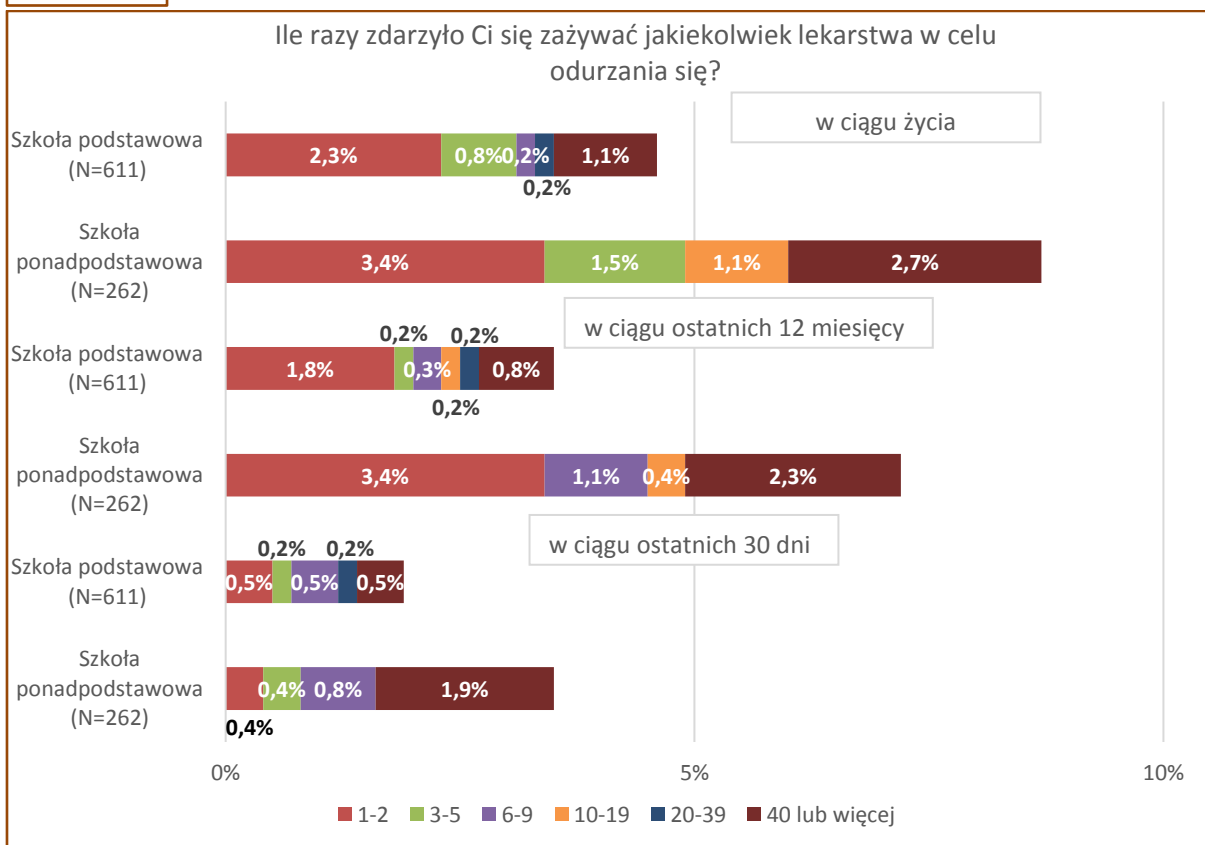

Źródło: opracowanie własne

Zażycie leków od 1 do 2 razy w celu odurzenia się deklaruje 2,3% uczniów szkoły podstawowej oraz 3,4% uczniów szkoły ponadpodstawowej. W ciągu 30 dni przed przeprowadzeniem badania odsetek ten spada – jest to 0,5% dla szkoły podstawowej oraz 0,4% w szkole ponadpodstawowej.

Wykres 97:

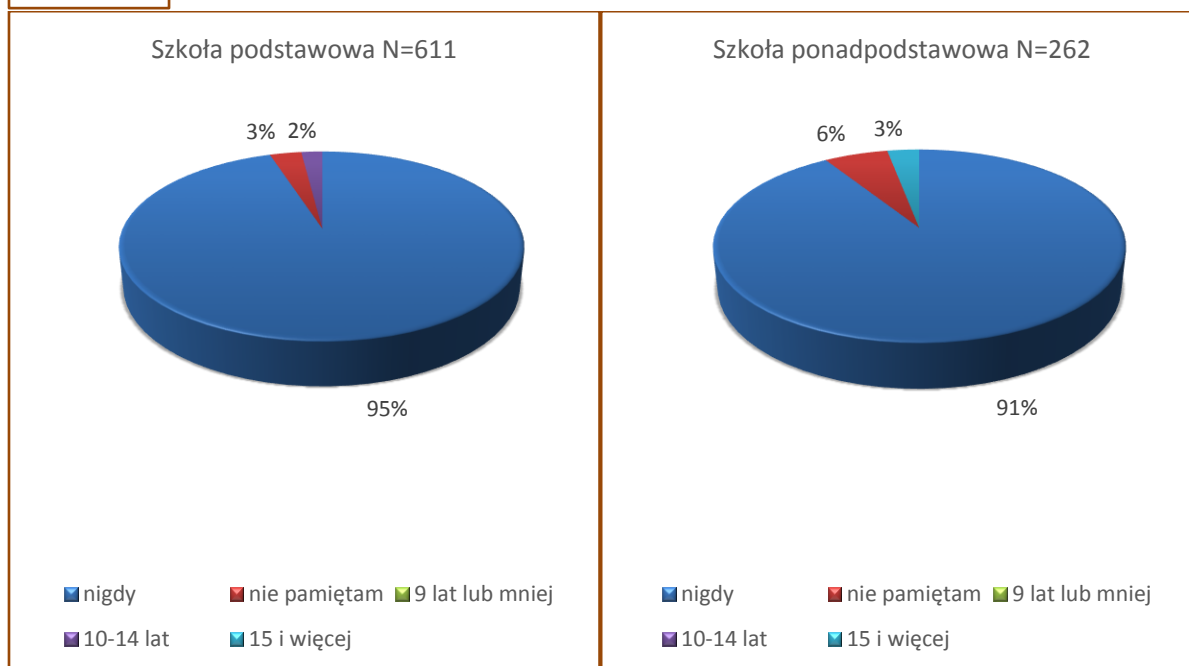
Zażywanie jakichkolwiek leków w celu odurzenia się

Źródło: opracowanie własne

Respondenci, którzy podali wiec inicjacji wskazywali na 10-14 lat w szkole podstawowej oraz 15 lat lub więcej w szkole ponadpodstawowej.

Wykres 98: **Wiek inicjacji zażycia jakichkolwiek leków w celu odurzenia się**

Źródło: opracowanie własne

DOROŚLI MIESZKAŃCY GMINY

1. Wśród problemów społecznych, które zdaniem dorosłych mieszkańców gminy Skawina występują na tym terenie, dwa są szczególnie widoczne i dotyczą: poziom opieki zdrowotnej (28%) oraz dostępność do przedszkoli (20%) – odpowiedzi bardzo źle i źle. Szczególnie pierwszy problem niewątpliwie spowodowany był sytuacją epidemiczną w kraju – COVID19 dotknął największą liczbę badanych respondentów.
2. Pośród 3 najważniejszych problemów społecznych, które zdaniem ankietowanych występują na terenie gminy Skawina, najbardziej wyróżniającymi się odpowiedziami były słaby dostęp do opieki zdrowotnej (40%), alkoholizm (20%) oraz ubóstwo (18%). Warto zaznaczyć, że aż 40% badanych nie dostrzega w gminie żadnych problemów.
3. Świadkiem stosowania przemocy w rodzinie było 22% ankietowanych. Należy zaznaczyć, że w roku 2021 na terenie gminy Skawina przeprowadzono diagnozę zjawiska przemocy w rodzinie. Ponadto aktualnie (tj. październik 2022 r.) na terenie gminy Skawina przeprowadzana jest „Pogłębiona diagnoza zjawiska przemocy w gminie Skawina”. Ich wyniki szczegółowo obrazują problemy związane z przemocą w rodzinie oraz przemocą rówieśniczą, oraz wyznaczają kierunki i rekomendacje do działań w omawianym obszarze i ujęte będą w odrębnym dokumencie.
4. Najliczniejsza grupa badanych (48%) twierdzi, że napoje alkoholowe powinny być traktowane tak, jak wszystkie inne towary i nie powinny podlegać żadnym ograniczeniom. Przeciwnie zdanie ma 39 % badanych, którzy uważają, że napoje alkoholowe nie powinny być traktowane jak inne towary i powinny podlegać ograniczeniom.
5. Według 34% respondentów na terenie gminy można kupić alkohol z nielegalnego źródła. Opinii tej nie podziela 2% badanych. Należy zwrócić uwagę na bardzo wysoki odsetek osób, które nie potrafiły jednoznacznie odpowiedzieć na to pytanie (64%).
6. Ankietowani (59%) nie widzą również potrzeby w zwiększaniu bądź zmniejszaniu liczby punktów sprzedaży alkoholu. 27% ma trudności z wyrażaniem opinii dot. liczby punktów sprzedaży na terenie gminy.

7. Respondenci (65%) twierdzą, że uzasadnione było wprowadzenie na terenie gminy Skawina ograniczeń w nocnej sprzedaży alkoholu, co również było podkreślone podczas wywiadów z ekspertami.
8. Wśród dorosłych mieszkańców gminy biorących udział w badaniu występuje duży odsetek osób, które deklarowały spożywanie jakiegokolwiek alkoholu podczas całego swojego życia. W ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem zdecydowanie najpopularniejszym alkoholem było piwo (53%).
9. Zdaniem 66% respondentów motywem sięgania po alkohol mogą być uroczystości (66%), ucieczka od problemów (58%) oraz poczucie odprężenia (57%).
10. Dla badanych najczęstszą okazją spożycia alkoholu były spotkania ze znajomymi (73%) oraz spotkania rodzinne (73%).
11. Mieszkańcy w 78% nie kierowali pod wpływem alkoholu lub innej substancji psychoaktywnej. Warto zaznaczyć, że kolejne 17% nie ma prawa jazdy. Tylko 2% osób deklaruje jazdę po alkoholu bądź innej substancji, a 3% odmawia odpowiedzi na to pytanie.
12. Według 72% mieszkańców uważa, że spożycie nawet niewielkiej ilości alkoholu, może mieć negatywny wpływ na przebieg ciąży oraz zdrowie dzieci.
13. Wśród dorosłych mieszkańców biorących udział w badaniu 14% respondentów paliło marihuanę lub haszysz przynajmniej raz w życiu, z czego 8% badanych zrobiło to 1-2 razy – używanie incydentalne. W przypadku amfetaminy 4% sięgnęło po nią przynajmniej raz w życiu. Zażywanie innych narkotyków zadeklarowało 3% badanych, wśród nich były LSD, grzyby halucynogenne, kokaina oraz ecstasy.
14. Zdobycie marihuany/haszyszu jak i amfetaminy jest dla większości niemożliwe do zrealizowania. Tylko 1% osób uznaje to za bardzo łatwe.
15. Wśród dorosłych mieszkańców gminy Skawina, dwie osoby biorące udział w badaniu zadeklarowały zażywanie dopalaczy.
16. Z deklaracji ankietowanych wynika, iż najpopularniejszą formą spędzania czasu wolnego jest (deklaracja bardzo często i często):
 - korzystanie z komputera, tabletu, telefonu dla przyjemności (53%)
 - oglądanie telewizji (49%)
 - realizowanie swojego hobby (46%)
17. W ciągu całego życia do zażywania leków uspokajających lub nasennych bez zalecenia lekarza przyznało się 10% ankietowanych, z czego 3% zrobiło to od 1 do 2 razy, a kolejne

3% - powyżej 20 razy. Tylko 3% pamięta wiek pierwszego spożycia środków uspokajających bądź nasennych i było to 18 lat lub więcej.

18. W opinii respondentów głównymi sytuacjami, które mają wpływ na uzależnienie od komputera bądź Internetu, są zaburzenia zdrowia fizycznego i psychicznego (59%), zerwanie kontaktów z otoczeniem (57%) oraz pogorszenie lub zerwanie relacji rodzinnych (55%). Ponadto ponad ¾ respondentów (78%) nie doświadczyło przykrych dla siebie zachowań przez Internet. Dla 12% były to obraźliwe komentowanie treści umieszczanych w Internecie.
19. Wg ankietowanych, szkoła powinna wspierać rodziców w wychowaniu dziecka (65%). Niestety już mniej osób zgadza się ze stwierdzeniami, że szkoła prowadzi dobrą profilaktykę (31%) oraz wspiera rodzica w wychowaniu dziecka (33%).
20. Zdania dot. dawanie dzieciom smartfona w celu oglądania bajek, grania w gry oraz oglądania śmiesznych filmików są podzielone. 52% rodziców daje swoim dzieciom telefon, natomiast 48% nie robi tego. Większość dzieci spędza czas na zabawie ze smartfonem powyżej 1 godziny dziennie. W przypadku 27 dzieci nie bawią się ze smartfonem w ogóle.
21. Najwięcej respondentów jest zadowolonych ze swoich relacji z przyjaciółmi (70%) oraz ze współmałżonkiem, partnerem/partnerką (65%). Najmniejsze zadowolenie jest w przypadku innych członków rodziny (33%).

UCZNIOWIE

1. Z deklaracji uczniów szkoły podstawowej wynika, że najczęściej uczniowie spędzają czas:
 - korzystając z komputera, tabletu, telefonu dla przyjemności (72%)
 - realizując swoje hobby (50%)
 - aktywnie – uprawiając sport (42%).Z kolei uczniowie szkoły ponadpodstawowej najczęściej korzystają z komputera, tabletu, telefonu dla przyjemności (81%), realizują swoje hobby (36%)
2. Młodszy uczniowie najczęściej (40%) spędzają od 1 do 3 godzin na korzystaniu z komputera, rzadziej jest to od 3 do 6 godzin (28%). Inaczej jest w przypadku starszych uczniów – więcej osób spędza od 3 do 6 godzin (30%) niż od 1 do 3 godzin (29%). Uczniów szkoły ponadpodstawowej częściej dotyka problem spadku efektywności nauki bądź pracy w wyniku zbyt długiego przebywania w sieci (33%). Ponad 1/3 nie śpi późno w nocy,

- bo surfuje po Internecie (37%). Młodszym uczniom (31%) natomiast jest często zarzucane zbyt długie spędzanie czasu w sieci. Aż 26% próbuje bezskutecznie ograniczyć czas w sieci.
3. Znaczące grono uczniów szkoły podstawowej (86%) oraz ponadpodstawowej (87%) wie czym jest cyberprzemoc.
 4. Wyzywanie okazało się najczęstszym zachowaniem pojawiającym się w Internecie dla uczniów szkoły podstawowej (53%) oraz ponadpodstawowej (55%).
 5. Blisko połowa uczniów obu szkół nie wie czym jest fonoholizm. Uczniowie, którzy wskazali definicje, najczęściej wybierali patologiczne używanie telefonu komórkowego (45% w szkole podstawowej oraz 48 % w szkole ponadpodstawowej). Uczniowie szkół podstawowych, najczęściej używają telefonu od 1 do 3 godzin dziennie – 33%. W przypadku uczniów szkół ponadpodstawowych najczęściej ankietowani używają telefonu od 3 do 6 godzin dziennie – 32%. Według deklaracji uczniów szkoły podstawowej telefon najczęściej wykorzystują dla zabicia czasu/z nudów (72%) oraz do rozmawiania (80%). Dla starszych uczniów telefon służy głównie do rozmawiania (79%), smsowania (68%) oraz zabicia czasu (67%). Zdecydowana większość uczniów szkoły podstawowej (74%) oraz szkoły ponadpodstawowej (71%) nie przejmują się w sytuacji, gdy nauczyciele, bądź rodzice domagają się oddania telefonu.
 6. Najliczniejsze grono (34%) uważa, że na depresję cierpi kilku rówieśników. W przypadku szkoły ponadpodstawowej jest to 26%. Najwięcej uczniów jednogłośnie twierdzi, że większość uczniów nie wypuszcza telefonu z rąk.
 7. Zdania uczniów na temat programów profilaktycznych w szkole są podzielone. Trochę ponad połowa uczniów szkoły podstawowej, jak i ponadpodstawowej twierdzi, że brała udział w poniższych programach. Wyjątek stanowią kwestie bezpiecznego korzystania z Internetu – w takich zajęciach brało udział 71% szkoły podstawowej.
 8. Ponad połowa uczniów zdecydowanie zgadza się, że ich relacje z mamą są pozytywne (64% - szkoła podstawowa, 60% - szkoła ponadpodstawowa). W przypadku ojca jest już to mniejszy odsetek pozytywne (58% - szkoła podstawowa, 44% - szkoła ponadpodstawowa). Warto zauważyć, że niewiele uczniów, bo zaledwie 20% szkoły ponadpodstawowej oraz 32% szkoły podstawowej, zdecydowanie zgadza się ze stwierdzeniem o byciu szczęśliwym.
 9. Uczniowie wskazywali na przemoc słowną (stosowanie wyzwisk, poniżanie) ze strony swoich rówieśników (30% w szkole podstawowej i 35% w szkole ponadpodstawowej).

Rzadziej, choć również często, dochodziło do przemocy fizycznej – 26% w szkole podstawowej oraz 32% w ponadpodstawowej.

10. W związku z ograniczeniem kontaktów z rówieśnikami (w związku z izolacją w czasie pandemii COVID-19) uczniowie szkoły podstawowej najczęściej zmagali się z niską samooceną (18%). W odpowiedziach pojawiały się jednak: spokój (23%), radość (24%), zadowolenie (24%). Podobnie prezentuje się sytuacja w szkole ponadpodstawowej. Poza niską samooceną (20%) uczniowie wskazywali na spokój (23%), radość (25%) oraz zadowolenie (25%).
11. W ciągu życia 15% uczniów szkół podstawowych miało kontakt z papierosami, z czego 8% zapaliło papierosa od 1 do 2 razy, co może świadczyć o jednorazowej próbie. W szkole ponadpodstawowej jest 16% uczniów, którzy wypalili 40 papierosów lub więcej, co świadczy o celowym działaniu anizeli jednorazowym incydencie – łącznie kontakt z papierosami miało 47% uczniów szkół ponadpodstawowych. W ciągu ostatnich 12 miesięcy w szkole podstawowej spada procent osób, które zapaliły papierosa. W szkole ponadpodstawowej odsetek osób palących 40 lub więcej razy jest wciąż wysoki, gdyż wynosi 14%.
12. W badanych klasach szkół podstawowych niespełna co trzeci (30%) z uczniów ma za sobą inicjację alkoholową, w przypadku uczniów szkół ponadpodstawowych odsetek ten jest dwukrotnie większy (65%). Najpopularniejszym trunkiem wśród młodzieży okazało się piwo. W przypadku palenia papierosów, jak i picia napojów alkoholowych warto zwrócić uwagę, iż sprzedaż wyrobów tytoniowych oraz alkoholowych osobom poniżej 18 roku życia jest zabroniona. Z przedstawionych wyników badania wynika, że przestrzeganie tego przepisu w na terenie diagnozowanego gminy nie jest zadowalające.
13. W szkole podstawowej mało który uczeń pamięta wiek pierwszego spożycia piwa. Z 8% osób, które go podały, wskazują na 10-14 lat. Wśród starszych uczniów był to wiek 15 lat lub więcej.
14. Na uwagę zasługuje fakt, iż 6% uczniów szkół podstawowych, wróciła do domu pod wpływem alkoholu i najczęściej rodzice nie zorientowali się lub nie zareagowali. W starszej grupie odsetek ten już wyniósł 35%.
15. Z obserwacji uczniów wynika, że kilku (39%) uczniów (przyjaciół) spożywa alkohol. W szkole ponadpodstawowej jest to już większość (46%). Z tabeli można wywnioskować, że spożycie alkoholu jest większe w szkole ponadpodstawowej niż podstawowej.

16. Wśród młodszych badanych uczniów 2,6% ma za sobą kontakt ze środkami narkotycznymi zmieniającymi świadomość. Najwięcej, bo 15 osób ma za sobą kontakt z marihuaną lub haszyszem. W przypadku starszej grupy 19% uczniów ma za sobą kontakt z marihuaną lub haszyszem, z czego 4% paliło ją mniej niż 5 razy. Do spożywania amfetaminy przyznało się 6% uczniów szkół ponadpodstawowych.
17. W szkole ponadpodstawowej najliczniejsze grono osób zażywało substancje wziewne - 10%. Najmniej popularne okazały się crack oraz GHB. Ecstasy zażyło blisko 3% uczniów ponad 20 razy w całym życiu. W okresie 12 miesięcy od przeprowadzonego badania prawie 2% uczniów zażył ecstasy od 1 do 2 razy. Do zażycia amfetaminy przyznało się 6% uczniów. W przypadku 2,3% uczniów było to jednorazowe zażycie. Spożywanie amfetaminy powyżej 20 razy w ciągu ostatnich 30 dni deklaruje 3% uczniów. W szkole podstawowej uczniowie, którzy przyznali się do zażycia takich środków, najczęściej wymieniali marihuanę lub haszysz (15 osób), co może wynikać z ich najłatwiejszej dostępności wśród wszystkich środków. Wśród badanych uczniów prawie żaden nie zażywał dopalaczy. Warto jednak zwrócić uwagę na prawie 3% szkoły ponadpodstawowej, która deklaruje zażycie dopalaczy 40 razy lub więcej w całym życiu. Odsetek ten spada, a do 30 dni przed badaniem jest to prawie 1%.
18. Zdecydowana większość obu szkół (82% młodszych uczniów i 73% starszych uczniów) nie zna miejsc, w których można zakupić marihuanę lub haszysz. Starsi oraz młodszy uczniowie najczęściej wskazywali Internet.
19. Zdecydowana większość badanych uczniów – 83% w obu szkołach zadeklarowała, że nie zna miejsc, w których można łatwo kupić dopalacze. Natomiast 9% ankietowanych ze szkoły ponadpodstawowej twierdzi, że dopalacze łatwo kupić w Internecie. Uczniowie sięgający po dopalacze po raz pierwszy najczęściej próbowali ich w szkole (4 osoby w szkole podstawowej oraz 6 w szkole ponadpodstawowej). Starsi uczniowie podawali również park bądź ulicę jako miejsce pierwszego zażycia dopalaczy (6 uczniów).
20. Prawie co szósty (16%) badany uczeń szkoły podstawowej przynajmniej raz w życiu zażywał leki uspokajające lub nasenne bez zalecenia lekarza. W przypadku uczniów szkół ponadpodstawowych do zażycia leków uspokajających lub nasennych bez zalecenia lekarza przyznało się 23% uczniów.

W związku z tym powyższe problemy powinny być przedmiotem zainteresowania lokalnych instytucji i organizacji działających w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień, edukacji, pomocy i integracji społecznej. Warto też upatrywać szansę w programach i projektach realizowanych w najbliższej perspektywie. Mogłyby one przyczynić się do zapobiegania powstawaniu niepożądanych zjawisk społecznych oraz niwelowania/zmniejszania skali już występujących.

W kontekście powyższych wyników badań wydaje się, że warto również rozważyć wprowadzenie zmodyfikowanych programów zarówno profilaktycznych (uprzedzających) jak i interwencyjnych. Ponadto należy położyć nacisk na profilaktykę w młodszych grupach wiekowych - nawet w „zerówkach”. Powinny one być systematycznie prowadzone, a ich forma i przekaz winien być dostosowany do aktualnych potrzeb społecznych mieszkańców gminy. Zarówno uczniowie szkół podstawowych, jak i ponadpodstawowych oraz ich rodzice powinni uczestniczyć w zajęciach edukacyjnych i praktycznych, o charakterze treningu nowych umiejętności, gdzie poznaliby skuteczne techniki rozładowywania napięcia i emocji, komunikacji z bliskimi oraz wyposażeni zostali w wiedzę z zakresu profilaktyki uzależnień, w tym uzależnień behawioralnych. Warto w tym zakresie sięgać i wdrażać programy o sprawdzonej skuteczności, będące w bazie programów rekomendowanych.

Wsparcie rodziców w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi i młodzieżą mogłoby być wzmocnione na drodze realizowanych w szkołach i poradniach psychologiczno-pedagogicznych w formie konsultacji/warsztatów, mających na celu zwiększenie/wzmocnienie kompetencji rodzicielskich. Warto prowadzić działania, których celem jest wzmocnianie i zmiana świadomości społecznej w zakresie więzi rodzinnych, które mają za zadanie wzmocniać kompetencje wychowawcze rodziców, upowszechniać wiedzę o tym, w jaki sposób budować i rozwijać prawidłowe relacje między poszczególnymi członkami rodziny. Promowanie więzi rodzinnych poprzez wspólne uczestnictwo rodziców z dziećmi w różnego rodzaju działaniach, programach umożliwiłoby zacieśnianie więzi, pokazywało alternatywne sposoby wspólnego spędzania czasu, ale wyposażałoby również w praktyczną wiedzę, umiejętności i kompetencje.

Rekomenduje się podtrzymanie zakazu sprzedaży alkoholu po godzinie 22, oraz prowadzenie działań kontrolnych i edukacyjnych skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych w zakresie przestrzegania zakazu sprzedaży napojów alkoholowych nieletnim.

Należy położyć nacisk na zwiększone kontrole sprzedaży e-papierosów oraz papierosów osobom niepełnoletnim.

Ponadto rekomenduje się:

1. Zacieśnianie współpracy instytucjonalnej i nieformalnej w zakresie rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem problemów uzależnień - włączając do współpracy lokalne instytucje, fundacje, stowarzyszenia oraz aktywnych działaczy społeczności lokalnej. Ścisła współpraca jednostek występujących na terenie gminy Skawina w sprawie profilaktyki uzależnień i występowania zjawisk patologicznych wśród młodzieży i społeczeństwa.
2. Prowadzenie edukacji publicznej i działań informacyjnych (kampanie edukacyjne) prowadzących do zwiększenia świadomości istnienia punktów pomocy dla osób z problemami uzależnień (grup wsparcia, pomocy psychologicznej, terapeutycznej i prawnej).
3. Tworzenie miejsc pomocy dla osób uzależnionych oraz członków ich rodzin, w tym zwiększenie dostępności do pomocy psychologicznej i psychiatrycznej dla dorosłych oraz dzieci i młodzieży zamieszkującej gminę.
4. Szkolenia, warsztaty i edukacja dla specjalistów, nauczycieli oraz rodziców w zakresie nowych wyzwań i problemów dzieci i młodzieży (e-sport, gry online, cyberprzemoc, uzależnienia behawioralne, zmiana wzorców konsumpcji alkoholu i substancji psychoaktywnych, używanie papierosów elektronicznych, picie napojów energetyzujących).
5. Potrzebę edukowania i szkolenia rodziców w zakresie posiadanych kompetencji opiekuńczo - wychowawczych, komunikacyjnych oraz technik radzenia sobie ze stresem, napięciem i sytuacjami trudnymi.
6. Zachęcanie do podejmowania aktywności w różnych obszarach działania (sport, nauka, wolontariat). Rozpowszechnianie modelu „zdrowego” spędzania wolnego czasu.

7. Utrudnienie dostępu do e-papierosów i napojów energetycznych dzieciom i młodzieży. Edukowanie społeczeństwa, rodziców i dzieci o ich szkodliwości. W tym informowanie młodzieży na temat łatwości uzależnień od środków psychoaktywnych, zagrożeń, jakie się z tym wiążą. Wpływu środków psychoaktywnych (alkoholu, papierosów i narkotyków, w tym dopalaczy i leków) na organizm.
8. Kontrole rynku napojów alkoholowych, sprzedaży tytoniu zwłaszcza w kontekście przestrzegania zakazu sprzedaży alkoholu oraz papierosów nieletnim.
9. Kampanie społeczne związane ze zmianą wzorców konsumpcji alkoholu jako nieodłącznego elementu świętowania.
10. Prowadzenie działań na rzecz przeciwdziałania nietrzeźwości kierowców oraz zwiększenia bezpieczeństwa ruchu drogowego, w tym edukacja oraz zwiększenie kontroli trzeźwości kierowców na drogach.
11. Prowadzenie działań informacyjno–edukacyjnych w środowiskach pracy jako odpowiedź na rosnące zjawisko spożywania małych pojemności wysokoprocentowego alkoholu w godzinach porannych.
12. Stale monitorowanie problemów społecznych, realizację badań poświęconych zagadnieniom objętych niniejszą diagnozą.
13. Akcje informacyjne i profilaktyczne w mediach: lokalnej prasie, telewizji, stronach internetowych jednostek występujących na terenie gminy Skawina.
14. Podnoszenie kwalifikacji kadry nauczycielskiej w zakresie działań profilaktycznych, przeciwdziałania problemom uzależnień od środków psychoaktywnych wśród młodzieży.

Powyższe działania muszą być podejmowane przez możliwie różne środowiska i instytucje działające w gminie. Wiodącą rolę w tym zakresie powinny odgrywać placówki oświatowe (przedszkola, szkoły podstawowe, szkoły ponadpodstawowe), które mają najszerszy dostęp do uczniów i ich rodziców.

Dorośli mieszkańcy gminy borykający się niejednokrotnie ze skutkami szybkiego tempa życia, pracoholizmu mogliby w ramach prowadzonych kampanii i akcji społecznych korzystać cyklicznie ze wsparcia psychologa, gdzie nauczyliby się nowych technik radzenia sobie ze stresem i efektywnego odpoczynku, bez używek i technologii.

Akcje informacyjne skierowane głównie do kobiet, mogłyby uzmysłowić szkodliwość konsumpcji alkoholu, ukazać skalę zjawiska i skutki szczególnie w organizmach kobiecych, uwrażliwić społeczeństwo na wczesne symptomy uzależnienia i pokazać skuteczne mechanizmy interwencji i udzielania pomocy.

INDEKS WYKRESÓW

Wykres 1:	Liczba porad prawnych udzielonych w Punkcie Konsultacyjnym/CWR w latach 2010 – 2021.....	17
Wykres 2:	Dane demograficzne (N=384).....	39
Wykres 3:	Najważniejsze problemy społeczne występujące na terenie gminy (N=384)	41
Wykres 4:	Najważniejsze problemy społeczne, które powinny być rozwiązane w pierwszej kolejności (N=384).....	42
Wykres 5:	Najważniejsze problemy społeczne, które dotknęły respondentów (N=384)	43
Wykres 6:	Opinie mieszkańców gminy na temat przemocy w rodzinie (N=384)	46
Wykres 7:	Opinie mieszkańców na temat przemocy w rodzinie (N=384).....	46
Wykres 8:	Opinie mieszkańców na temat alkoholu (N=384)	47
Wykres 9:	Motywy sięgania po alkohol (N=384).....	48
Wykres 10:	Opinie mieszkańców na temat alkoholu (N=384)	49
Wykres 11:	Opinie mieszkańców na temat alkoholu (N=384)	49
Wykres 12:	Opinie dotyczące alkoholu (N=384)	50
Wykres 13:	Opinie dotyczące alkoholu (N=384)	50
Wykres 14:	Opinie dotyczące alkoholu (N=384)	51
Wykres 15:	Opinie mieszkańców na temat instytucji i organizacji działających na terenie gminy (N=384).....	52
Wykres 16:	Opinie mieszkańców na temat z darmowych porad specjalistów w Centrum Wspierania Rodziny w Skawinie (N=384)	53
Wykres 17:	Konsumpcja poszczególnych alkoholi (N=384)	54
Wykres 18:	Częstotliwość konsumpcji poszczególnych alkoholi w ciągu ostatnich 12 miesięcy (N=384).....	55
Wykres 19:	Częstotliwość konsumpcji poszczególnych alkoholi w ciągu ostatnich 30 dni (N=384). ..	56
Wykres 20:	Wiek konsumpcji poszczególnych alkoholi (N=384)	57
Wykres 21:	Okoliczności konsumpcji alkoholu na przestrzeni ostatnich 12 miesięcy (N=299)	58
Wykres 22:	Jazda pod wpływem alkoholu (N=384)	58
Wykres 23:	Reakcja ankietowanych na kreującego pod wpływem alkoholu lub środków psychoaktywnych (N=15)	59
Wykres 24:	Jazda pod wpływem alkoholu (N=384)	59
Wykres 25:	Spożywanie alkoholu w ciąży (N=384)	60
Wykres 26:	Wiek spożycia marihuany lub haszyszu (N=384).....	61
Wykres 27:	Zażywanie amfetaminy (N=384)	61
Wykres 28:	Wiek zażycia amfetaminy (N=384).....	62
Wykres 29:	Zażywanie ekstazy w ciągu życia (N=102)	62
Wykres 30:	Miejsce spróbowania po raz pierwszy narkotyków (N=59)	63
Wykres 31:	Zażywanie leków uspokajających lub nasennych bez zalecenia lekarza (N=384)	64
Wykres 32:	Wiek zażycia leków uspokajających lub nasennych bez zalecenia lekarza (N=384)	64
Wykres 33:	Korzystanie z komputera i Internetu (N=384).....	66
Wykres 34:	Uzależnienie od komputera/Internetu (N=384).....	67
Wykres 35:	Przykre doświadczenie związane z Internetem (N=384).....	68
Wykres 36:	Znaczenie słowa cyberprzemoc (N=384).....	68
Wykres 37:	Znaczenie słowa zakupoholizm (N=384)	69
Wykres 38:	Uzależnienie behawioralne (N=384)	69

Wykres 39:	Czynniki ryzyka w powstawaniu zagrożenia uzależnieniami behawioralnymi (N=384).	70
Wykres 40:	Pomoc specjalistyczna przy uzależnieniu behawioralnym (N=384)	70
Wykres 41:	Posiadanie dziecka (N=384)	71
Wykres 42:	Oglądanie na smartfonach bajek, gier, śmiesznych filmików (N=89)	73
Wykres 43:	Zabawa ze smartfonem (N=84)	73
Wykres 44:	Zbyt długie korzystanie ze smartfonu przez dziecko (N=89)	74
Wykres 45:	Płeć i wiek	76
Wykres 46:	Korzystanie z komputera	79
Wykres 47:	Ile czasu w ciągu dnia poświęcasz na korzystanie z komputera i Internetu poza nauką zdalną?	79
Wykres 48:	Korzystanie z komputera	80
Wykres 49:	Korzystanie z komputera	81
Wykres 50:	Znaczenie słowa cyberprzemoc	81
Wykres 51:	Czy doświadczyłeś kiedyś cyberprzemocy?	82
Wykres 52:	Zachowanie w Internecie	82
Wykres 53:	Fonoholizm to	83
Wykres 54:	Ile razy korzystałeś z telefonu w ciągu ostatniej doby?	83
Wykres 55:	Używanie telefonu	84
Wykres 56:	Używanie telefonu	85
Wykres 57:	Uzależnienia	85
Wykres 58:	Programy profilaktyczne	86
Wykres 59:	Zachowanie rówieśnicze	89
Wykres 60:	Zachowanie rówieśnicze	91
Wykres 61:	Czy uczestniczyłeś/-aś w nauczaniu zdalnym w związku z COVID?	93
Wykres 62:	Rozpowszechnienie palenia papierosów	95
Wykres 63:	Częstotliwość palenia papierosów	96
Wykres 64:	Ile miałeś lat, kiedy zdarzyło Ci się po raz pierwszy w życiu palić?	97
Wykres 65:	Rozpowszechnienie picia poszczególnych alkoholi w szkole podstawowej (N=611)	98
Wykres 66:	Rozpowszechnienie picia poszczególnych alkoholi w szkole ponadpodstawowej (N=262)	98
Wykres 67:	Częstotliwość picia piwa	99
Wykres 68:	Ile miałeś lat, kiedy zdarzyło Ci się po raz pierwszy w życiu pić piwo?	99
Wykres 69:	Częstotliwość picia wina	100
Wykres 70:	Ile miałeś lat, kiedy zdarzyło Ci się po raz pierwszy w życiu pić wino?	100
Wykres 71:	Częstotliwość picia napoi wysokoprocentowych	101
Wykres 72:	Ile miałeś lat, kiedy zdarzyło Ci się po raz pierwszy w życiu pić napoje wysokoprocentowe?	102
Wykres 73:	Okoliczności spożycia alkoholu	102
Wykres 74:	Pozyskanie alkoholu	103
Wykres 75:	Częstotliwość upicia się	103
Wykres 76:	Powrót do domu pod wpływem alkoholu	104
Wykres 77:	Reakcja opiekunów po przyjeździe do domu pod wpływem alkoholu	104
Wykres 78:	Zażywanie środków zmieniających świadomość (szkoła podstawowa N=611)	106
Wykres 79:	Wiek inicjacji zapalenia marihuany i haszyszu (szkoła podstawowa N=611)	107
Wykres 80:	Miejsce spróbowania po raz pierwszy narkotyków (szkoła podstawowa N=611)	107
Wykres 81:	Palenie marihuany lub haszyszu (konopie) (szkoła ponadpodstawowa N=262)	108

Wykres 82:	Wiek inicjacji zapalenia marihuany i haszyszu (szkoła ponadpodstawowa N=262)	108
Wykres 83:	Zażywanie amfetaminy (N=262)	109
Wykres 84:	Wiek zażycia amfetaminy (szkoła ponadpodstawowa N=262)	109
Wykres 85:	Zażywanie ecstasy (N=262)	110
Wykres 86:	Wiek zażycia ecstasy (N=262).....	110
Wykres 87:	Miejsce spróbowania po raz pierwszy narkotyków (N=262)	111
Wykres 88:	Miejsce łatwego zakupu marihuany lub haszyszu w opinie respondentów	112
Wykres 89:	Zażywanie dopalaczy.....	113
Wykres 90:	Wiek inicjacji zażycia dopalaczy	114
Wykres 91:	Miejsce zażycia dopalaczy	114
Wykres 92:	Łączenie dopalaczy z innymi substancjami	115
Wykres 93:	Miejsce kupowania dopalaczy.....	115
Wykres 94:	Miejsce łatwego zakupu dopalaczy w opinii respondentów.....	116
Wykres 95:	Zażywanie leków uspokajających lub nasennych bez zalecenia lekarza.....	117
Wykres 96:	Wiek inicjacji zażycia leków uspokajających lub nasennych bez zalecenia lekarza	118
Wykres 97:	Zażywanie jakichkolwiek lekarstw w celu odurzenia się	118
Wykres 98:	Wiek inicjacji zażycia jakichkolwiek lekarstw w celu odurzenia się	119

INDEKS TABEL

Tabela 1:	Poziom życia na terenie gminy (N=384)	40
Tabela 2:	Obecność w najbliższym otoczeniu osób mających różnego rodzaju problemy będące dla ankietowanych i społeczności lokalnej zagrożeniem (N=384).....	43
Tabela 3:	Opinia na temat uzależnień? (od 1 do 10 niegroźne przyzwyczajenie/nałóg zagrażający życiu) (N=384)	44
Tabela 4:	Opinia mieszkańców gminy na temat negatywnych zachowań wobec innych osób (N=384)	45
Tabela 5:	Opinia mieszkańców gminy na temat negatywnych zachowań wobec innych osób (N=384)	45
Tabela 6:	Czy kiedykolwiek: (N=384).....	48
Tabela 7:	Zażywanie innych narkotyków w ciągu życia (N=384)	63
Tabela 8:	Zażywanie innych narkotyków w ciągu ostatnich 12 miesięcy (N=384)	63
Tabela 9:	Jak trudne byłoby dla Pana(i) zdobycie poniższych substancji, gdyby Pan(i) tego chciał(a)?	63
Tabela 10:	Jak trudne byłoby dla Pana(i) zdobycie, poniższych substancji, gdyby Pan(i) tego chciał(a)? (N=384).....	65
Tabela 11:	Jak często wykonuje Pan(i) poniższe zajęcia? (N=384).....	65
Tabela 12:	Najczęstsze aktywności w Internecie (N=384)	66
Tabela 13:	Czy zdarza się Pan (i) często odczuwać przymus lub silne pragnienie rozpoczęcia oraz jak najdłuższego kontynuowania? (N=137)	71
Tabela 14:	Czy zgadza się Pan/-i z poniższymi stwierdzeniami związanymi ze szkołą, używkami oraz wychowaniem i profilaktyką? (N=89)	72
Tabela 15:	Na ile zwykle jest Pan(i) jest zadowolony(a) ze swoich relacji (N=384)	74
Tabela 16:	Jak często zdarza się Panu(i) brać udział, w niżej wymienionych grach (N=384).....	75
Tabela 17:	Jak często wykonujesz poniższe zajęcia? – szkoła podstawowa (N=611)	77
Tabela 18:	Jak często wykonujesz poniższe zajęcia? – szkoła ponadpodstawowa (N=262)	78

Tabela 19: Opinie respondentów na temat wybranych problemów społecznych wśród kolegów/koleżanek	86
Tabela 20: W czasie ostatnich 12 miesięcy, jak często Ci się zdarzyło.....	87
Tabela 21: W czasie ostatnich 12 miesięcy, jak często Ci się zdarzyło.....	88
Tabela 22: W jakim stopniu zgadzasz się z następującymi stwierdzeniami?	89
Tabela 23: Proszę o ustosunkowanie się do różnych stwierdzeń za pomocą skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza nie lubię, czuję się zagrożony, a 5 bardzo lubię czuję się bezpieczny.	91
Tabela 24: Na ile zwykle jesteś zadowolony(a) ze swoich relacji z:	92
Tabela 25: Jak często Twoi rodzice stosują wobec Ciebie różne formy konsekwencji w sytuacji Twoich negatywnych zachowań?	92
Tabela 26: Czy w związku z ograniczeniem kontaktów z rówieśnikami związanymi z pandemią pojawiały się następujące stany emocjonalne?.....	94
Tabela 27: Kto rozmawiał z Tobą na temat działania i szkodliwości środków takich jak alkohol, niktyna, narkotyki, dopalacze?	95
Tabela 28: Trudność zdobycia papierosów	97
Tabela 29: Opinie respondentów na temat skali palenia papierosów wśród kolegów/koleżanek	97
Tabela 30: Trudność zdobycia napojów alkoholowych.....	105
Tabela 31: Opinie respondentów na temat skali picia alkoholu wśród przyjaciół.....	105
Tabela 32: Opinie respondentów na temat skali upijania się wśród przyjaciół.....	105
Tabela 33: Jakie narkotyczne środki zmieniające świadomość zdarzyło Ci się zażyć? (szkoła podstawowa N=611).....	106
Tabela 34: Zażywanie innych narkotyków w ciągu życia (N=262)	111
Tabela 35: Zażywanie innych narkotyków w ciągu ostatnich 12 miesięcy (N=262)	111
Tabela 36: Jak trudne byłoby dla Ciebie zdobycie, poniższych substancji gdybyś tego chciał(a)? ...	112
Tabela 37: Opinie respondentów na temat skali zażywania.....	113
Tabela 38: Jak trudne byłoby dla Ciebie zdobycie dopalaczy gdybyś tego chciał(a)?.....	116
Tabela 39: Opinie respondentów na temat skali zażywania dopalaczy wśród przyjaciół.....	116

